

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

TÜRKÇE

6.

SINIF DERS KİTABI

Tuncay DEMİREL

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 28.05.2018 tarih ve 78 sayılı kurul (ekli listenin 49'uncu sırasında) kararı ile 2018-2019 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile Ders Kitabı olarak kabul edilmiştir.

Eğitim Yayıncılık Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

İnönü Mah. İstanbul Yolu 7. km Necdet Evliyagil Cad. Nu: 24 Batıkent/Ankara
tel.: 0.312 278 49 61 • belgeç: 0.312 278 49 62

Her hakkı saklıdır ve EKOYAY Eğitim Yayıncılık Matbaacılık San. ve Tic. Ltd.Şti. ne aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Görsel Tasarımcı : Gülçin AKIN BEKTAŞ
Baskı : Saray Matbaacılık, Ankara - 2019

ISBN: 978-605-4677-31-3

Sertifika No: 19777

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

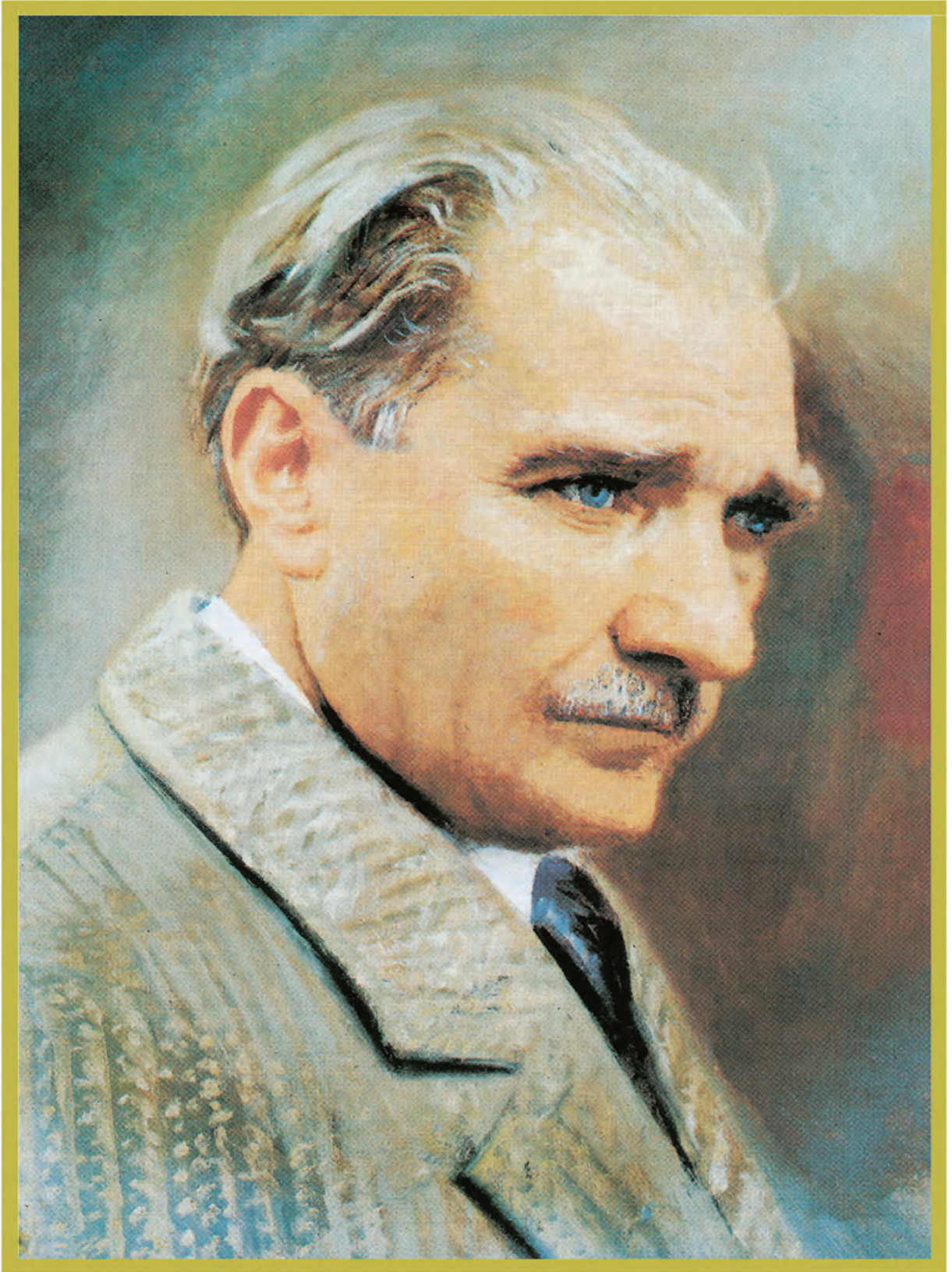
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İçindekiler

Kitabımızı Tanıyalım.....	7	5. Tema: Millî Kültürümüz.....	143
1. Tema: Doğa ve Evren	9	Gazlı Göl	144
Meşeler	10	Forsa.....	153
Tartışarak... Gerçeğe Doğru.....	17	Nineme Ninni	165
Elveda Ağustos Böceği	24	Öğretmenimin Mektubu.....	171
Deniz Hasreti	32	Ozan	175
Kediyle Kaplan.....	35	Tema Değerlendirme.....	176
Tema Değerlendirme.....	37	6. Tema: Bilim ve Teknoloji	179
2. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk....	41	Büyük Keşifler	180
Kuşların Çektiği Kağıdı	42	Mavi Portakal	187
Çanakkale	51	Buldum... Buldum...	191
Anadolu İmecesı	57	İçimdeki Müzik	202
Baba	64	İnsansı Robotlarla Tanışalım	207
Yeni Bir Sabah	68	Tema Değerlendirme.....	210
Tema Değerlendirme.....	70	7. Tema: Sanat	213
3. Tema: Çocuk Dünyası.....	73	Çocuk ve Resim	214
Uçurtma	74	Yaz Sinemaları.....	219
Oyun	83	Yürekler	231
Kanatlanın Çocuklar	91	Mozart'ın Müziği	236
Oyuncak	101	Zaman Makinesi	241
Karusel (Atlı Karınca)	105	Tema Değerlendirme.....	246
Tema Değerlendirme.....	106	8. Tema: Vatandaşlık	249
4. Tema: Erdemler.....	109	Kurtla Köpek	250
Sevgiyle	110	Nazilli Destanı	259
Azim	117	Vatan Sevgisini İçten Duyanlar.....	266
İyilik Üzerine.....	123	Seyfi Dede	270
Ceylana Yardım Edenler.....	133	Alın Terinden Bir Deniz.....	274
Yıldız Yağmuru	138	Tema Değerlendirme.....	275
Tema Değerlendirme.....	140	Cevap Anahtarı	278
		Kaynakça	279

KİTABIMIZI TANIYALIM

Tema kapağı görseli

Tema adı

Metinle ilgili etkinlikler

1. Etkinlik

Metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını belirleyiniz. Bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu kontrol etmek için Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. ni kullanınız. Tahminlerinizin nasıl olduğunu işaretleyerek gösteriniz.

Kelime ve Kelime Grubu	Anlamıyla İlgili Tahminim	Tahminim Nasılmış?		
		Doğru	Yanlış	Yok

Sevgili öğrenciler, bütün yıl boyunca öğreneceğiniz kelime ve kelime grupları için bir sözlük oluşturunuz. Bu metinde öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını bu sözlüğe kaydediniz.

2. Etkinlik

Okuduğunuz metninle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metnin konusu ve ana fikri nedir?
2. Yazar bu metinde meşeler hakkında ne tür bilgiler vermiştir?
3. Yazar, meşelerle ilgili bilgilerini hangi kaynaklardan elde etmiştir?
4. Yazar için meşe ağaçları niçin önemlidir?
5. Yazarın bu metni yazmaya iten olay ya da durum nedir?
6. Yazarın yerinde olsaydınız en sevdiğiniz ağaç kesildiğinde ne yapardınız?
7. Yazarın meşelerle ilgili verdiği bilgilerin hangileri öznel, hangileri nesneldir?

3. Etkinlik

Aşağıdaki yapıtlara okuduğunuz metnin için iki farklı başlık yazınız.

14

Derse hazırlık çalışmaları

Hazırlık Çalışmaları

1. Mimari ve sanat arasında nasıl bir ilişki vardır?
2. Gözünüze hoş gelen mimari eserlere örnekler veriniz.
3. Mimar Sinan hakkında neler biliyorsunuz? Anlatınız.
4. Birazdan okuyacağınız metnin başlığından ve görselinden hareketle konuyu hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Şiiri, noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek sesli okuyunuz.

YÜREKLER

Çinide daha bu sabah
Açılmış çiçekler gördüm.
Yaklaştım: Konmuş anılar,
Uçan kelebekler gördüm.
Kovanların kuytusunda
Dizili petekler gördüm.
Mihraplarda ruhlar vardı,
Mimberde¹ melekler gördüm.

Dolaştım: Beş yüz yaşında
Koç yığit direkler gördüm.
Sütunlarda, direklerde
Bükülmez bilekler gördüm.
Dinledim: Vuran nabızlar,
Ve çarpan yürekler gördüm.
Gezdim dışarda yolları...
Dilekler, istekler gördüm;
Eski sanatın yanında
Yeniye emekler gördüm.

Arif Nihat Asya
Bütün Eserleri Şiirler: 4

1. Bayrak şairimiz Arif Nihat Asya, bu şiirinde "mimber" kelimesini "mimber" olarak kullanmıştır. Sizce bunun neresi nedir? Tartınız.

231

Okuma yönergeleri

Okuma metinleri

Metinle ilgili dipnotlar

Dinleme metinleri

Hazırlık Çalışmaları

1. Deniz denince aklınıza neler geliyor?
2. Denize gitmeyi sever misiniz? Niçin?
3. Denizler hakkında neler biliyorsunuz? Anlatınız.

"Deniz Hasreti" metnini dikkatle dinleyiniz.

DENİZ HASRETİ
(DİNLEME METNİ)

1.
Etkinlik

Dinleme sırasında anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını kendi oluşturduğunuz sözlüğe yazınız. Bunların anlamlarını gerekirse metni tekrar dinleyerek tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. kullanarak kontrol ediniz.

2.
Etkinlik

Dinlediğiniz şiirin ana duygusunu aşağıya yazınız.

3.
Etkinlik

Dinlediğiniz şiirle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Şair, "Gözümde bir damla su deniz olup taşıyor / Çöllerde kalmış gibi yanıyor, yanıyorum." dizeleriyle ne anlatmak istiyor?
2. Şair, gemicilerle kendisi arasında nasıl bir bağ kuruyor?
3. Şair, denizden uzak yaşamının kendisi için çok zor olacağını hangi dizelerle anlatıyor?
4. Şair, denizden esmeyen, denizden geçmeyen rüzgârları niçin sevmektedir?
5. Şairin denize kavuşma ümidi var mıdır?
6. Son dördükteki "Elma bahçelerinden, fındık bahçelerinden" ifadesinden şairin nereli olduğu ya da şiiri yazdığı sırada nerede yaşadığı tahmin edilebilir mi?
7. Dinlediğiniz şiir sizde hangi duyguları uyandırdı? Şiiri beğendiniz mi? Açıklayınız.

32

Serbest okuma metinleri

Serbest Okuma Metni

KEDİYLE KAPLAN

Bilmem, bilir misiniz dostlar, kediyile kaplan akrabadırlar. Kedi, kaplanın dayısı olur.

Günlerden bir gün, bir salı günü, diyelim. Niye salı günü diyeceksiniz, çarşamba da olur. Bir çarşamba günü diyelim, niye çarşamba günü diyeceksiniz. Peki, en doğrusu söze başladığımız gibi, günlerden bir gün diyelim. Kaplan özbeöz dayısı kediyi rastladı.

— Vah zavallı dayıcağım, dedi ana. Neden böyle ufak tefeciksin?

— Sen de benim gibi âdemoğullunun eline düşseydin niye böyle ufak tefecikmiş anlardın.

— Bak hele! Bana şu âdemoğullarımdan birini olsun göstermez misin dayıcağım?

— Göstereyim... Yürü...

Dayı yeğen yan yana yürümeye başladılar. Karşdan bir manda sürüsü sökün etti. Sürünün yanına geldiklerinde kaplan sordu:

— âdemoğulları dediğin bunlar mı? Kedi güldü:

— Sorduğun şeye bak, dedi. âdemoğullarının bir tek çocuğu böyle yüzlerce mahluku önüne katıp atlatmaya götürür. Dilediği yere sürer.

Dayıyla yeğen yollarına devam ettiler. Karşdan bir beygir sürüsü sökün etti. Sürünün yanına geldiklerinde kaplan sordu:

— âdemoğulları dediğin bunlar mı? Kedi güldü:

— İlahi yeğenim, dedi. âdemoğulları bunların sırtına biner de dünyanın dört bir yanını dolaşır.

Dayıyla yeğen yollarına devam ettiler. Karşdan bir deve sürüsü sökün etti. Karşdan bir manda sürüsü sökün etti. Sürünün yanına geldiklerinde kaplan birbirine bağlar da sonra kendisi bir eşeğe

35

Dinleme yönergesi

1. Önlü Şeyhülislam Ebussuut Efendi'nin kuzeni olan Cafer Çelebi bu memnuniyeti iştigatinde Üsküdar'daki bahçesinde dostlarıyla sohbet ediydi. Çok sevin-di, dedi ki maiyetindekilere:
2. Padişah sol eliyle tuttuğu ırice bir üzüm salkımından ikişer ikişer kopartıp ağzına götürmeye başladı ve "Maşallah! Ne de güzel bahçevanmış." diye hoş-nutluğunu dile getirdi.
3. — Ne emir buyursunuz Çelebi'm, dendiğinde cevabı "Bir vakıf kurmak la-zım." olmuştur.
4. — Ne güzel meyveler bunlar! Hangi bağdan hangi bahçedendir?
5. — Madem ki Padişah'ın dahi hoşuna gidecek güzellikte bir bahçemiz var-dır. Bu güzellikler bizden sonra da harap olmamalıdır.
6. Hizmetli destur isteyip cevap verdi:
— Hocanız Cafer Çelebi'nin Üsküdar'daki bağındandır Sultan'ım.

Öyle ya ağaçlar, çiçekler de birer canlıdır. Onlar dünyanın süsleriydi. Bu düşüncelerle kurduğu vakfın senedine şunları yazdırdı: "Bağcılıktan iyi anlayan bir bahçevan buluna-cak. Bahçevan bahçelerin bakım ve korunmasını mükemmelen yapacak. Bahçevanın üc-reti ve bahçenin bakım masrafları İstavroz köyündeki iki evin kirasıyla, meyve ve çiçek-lerden elde edilen gelirден karşılanacak." Cafer Çelebi Efendi Vakfı hicri 977 (miladi 1569) yılında İstanbul'da kurulmuştur. Bağlara, bahçelere; ağaçlara ve çiçeklere yani çevreye hizmet eden ve bu güzel hizmeti diğer insanlara da hatırlatan bir vakıf olarak adını günümüze kadar taşıyabilmiştir.

Ünal Bolat
Tarihçe İlginç Vakıflar

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- En sevdiğiniz hayvanla ilgili bilgiler toplayınız, görseller hazırlayınız.
- Ağustos böcekleri hakkında araştırma yapınız.

23

Tema değerlendirme çalışmaları

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK
TEMA DEĞERLENDİRME

IX.

İnönü'de iki kılıç karşı karşıya
Aşk olsun birinciyi su veren kılıççıya!

İnönü'de iki kılıç karşı karşıya
Aşk olsun birincinin yapıldığı çarşıya!

Birinci kılıca su veren usta
Halka, yiğidiği sevegi
Bu kılıcın kabzasına işlemiş tek nakaştı.

Birinci kılıça döğüşen yiğit vur ki!
Anandan emdiğin süt helal ol!

Birinci kılıça döğüşen yiğit vur ki!
Gelinler, çocuklar ağlamayal!

Birinci kılıça döğüşen yiğit vur ki!
Önü al önlüklü yüzü peçeli
Hanım kızlar nişansız kalmayal!

Vur ki anam babam, vur ki kardaşım!
Hayın düşman yurdumuzu almayal!

Cahit Külebi
Bütün Şiirleri

A) 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. soruları şiire göre cevaplayınız.

1. Şiirde hangi kılıç, neyi temsil etmektedir?
2. Birinci kılıça döğüşen yiğit ne için savaşılmaktadır?
3. Bu şiir hangi savaş için söylenmiş olabilir?
4. Şiirin ana duygusu nedir?
5. Şiirde kafiye ve redif var mıdır? Gösteriniz.
6. Şiirde geçen "döğüşen" kelimesinin yazmış günümüzde nasıldır?

B) Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Noktalama işaretlerinin doğru kullanıldığı cümlelerin başına "D", yanlış kullandığı cümlelerin başına ise "Y" yazınız.

1. (...) Sütünü içer içmez, uykuya daldı.
2. (...) At ölü, meydan kalır; yiğit ölü, şan kalır.

70

Gelecek derse hazırlık çalışmaları

1. TEMA

DOĞA VE EVREN

İLK DERSE HAZIRLIK

Yaşadığınız çevredeki ağaç türlerinden biri hakkında arkadaşlarınıza kısa sunum yapmak için hazırlanınız. Anlatacağınız ağacın fotoğrafını çekiniz ya da resmini çiziniz. Sunumunuzda fotoğraf ve resimlerin yanında bu ağaçla ilgili yaprak, kabuk, meyve, çekirdek, reçine, sakız, tahta kaşık, baston vb. materyaller de kullanabilirsiniz. Sunumdan önce prova yapmayı unutmayınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. En sevdiğiniz ağaç nedir? Bu ağacı niçin seviyorsunuz?
2. Ağaçlar ve insanlar arasında duygusal bir bağ olabilir mi?
3. Bazı insanları tarif ederken hangi ağaç isimlerini kullanırsınız? Neden?

Kitabınızın ilk metnini noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Sevgili öğrenciler, kitap genelinde bazı metinlerde çeşitli dipnotlar göreceksiniz. Bu dipnotlarda yazarın söyleyişinden ya da Türkçemizin dönemsel söyleniş özelliklerinden kaynaklanan yazım ve noktalama farklılıklarıyla ilgili açıklamalar bulacaksınız. Metinleri okurken bunlara dikkat ediniz.

MEŞELER

Bozkırda yalnız kalmış boynu bükük meşelere hiç alıcı gözle baktığınız oldu mu? Ağaçlar içinde ulu, görkemli, güzeller güzeli bir ağaç olan meşe, bozkırda çalı bile değildir. Yozlaşmış, kelleşmiş, kemirilip gitmiştir. Ankara'dan Kayseri'ye, Samsun'a, Konya'ya doğru giderken kimi tepelerde boyları üç dört karış geçmeyen sürgünleriyle görülürler. Neredeyse yavşan gibi, kekik gibi otsu bir bitki türüne dönüşmek üzeredirler. Balta ile keçi, onu kendi yurdunda yaralamış; yerli iken konuk, dev iken cüce durumuna düşürmüştür.

Bozkır tepelerinden yüzlerce yıldan beri kovulamayan, kökü kurutulamayan meşeye gene de saygı duymamız gerekir. Onun

yerinde başka tür bir bitki olsaydı çoktan yok olup gider, ne izi ne tozu kalırdı.

Meşe, toprağa çok sağlam tutunan bir bitkidir. Bastığı yerde kalın kütükler oluşur. Bunlardan çıkan kök örgüsü, dal budak saldırdığı yeri sıkıca kucaklar. Bu kütükler meşenin sigortasıdır. Onlar sayesinde nice kurak yıllara dayanıp gider. Kütükler sökülmedikçe balta, keçi, yangın meşenin sırtını yere getiremez. Kışın dökülen yayvan yapraklı bir bitki olduğu hâlde, kütüklü kök düzeniyle kurakçıl iklimlere dirençle karşı kor. İyice sönmüş, ölmüş sanılan alanlarda bile kolaylıkla yeni meşe oymakları canlandırılabilir. Bunun için uzun boylu emek de gerekmez. Meşe belirtileri olan yerlerden

keçiyle baltanın ayağını kesmek, toprakta saklı kütüklerin filiz vermesine, gür bir yeşillik odasının fışkırmasına yeter de artar bile.

Meşe, yağışların yetersiz olduğu alanlarda, baltalık orman sınırını zor aşar. Yağışlı bölgelerde ise gökyüzüne ser çeken¹ ulu bir ağaç olur. Boyu elli, gövde çevresi dört metreyi geçer.

Meşe düzgün endamlı, derli toplu, biçimli, sık ve gür yapraklıdır. Görünüşü heybetlidir. (...)

(...)

Bizim köy bozkır sınırı üzerindedir. Bu kuşakta meşeler ancak baltalık boya erişebilirler. Geçmişte de böyle miydi dersiniz? Bu tepeler, bu yamaçlar, hem bozkırı hem de bir insan boyunu zor aşan meşe çalılarını birlikte mi barındırıyordu? Kitaplar, ulu meşe ağacının bin yıldan fazla yaşadığını yazıyorlar. Çocukluğumda böyle bin yıllık meşeleri çok görmüştüm. Köyün batıda, Aygar Dağı'nın sırtları üstünde uzanan yaylasında Taşlıçukur denilen birkaç yüz dönümlük çukur bir alan vardır. Çöküntüdür. Tam bir

obruk örneğidir. Buraya kağınların, arabaların inebilmesi hemen hemen imkânsızdır. Ancak insanlarla hayvanlar güçlükle girebilirler. İnsanlardan kendisini koruyabilen bu kuş uçmaz kervan geçmez köşede, bundan otuz kırk yıl önceleri gökyüzüne ser çekmiş ulu meşeler vardı. Yarık yarık olmuş, kardamış², boşalmış, gövdelerinin içinden maddalar kolaylıkla geçirdi. Yer yer kurumuş, yer yer gür yapraklı dallarıyla geçmişten bugüne kalmış birer soylu anıttılar. Şimdi bunlardan hiçbir iz kalmamıştır. Komşu köylüler nasıl indilerse, nasıl çıkardılarsa kesip yok ettiler.

1. "Gökyüzüne ser çekmek" deyiimi, "boyu çok uzamak, gökyüzüne ulaşmak" anlamındadır.

2. "Kardamış" yöresel bir kelimedir, "içi oyulmuş" anlamına gelir.

Demek ki buraların iklimi önceleri böylesine ulu meşelerin yetişmesine elverişliydi. Sonradan bilinen nedenlerle hızla bozkırlaşmaya başladı. Geçmiş yüzyıllarda da yağışlar böyle yetersiz olsaydı bizim Çukur'un anıt meşeleri tabiata karşı koyarak gökyüzüne ser çekmek imkânını bulamazlardı.

Aygar'daki meşelerin çoğu palamut meşeleridir. Bilim adamları palamut meşelerinin Akdenizli olduğunu, o bölgenin dışına çıkamayacağını yazmaktadırlar. Hikmet Birand, "Anadolu Manzaraları" adlı güzel kitabında, Afrika'da, Keçiören ardındaki Hacıkadın Deresi'nde palamut meşelerine rastlayınca şaşırdığını yazar. Bu tür meşelerin Akdeniz Bölgesi dışına çıkmaması gerektiğini düşünür. Sonunda buradaki palamut ağaçlarının toprak sahibi tarafından Akdeniz Bölgesi'nden getirilip dikildiğini öğrenir. Böylece palamut meşelerinin Akdenizli olduğu inancını yitirmemiş olur. Aygar Dağı, İç Anadolu sınırı içindedir ama Karadeniz sınırına bitişiktir. Aygar Dağı'nda boyu iki metreyi geçen meşelerin pek çoğu palamut yapar. Kimi yıllar o kadar çok palamut ürünü olur ki köylü, arabalarla toplayıp toprağa gömer. Kışın keçilere yedirir. Burada üreyen palamutlar başka türlü

değerlendirilmez. Bölgede palamuta pelit denir. Bu söz Aygar Dağı'nın kimi kesimlerine de ad olmuştur. Bizim köyün kuzeyini kesen yüksek belin adı Kabapelit'tir.

Meşeler için bu yazıyı yazmamın amacı bunları söylemek değildi. Çocukluk anılarımı süsleyen gür yapraklı ulu mu ulu bir meşe ağacını anlatmak istiyordum. Söz buralara geldi.

Ağaç der geçeriz, önemsemeyiz ama kimi zaman bir ağaç, aileden bir yakınımız gibi ince sevgi bağlarıyla bizi kendine bağlar. Onun kuruması, hastalanması, kesilmesi bizi yürekten yaralar.

Köy yakınındaki bir tarlamızda tek başına duran ulu meşe, benim çocukluğumda kendisine bağlandığım sevgili ağacımdı. Öyle pek yaşlı değildi. Belki gene de iki yüz yıllık vardı. Özel olarak dikildiğini sanmıyorum. Buraların sık meşe ormanı olduğu günlerden kalmış olmalıydı. Gövdesine çocuk kucağım dolaşmazdı. Boyu otuz metreden uzun, dalları budaklarıyla görkemli, endamlı, gösterişliydi. Oralarda tek ağaç olduğu için kuşlar yalnız onun üstüne konar, onun dallarında şakırlardı. Kimi zaman üst dalları arasına serçelerin, çalikuşlarının yuva yaptığı olurdu. Davar sürüsü öğle sıcağında onun koyu, serin gölgesinde uyurdu.

Koca meşe, o ağaçsız tepelerin, tarlaların bir simgesi gibiydi. Bir yer tanımlanırken “meşenin önü, meşenin ardı, meşenin altı, meşenin üstü” denirdi. Köye yakın olduğu için yaz ve sonbahar günlerinde çocuklar onun altında, gölgesinde oynarlardı. O yaşıyan, soluk alan, toplumsal olaylara karışan canlı bir şahsiyetti. Kimi zaman ak saçlı birkaç erkeğin onun gölgesine sığındıkları, eski askerlik, savaş ve esirlik günlerini, orada, onun serin gölgesinde yeniden yaşadıkları görülürdü. Delikanlılar kız yüzünden ya da başka bir nedenle birbirleriyle kavga etmeye karar verdiklerinde “Erkeksen meşenin dibine gidelim.” derlerdi. (...)

Bir adı da vardı: “İmamların Meşe”. Onun ailemizin adıyla anılması çocukluk gururumu okşardı.

Meşemiz her dalına, her yaprağına renk renk çaputlar bağlanan, adaklar adanan bir ağaç olurdu ama durumu buna uygun değildi. İyi ki değildi. En alt dalları bile insanın erişemeyeceği kadar yüksekti.

İşlerimize yardım etsin diye yıllığına bir işçi tutardık. Nasıl olduysa o yıl köyde işe yarar bir adam bulunamadı. Sanırım köyde erkeklerin çoğunluğu ikinci askerliğe gitmişlerdi. Ömründe belli başlı hiçbir iş tutmamış İsmayıl³ adında birisi vardı. Onu tuttuk. Köylü, harmanı kaldırdıktan sonra kışlık odunu taşımaya başlar. Avlular tepe gibi meşe odunuyla dolup taşar. Bizim İsmayıl, bir iki kağı odun taşıdıysa da sonunu getiremedi. Kimi gün hasta olduğunu, kimi gün de orman askerlerinin dağa çıkmaya izin vermediklerini söylüyordu. Bir sabah kalktık ki yerler bembeyaz karlarla örtülmüş. Kalkıp kımıraşana⁴ aşk olsun. Ev-

de ise bir tek odun bile yok. Babam öfkelen-di. İsmayıl eline baltayı aldı, önüne eşeği kattı. Diz boyu karda bata çıka uzaklaştı gitti. Bir iki saat sonra bir yük odunla döndü. Öyle düzgün ve kalın odunlardı ki bizim oranın ormanlarında böylesine hiç rastlanmazdı.

Babam:

— Bunları nereden kestir, dedi.

— Sizin koca meşeyi kestir, dedi. Orada tek başına hiçbir işe yaramıyordu. Meyveli ağaç olsaydı neyse... Bari odun olarak yakılsın da bir işe yarasın dedim.

Babam sesini çıkarmadı. Ben ince bir sıziyla sarsıldım. Köyün kıyısına kadar koştum. Bir iki dalı kesildi sanıyordum, meğer kökünden devrilmiş, boylu boyunca tarlaya uzanivermişti. (...)

O gün İsmayıl sabahtan akşama kadar meşeyi parçaladı. Ertesi gün de eşekle avlu-ya taşıdı. Bütün kardeşlerim odun taşımakta, dizmekte güle oynaya ona yardım ettikleri hâlde ben elimi bile sürmedim. Bir kıyıda oturdum, somurtarak onları seyrettim.

Hasan Lâtif Sarıyüce

Anadolu'ya Açılan Pencere
(Kısaltılmıştır.)

3. İsmail ismi, metinde “İsmayıl” olarak yazılmıştır. Yazar, bunu, o yörenin bir söyleyiş özelliği olarak olduğu gibi kullanmıştır.

4. Bu kelime, yöresel bir söyleyiştir ve “kımıldamak, kıpırdamak” anlamına gelir.

1. Etkinlik

Metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını belirleyiniz. Bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu kontrol etmek için Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. ni kullanınız. Tahminlerinizin nasıl olduğunu işaretleyerek gösteriniz.

Kelime ve Kelime Grubu	Anlamıyla İlgili Tahminim	Tahminim Nasılmış?		
		Doğru	Yanlış	Yakın
		☐	☐	☐
		☐	☐	☐
		☐	☐	☐
		☐	☐	☐

Sevgili öğrenciler, bütün yıl boyunca öğreneceğiniz kelime ve kelime grupları için bir sözlük oluşturunuz. Bu metinde öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını bu sözlüğe kaydediniz.

2. Etkinlik

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metnin konusu ve ana fikri nedir?
2. Yazar bu metinde meşeler hakkında ne tür bilgiler vermiştir?
3. Yazar, meşelerle ilgili bilgilerini hangi kaynaklardan elde etmiştir?
4. Yazar için meşe ağaçları niçin önemlidir?
5. Yazarı bu metni yazmaya iten olay ya da durum nedir?
6. Yazarın yerinde olsaydınız en sevdiğiniz ağaç kesildiğinde ne yapardınız?
7. Yazarın meşelerle ilgili verdiği bilgilerin hangileri öznel, hangileri nesneldir?

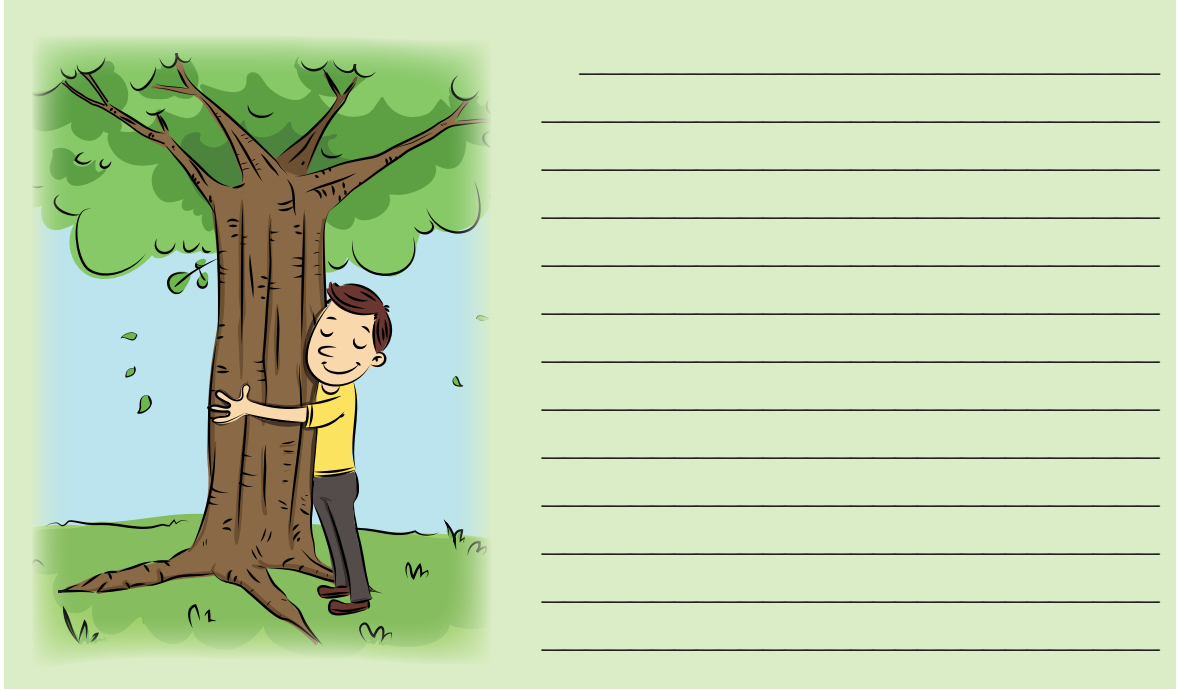
3. Etkinlik

Aşağıdaki yapraklara okuduğunuz metin için iki farklı başlık yazınız.

4.
Etkinlik

a. Aşağıdaki karikatürün vermek istediği mesaj nedir? Bunu karikatürün yanına yazınız.

b. Bu karikatürle okuduğunuz metin arasında ilgi kurulabilir mi? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

5.
Etkinlik

Hazırladığınız kısa sunumu yapınız. Sunumunuz sırasında beden dilinizi etkili kullanmak amacıyla arkadaşlarınızla göz teması kurunuz. Gereksiz el ve kol hareketleri yapmayınız. Ses tonunuzu, en arkadaki arkadaşlarınızın sizi rahatlıkla duyabileceği şekilde ayarlayınız. Sunumunuzu 4 - 5 dakika ile sınırlı tutunuz.

6.
Etkinlik

a. Aşağıda bazı bölümleri verilmemiş hikâyeyi mantıksal bütünlük oluşturacak biçimde kendi cümlelerinizle tamamlayınız. Hikâyeyi tamamlarken yazım kılavuzundan yararlanınız.

BİR KUŞ KIRAZI

Yemiş bahçesine yakın bir yerde, patikanın hemen kenarında bir kuş kirazı ağacı bitmişti. Bu ağaç, biraz ötedeki taze fındık ağaçlarının güneş almasını engelliyordu. Uzun bir zaman, onu keseyim mi, kesmeyeyim mi diye düşündüm.

Böylesine güzel bir nimeti yok etmek büyük bir haksızlıkmiş gibi geliyordu bana.

Kuş kirazı ağacı, sıradan bir ağaçtan ya da çalıdan çok farklıydı. O, iri gövdeli, dalları dört bir yana yayılan ve güzelliği evimize kadar ulaşan çok hoş kokulu çiçekleriyle hayli zarif bir ağaçtı.

Bir sabah kararımı verdim.

Ona yeterince yaşama şansı vermiştim. Yardımcılarımdan biri sabah mesaisine başladığında ona kuş kirazı ağacını kesmesini söyledim.

Bir süre sonra ben de onun yanına gittim. Oraya vardığımda adamın baltası dallardan birini henüz gövdesinden ayırmıştı. Zavallı ağaççığın canı, baltanın her darbesinde acısını dile getirerek haykırıyordu.

Ben de elime bir balta aldım ve ağaca yanaştım.

Sonra nasıl olduysa ağacın içinden garip bir ses geldi.

Bu, dayanılmaz bir acı, gözyaşı, burukluk ve haykırışlarla feryat eden birinin sesiydi.

Endişe, korku ve biraz da pişmanlık içinde ağacı son kez kaldırıp biraz daha öteye doğru fırlattık. Ağaç, yürekler parçalayan, hıçkırıklarla dolu bir iç çekişle titredi ve düştü.

Boğazıma düğümlenen bir şey beni konuşmaktan alıkoydu ve eve varmak için aceleyle geri döndüm. Arkama bakmaya cesaret edemedim.

Tolstoy

Masallar

(Çeviren: Sedat Cerci, Dilek Güler)

b. Tamamladığınız hikâyeyi okuyunuz. Yazdıklarınızda anlam bütünlüğünü bozan ifadeler varsa bunları düzeltiniz. Hikâyenizi yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederek gözden geçiriniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Çevrenin korunması ve çevre bilinci ile ilgili TV ve radyo haberlerini takip ediniz, genel ağ (internet), gazete ve dergi yazıları okuyunuz, resim ve fotoğraflar getiriniz. “www.csb.gov.tr” genel ağ adresindeki “çevre kamu spotları”nı izleyiniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Çevrenin korunması ve çevre bilinci ile ilgili takip ettiğiniz TV ve radyo haberlerini paylaşınız.
2. İzlediğiniz kamu spotlarının amacı nedir? Açıklayınız.
3. Çevrenin korunması niçin önemlidir?
4. Çevre bilincine sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Metni okurken ses tonunuzu, metindeki duygu ve düşüncelere bağlı olarak ayarlayınız. Sesli okumada hızlı okumaktan çok, uygun yerlerde duraklama yapmanın önemli olduğunu unutmayınız.

TARTIŞARAK... GERÇEĞE DOĞRU

Biz, öğretmenimizin o günkü ruhsal durumunu, kapıdan girip de “Günaydın!” dediğinde anlarız. Eğer bir sıkıntısı varsa “günaydın” sözcüğü öğretmenimizin ağzında ezilir. Tabii bu durum bizi de etkiler. Onun bize açılmasını bekleriz. Genellikle de açılır, sıkıntısının nedenini anlatır. Anlatmıyorsa içimizden biri mutlaka:

“Öğretmenim, bugün sizi biraz sıkıntılı gördük.” der.

Öğretmenimizin böyle bir durumda bir kez bile:

“Hayır, bunu da nereden çıkardınız?” dediğini duymadık. Tam tersine:

“Sizden özür diliyorum çocuklar.” diye söze başlar, gerisini getirir.

Fakat “günaydın” sözcüğü, öğretmenimizin ağzından bir kelebek gibi uçmuşsa o zaman öğretmenimizin neşesine biz de katılır, sevinçlerimizi çoğaltırız.

Biliyorum şimdi bazılarınız, “Öğretmen, eğer bir üzüntüsü, sıkıntısı varsa bunu sınıfa yansıtmayandır.” diyor ama inanın gerçek bu değil. Çünkü öğretmenlerimiz de bizimle aynı toplumda yaşayan insanlardır. Yaşadıklarından onlar da etkilenir elbet. Öğretmenimizi en çok üzen nedenlerin başında yeşilliklerin yok olması geliyor. Bir gün geçmiyor ki bu konu açılmamış olsun:

“Bakın çocuklar, bir şairimizin dediği gibi, insanlar yaşadıkları yere benzerler. Çok doğru geliyor bana bu. İnsan, yaşadığı coğrafya parçasından etkileniyor. Siz de bilirsiniz ki insanlığın tarihi, doğa tarihinin bir parçasıdır. Ama doğa, böyle bilinçsizce katledildikçe ben, insanlığın sonunu hiç de iyi görmüyorum. Bakın, apartmanlar yapacağız diyerek ağaçlar kesiliyor, ormanlar yok ediliyor. Doğa kirlendikçe insani yanlarımız da kirleniyor. İnsanlar daha hoşgörüsüz, daha anlayışsız, daha sabırsız olmaya başladılar.”

Size garip gelecek ama inanın, öğretmenimizin bu sözlerinden sonra ben, çevremizdeki betonlaşmaya daha bir nefretle bakmaya başladım. Sanki, dikilen her bina, yaşamımıza son verecek bir bombanın fitilini ateşlemek gibi gelmeye başladı bana.

Sınıf arkadaşım İlker:

“Öğretmenimizin dediklerine ben de katılıyorum ama kafamda çözemediğim bir sorun var.” dedi.

“Neymiş?” diye sordum.

“Derse girince bu konuyu öğretmenimizle tartışmak istiyorum.” diye yanıtladı. Bir meraklandım, bir meraklandım ki sormayın.

İlker, öğretmenimizden söz aldı:

“Öğretmenim!” dedi. “Bir yandan sanayileşeceğiz, bir yandan da doğayı tahrip etmeyeceğiz... Nasıl olacak bu? Bunu çok merak ediyorum, kaç zamandır size sormak istiyordum.”

Öğretmenimiz hemen yanıtlamak yerine:

“Sana teşekkür ederim İlker.” dedi. “Ama ben bu sorunun yanıtını sınıfça arayıp bulmaktan yanayım. Ne dersiniz çocuklar? Bakın, İlker ne diyor? Kalkınmak için sanayileşmek zorundayız. Sanayileşmek içinse ham madde filan gerekli. Ee, bu da doğanın kullanılması demektir. Sanayileşmeyip doğal mı kalalım, sanayileşip doğasız mı? Sanırım, tam olmasa da İlker’in demek istedikleri bu. Öyle değil mi İlker?”

İlker başıyla öğretmenimizi onayladı:

“Evet, bu bana tam bir kısır döngü gibi geliyor. İnsanlar bu kısır döngüden nasıl kurtulabilirler ki?”

İlker’in bu sorusundan sonra herkesi bir düşüncedir aldı. Mert:

“Bence insanlığın kurtuluşu, doğaya dönmektir.” dedi. “Sanayileşme adına, kentleşme, kalkınma, gelişme adına yapılanlar insanlığı daha gerilere götürmektedir.”

Deniz:

“Yani yeniden İlk Çağ’a mı dönelim?” diye

sordu. “Bu düşünceye göre İlk Çağ insanları daha rahattı. Oysa gerçek bu değil.”

Yiğit:

“Deniz’e katılmıyorum. ‘İlk Çağ’a mı dönelim?’ diyerek konuyu saptırıyor. Bunu isteyen yok tabii. Ama gelişmişlik adına yapılanlar, insan soyunun sonunu çabuklaştırıyor. O zaman da buna gelişmişlik demek yanlış oluyor.”

Artık söz alma zamanıydı:

“Bence teraziye nerede kurduğumuz çok önemli.” diyerek başladım. “Teknolojik ve sanayileşme alanındaki gelişmişlik, yaşamın diğer alanında da gelişmişlikle koşut giderse buna uygarlık diyebiliriz. Ama yeşil alanları yok ederek oralara fabrikalar kurmak, sanayide ilerlemek olsa bile uygar olmak değildir.”

“Hem uygarlıktan söz edeceğiz, hem küçücük sanayi ürününü bile üretemeyeceğiz! Ben bunu kavrayamıyorum.” diyerek araya girdi İlker.

Şebnem:

“Gelişmiş bazı büyük devletler, ülkemizin kalkınmasını istemediği için adına yeşilcilik, doğacılık denilen hareketleri destekli-

yorlar. Bize, aman sanayileşmeyin, yoksa denizleriniz kirlenir, havanız solunmaz bir hâl alır filan diyorlar. Ama ozon tabakasını delmekten de geri kalmıyorlar.”

Serap:

“Ama onlarda da çevreci hareketler var ve çok güçlüler.” dedi. “O bakımdan Şebnem arkadaşımıza katılmıyorum. Yeşilci, çevreci hareketler, o büyük devletlerin isteği dışında olan hareketlerdir.”

Doğrusu, tartışma düzeyli bir biçimde sürüp gidiyordu. Öğretmenimiz, bakışlarından anladığım kadarıyla bu tartışmanın böyle düzeyli sürüp gitmesinden memnundu. Arka sıralardan birine oturmuş, konuşulanları dinliyor, önündeki küçük kâğıt parçasına notlar alıyordu.

Tartışmanın seyri içinde sınıf arkadaşlarımızın birçoğu görüşlerini aktardı. En son öğretmenimiz söz istedi:

“Ben de bir şeyler söyleyebilir miyim çocuklar?” Sınıf başkanı arkadaşımız:

“Lütfen öğretmenim!” dedi.

“Şimdi çocuklar...” diyerek söze başladı öğretmenimiz. “Bence bu sınıfta haksız olan yok. Nasrettin Hoca’nın fıkrasındaki gibi yani... Evet, doğal zenginliklerimize sahip çıkacağız. Evet, sanayi ve teknoloji alanında ilerleyeceğiz. Biçimsel olarak baktığımızda ikisi bir arada olmuyor. Ama hayır, olabiliyor. Dünyada bunun örnekleri çok. Örneğin, ben bir süre Almanya’da kaldığım için biliyorum. Almanya, hem sanayi alanında gelişmiş bir ülkedir hem de topraklarının tamamı ormanlarla, yeşil alanlarla kaplıdır. Kentleşme dersiniz, o da ileri bir düzeydedir. Zaten bu gerçeği hepiniz biliyorsunuz. Ama Almanya ve onun gibi geliş-

miş ülkelerde bir ağacın küçücük bir dalını bile koparamazsınız. Kentleri tertemizdir. Çok geniş parkları, bakımlı ormanları vardır. Öte yandan, çok gelişmiş sanayi dalları vardır. İşte istediğimiz bu: Akıllı bir biçimde gelişmek. Oysa şimdi bizde gördüğüm, tam bir bilinçsizlik! Bizde doğa talan ediliyor. Türkiye giderek çölleşiyor. Tabii bunun adı uygarlık değildir. Gelişmenin aynı zamanda uygarlık olarak adlandırılabilmesi için çok hesaplı, çok akıllı olması gerekiyor.”

Bu tartışma burada bitmedi tabii. Sınıfça araştırmalar yaptık, ülkemizdeki orman alanları, deniz kirliliği, sanayi atıklarının değerlendirilmesi gibi konularda kitaplar, ansiklopediler karıştırdık.

Sonuçta vardığım nokta şu oldu: Uygarlık, yalnızca teknolojik gelişme değildir.

Aydoğan YAVAŞLI

Arkadaş Hikâyeleri

Metinde anlamını bilmediğiniz bazı kelime ve kelime grupları olacaktır. Bunların anlamlarını bağlamlarından yararlanarak tahmin ediniz. Bu kelime ve kelime gruplarının anlamlarını Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçlardan yararlanarak öğreniniz. Yeni öğrendiğiniz bu kelime ve kelime gruplarını sözlüğünüze eklemeyi unutmayınız.

2. Etkinlik

Okuduğunuz metnin hikâye unsurlarını ilgili kutucuklara yazınız. Et-
kinlikle ilgili soruyu cevaplayınız.

[illegible]

Bu etkinliği yaparken zorlandığınızı düşünüyor musunuz? Niçin? Aşağıya yazınız.

3. Etkinlik

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Konu: _____ _____ _____ _____	Ana fikir: _____ _____ _____ _____
---	--

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metinde hangi sorun ele alınmıştır?
2. Öğrencilerin bu sorunu ele alma yöntemi nedir?
3. Sınıftaki öğrencilerden birisi siz olsaydınız metinde ele alınan sorunla ilgili neler söylemek isterdiniz?
4. Metinde hangi ülkeler, hangi yönden karşılaştırılmıştır? Sizce bu karşılaştırma doğru mudur?
5. Metinde öğretmenin son söylediklerine katılıyor musunuz? Niçin?
6. Metin kahramanı sınıftaki bu tartışmadan nasıl bir sonuç çıkarmıştır? Siz nasıl bir sonuç çıkardınız?

“Tartışarak... Gerçeğe Doğru” metnini “Meşeler” metni ile tema, konu, olay örgüsü ve karakterler bakımından karşılaştırınız. Karşılaştırmanızı tablo hâlinde defterinize yazınız.

Yaratıcı konuşma tekniğiyle “çevre ve insan” konulu bir konuşma yapınız. Yaratıcı konuşmada sizden önceki arkadaşınızın konuyla ilgili söylediklerinden hareketle konuya farklı bakış açısı getirmeniz gerektiğini dikkate alınız.

Konuşmanızda önceden hazırladığınız gazete ve dergi yazılarını, resim ve fotoğrafları kullanınız. Konuşmanız sırasında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimeleri kullanmamaya özen gösteriniz.

Tarihimizde ilginç vakıflar vardır. Bunlardan bir tanesi de çevreyi güzelleştirmeyi amaç edinen Nebioğlu Cafer Çelebi Efendi Vakfıdır. Aşağıda, bu vakfın kuruluş hikâyesi anlatılmıştır. Fakat metinde bazı cümleler ve paragraflar yanlış yerlere yazılmıştır. Bu numaralandırılmış cümle ve paragraflardan hangilerinin yerleri değiştirilirse metin, duygu ve düşünce nin akışına göre doğru yazılmış olur? Metni düzenleyerek defterinize yazınız.

Güneş, Boğaz’ın karşıındaki tepelere doğru inmeye başlamıştı. Sultan II. Selim otağıhümayunu önünde dinlenmekteydi. Kendisine sunulan meyve tabağındaki kayısılar, çavuş üzümleri, karadutlar öyle güzel duruyordu ki Sultan dayanamadı:

1 Ünlü Şeyhülislam Ebussuut Efendi'nin kuzeni olan Cafer Çelebi bu memnuniyeti işittiğinde Üsküdar'daki bahçesinde dostlarıyla sohbetteydi. Çok sevindi, dedi ki maiyetindekilere:

2 Padişah sol eliyle tuttuğu irice bir üzüm salkımından ikişer ikişer kopartıp ağızına götürmeye başladı ve "Maşallah! Ne de güzel bahçıvanmış." diye hoşnutluğunu dile getirdi.

3 — Ne emir buyurursunuz Çelebi'm, dendiğinde cevabı "Bir vakıf kurmak lazım." olmuştu.

4 — Ne güzel meyveler bunlar? Hangi bağdan hangi bahçedendir?

5 — Madem ki Padişah'ın dahi hoşuna gidecek güzellikte bir bağımız bahçemiz vardır. Bu güzellikler bizden sonra da harap olmamalıdır.

6 Hizmetli destur isteyip cevap verdi:
— Hocanız Cafer Çelebi'nin Üsküdar'daki bağındandır Sultan'ım.

Öyle ya ağaçlar, çiçekler de birer canlıydı. Onlar dünyanın süsleriydi. Bu düşüncelerle kurduğu vakfın senedine şunları yazdırdı: "Bağcılıktan iyi anlayan bir bahçıvan buluncak. Bahçıvan bahçelerin bakım ve korunmasını mükemmelen yapacak. Bahçıvanın ücreti ve bahçenin bakım masrafları İstavroz köyündeki iki evin kirasıyla, meyve ve çiçeklerden elde edilen gelirden karşılanacak." Cafer Çelebi Efendi Vakfı hicri 977 (miladi 1569) yılında İstanbul'da kurulmuştur. Bağlara, bahçelere; ağaçlara ve çiçeklere yani çevreye hizmet eden ve bu güzel hizmeti diğer insanlara da hatırlatan bir vakıf olarak adını günümüze kadar taşıyabilmiştir.

Ünal Bolat
Tarihte İlginç Vakıflar

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- En sevdiğiniz hayvanla ilgili bilgiler toplayınız, görseller hazırlayınız.
- Ağustos böcekleri hakkında araştırma yapınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. Böcekleri sever misiniz? Niçin?
2. Ağustos böcekleri hakkında yaptığınız araştırmalarda elde ettiğiniz bilgileri paylaşınız.
3. Böcekler olmasaydı dünya nasıl olurdu? Anlatınız.

Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

ELVEDA AĞUSTOS BÖCEĞİ

Sonunda sana mektup yazma vakti geldi. Vallahi içimde büyük bir dertti. Dostum, ben de pek çokları gibi seni; tembel, uyuşuk, işe yaramaz, keyfine düşkün ve gürültücü bir kimse olarak biliyordum. Ama kabahat bütün bütün bende değil! Ah, o Lafonten yok mu?

Neymiş efendim! Güya, karınca, kan ter içinde çalışırken sen bütün bir yazı, saz çalıp türkü söyleyerek geçirmişsin. Ilık gölgeli bir söğüt dalının üzerinde yan gelip yatmışsın. Sonra kışın soğuk nefesini ensende hissedince soluğu karıncanın kapısında almışsın.

“Aman ne olur, havalar çok soğudu. Etrafta yiyecek kalmadı. Açlıktan ölüyorum. Açlıktan ölmezsem soğuktan donacağım. Bana yardım et!” demişsin. Karınca ise:

“Yazın saz çalıp türkü söylüyordun ya! Şimdi de oyna biraz!” diyerek seni kapısından kovmuşmuş!

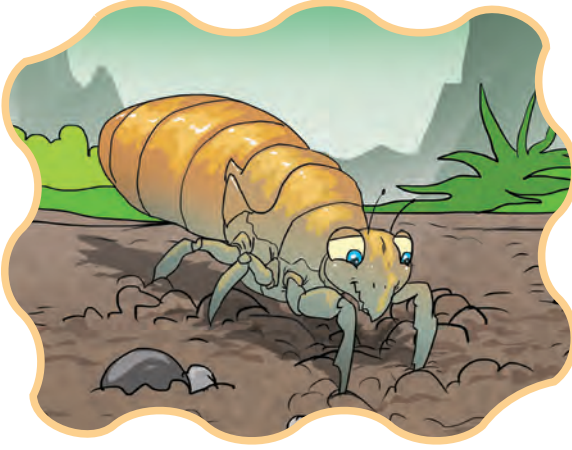
Bak şu Lafonten’in yediği naneye! Sana attığı iftiralar yetmezmiş gibi, o çalışkan ve o mert karıncayı da gaddar bir cimri ilan ediverdi.

Sevgili Ağustos Böceği, artık üzülme. Çünkü ben her şeyi öğrendim. Karınca bana olan biteni bir bir anlattı. Ve gerçeğin medyada çıkan haberlerden çok farklı olduğunu gördüm.

Senin hikâyen de hepimizin hikâyesi gibi annenin karnında başladı.

On yedi sene kadar önceydi. Annen seni —tabii sen o zamanlar minicik bir yumurtaydın— kocaman bir ağacın küçük ve taze bir dalının içine yerleştirdi.

Bir süre sonra yumurtan çatladı ve minnecik bir kurtçuk olarak dünyaya geldin. Tam dört hafta boyunca, içinde bulunduğun o taze dalın öz sularından içerek beslendin.

Daldan dışarıya çıkma vaktin geldiğinde yanında ne annen ne de baban vardı. Çünkü onlar çoktan bu dünyadan gitmişlerdi.

Allah sana çok kuvvetli bir çift ön ayak ve gagaya benzer bir ağız vermişti. Onları kullanarak daldaki yarıktan çıkmayı başardın.

Sanki bir yerlerden bir emir gelmişti ve sen ona uymak zorundaydın. Kendini, hiç düşünmeden ağaçtan aşağı attın.

Düştün, düştün, düştün...

Toprağa değer değmez hemen o güçlü ön ayaklarınla kazmaya başladın.

Kazdın, kazdın, kazdın...

Sonunda ağacın köklerinden birine ulaşmayı başardın. Çok yorulmuş ve çok acıkmıştın. Kökü gaganla ısırp öz suyunu içmeye başladın.

İçtin... İçtin... İçtin...

Sonra başka bir köke doğru yeni bir tünel kazmaya başladın.

Sonra da bir başka köke doğru yola çıktın.

Sonra bambaşka bir köke doğru...

Sonra bambaşka bir başka köke doğru...

Sonra bambaşka bir bambaşka köke doğru...

Tam on yedi yıl boyunca, o kök senin bu kök benim dolandın durdun. Hem de toprağın altında tüneller aç aça, toprağı kaza kaza!

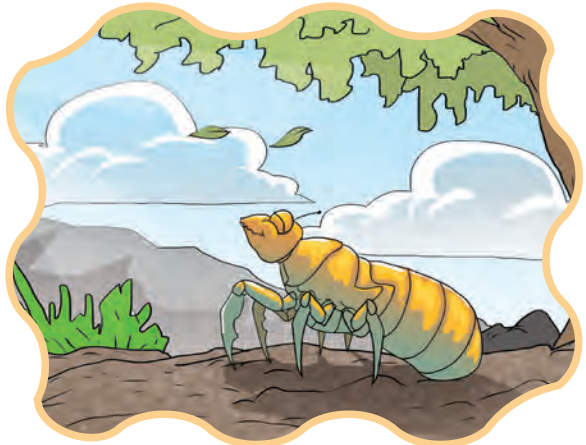
Eğer Lafonten bunu bilseydi senin için tembel ve uyuşuk der miydi hiç?

On yedi yılın sonunda yeryüzüne çıkma vaktin geldi. Büyümüştün. Üzerinde kalın bir kabuk vardı. Kabuğun altında ise ne işe yaradığını toprağın altında asla bilemeyeceğin kanatların...

Sana o incecik zar gibi kanatları, toprağın karanlık ve kat kat altındayken veren Allah, bir gün onlara ihtiyacın olacağını biliyordu elbette.

Mevsimlerden yaz, aylardan ağustos ve ılık, serin bir sabahı. Toprağın üstüne çıktın. Burası kocaman bir ormandı.

Bir iki gün kendine gelededin. Eh, haklıydın! Sabırla ve tevekkülle toprağın bağrında geçirdiğin on yedi yılın sonunda yeryüzünü görmek, güneşi hissetmek, dalların ve yaprakların arasından da olsa, azıcık da olsa gökyüzünün maviliğini, o maviliğin içinde koşup giden bembeyaz bulutları seyretmek aklını başından almıştı.

“Allah’ım!” diyordun. “Dünyan ne kadar da güzelmış!”

Derken üstündeki o kaba ve sert kabuk yırtıldı. Kanatlarını ilk defa açtın ve güneşte kurumaları için bir süre bekledin. Sonra da kendine şöyle bir baktın. Gövdenin arka tarafında, nefes alıp verdiğin yere yakın bir yerde, çok sert iki kabuk gördün. Üzerileri ince bir zarla kaplıydı ve zar, çok gergindi. Kısa bir süre sonra da bu kabukların vücudundaki bazı kaslarla bağlantılı olduğunu keşfettin. Ama asıl keşfin, bu kasları çekip bıraktığında o sert kabuklardan ve zarlardan çok ilginç bir sesin çıkıyor olmasıydı. Üstelik vücudun, saniyede 500 kez o kasları çekip bırakacak şekilde yaratılmıştı.

“Bu harika!” dedin kendi kendine. “Ben bunlarla şarkı söyleyebilirim!”

Evet, Lafonten’in haklı olduğu tek nokta, senin bütün bir yaz şarkı söylüyor olmandı. Ama ne için? İşte bunu Lafonten bilemezdi. Bilemediği için de seni, geveze bir gürültücü olarak yazdı. Ama ben, bu işin de aslını öğrendim.

Sevgili Ağustos Böceği, belki biliyordun, belki de sadece hissediyordun. Toprağın üstünde sadece dört hafta yaşayacaktın. Ve yapman gereken çok önemli işler vardı.

Sen, erkek bir ağustos böceği olduğun için hayatın sona ermeden önce kendine bir

eş bulmalıydın. Bu koskoca ormanda, senin gibi milyonlarca böceğin içinde, kendine uygun eşi nasıl bulacaksın? Elbette şarkı söyleyerek!

Çok acelen olduğu için gece gündüz demeden şarkı söylemeliydin.

Nihayet kendine bir eş buldun. Mutlu bir yuva kurdun. Artık eşinin yapması gereken, tıpkı annen gibi yumurtalarını bir ağaç dalının içine yerleştirmektir! Çünkü ancak bu böyle devam ettiği sürece ormanlar, ağustos böceklerinin şen şarkılarından yoksun kalmazdı.

Siz çok önemliydiniz! Şarkılarınız da çok gerekli! Çünkü pırlıl pırlıl gökyüzünde, yıldızların ve ayın gülümsediği yaz gecelerinde, sizin şarkılarınızı dinlemeliydik biz. Bazen kocaman ormanların derinliklerinden, bazen de evlerimizin bahçesindeki yaşlı bir iğde ağacının dalları arasından seslenmeliydiniz:

“Allah’ım dünyan ne güzel! Dünyan ne güzel Allah’ım! Sen ne güzelsin!”

Bazımız duyacak, bazımız duymayacak; bazımız anlayacak, bazımız anlamayacaktır sizin şarkılarınızı... Ama siz hep söylemeliydiniz.

Ve ağustos ayı bittiğinde ağustos böceği yumurtaları, incecik dalların içinde, pembe pembe uyurlarken sen, günlerdir gece gündüz söylediğin şarkıları, aniden bitiriverdin.

Dünyadan gitme vaktin gelmişti artık.
Havalar soğumadan, kış hiç gelmeden gidi-
verdin. Lafonten bari bu kadarcığını bilsey-
di değil mi?

Takma kafana, boşver! İçin rahat olsun.
Nasıl da dopdolu bir hayat yaşadığını hepi-
miz öğrendik artık.

Elveda Ağustos Böceği!

Elveda sana!

Özkan Öze

Elveda Ağustos Böceği

Metni bir kez de sessiz okuyunuz. Bu okuma sırasında metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını bir kâğıda yazınız. Bağ-
lamlarından hareketle bunların anlamlarını tahmin ediniz. Bu kelime ve
kelime gruplarının anlamlarını aşağıya yazarak bir kare bulmaca hazır-
layınız. Bulmacanızda daha önce öğrendiğiniz kelime ve kelime grupla-
rını da kullanabilirsiniz. Bulmacanızı sıra arkadaşınıza çözdürünüz.

Kare Bulmaca

Soldan Sağa

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Yukarıdan Aşağıya

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

2. Etkinlik

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Ağustos böceğine mektup yazılmasının nedeni nedir?
2. Ağustos böceğinin yaşamı kaç evreye ayrılmıştır? Ağustos böceğinin bu evrelerdeki görüntüsü nasıldır?
3. Metinde ağustos böceğinin toprak altında kaç yıl yaşadığı söylenmektedir?
4. Ağustos böceği yeryüzüne hangi mevsimde, niçin çıkmaktadır?
5. Ağustos böceğinin kanatları ne işe yaramaktadır?
6. Ağustos böceği hangi amaçla şarkı söylemektedir?
7. Biz insanlar ağustos böceklerinin çıkardığı sesleri niçin “şarkı” olarak tanımlarız?
8. Metinde “Siz çok önemliydiniz.” sözünü anlatılmak istenen nedir?

3. Etkinlik

Farklı bir yazı karakteri ile yazılmış aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metinle ilgili soruların cevaplarını soruların karşısına yazınız.

(...)

Sevgideğer Mekan Alekseyeviç.

İlk mektubunuzu okuyunca hayret çığlığını tutamadım. Beni dinleyin sevgili dostum: Sizin ya benden bir sakladığınız var ve geçirdiğiniz üzüntünün yalnız bir bölümünü yazıyorsunuz ya da hâlâ rahatsızsınız. Vallahi, mektuplarınızdan bu seziliyorum Mekan Alekseyeviç... Ne olun, bize gelin; hemen bugün gelin! Yemeğe beklerim.

Evde ne yapıyorsunuz, ev sahibenizle nasıl geçiniyorsunuz? Bunların hiçbirinden haberi yok. Siz de kasten söz açmuyorsunuz galiba. Şimdilik hoşça kalın, sevgili dostum. Bugün mutlaka gelin. Zaten her gün bize yemeğe gelseniz daha iyi olacak. Fedona güzel yemek yapan. Allahausmanladık.

(...)

Sizin

Varvara Dobroslava

Dostoyevski

İnsancıklar

(Çeviren: Nihal Yalaza Taluy)

- Metin hangi amaçla yazılmıştır? _____
- Metin bir hitapla mı başlamıştır? _____
- Metinde duygu ve düşüncelerini anlatan kimdir? _____
- Metinde kime hitap edilmektedir? _____
- Metnin sonunda iyi dilek, saygı ve sevgi ifadeleri var mıdır? _____

Okuduğunuz metnin türü mektuptur. Mektup; bir haberi, dileği, olayı ya da durumu ya-
nımızda olmayan birine iletmek amacıyla yazılan bir metin türüdür. Mektuplar içten bir dil
ve üslupla yazılır. Mektuplar hitap cümlesiyle başlar. İletilmek istenen haber, dilek, olay ya
da durumdan sonra iyi dileklerle bitirilir. Mektupların çeşitli şekil özellikleri vardır. Yazılırken
bunlara dikkat edilmelidir.

Bu açıklamadan ve yukarıdaki sorulara verdiğiniz cevaplardan yola çıkarak “Elveda
Ağustos Böceği” metninin türünün ne olduğunu söyleyiniz.

Aşağıdakilerden hangisi mektup türündedir? İşaretleyiniz.

Birden kendimi çok kötü hissetme-
ye başladım. Üşüyordum. Titriyordum.
Hava hiç de soğuk değildi. Ama ben
zangır zangır titremeye başlamıştım.

Ayla Çınaroğlu

İşte o günden beri Edi ile BÜDÜ bu dua
ile yatmış, bu dua ile kalkmışlar. Yerin, gö-
ğün açık olduğu bir zamana rastlamış ola-
cak ki duaları yerini bulmuş. Gecenin bir
vaktinde nur yüzlü iki peri peydah olmuş.

Eflatun Cem Güney

Teyzemi, ablalarımı çok özledim.
İnşallah bu yaz onları kucaklamak na-
sip olacak. Mehmet’le hepinizi kucak-
larız. Kırk veya elli teneke Trabzon
peyniri için kaç yüz lira lazım? Bana bil-
dir. Trabzon peynirinden başkasında iş
yok. Hafız teyzemin ellerinden, ablala-
rımın gözlerinden, senin yanacıkların-
dan öperiz canım anneciğim.

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Adamın biri iş için bir şirkete başvurur.
Görevli sorar:

- Neden iş arıyorsunuz?
- İşsiz olduğum için.
- Mesleğiniz nedir?
- Timsah avlarım.
- İyi ama kardeşim, Paris’te timsah
bulunmaz ki!
- Ben niye işsizim zannediyorsunuz?

İbrahim Oğuz

5. Etkinlik

Aşağıdaki metni okuyup soruları cevaplayınız.

CIRCIR BÖCEĞİ İLE KARINCA

Circir böceği çaldı saz,
Bütün yaz.
Derken kış da geldi çattı,
Seninkinde şafak attı.
Baktı ki yok hiç yiyecek
Ne bir sinek ne bir böcek,
Kalktı karıncaya gitti;
Yandı, yakıldı, ah etti.
Üç beş buğdaydan ne çıkar,
Gelecek mevsime kadar,
Birkaç tane borç istedi.
— İnayet buyurun, dedi,
Yemin billah ederim,
Eylüle kalmaz öderim.
İşin kötüsü, karınca
Borca hiç alışmamıştı;
Bu ricacıya çıkıştı:

- Ne yaptınız yaz boyunca?
- Ne mi yaptım? Saz çaldım, saz!
- Ya, öyle mi? Demek ki siz
Yazı sazla geçirdiniz;
Şimdi de oynayın biraz.

Orhan Veli

La Fontaine'in Masalları

- “Circir Böceği ile Karınca” metnindeki ağustos böceği ile “Elveda Ağustos Böceği” metnindeki ağustos böceğinin benzer ve farklı yönleri nelerdir?
- “Circir Böceği ile Karınca” metni ile “Elveda Ağustos Böceği” metninin tema, konu ve olay örgüsü yönünden benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?
- Bu iki metinden yola çıkarak yazarların ağustos böceklerine bakış açıları arasında ne gibi farklılıklar olduğunu söyleyiniz? Bunları metinlere atıflar yaparak, metinlerden örnekler vererek açıklayınız.

6. Etkinlik

En sevdiğiniz hayvanı, hafızada tutma tekniğini kullanarak arkadaşlarınıza tanıtınız. Bu tekniğin amacı akıcı bir biçimde ara vermeden konuşma becerinizi artırmaktır. Bu yüzden anlatacaklarınızı zihninizde sıralayınız. Sıraladığınız bölümleri hatırlatacak nitelikte kelimelerden oluşan bir liste oluşturunuz. Bu listeye ara sıra bakarak konuşmanızı yapınız. Konuşmanız sırasında beden dilinizi etkili kullanmaya özen gösteriniz. Yeni öğrendiğiniz kelimeleri de anlamlarına uygun bir şekilde konuşmanızda kullanınız.

En sevdiğiniz hayvana duygu ve düşüncelerinizi ifade eden bir mektup yazınız. Mektubunuzu aşağıdaki yazı taslağına göre oluşturunuz. Yazı taslağını buraya, yazınızı ise bir A4 kâğıdına, mektup yazma kurallarına dikkat ederek yazınız.

Mektubu yazdıktan sonra okuyunuz. Mektuptaki anlam bütünlüğüne dikkat ediniz. Anlam bütünlüğünü bozan ifadeler varsa bu bölümleri yeniden yazınız. Mektubunuzu yazım ve noktalama kurallarına uygunluk açısından da kontrol ediniz. Bunun için yazım kılavuzundan yararlanınız.

Mektubunuzu kontrol edip yeniden düzenledikten sonra sınıfa getiriniz, arkadaşlarınızla paylaşınız. Mektubunuzu sınıf panosuna asınız.

Mektubumun konusu ve ana fikri: _____

Mektubumun giriş bölümünde yazacaklarım: _____

Mektubumun gelişme bölümünde yazacaklarım: _____

Mektubumun sonuç bölümünde yazacaklarım: _____

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Deniz kirliliği ile ilgili gazete ve dergi yazıları getiriniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Deniz denince aklınıza neler geliyor?
2. Denize gitmeyi sever misiniz? Niçin?
3. Denizler hakkında neler biliyorsunuz? Anlatınız.

“Deniz Hasreti” metnini dikkatle dinleyiniz.

DENİZ HASRETİ

(DİNLEME METNİ)

1.

Etkinlik

Dinleme sırasında anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını kendi oluşturduğunuz sözlüğe yazınız. Bunların anlamlarını gerekirse metni tekrar dinleyerek tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. kullanarak kontrol ediniz.

2.

Etkinlik

Dinlediğiniz şiirin ana duygusunu aşağıya yazınız.

3.

Etkinlik

Dinlediğiniz şiirle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Şair, “Gözümde bir damla su deniz olup taşıyor / Çöllerde kalmış gibi yanıyor, yanıyorum.” dizeleriyle ne anlatmak istiyor?
2. Şair, gemicilerle kendisi arasında nasıl bir bağ kuruyor?
3. Şair, denizden uzak yaşamının kendisi için çok zor olacağını hangi dizelerle anlatıyor?
4. Şair, denizden esmeyen, denizden geçmeyen rüzgârları niçin sevmemektedir?
5. Şairin denize kavuşma ümidi var mıdır?
6. Son dördüktteki “Elma bahçelerinden, fındık bahçelerinden” ifadesinden şairin nereli olduğu ya da şiiri yazdığı sırada nerede yaşadığı tahmin edilebilir mi?
7. Dinlediğimiz şiir sizde hangi duyguları uyandırdı? Şiiri beğendiniz mi? Açıklayınız.

4.
Etkinlik

Aşağıdaki istiridye kabuklarına dinlediğiniz şiir için üç farklı başlık yazınız.

5.
Etkinlik

“Deniz kirliliği” konusunu sınıf gündemine alınız. Deniz kirliliğini önlemek için neler yapılabileceğini güdümlü konuşma yöntemini uygulayarak konuşunuz. Bunun için öğretmeninizin yardımıyla sınıfta bir beyin fırtınası yapınız. Beyin fırtınası sonucunda ortaya çıkan görüşleri ifade ediniz. Konuşmalarınızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

6.
Etkinlik

Öğretmeninizin yardımıyla küçük gruplara ayrılınız. Aşağıdaki konulardan birini seçerek grup hâlinde, istediğiniz türde (şiir, hikâye, bilgilendirici) bir metni bırakılan boşluklara yazınız (Bilgilendirici metin yazan grup üyelerinin her biri belirledikleri konunun farklı yönlerini ele alıp yazmalıdır. Hikâyelerde söyleyiş birliği olmalıdır. Şiir yazan gruplar şiirin ana duygusuna dikkat etmelidir.).

1. Deniz ve İnsan

2. Deniz Kirliliği

3. Gemiyle Yolculuk

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Yazdığınız metni grupça düzenleyiniz. Bunun için yazınızda anlam bütünlüğünü bozan ifadelerin olmamasına dikkat ediniz. Yazınızı, yazım ve noktalama açısından kontrol etmek için aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Not: Tabloyu, yazdığınız metnin türüne göre doldurunuz.

- Millî Mücadele yıllarında yararlılık gösteren çocuk kahramanlar hakkında araştırma yapınız.
- Önceki yıllarda sinema ve televizyonlarda gösterilen “120” adlı filmi izleyiniz.

KEDİYLE KAPLAN

Bilmem, bilir misiniz dostlar, kediyle kaplan akrabadırlar. Kedi, kaplanın dayısı olur.

Günlerden bir gün, bir salı günü, diyelim. Niye salı günü diyeceksiniz, çarşamba da olur. Bir çarşamba günü diyelim, niye çarşamba günü diyeceksiniz. Peki, en doğrusu söze başladığımız gibi, günlerden bir gün diyelim. Kaplan özbeöz dayısı kediye rastladı.

— Vah zavallı dayıcığım, dedi ona. Neden böyle ufacık tefeciksin?

— Sen de benim gibi âdemoğlunun eline düşseydin niye böyle ufacık kaldığımı anlardın.

— Bak hele! Bana şu âdemoğullarından birini olsun göstermez misin dayıcığım?

— Göstereyim... Yürü...

Dayı yeğen yan yana yürümeye başladılar. Karşıdan bir manda sürüsü sökün etti. Sürünün yanına geldiklerinde kaplan sordu:

— Âdemoğulları dediğin bunlar mı? Kedi güldü:

— Sorduğun şeye bak, dedi. Âdemoğullarının bir tek çocuğu böyle yüzlerce mahluku önüne katıp otlatmaya götürür. Dilediği yere sürer.

Dayıyla yeğen yollarına devam ettiler. Karşıdan bir beygir sürüsü sökün etti. Sürünün yanına geldiklerinde kaplan sordu:

— Âdemoğulları dediğin bunlar mı? Kedi güldü:

— İlahi yeğenim, dedi. Âdemoğulları bunların sırtına biner de dünyanın dört bir yanını dolaşır.

Dayıyla yeğen yollarına devam ettiler. Karşıdan bir deve sürüsü sökün etti. Kaplan bunların âdemoğulları olduğuna öyle kanaat getirdi ki:

— Hah, işte âdemoğulları, diye haykırdı. Kedi, bu sefer bastı kahkahayı:

— Yine bilemedin yeğen, dedi. Âdemoğullarının çocuklarından biri bunları birbirine bağlar da sonra kendisi bir eşeğe

biner de bu kambur kambur koskoca hayvanları dilediği yere çeker götürür.

Dayıyla yeğen yollarına devam ettiler. Az gittiler, uz gittiler, dere tepe düz gittiler, sonunda bir dağ başına ulaştılar. Dağ başı ormanlıktı. Ormanda bir oduncu koskocaman bir ağaç kökünü bıçkıyla biçiyordu. Ceketsizdi, kolları sıvalıydı. Geniş alnı terlemişti. Kedi:

— İşte âdemoğlu, dedi.

Kaplan şaştı. Âdemoğlunun çelimsizliğine şaştı. Kedi, kaplanla oduncuyu tanıştırdı. Kaplanın niçin âdemoğullarından birini olsun görmeye kalkıştığını da anlattı. Oduncu:

— Hoş geldin, sefalar getirdin kaplan kardeş, dedi. Hazır buraya kadar gelmişken bana yardım ediver ne olur, dedi.

Kaplan âdemoğlunun kendisinden yardım isteyişine böbürlendi. Kediye, yani dayısına, “Nasılmış, âdemoğlu benden yardım istiyor bak!” demesine göz kırptı, oduncuya da:

— Hay hay, dedi. Neymiş benden istediğin yardım?

Oduncu:

— Ne olur, odundaki şu yarığı pençelerle ayır da daha kolay çalışabileyim. Benim gücüm yetmiyor, yarığı ayırmaya...

Kaplan yine göz kırptı dayısına, yani kediye. Sonra da gücünü kuvvetini iyice belli etmek için pençelerini oduncunun kestiği ağaç kökündeki yarığa daldırdı. Oduncu, yarıktaki kamayı çekiverdi. Kaplanın pençeleri kapanan yarıktaki kasılı kaldı.

Oduncu, ne olduğunu şaşırarak kaplanın karşısına geçti, bağdaş kurup oturdu. Kapanan kaplan acısından bar bar böğürmek istiyor, ama utancından ses çıkarmıyordu. Bu ara bir çam ağacının tepesine tırmanan kedi, yani kaplanın dayısı, oradan yeğenine bakıyor, kıs kıs gülererek bıyıklarını buruyordu. Kaplan artık dayanamadı, başını yukarı kaldırıp kediye sordu:

— Aman be dayıcığım, beni buradan senin gibi ufalıncaya kadar bırakmayacak mı bu âdemoğlu dersin?

Kedi:

— Orasını Allah bilir, miyav, dedi...

Bir rivayete göre kaplanın dayısı olan kedinin keyiflenip miyavlaması işte bu zamandan kalmadır...

Nâzım Hikmet
Sevda Bulut

DOĞA VE EVREN

TEMA DEĞERLENDİRME

SARI İKAZ

Hava saldırısı ihtimalinin olduğunu işaret eden sarı ikazda siren, üç dakika boyunca düz olarak çalar.

Bu ikazı duyunca;

AÇIK ALANDA İSENİZ

Hemen sığınabileceğiniz bir sığınağa veya bir binanın bodrum katına gidin. Radyo, televizyon veya diğer kitle iletişim araçlarından yetkili makamlarca yapılacak anonsları takip ederek verilecek talimatlara uyun.

KAPALI ALANDA İSENİZ

Gaz, su ana vanaları ile elektrik ana şalterini kapatın. Varsa yangına sebep olacak mum, soba, katalitik, şömine ocak gibi ısınma ve aydınlatma araçlarını söndürün. Kapı ve pencereleri kapatıp perdeleri çekin ve sığınağa gidin. Radyo, televizyon veya diğer iletişim araçlarından yetkili makamlarca yapılacak anonsları takip ederek talimatlara uyun.

KIRMIZI ALARM

Hava saldırısı tehlikesinin olduğunu işaret eden kırmızı alarmda siren, 3 dakika boyunca yükselip alçalarak dalgalı biçimde çalar.

Bu ikazı duyunca;

AÇIK ALANDA İSENİZ

Hemen en yakın sığınağa ya da sağlam bir bodrum kata ininiz. Bunlar yoksa duvar dibine ya da çukur bir yere saklanınız.

KAPALI ALANDA İSENİZ

Sarı ikazda alınacak önlemlerden eksik kalanları tamamlayınız. Gerekli olan malzemeleri de yanınıza alarak hemen sığınak veya sığınma yerine gidiniz. Tehlike geçtiği ikazı verilmeye kadar sakın bir şekilde bekleyiniz.

www.afad.gov.tr

SİYAH ALARM

Radyoaktif serpinti veya kimyasal saldırı tehlikesini işaret eden bu alarmda siren, 3 dakika boyunca kesik kesik çalar. Tehlikenin türü basın yayın, uyarı sistemleri vb. araçlarla duyurulur.

Bu ikazı duyunca;

AÇIK ALANDA İSENİZ

- En yakın kapalı alana (sığınma yeri) girin.
- Eğer radyoaktif serpinti veya kimyasal maddelere maruz kaldıysanız kapalı alana girmeden önce giysilerinizi ve ayakkabılarınızı çıkarın, giysilerinizi plastik poşet içerisine koyun, poşetin ağzını kapatıp yaşam alanınızın dışında tutun.
- Sabun ve su kullanarak önce ellerinizi, sonra yüzünüzü ve saçlarınızı, ardından burun ve kulaklarınızı iyice yıkayınız.

KAPALI ALANDA İSENİZ

- Radyoaktif serpinti alarmı verildiğinde gereken malzemeleri alarak binanızın alt katında bulunan sığınağa gidin.
- Kimyasal saldırı söz konusu olduğunda üst katlarda penceresi az ve korunmaya elverişli bir bölümü sığınma yeri olarak seçiniz.
- Kapıları pencereleri, havalandırmayı ve klimayı kapatın.
- Basın yayın, uyarı sistemleri vb. araçlar aracılığıyla yetkili makamlarca yapılacak anonsları takip ederek verilecek talimatlara uyun. Telefonunuzu yalnızca acil durumlarda kullanın.
- Tehlikeli maddelerin sızması durumunda varsa maske, yoksa ameliyat maskesi, mendil gibi korunma araçları kullanın.

A) 1 - 8. soruları 37. sayfadaki broşüre göre cevaplayınız.

1. Sizce bu broşür niçin hazırlanmıştır?

2. İkaz ve alarmlardan hangisi diğerlerden daha ciddi bir tehlikeyi ifade ediyor? Niçin?

3. İkazların ortak noktaları nelerdir?

4. Sarı ikazda kapalı alanda yapılması gerekenler kısmında yer alan “perdeleri çekin” uyarısının amacı nedir?

5. Kırmızı alarmin sarı ikazdan farkı nedir?

6. Radyo, televizyon ve kitle iletişim araçlarının bu ikaz ve alarmlarla ne ilgisi vardır?

7. Siyah alarm çaldığında kapalı alandaysak neden kapıları, pencereleri, havalandırma ve klimayı kapatmalıyız?

8. Sizce “Tehlike geçti.” uyarısı hangi yolla ve nasıl yapılır?

B) Aşağıda verilen deyimleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

- 1 altta kalmak
- 2 yaygarayı basmak
- 3 aklını başından almak
- 4 gözüne kestirmek
- 5 elini sürmemek

- a. Bir şeyi, birini düşünmeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.
- b. Herhangi bir iyiliğin karşılığını ödeyememek.
- c. Başarabileceğini ummak.
- ç. Hiç karışmamak, bir şey yapmamak.
- d. Bağırıp çağırmak.

C) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru ifadeleri yazınız.

1. Cümle her zaman _____ harfle başlar.
2. Sayılardan sonra sıra bildirmek için _____ kullanılır.
3. Birbirini ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına _____ konur.
4. Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna _____ konur.
5. Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna _____ konur.

Ç) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi mektup türünde yazılmış bir metnin son cümlesidir?
A) Teyzeme selam eder, senin de ellerinden öperim.
B) Gökten bir elma düşmüş Keloğlan'ın kabak başına!
C) Ertesi gün okula gitmek istemedi.
D) Bu güzel bir ders olmalı nankörlük edenlere.

2. Aşağıdaki haber başlıklarından hangisi verilen fotoğrafla ilgili değildir?

- A) Fırtınayla İmtihanımız
- B) Fırtına Yıkıp Geçti
- C) Fırtına Şiddetleniyor
- D) Fırtına Öncesi Sessizlik

3. Yeryüzünde nüfusu en fazla artan ilk elli şehirden kırkı fay hatları üzerinde bulunuyor. (1) Çünkü bu bölgeler hem tarım hem sanayi açısından verimli. (2) İnsanoğlu bu işte; çıkar uğruna tehlikeyi göze alıyor. (3) Bunu öğrenince insanın dudakları uçukluyor. (4) Tedbiri ihmal ediyor. Şehirleşmenin çarpık görüntüsü, çürük zeminlere çok katlı binaların dikilmesi ile bir orman hâlinde genişleyip gidiyor.

Yukarıdaki parçada anlam bütünlüğünü bozan cümle hangisidir?

- A) 1.
- B) 2.
- C) 3.
- D) 4.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ağır” sözcüğü diğerlerinden farklı bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Ağır kumaş toplarını kucakladı.
- B) Bana çok ağır sözler söyledi.
- C) Ağır çuvallar at arabasını çöktetti.
- D) Bunlar ağır değilmiş sen de taşıyabilirsin.

5. Birkaç çocuk beni işaret edip fısıldaştı. Mahmut Hoca, bir yığın plastik dosyayla aceleyle sınıfa girdi. Kimlerin geldiğini görmek için sınıfı şöyle bir süzdü. Beni görünce hafifçe kaşları çatıldı ama sınav kâğıtlarını masasına bırakıp hepimizi selamladı.

Bu parçada aşağıdaki hikâye unsurlarından hangisine yer verilmemiştir?

- A) olay
- B) yer
- C) zaman
- D) şahıs

6. I. Otobüs şirketinden arayacaklar diye kendimizi öyle bir hazırlamıştık ki ahizeden annemin sesi gelince hepimiz hayal kırıklığına uğradık.

II. Bir iki saat sonra telefon çaldı.

III. Hepimiz telefona saldırdık.

IV. Bekledik, bekledik, haber gelmedi.

Yukarıdaki cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturulursa sıralama nasıl olur?

- A) I - II - III - IV
- B) IV - III - II - I
- C) II - I - III - IV
- D) IV - II - III - I

2. TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

Hazırlık Çalışmaları

1. Millî Mücadele’de yararlılık gösteren çocuklar ile ilgili yaptığınız araştırmadan elde ettiğiniz bilgileri paylaşınız.
2. “120” adlı sinema filminin vermek istediği mesaj nedir?
3. Birazdan okuyacağınız metnin başlığını ve görsellerini inceleyiniz. Başlık ve görsellerden hareketle bu metnin konusunu tahmin ediniz.

Bu metin, alındığı kaynaktaki orijinal hâliyle kitabınıza konulmuştur. Dolayısıyla metnin yazım ve noktalamasında herhangi bir düzeltme yapılmamıştır. Metni öğretmeninizin örnek okumasından sonra bunlara dikkat ederek sesli okuyunuz. Metindeki yazım ve noktalama farklılıklarının yazarın söyleyişiyle ilgili olup olmadığını tartışınız.

KUŞLARIN ÇEKTİĞİ KAĞNI

Tekin’e kuşsever derlerdi
Daha dört yaşından beri
Kuşlarla uyanırdı hep
Kuşlarla ekmeğini yerdi kuşlarla dolaşırdı hep
Kuşlarla uyurdu hep
Evde değil kuşların yanındaydı yeri.

Omuzlarına başına ellerine konarlardı gece gündüz
Ondan hiç ürkmezdi kuşlar.
Köyün görmüş geçirmişleri
Konuşurlardı kendi aralarında
Bakışları dalarken,
Bu çocuğun içinde bir kuş var.

Yine bir gün anası doldurmuştu kağnisını
Top mermileriyle, sara sara, ip ip.
Tekin ardında ha demişti güneş doğar doğmaz
Ağaran yollara düşmüştü,
Alnına
Göklerin ilk mavisini geçirip.

Gittiler aşılar tepelerden dağlardan,
Birdenbire duruverdi iki bıcılğan¹ öküz.
Daha çok mu yüklemişti ne acısından yasından,
Ne de tez çamura boğmuştu
Şu incecik geçidi bacım
Erken gelen güz.

Tekin nereye gitse üzerinde giderdi ya kuşlar
İşte cıvıldaşıyorlardı yukarda: cik cik.
Sarı öküz dayandı göğüs ilen bir daha,
Kara öküz dayandı göğüs ilen bir daha bir daha
Dayadı yüreğini itti anası
Dayadı yüreğini itti Tekincik.

Hayır sökölmedi bataktan, yürümedi kağrı,
Oldu cik cik ordusunun gönülcüğü dar.
Tekin'i sevenler indi üzerinden
Küçücük pençeleriyle tuttular ipleri,
Yüz bin yerinden, yüz bin bir yerinden tam,
Bütün güçleriyle uçu İzmir'e doğru kuşlar.

Ana oğul ulaştırdılar mermilerini yüzleri ak,
Yine erken erken.
Cıvı cıvı
Cik cik,
Annesi ağladı
Tekincik gülerken.

Fazıl Hüsnü Dağlarca

30 Ağustos

1. "Bıcılğan" kelimesi halk ağzında kullanılır ve "hayvanların ayaklarında ortaya çıkan yara, çatlak" anlamına gelir.

Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime grupları varsa bunları belirleyip sözlüğünüze kaydediniz. Bunların anlamlarını metindeki bağlamlarından hareketle tahmin ediniz. Sözlük anlamlarını Türkçe sözlükten, atasözleri ve deyimler sözlüğünden bularak sözlüğünüze yazınız.

Metinle ilgili aşığıdaki soruları cevaplayınız.

1. Büyükler, Tekin'e neden "Bu çocuğun içinde bir kuş var?" demektedirler?
2. Tekin ve annesi ne taşımaktalar? Niçin?
3. Şiirin 4. bendinde geçen "Daha çok mu yüklemişti ne acısından yasından." dizesinde hangi acıdan söz edilmektedir?
4. "Dayadı yüreğini itti anası/Dayadı yüreğini itti Tekincik." dizelerinde geçen "dayadı yüreğini" ifadesiyle ne anlatılmaktadır?
5. Kağnı, bataktan nasıl kurtulmuştur? Sizce bu gerçekten olmuş mudur?
6. Şiirde hangi yıllar anlatılmaktadır? Bunu nasıl anladınız?
7. Millî Mücadele'nin çocuk kahramanları ile Tekin'in benzer özellikleri var mıdır?
8. Okuduğunuz şiirin ana duygusu nedir?

Okuduğunuz şiir için farklı başlıklar belirleyiniz.

Belirlediğiniz başlıklar şiirin içeriğiyle hangi yönden ilişkilidir? Aşığıya yazınız.

Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Verilen soruları cevaplayınız.

MUSTAFA KEMAL'İN KAĞNISI

Yediyordu Elif kağnisını,

Kara geceden geceden.

(...)

Mustafa Kemal'in kağnisı derdi, kağnisına

Mermi taşırdı öteye, dağ taş aşardı.

Çabuk giderdi, çok götürürdü Elifçik,

Nam salmıştı asker içinde.

Bu kez yine herkesten evvel almıştı yükünü,

Doğrulmuştu yola önceden önceden.

Öküzleriyle kardeş gibiydi Elif,

Yemezdi, içmezdi, yemeden içmeden onlar,

Kocabaş, çok ihtiyardı, çok zayıftı,

Mahzundu bütün bütün Sarıkız, yanı sıra,

Gecenin ulu ağırlığına karşı,

Hafifletir, inceden inceden.

İriydi Elif, kuvvetliydi kağni başında,

(...)

Durdu birdenbire Kocabaş, ova bayır durdu,

Nazar mı değdi göklerden, ne?

Dah etti, yok. Dahha dedi, gitmez,

Ta gerilerden başka kağnılar yetiştirdi geçti gacı gurur

Nasıl durur Mustafa Kemal'in kağnisı.

Kahroldu Elifçik, düşünceden düşünceden

(...)

Kocabaş yığıldı çamura,

Büyüdü gözleri, büyüdü yürek kadar,

Örtüldü gözleri örtüldü hep.

Kalır mı Mustafa Kemal'in kağnisı, bacım,

Kocabaş'ın yerine koştu kendini Elifçik,

Yürüdü düşman üstüne, yüceden yüceden.

Fazıl Hüsnü Dağlarca
Gazi Mustafa Kemal Atatürk
(Kısaltılmıştır.)

a. "Kuşların Çektiği Kağni" metni ile "Mustafa Kemal'in Kağnisı" metnini tema, konu, kişiler ve olay örgüsü bakımından karşılaştırarak aşağıya yazınız.

b. İki metin arasında bu kadar benzerliğin olmasının nedeni sizce nedir? Aşağıya yazınız.

c. Bu iki metinden yola çıkarak Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Millî Mücadele'de kadınlara ve çocuklara bakış açısı hakkında ne söylenebilir? Aşağıya yazınız.

a. Aşağıda yan yana dizilmiş kelime ve kelime gruplarını örnekteki gibi cümle hâline getiriniz.

kedi fare yakala-
Kedim fareyi yakaladı.

leylek her sene güney doğru göç et-

ev çıkmak için anne izin iste-

çocuk balon sen mi al-
_____?

kapı ön duran araba gör- mü
_____?

Yukarıdaki kelime ve kelime gruplarını birbirleriyle ilişkili hâle getirip cümle kurmanızı sağlayan ekler çekim ekleridir. Çekim ekleri hem isimlere hem de fiillere getirilir. İsimlere getirilen ekler isim çekim ekleridir. Kurduğunuz cümlelerdeki ek almış isimleri ekleriyle birlikte örnekteki gibi aşağıya yazınız.

kedi-m _____

b. Aşağıdaki kelime ve kelime gruplarındaki renkli yazılmış isim çekim eklerine dikkat ediniz. Soruların cevaplarını karşılarına yazınız.

Tekin'i Mersin'e evde köylerden taşlar
(onun) kaşlarına (onun) devesi evlerin bacasını
adamın elinde Çok mu beklediniz? Az mıydı bunlar?

1. Hangi renkte yazılmış ekler, eklendikleri isimlere belirtme, yönelme, bulunma, ayrılma gibi anlamlar katmıştır? _____

2. Hangi renkte yazılmış ekler, eklendikleri isimlerin karşılaştığı nesnenin kişiye veya bir başka varlığa bağlı ve ait olduğunu göstermektedir? _____

3. Hangi renkte yazılmış ekler, eklendikleri isimlerin karşılaştığı nesnenin sayısının birden fazla olduğunu belirtmektedir? _____

4. Hangi renkte yazılmış ekler, kendisinden önceki isimden ayrı yazılmış ve soru anlamı oluşturmuştur? _____

5. Hangi renkte yazılmış ekler, bir ismin başka bir isimle ilgili olma durumunu belirtmektedir? _____

Şimdi, “Kuşların Çektiği Kağı” metnindeki isim çekim eki almış kelime ve kelime gruplarını bulunuz. Bunları eklerine ayırarak aşağıya yazınız.

c. Aşağıdaki cümlelerde numaralandırılmış kelimeleri ve arka sayfadaki tabloyu inceleyiniz. Numaralı kelimelerde hangi eklerin kullanıldığına dikkat ediniz. Bu kelimelerin numarasını tabloda ilgili olduğu yere yazınız. Bir kelimenin birden fazla yere yazılabileceğini unutmayınız. Öğretmeninizden yardım alınız.

Sen de mi buradaydın İrem?
1

Aralık ayının ortasında çiçek açmıştı.
9 10 11 12

Ağabeyinin arkadaşı da oradaydı.
2 3

Çiçekler tüm çarşığı güzelleştiriyordu.
13 14

Şehri değişik yollardan terk ediyorlardı.
4 5

Haydi koş Şerif, görevinin başına!
15 16 17

Mektubu Hüseyin’e yolda vermiş.
6 7 8

Onu mu görmek istiyormuş?
18

		Ekler	İşlevleri	Kullanıldıkları Kelimenin Numarası
İsim Çekim Ekleri	Çoğul Eki		-lar -ler	İsmin karşıladığı nesne- nin sayısının birden çok olduğunu belirtir. Eklen- diği isme çokluk anlamı dışında abartma, yakla- şık, benzerlik, saygı, aile (grup) gibi anlamlar da katar.
	İyelik (Aitlik) Ekleri		1. tekil: -m, -ım, -im, -um, -üm 2. tekil: -n, -ın, -in, -un, -ün 3. tekil: -ı, -i, -u, -ü, -sı, -su, -sü 1. çoğul: -mız, -miz, -muz, -müz 2. çoğul: -nız, -niz, -nuz, -nüz 3. çoğul: -ları, -leri	İsmin karşıladığı nesne- nin kişiye veya bir başka varlığa bağlı ve ait oldu- ğunu gösterir.
	Soru Eki		mı, mi, mu, mü	Eklendiği isme soru anla- mı katar. Kendinden önceki keli- meden her zaman ayrı yazılır. Kendinden sonra- ki eklerle birleşir.
	Hâl (Durum) Ekleri	Yalın Hâl	Hâl eki almaz. Ancak çoğul eki, ve iyelik eki ya da yapım ekle- rinden birini almış sözcükler ya- lın hâldedir.	İsmin hiçbir varlık veya özellik ile ilişkilendirilme- diği hâldir.
		Belirtme (Yükleme) Hâli	-ı, -i, u, -ü	Fiilin neyi etkilediğini ve fiilden etkilenen ögeyi gösterir.
		Yönelme (Yaklaşma) Hâli	-a, -e	Fiilin yönünü ve nereye yöneldiğini gösterir. İs- min yönelme anlamını ifade eder.
		Bulunma (Kalma) Hâli	-da, -de, -ta, -te	Fiilin meydana geldiği yeri ve varlığın bulundu- ğu yeri gösterir.
		Ayrılma (Çıkma) Hâli	-dan, -den, -tan, -ten	Varlığın çıkıp uzaklaştığı yeri gösterir.
	İlgi Hâli	-ın, -in, -un, -ün -nın, -nin, -nun, -nün	Bir ismin başka bir isimle ilgili olma durumunu be- lirtir.	

Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metinden ve yaptığınız araştırmalardan hareketle “Millî Mücadele yıllarında yaşamak ister miydiniz? Niçin?” sorusunu cevaplayınız. Bu soruya cevap verirken yeni öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını anlamlarına uygun biçimde kullanmaya özen gösteriniz. Beden dilinizi etkili kullanmaya gayret ediniz.

MİLLÎ MÜCADELE’DE TÜRK ÇOCUKLARI VE BİR DESTAN

(...) Türk İstiklal Harbi veya daha geniş anlamıyla Millî Mücadele olarak bilinen bu fevkalade dönemde, Türk çocuklarının millî sorumluluk şuuru (bilinci) içerisinde gösterdikleri fedakârlık veya çektiği çileler ve eziyetler maalesef tam olarak bilinmemektedir. Hâlbuki, o dönemin kaynaklarını taradığımızda Anadolu’nun hemen her köşesinde, özellikle işgal gören yörelerinde, çocukların bir destan misali kahramanlık örnekleri sergilediğini görüyoruz. (...) Şimdi, Anadolu çocuklarının İstiklal Harbi’ndeki faaliyetlerine ve durumlarına değişik bölgelerden vereceğimiz örneklerle bir göz atalım:

(...)

Sarıca köyünden 14 yaşındaki Ali, bu bölgedeki askere kılavuzluk görevi yapıyordu. Bir seferinde de düşmanın yolunu kesmek için köprüyü uçurma vazifesini aldı ve bu vazifeyi başarı ile yerine getirerek bir kahramanlık örneği sergiledi. Daha sonra Yüzbaşı Sıtkı Bey bu çocuğu evlatlık almış ve Kuleli Askeri Lisesine kaydettirerek okumasını sağlamıştı.

Aralarında Sariibrahimli köyünden Duran’ın (Kaleli) da bulunduğu pek çok çocuk dağdaki askere yemek taşıyor, verilen talimat üzerine o küçük yaşlarında tren raylarını sökerek düşmanın hareket kabiliyetine zarar vermeye çalışıyorlardı.

(...)

“(...) O çevrede kurulan milis kuvvetler arasında mektup taşıyordum. Osmanlı’ya geldiğimde bugünkü Zafer Camisi’nin olduğu yer kilise idi. Ben Ermeni gibi görünerek kiliseye girdim. Ayağımda ham gönden bir çarık, sırtımda yamalıktan oluşan bir kaput vardı. Kilisede bulunan tel örgüleri, Fransız cephanelerini öğrendim. Onları babama anlattım. Babam da bunları yazarak Küllü’ye Hasan Paşa’nın yanına gönderdi. Böylece istihbarat sağlıyorduk”

(...)

Buraya kadar verdiğimiz örnekler, yüzlerce hatta binlerce örnekten ancak birkaçıdır. Şüphesiz çocukların bu tür hizmetleri, yalnızca Fransız işgalinin bulunduğu yörelerde değil Anadolu’nun hemen her tarafında görülüyordu.

(...)

Tabur Komutanı Binbaşı Halit Bey’in kızı olan 12 yaşındaki Nezahat, (...) Türk ordusuyla birlikte çeşitli savaşa katılmıştı. Bu çocuk Millî Mücadele boyunca 70. Pi-yade Alayının bir mensubu olarak alayla birlikte tam bir asker gibi cepheden

cepheye koşuyordu. Hatta bu alaya, o bölgede “Kızlı Alay” denmiştir. Ata binmesini ve silah kullanmasını çok iyi bilen ve kendisine Tümen Komutanı Ahmet Derviş Paşa tarafından “onbaşı” rütbesi verilen bu kız çocuğunun kahramanlığı ve fedakârlıkları TBMM’nin oturumlarına dahi konu olmuştu.

(...)

Görüleceği üzere, Türk milletinin var olma veya yok olma sınırına geldiği fevkalade bir ortam olan Millî Mücadele’de Türk çocukları (...) millî sorumluluk duygusuyla karınca karınca hizmet etmişlerdir. Yakın tarihimiz bunun sayısız örnekleriyle doludur.

Nuri Köstüklü
www.atam.gov.tr

Tekin ve annesi mermileri ulaştırdıktan sonra neler yaşamış olabilirler? Hayal gücünüzü kullanarak “Kuşların Çektiği Kağı” metnini, metnin türüne bağlı kalarak devam ettiriniz.

Yazdığınız metni yazım kuralları ve noktalama işaretlerine uygunluk bakımından kontrol edip düzenleyiniz. Bunları yaparken yazım kuralları ve noktalama işaretleriyle ilgili önceki yıllarda öğrendiğiniz bilgileri hatırlamaya çalışınız. Gerekirse bunun için yazım kılavuzundan yararlanınız.

Yazdığınız kısımla beraber metnin tamamını önce sınıf arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle, sonra sosyal medyada paylaşınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Çanakkale Savaşları ve Mustafa Kemal Atatürk’ün Çanakkale Savaşları’ndaki rolü hakkında araştırma yapınız ve notlar tutunuz.
- Necmettin Halil Onan’ın “Bir Yolcuya” şiirini bulup defterinize yazınız.
- “www.eba.gov.tr” genel ağ adresinden “Çanakkale’den Kurtuluş” adlı belgeseli izleyiniz ve belgeselde ilginizi çeken bilgileri not ediniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. “Çanakkale” sözcüğünün zihninizde yaptığı çağrışımları söyleyiniz.
2. “Çanakkale’den Kurtuluşa” adlı belgeselden aldığınız notları arkadaşlarınızla paylaşınız.

Farklı bir yazı karakteri ile yazılmış aşağıdaki şiiri, türünün özelliklerine ve noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Sevgili öğrenciler, bu şiir 1939 yılında yayımlanmıştır. Şiir, Türkçemizin dönemsel söyleyiş özelliklerinden bazılarını barındırmaktadır. Bu yüzden yazım ve noktalama düzeltmesi yapılmadan kitabınıza alınmıştır. Metni okurken bunlara dikkat ediniz.

ÇANAKKALE

Öğün, ey Çanakkale, cihan durdukça öğün!¹
Ömründe göstermedin bin düşmana bir düğün.
Sen bir büyük milletin savaşa girdiği gün,
Başına yüz milletin birden üstüğü² yersin!

Sen savaşa girince mızrakla, okla, yayla,
Karşına çıktı düşman çelikten bir alayla.
Sen topun donanmayla, tüfeğin bataryayla,
Neferin ordularla boy ölçüştüğü yersin!

Nice tüysüz yiğitler yılmadı cenk devinden,
Koştı senin koynuna çıkar çıkmaz evinden.
Sen onların açtığı bayrağın alevinden,
Kaç bayrağın tutuşup yere düştüğü yersin!

Toprağından fazladır sende yatan adamlar,
Irmağın kanla çağlar, yağmurun kanlı damlar,
O cenkte armağandır sana kızıl akşamlar,
Sen silâhın inanla son döğüştüğü³ yersin!

Bir destana benziyor senin bugünkü halin⁴,
Okurken duyuyorum sesini ihtilâlin⁵.
Öğün, ey Çanakkale ki, sen Mustafa Kamâlin⁶,
Yüz milletle yüzyüze⁷ ilk görüştüğü yersin!

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

Akıncı Türküleri

1. öğün: övün
2. üstüğü: üşüştüğü
3. döğüştüğü: dövüştüğü
4. halin: hâlin
5. ihtilâlin: ihtilalin
6. Mustafa Kamâl'in: Mustafa Kemal'in
7. yüzyüze: yüz yüze

1. Etkinlik

a. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metindeki bağlamlarından yola çıkarak tahmin ediniz. Tahminlerinizi “x” işareti koyarak belirleyiniz.

alay	Herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk.	☐
	Genellikle üç tabur ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu.	☐
batarya	En küçük topçu birliği.	☐
	Paralel ya da seri bağlanan birden çok pil veya üretecin oluşturduğu küme.	☐
top	Gülle ya da şarapnel atan büyük, ateşli silah.	☐
	Bazı aletlerde bulunan toparlağımsı parça.	☐
cenk	Kahramanca mücadele, çarpışma, savaş.	☐
	Tek avucun aldığı her şey.	☐
nefer	Er.	☐
	Kişi.	☐
ihtilal	Köklü değişim.	☐
	Kargaşalık, düzensizlik, karışıklık.	☐
üş-	Bir yere toplanma.	☐
	Eşmek, kazmak.	☐

b. Okuduğunuz şiirde geçen “öğün” kelimesi, günümüzde “övün” şeklinde kullanılmaktadır. Bu, Türkçenin dönemsel söyleyiş özelliklerinden biridir. Türkçede yazarken gösterilen “ğ” sesi, söylerken tam olarak çıkarılamaz. Bu yüzden “ğ” zamanla “v” ye dönüşmüştür. Bu, “döğüşmek” kelimesinde de görülür. Siz de böyle ses değişmesine uğramış sözcüklere örnekler veriniz.

Şiirde geçen “üştüğü” kelimesi halk ağzında kullanılır. Şairin bu kelimeyi kullanmasının nedeni ne olabilir?

“Çanakkale” şiirinin 1939’da yayımlandığı göz önüne alındığında o yıllardaki yazım ve noktalama kuralları ile günümüzdekiler arasında farklılıklar olmasının sebebi sizce nedir?

Necmettin Halil Onan’ın “Bir Yolcuya” şiirini ezberleyiniz. Şiiri, temasına uygun biçimde vurgu ve tonlamalara dikkat ederek arkadaşlarınıza okuyunuz.

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Türk milletinin Çanakkale’de birçok milletin ordusuyla savaşmak zorunda kaldığı hangi dizelerde dile getirilmektedir?
2. Düşman ordusunun gücünün bizim ordumuzun gücünden fazla olduğu hangi dizelerde anlatılmaktadır?
3. Çanakkale Savaşları’na çok genç yaştaki insanlarımızın katıldığı hangi dizelerde ifade edilmektedir?
4. Şair, Çanakkale Savaşları’nı niçin bir destana benzetmektedir?
5. Şaire göre Çanakkale niçin övünmelidir?
6. Şiirde abartma yapılmış mıdır? Yapıldıysa hangi dizelerde yapılmıştır?
7. Şiirin ana duygusu nedir?
8. Milletimizin Çanakkale’de yaptığı mücadele ile 15 Temmuz’da yaptığı mücadele arasında benzerlikler var mıdır? Açıklayınız.
9. Şiiri siz yazmış olsaydınız bu şiire nasıl bir başlık koyardınız? Niçin?

Şairler şiirlerde ahengi sağlamak için dize sonlarındaki ses benzerliklerinden yararlanırlar. Okuduğunuz şiirde de bu ses benzerlikleri vardır. Dize sonlarında yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları ve görevleri farklı ek, kelime ve kelime grupları arasındaki ses benzerliklerine kafiye (uyak) denir. Dize sonlarında kafiyeden sonra gelen, yazılışları, söylenişleri ve görevleri aynı olan ek, kelime ve kelime gruplarına da redif denir. Okuduğunuz şiirde hem kafiye hem de redif vardır.

Aşağıda “Çanakkale” şiirinin ilk iki dördlüğündeki kafiye ve redifler kırmızıya, redifler ise maviye boyanmıştır. Siz de şiirin diğer dördlüklerindeki kafiye ve redifleri örneklerdeki gibi gösteriniz.

— öğün	— yayla	— devinden
— düğün	— alayla	— evinden
— gün	— bataryayla	— alevinden
— üştüğü yersin	— ölçüştüğü yersin	— düştüğü yersin
— adamlar	— halin	
— damlar	— ihtilâlin	
— akşamlar	— Kamâlin	
— döğüştüğü yersin	— görüştüğü yersin	

Okuduğunuz şiirle ilgili arkadaşlarınıza sormak üzere bir soru yazınız.

• _____

Okuduğunuz şiirden alınmış aşağıdaki kelimelerde hangi hâl eklerinin olduğunu ve bu eklerin işlevlerini yazınız.

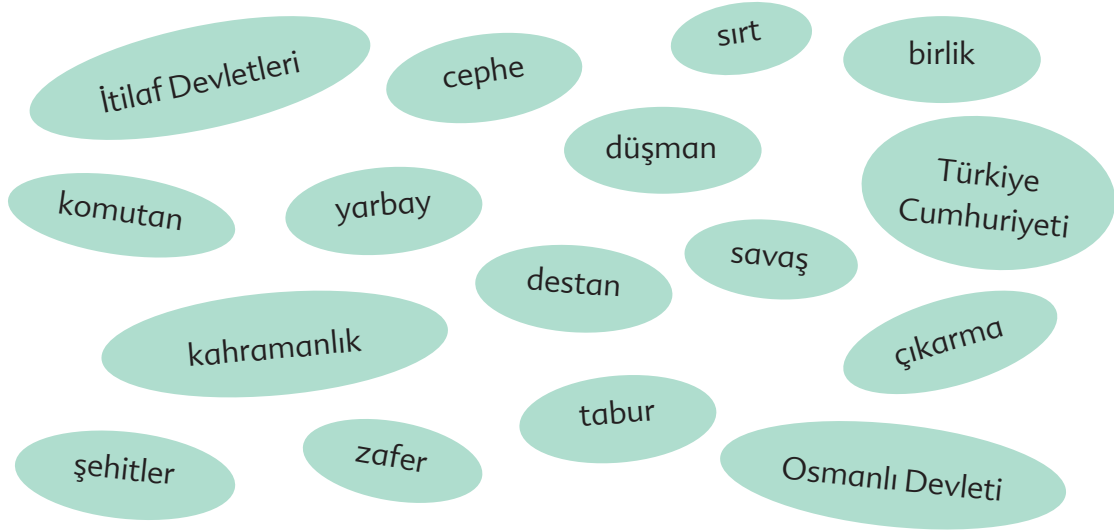
Kelime	Aldığı Hâl Eki	Ekin İşlevi
yiğitler	_____	_____
düşmana	_____	_____
sesini	_____	_____
cenkte	_____	_____
toprağından	_____	_____

a. Aşağıdaki kelime ve kavram havuzundan yararlanarak, yaptığınız araştırmalardan ve EBA'dan izlediğiniz belgeselden yola çıkarak “Mustafa Kemal Atatürk ve Çanakkale” konulu bir konuşma yapınız. Konuşmanızda kelime ve kavram havuzundaki kelime ve kelime gruplarını anlamlarına uygun kullanmaya özen gösteriniz. Konuşmanızı 3 - 4 dakika ile sınırlandırınız.

Konuşmanız sırasında dinleyicilerle göz teması kurunuz. Gereksiz el ve kol hareketleri yapmayınız. Ses tonunuzu en arkadaki arkadaşınızın sizi rahatlıkla duyabileceği şekilde ayarlayınız.

Kelime ve Kavram Havuzu

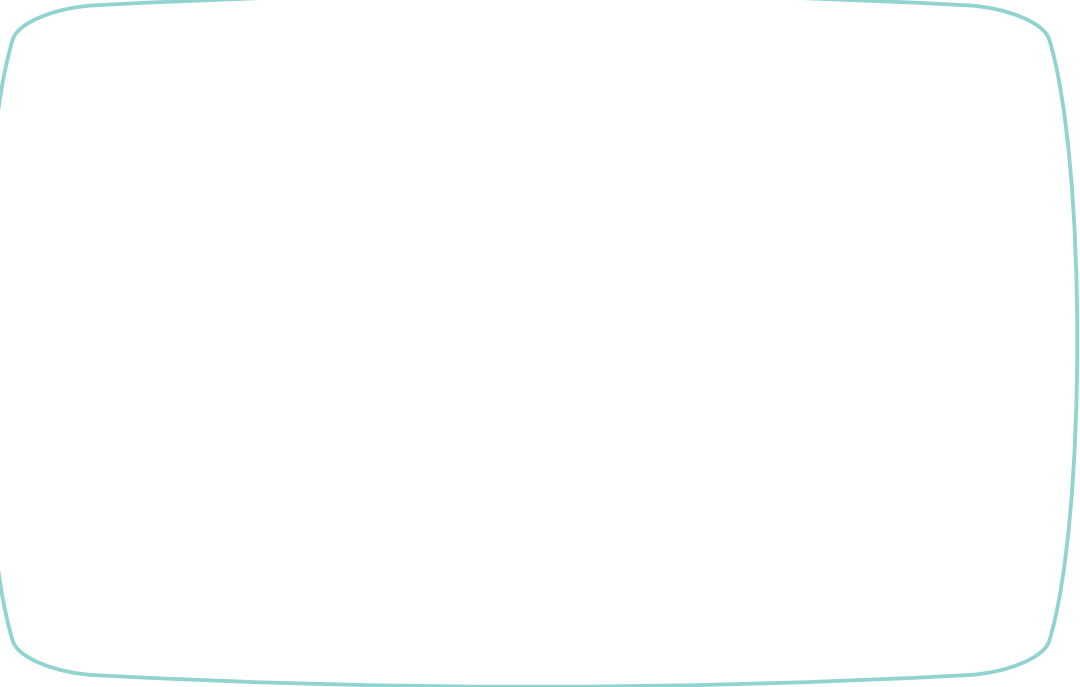
b. Konuşmanızı tamamladıktan sonra aşağıdaki soruları cevaplayınız. Bunun için tablonun ilgili yerlerine “X” işareti koyunuz.

	Evet	Kısmen	Hayır
Kelime ve kavramları yerinde ve anlamlarına uygun kullanabildim mi?	☐	☐	☐
Herkes beni rahatlıkla duyabildi mi?	☐	☐	☐
Gereksiz el ve kol hareketleri yaptım mı?	☐	☐	☐
Konuşmamı zamanında tamamlayabildim mi?	☐	☐	☐
Konuşmamda gereksiz tekrarlar yaptım mı?	☐	☐	☐

c. Daha iyi bir konuşma yapabilir miydiniz? Nasıl? Kısaca açıklayınız.

8.
Etkinlik

Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Siz de bırakılan boşluğa okulunuzda düzenlemeyi planladığınız “Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Programı” için bir el ilanı tasarlayınız. Tasarlayacağınız el ilanı için metin oluştururken özlü sözlerden ve şiirlerden yararlanabilirsiniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Tekâlifimillîye Emirleri hakkında araştırma yapınız.
- İmece nedir? Büyüklerinize sorunuz.

Hazırlık Çalışmaları

1. İmece nedir? Nerelerde ve niçin yapılır?
2. Kurtuluş Savaşı büyük bir imeceye benzetilebilir mi? Niçin?

Metni, soru sorarak okuma yöntemi ile okuyunuz. Bunun için metni okumadan önce metnin başlığı ve görselleriyle ilgili zihninizde oluşan soruları tahtaya yazınız. Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Okuma sırasında, tahtaya yazdığınız sorulardan cevaplandırılanların üzerini çiziniz.

ANADOLU İMECESİ

(...)

Kardeşler,

1921 Ağustos’unda Anadolu halkı yaman bir imece verdi. Bilirsiniz bizim güzel bir köy töremiz vardır, adına imece derler. Bir işi köycek, hep birlikte bir ucundan tutup

yapmaktır, bir işi birlik olup bitirmektir. 1921 yazında, Anadolu bozkırının ortasında, Ankara’nın sınırlarına düşman dayandığında, Mustafa Kemal Paşa, ulusal bir imece çağırdı ki millet, hep birlikte, Yunanlıları topraklarımızdan söküp atmaya, kimi can

verdi, kimi mal. Kimi at verdi, kimi at üzerinde mızrak salladı. Kimi top ateşledi, kimi Kaman dağlarından odun taşıdı. Kimi Haymana fırınlarından ekmek aldı getirdi. Buğdayı olan yüz yarımın kırk yarımını askere bıraktı. Demircisi kılıç dövdü asker için, marangozu dipçik yaptı, dökümcüsü kama döktü. Tesviyecisi demiri işledi, saraç çarık dikti, kayış yaptı ve de Anadolu'nun arabacı esnafı araba yapmaya koyuldu ki hepsi ordu için. Anadolu halkı, dört tekerlekli yaylısı varsa onu, öküz arabası varsa onu, kağnısı varsa onu ve hayvanlarını koşumlarıyla birlikte götürdü Mustafa Kemal'in bu ulusal kurtuluş ordusuna verdi. Bu imece neden gerekti? Nasıl oldu? Gelin, kardeşler, şimdi onu konuşalım.

Yıl 1921, yaz ortası, temmuzun yirmi beşi. Yunan ordusu, Eskişehir-Kütahya'dan yüklendi ordumuza. Kanlı çarpışmalar oldu. Ne var ki askerimizin eksikliği çok, gediği çok; çarığı yok, çediği yok. Yunanlıların ordusu ise Avrupalı dostlarından almışlar ki silahını yepyeni, yiyecekleri öyle, giyecekleri öyle. Tüm giyinik, baştan ayağa donanık. Bizim ordumuz ise savaştan yeni çıkmış yoksul Anadolu'nun ordusu, derlenmemiş, toparlanmamış daha. Beslenecek ve donatılacaksa Anadolu'nun her biri yoksul evi verecek de öyle beslenecek, donatılacaksa halkın gücüyle ve de halkın kaynağından. Vakit kazanmak ve de ordusunu iyi besleyip iyi giydirmek, iyi donatıp iyi silahlandırmak için Mustafa Kemal Paşa şu kararı verdi: Ordumuzu Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekeceğiz. Ordumuz Eskişehir kırından, Sivrihisar Ovası'na yaya yürüyüp geldi, Sakarya doğusunun tepelerine kondu. Bu işin sakıncalı yanı da var. Birtakım umutsuz, karamsar adamlar, "Ne oluyor? Ordumuz neden çekildi? Yoksa savaşı yitirdik mi?

Mustafa Kemal Paşa ne yapıyor?" demeye başladılar. Hadi, günüdür, başkomutanlığı alsın da bizi bu kötü durumdan kurtarsın diye, aldılar verdiler. Bu sözler üzerine Mustafa Kemal Paşa, Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisinde kürsüye fırladı:

"Peki, efendiler!" dedi. "Başkomutanlığı kabul ediyorum. Halktan çok şey isteyeceğim, vermeyen olmayacak. Milleti bir imeceye çağıracağım ki gelmeyen olmayacak. Ne istersem yapılacaktır, ne söylersem yerine getirilecek."

Böyle söylemesinden belli ki aslında pek güç, pek belalı bir iş alıyordu üzerine. Kolay mı? Yunanlılar gelip Ankara topraklarına dayanmıştı. (...) 5 Ağustos 1921 günü başkomutanlığa seçilen yürekli adam, Mustafa Kemal, elbette bir şeye güveniyordu. Bir tek şeye güveniyordu: Türk ordusuna. Gündendiği için de umudunun ince dalı karar-mamıştı onun. Düştü ulusun önüne ve dikildi dünyanın karşısına ve şu yürekli, güzel sözleri söyledi:

"Boynu bükük ulusumuzu tutsak etmek isteyen düşmanları yüzde yüz yeneceğimize olan inan ve güvenim bir dakika olsun sarsılmamıştır. Bu dakikada, bu tam inancımı yüksek kuruluşa karşı, bütün ulusa karşı ve bütün dünyaya karşı ilan ederim."

Bu sözleri söyledi ve halkı Anadolu imcesine, kurtuluş imcesine çağırdı. Sözleri buyruk olacaktı ya o günden, "Ulusal Salma Buyrukları" ile salma, yani bir çeşit vergi saldı. Ne dediği: Ordunun silahı, gereci, yiyeceği, giyeceği, atı arabası azdı demiştik. Aramızda Yunanlılar gibi Avrupa'nın zengin uluslarından destekçiler yoktu ama iç zengini, can verici yurt vermeyici Anadolu halkı vardı. İşte Mustafa Kemal, "Ulusal

Salma Buyrukları” ile halktan istedi; halkı savaşa, yardıma, Kurtuluş Savaşı imecesine çağırırdı.

(...) Kardeşler, bu savaş bir halk savaşı idi. Ordusu halktan, silahı halktan, gücü halktan, dayanağı halktan idi. Askerin unu bulguru halktan, askerin giyeceği yün ve tiftik halktan geliyordu. Bu toprak kimindi? Sakarya toprağı ve de bütün Anadolu toprağı? Halkın değil miydi? Bu toprağı kim ekiyordu? Halk. Bu ağacın çiçeğı kimeydi? Halka. Bu ırmağın suyu hangi değirmene? Halkın değirmenine. Bu kuş en güzel nerede ötüyordu? Halk türküsünde. Bebelere dökülen gözyaşları nereden? Halktan. Bu ana kimin anasıdır, yoksul ve kurban? Halkın. Öyleyse halk, kendi toprağı, buğdayı, çiçeğı, kirazı, türküsü, dili, bebesi, gözyaşı için çarpışmalıydı. Sadece cephede savaşmakla iş bitmiyordu. Ordu, ulusun ordusu idi ve şimdi ulus, bir ordu idi. İşte Ulusal Kurtuluş ordusu bu idi ve bu savaşın adı Ulusal Kurtuluş Savaşı idi. Ulsun bütün insanları, kadın erkek, çoluk çocuk, yaşlı genç, yalnız düşman karşısında olanlar değil, yani savaşçı askerler değil, “Köyde, evinde, tarlasında bulunan herkes, silahla vuruşan savaşçı gibi

kendini görevli bilerek bütün varlığını savaşa verecektir.” Böylece bu savaş köy evinden Sakarya’daki siperlere kadar bütün bir ulusun katıldığı bir savaş olacaktı. Bir halk savaşı, Ulusal Kurtuluş Savaşı. Bir ulus ancak köy evindeki yaşlı anadan, ön siperlerde vuruşan askerlerine kadar tek tek savaşır ve neden savaştığını bilirse kurtulabilirdi. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa bunları söylüyordu. Bir savaş imecesine çağırıyordu herkesi tek tek. Kendi yurduğunu kurtaracaktık, el birliğiyle, vuruşarak, dövüşerek, her şeyimizi, bir yerde canımızı, bir yerde malımızı, bir yerde atımızı, bir yerde gömleğimizi, bir yerde gönlümüzü vererek...

(...)

İşte kardeşler, 1921 yılı Ağustos’unda, Anadolu’da böyle yaman bir imece başladı. Anadolu halkı, Sakarya’da vuruşan ulusal halk ordusuna böyle arka verdi.

(...)

Ceyhun Atuf Kansu
Atatürk ve Kurtuluş Savaşı
(Kısaltılmıştır.)

1. Etkinlik

Okuduğunuz metindeki anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin ediniz. Bu kelime ve kelime gruplarının anlamlarını öğrenmek için sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçları kullanınız. Dönemin başında oluşturduğunuz sözlüğe bu kelime ve keli-

Kelime ve Kelime Grupları

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is a vertical margin line on the left side, creating a narrow left margin. The paper appears to be from a notebook or a standard sheet of stationery.

2. Etkinlik

3. Etkinlik

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Anadolu halkının verdiği mücadele metinde neye benzetilmiştir? Niçin?
2. Metinde sözü edilen hazırlıklar Millî Mücadele’de hangi savaş için yapılmıştır?
3. Milletimiz Millî Mücadele’de ne tür fedakârlıklar yapmıştır? Metinden örnekler veriniz.
4. Metne göre Millî Mücadele’de Mustafa Kemal Atatürk’ün rolü nedir?
5. Yazar, Kurtuluş Savaşı’nı neden “halk savaşı” olarak tanımlamıştır?
6. “Ordu, ulusun ordusu idi ve şimdi ulus, bir ordu idi.” cümlesiyle ne anlatılmak istenmiştir?
7. Metinde anlatılan imecenin sonunda ne olmuştur?
8. Metinde öznel yargılar var mıdır? Örnek veriniz.
9. Metinde nesnel yargılar var mıdır? Örnek veriniz.
10. Yazar, Kurtuluş Savaşı’nı hangi yönden ele almıştır?

Okuduğunuz metinden hareketle milletimizle ilgili ne tür çıkarımlarda bulunabiliriz? Maddeler hâlinde aşağıya yazınız.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

6. Etkinlik

Aşağıdaki kelime ve kelime gruplarının aldıkları ekleri ve bu eklerin işlevlerini bırakılan boşluklara yazınız.

Kelime ve Kelime Grupları	Ekler	Eklerin İşlevi
bahçelerden		
demirci		
Ankara'nın sınırları		
kolay mı		
cephede		
ırmağın suyu		

7. Etkinlik

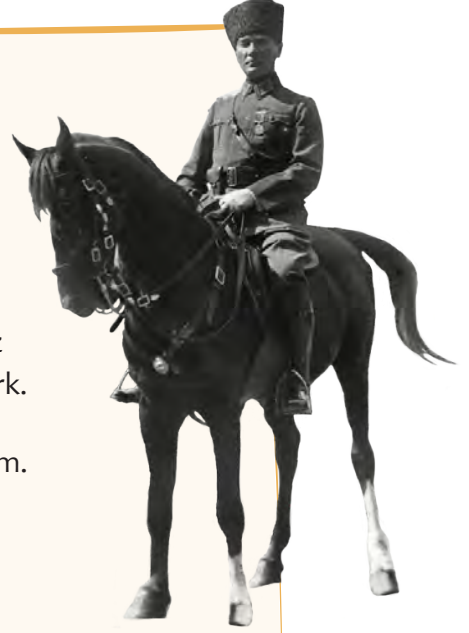
“Millî Mücadele’ye katılan ya da destek veren insanlar hangi duygu ve düşüncelerle bu mücadeleye girmişlerdir?” sorusundan hareketle “Anadolu insanının Millî Mücadele’de yaptıkları” konusunda yaratıcı konuşma tekniğini kullanarak bir konuşma yapınız. Yaratıcı konuşma tekniğinde her konuşmacının bir önceki arkadaşının söylediklerinden hareketle konuya farklı bir bakış açısı getirmesi gerektiğini unutmayınız. Açıklamanızda Tekâfimillîye Emirleri hakkında yaptığınız araştırmadan da yararlanınız.

8.
Etkinlik

Aşağıdaki metni kendi ifadelerinizle yeniden kurgulayarak defterinize yazınız. Metni oluştururken yazım kılavuzundan yararlanınız. Yazınızı yazım ve noktalama yönünden gözden geçirip düzenleyiniz. Etkinliğin sonundaki soruları cevaplayınız.

SAKARYA’NIN DEĞERİ

Bir tablo hediye etmişti,
Yıllar önce bir ressam,
Sakarya Savaşı’nı gösteren.
Savaşı ana hatlarıyla veren
Resimde, yağız bir ata binmişti Mustafa Kemal.
— Kimseler görmesin bu resmi, dedi, bakar bakmaz
Atatürk.
Bozulmuştu sanatçı. Takdir ve
Teşekkür bekliyordu çünkü adam.
Açıkladı Gazi:
— Evet, herşeyi güzel çizmişsiniz,
Cepheyi, askerleri... Atını, eğerini.
Resim olarak diyecek yok yani!
Ama iyi bilir katılanlar, o zamanki hâlimizi.
Bir deri bir kemikten ibaretti hayvanlarımız. Ya biz?
Arta kalır yerimiz yoktu bizim de
Onlardan: İskelete dönmüştük hepimiz.
Güçlü, kuvvetli göstermekle atları ve savaşçıları böyle,
Küçültmüş oluyorsunuz dostum,
Sakarya’nın değerini!

Nüzhet Erman

Gazi Mustafa Kemal Atatürk

- Yazdığınız metnin güzel bir metin olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?
- Bu etkinliği daha iyi nasıl yapabilirdiniz? Açıklayınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Millî Mücadele’de gösterdiği kahramanlıklarla anılan insanlar (Sütçü İmam, Yörük Ali Efe, Tayyar Rahmiye, Gördesli Makbule vb.) hakkında araştırma yapınız.
- Son Tanıklar “Millî Mücadele” belgeselini seyrediniz.
- Mevzi, takviye, cenah, satıh, tahkim, müdafaa, tetkik, heyet, hattıharekât, kâfi, müstahkem, muhakkak, taarruz kelimelerinin anlamlarını öğreniniz. Bunun için büyüklerinizden de yardım alabilirsiniz. Bunları sözlüğünüze kaydediniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Seyrettiğiniz belgeselde sizi en çok etkileyen ne oldu?
2. Aşağıdaki madalya sizce kime ya da kimlere, niçin verilmiştir? Aşağıya yazınız.

3. Derse hazırlık yaparak anlamlarını öğrendiğiniz kelimelerle cümleler kurunuz.

“Baba” metnini dikkatle dinleyiniz.

BABA

(DİNLEME METNİ)

“Baba” metnini dinlerken anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını belirleyiniz. Bunların anlamlarını tahmin ediniz. Bu kelime ve kelime gruplarını anlamlarıyla birlikte oluşturduğunuz sözlüğe yazınız.

Metni yeniden dinleyiniz. Bu dinleme sırasında metindeki kişi ve yer adlarını aşağıya yazınız.

Metindeki Kişi Adları

Metindeki Yer Adları

3. Etkinlik

Metni tekrar dinleyiniz. Bu dinlemeden sonra metni ayrıntılara girmeden, kendi cümlelerinizle özetleyiniz. Özetten sonra aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Metnin özetini çıkarırken zorlandınız mı? Neden?
- Bu etkinliği daha iyi yapabilir miydiniz? Nasıl?

4. Etkinlik

Metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metinde anlatılan olaylar nerede geçmektedir?
2. Metinde hangi alaydan söz edilmektedir?
3. Metinde hangi savaştan bir kesit anlatılmaktadır?
4. Metinde anlatılan “Baba”nın özellikleri nelerdir?
5. Metinde kahramanlık kavramı nasıl ele alınmıştır?
6. Metinden hareketle vatanseverlik hakkında neler söylersiniz?

5. Etkinlik

Dinlediğiniz bu metni gruplara ayrılarak canlandırınız. Canlandırmalarda ses tonunu, duyguları verecek, canlandırdığınız kişilerin özelliklerini yansıtacak şekilde ayarlayınız.

6. Etkinlik

Dinlediğiniz metin için farklı bir başlık öneriniz var mı? Bu başlığı aşağıya yazınız.

Kendinizi hakkında araştırma yaptığınız Millî Mücadele kahramanlarından birinin yerine koyunuz. Bu kahramanın hayat hikâyesini, Millî Mücadele’de yaptığı yararlılıkları ve kahramanlıkları onun ağzından anlatınız. Bunun için konuşmanızı bölümlere ayırınız. Bu bölümlerde bahsedeceğiniz önemli bilgilerin anahtar kelimelerini liste hâlinde bir kâğıda yazınız. Listedeki kelimeleri hafızanızda tutarak ve hayal gücünüzü kullanarak konuşmanızı yapınız.

Konuşmanızda beden dilinizi etkili kullanmaya dikkat ediniz. Sesinizi, kendinizi yerine koyduğunuz kahramana göre (yaşlı, genç, kadın, erkek vb.) ayarlayınız.

“Güç olan kahramanca ölmek değil, kahramanca yaşamaktır.
Cenab Şahabeddin
Tiryaki Sözleri”

Yukarıdaki sözden hareketle Millî Mücadele ve kahramanlıkla ilgili bilgilendirici bir metin oluşturunuz. Metninizi aşağıdaki yazı taslağını oluşturduktan sonra dijital ortamda yazınız. Yazınızın ilk paragrafında amacınızı ifade ediniz. Yazınıza başlık koymayı unutmayınız. Metninizde günümüzden örneklerle de yer veriniz.

Yazınızda deyimler, atasözleri ve özdeyişler kullanınız. Metni oluştururken yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

Konu: _____

Ana fikir: _____

Giriş bölümünde yazacaklarım: _____

Gelişme bölümünde yazacaklarım: _____

Sonuç bölümünde yazacaklarım: _____

Yazdığınız metni düzenleyiniz. Yazınızı düzenlerken öncelikle yazınızda anlam bütünlüğünü bozan ifadeler varsa düzeltiniz. Sonra yazınızı yazım ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından kontrol ediniz. Bunları yaptıktan sonra yazınızı sosyal medyada paylaşınız. Yazınızın çıktısını alıp sınıf ya da okul panosuna asınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Büyüklerinizden özellikle dede ve ninelerinizden çocuklukları hakkında bilgiler edininiz. Büyüklerinize çocukluklarında eğlenmek için neler yaptıklarını, uçurtma uçurup uçurmadıklarını sorunuz. Onların verdiği cevapları not ediniz.

YENİ BİR SABAH

Ben Boğaziçi Köprüsü idim. 71 bin metreküp beton ve 28 bin ton çelik. Buydum işte. Üstümden arabalar altımdan gemiler geçer. Senede bir gün kalabalıklar üzerimden coşkuyla koşarlar.

15 Temmuz 2016 gecesı, o günlerden biri değildi.

Önce askerler, tanklar, zırhlı araçlar, kamyonlar geldi. Hattat Emin Barın'ın taşıdığı Maşallah'ın bulunduğu Anadolu Yakası'ndan Avrupa Yakası'na olan trafik kesildi. "Terör mü?" diyenlere "Evlerinize gidin, TSK yönetime el koydu." cevabını verdi askerler. İl Emniyet Müdürü iki korumasıyla gelince ilk ateş açıldı ve korumalardan biri şehit oldu, diğeri yaralandı. Bunca yıllık köprüydüm. Görülebilecek her şeyi gördüğümü zannediyordum o anadək. Hayat beni bir kez daha tekzip etmiş oldu böylece. Çünkü ilk defa şahit oluyordum böyle bir olaya ve gece henüz başlıyordu.

İnsanlar darbecilere karşı vatanlarını savunmak için Maşallah'ın bulunduğu istikametten akın akın geldiler.

Bir ev hanımı geldi. Televizyondan haber almış, yürüyerek gelmişti. Askerler onun el sallamasına bir anlam veremiyordu. Polisler durdurmak istediler kadını. "Gitme abla!" dediler ama engel olamadılar. Onu hırpalayan askerlere bir şeyler anlatmaya çalışmaktan vazgeçmedi. Askerler "İçeri alalım mı komutanım, vuralım mı?" diyordu. En sonunda kadının yanağına silahı dayadı bir asker. Sonra da havaya ateş açtı. Kıvılcım parçaları kadının başörtüsünün üzerinden dökülüyordu. Yine de kadın "Beni bunla mı korkutuyorsun?" dedi. Askerler ateş açmaya başladı. İnsanlar şehit olmaya başlarken kadın da yaralılara ilk yardım yapmaya başladı. Vurulan bir başka kadına giderken sağ baldırından vuruldu.

“Vurun, acımayın! Ateş serbest!” sözleri dolaşıyordu üzerimde. Şehitler arttıkça arttı. Yine de gelenlerin ardı arkası kesilmedi. Nice maratonlar görmüştüm üzerimde ama böyle can dolu, hayat dolu, vatan dolu bir koşuya şahit olmamıştım.

Şair Cahit Zarifoğlu “O sabah ezan sesi gelmedi camimizden / Korktum bütün insanlar, bütün insanlık adına.” demişti. Gece boyu sela sesleri yükseldi camilerden. Şehitlere rağmen eksilmeyen selalar ve vakti gelince okunan ezanlarla ümit ettim, ümit etmek istedim. Üzerimden uçan savaş uçaklarına rağmen ümit etmek istedim. Tankların kustuğu ateşe rağmen ümit etmek istedim.

Saatlerle ölçülemeyecek kadar uzun bir gece tamamen geride kaldıktan sonra gün kelimenin her anlamında doğdu o sabah. Yerde devrik bir motosiklet vardı. Tankların üzerine sürülmüştü.

Askerler tankın arkasında birikti. Daha arkada beyaz bir otomobil ve askerî bir kamyon duruyordu. Gecenin yorgunluğundan eser yoktu orada. Sloganlar, ısıklar, alkışlar, bayraklar. Çok daha aşağıda, sahilde bir Türk bayrağı daha dalgalanıyordu.

Megafonlardan “Teslim ol!” çağrıları yapılıyordu.

Bir ses “Direkt gitmeyin, tuzak olabilir!” dedi.

Asker üniforması giymiş darbecilerin kolları yavaş yavaş havaya kalkmaya başladı. Tankların arasından ilerlediklerini görebiliyordum. Önce birer ikişer, sonra hep beraber. Polis hepsini göz altına aldı.

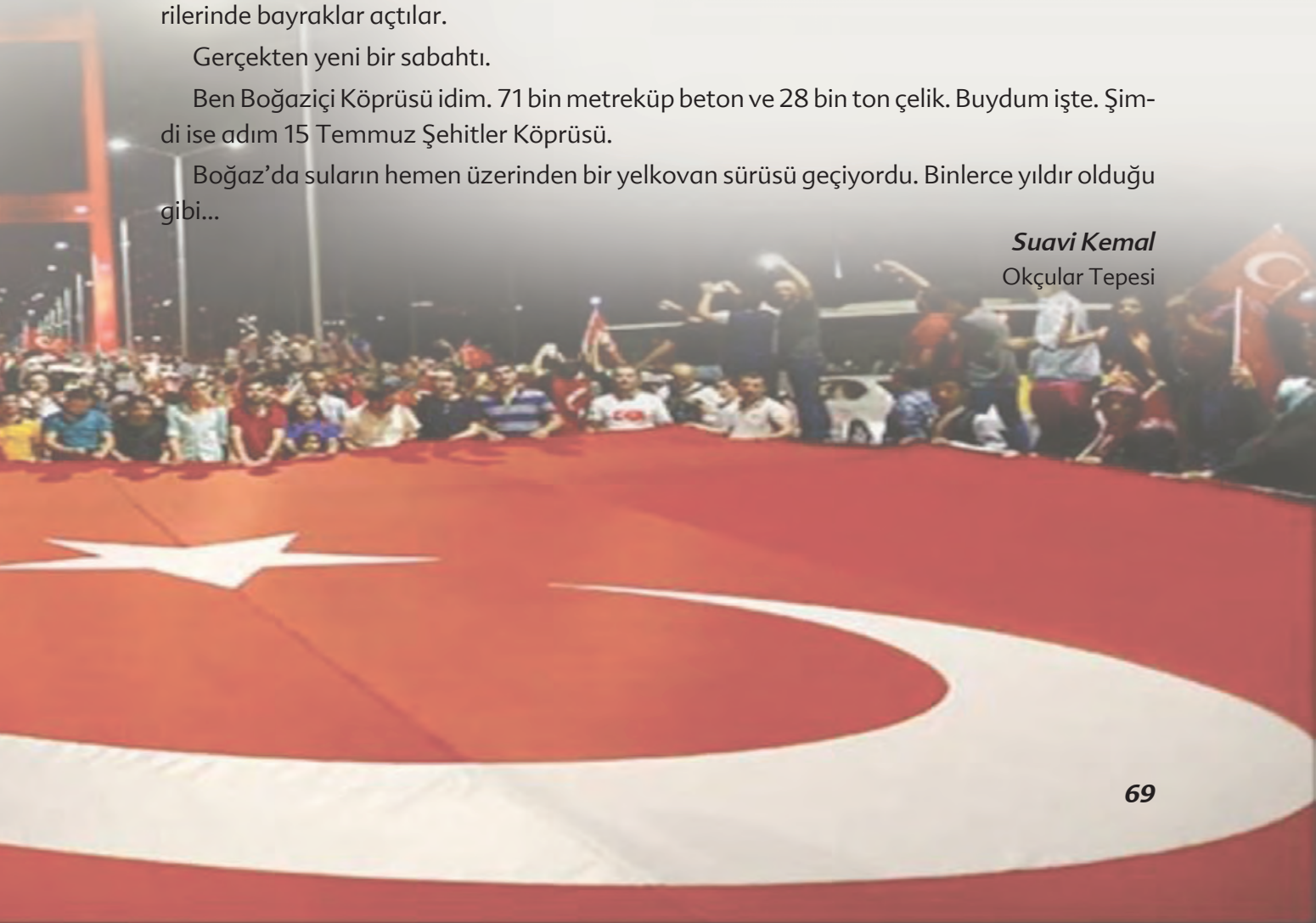
İnsanlar tankların üzerlerine çıktılar ve darbecilerin ellerinden fethettikleri tankların üzerlerinde bayraklar açtılar.

Gerçekten yeni bir sabahtı.

Ben Boğaziçi Köprüsü idim. 71 bin metreküp beton ve 28 bin ton çelik. Buydum işte. Şimdi ise adım 15 Temmuz Şehitler Köprüsü.

Boğaz’da suların hemen üzerinden bir yelkovan sürüsü geçiyordu. Binlerce yıldır olduğu gibi...

Suavi Kemal
Okçular Tepesi

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

TEMA DEĞERLENDİRME

IX.

İnönü'de iki kılıç karşı karşıya
Aşk olsun birinciye su veren kılıççıya!

İnönü'de iki kılıç karşı karşıya
Aşk olsun birincinin yapıldığı çarşıya!

Birinci kılıca su veren usta
Hakkı, yiğitliği, sevgiyi
Bu kılıcın kabzasına işlemiş tek nakışta.

Birinci kılıçla döğüşen yiğit vur ki!
Anandan emdiğin süt helal ola!

Birinci kılıçla döğüşen yiğit vur ki!
Gelinler, çocuklar ağlamaya!

Birinci kılıçla döğüşen yiğit vur ki!
Önü al önlüklü yüzü peçeli
Hanım kızlar nişansız kalmaya!

Vur ki anam babam, vur ki kardaşım!
Hayın düşman yurdumuzu almaya!

Cahit Külebi

Bütün Şiirleri

A) 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. soruları şiire göre cevaplayınız.

1. Şiirde hangi kılıç, neyi temsil etmektedir?

2. Birinci kılıçla dövüşen yiğit ne için savaşmaktadır?

3. Bu şiir hangi savaş için söylenmiş olabilir?

4. Şiirin ana duygusu nedir?

5. Şiirde kafiye ve redif var mıdır? Gösteriniz.

6. Şiirde geçen “döğüşen” kelimesinin yazımı günümüzde nasıldır?

B) Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Noktalama işaretlerinin doğru kullanıldığı cümlelerin başına “D”, yanlış kullanıldığı cümlelerin başına ise “Y” yazınız.

1. (...) Sütünü içer içmez, uykuya daldı.

2. (...) At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.

3. (...) Beni gördüğüne çok sevinmedin anlaşılan...
4. (...) On beş yıl önce - çok iyi hatırlıyorum - görmüştüm onu.
5. (...) Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!

C) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru ifadeleri yazınız.

1. Eklendiği isme soru anlamı katan ek _____ ekidir.
2. Bir ismin bir yerden ayrılma anlamını _____ hâl eki ifade eder.
3. İsmi karşıladığı nesnenin sayısının birden çok olduğunu belirten ek _____ ekidir.
4. "Kitap almaya gitti." cümlesindeki altı çizili kelime _____ hâldedir.
5. İsimlerin _____ eki almış şekillerine yönelme hâli denir.

Ç) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. "Sınıfı bu yolda önemli başarılar gösterdi." cümlesinde hangi sözcük hâl eki almıştır?
A) önemli B) sınıfı C) başarılar D) yolda
2. I. Uzak mesafelere ulaşmak, yakın mesafeleri aşmakla mümkündür.
II. En uzun yollara bile ilk adımla başlanır.
III. Hedefi olmayan gemiye hiçbir rüzgâr yardım edemez.
IV. Ayakta ölmek diz üstü yaşamaktan iyidir.
Yukarıdaki cümlelerden hangileri anlamca birbirine yakındır?
A) I - II B) II - III C) I - III D) II - IV
3. I. İşte ben bu ulusal kuvvete, bu Türk milletine güvenerek işe başladım.
II. Ben 1919 yılı Mayıs ayı içinde Samsun'a çıktığım gün, elimde maddi hiçbir kuvvet yoktu.
III. Yalnız büyük Türk milletinin soyluluğundan gelen ve benim vicdanımı dolduran yüksek ve manevi bir kuvvet vardı.
Yukarıdaki cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturulursa sıralama nasıl olur?
A) I - II - II B) III - II - I C) II - I - III D) II - III - I

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bulunma hâl eki diğerlerinden farklı bir anlam bildirir?

- A) Saat yedide oraya gelirim.
- B) Arkadaşlarla meydanda buluşacağız.
- C) Ali ve Ayşe sokakta oynuyorlar.
- D) Orada Mustafa Efendi'yi buldum.

5. Ankara'da yeni meclisin açılmasının heyecanı, Sevr ile gölgelenmiş olsa da Türk milletinin bağımsızlığa olan inancı bütün sorunları aşacak güçteydi. Mustafa Kemal ve arkadaşlarının etrafında birleşen Türk milleti, düşmanı yurttan atmak için her şeyini ortaya koymaktan çekinmeyecekti.

Yukarıdaki paragrafta noktalı yerlere aşağıdaki cümlelerden hangisi getirilmelidir?

- A) Türk milleti liderini bulduktan sonra bu amaç etrafında toplanmakta hiç vakit kaybetmeyecek.
- B) Zaten Kurtuluş Savaşı destanı bu özveriyle ve milletin tümünün kaynaşmasıyla mümkün oldu.
- C) Geline bu son aşamada milletin hemen hemen elinde ne varsa alınmış gözüküyordu.
- D) Türklerin asla vazgeçemeyeceği şey binlerce yıldır özümseyerek yaşatma azminde bulundukları özgürlük ve bağımsızlık aşkıdır.

6. Etrafındakiler yeni doğan bebek için sırayla şunları dilemişler: yüz güzelliği, uzun ömür, selvi boy ve zenginlik. Bunları duyan bilge kişi ise "Ben onun için iyilik diliyorum. Çünkü sizin söylediğiniz güzellikler bir çiçek gibi solabilir, geçicidir; iyilik ise tükenmez bir hazinedir." demiş.

Bu metinde asıl anlatılmak istenen nedir?

- A) Yüz güzelliğinin zenginlikten üstün olduğu
- B) İnsanlarla çiçeklerin benzer özellikleri olduğu
- C) İyiliğin geçici güzelliklerden üstün olduğu
- D) Bilgelerin sözüne her zaman değer verildiği

7. Aşağıdakilerden hangisi kurgusal bir ifadedir?

- A) Kar taneleri kol kola girip indi yeryüzüne.
- B) Kar sabaha kadar aralıksız yağdı.
- C) Önceleri sulu suluydu yağın kar.
- D) Karın örttüğü tepeler ıppıssızdı şimdi.

3. TEMA

ÇOCUK DÜNYASI

Hazırlık Çalışmaları

1. “Uçurtma uçurmak” denince aklınıza neler geliyor?
2. Uçurtma uçururken kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
3. Sizce uçurtmanın bir çocuk için önemi nedir?
4. Aşağıdaki metnin görsellerine ve başlığına göz atınız. Sizce bu metnin konusu nedir? Tahmin ediniz.

Aşağıdaki şiiri, şiirin bölümleri adedince gruplara ayrılarak söz korusu yöntemiyle okuyunuz. Şiir, alındığı kaynaktaki yazım ve noktalaması korunarak kitabınıza alınmıştır. Şiiri okurken bunlara dikkat ediniz.

UÇURTMA

Tut beni arkadaşım

İki elinle tut

Sıkıca tut

Bilir misin ki ben

Sen beni tutarsan uçarım

Bilir misin ki ben

Sen tutarsan gökyüzünden el sallarım

Tut beni arkadaşım

İki elinle tut

Sıkıca tut

Bilir misin ki ben

Senin çaktığın çıtayım

Bilir misin ki ben

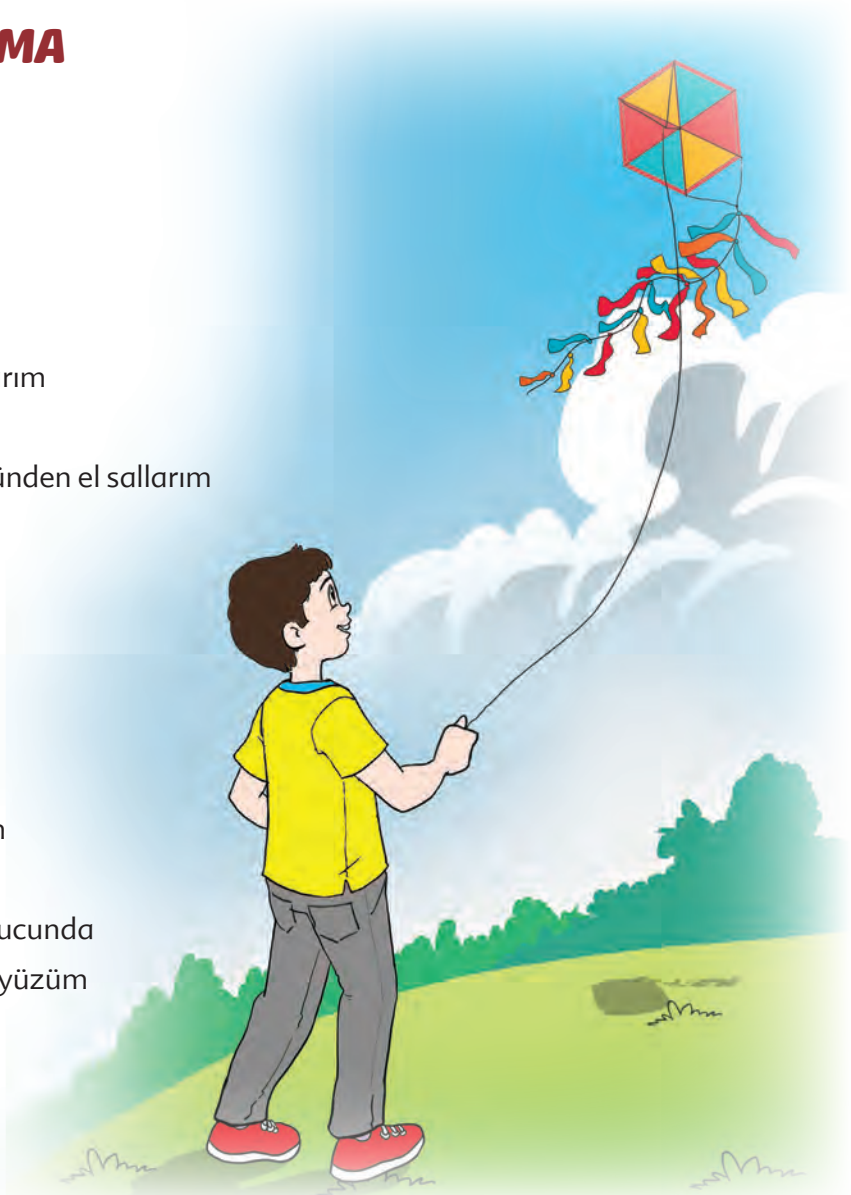
Senin bağladığın ipin ucunda

Sana gülümseyen bir yüzüm

Tut beni arkadaşım

İki elinle tut

Sıkıca tut

Sakın bırakma ipimi
Sakın sarma geriye
Bak uçuyorum

El sallıyorum
Gülümsüyorum
Kuyruğum salınıyor göklerde

Tut beni arkadaşım
İki elinle tut
Sıkıca tut

Bak bana
Ben senin ulaşmak istediğin
Gökyüzüyüm
Ben senin
Kederinin bulutlara atılan
Tohumlarıyım
Yağmur yağmur sana yağan

Tut beni arkadaşım
İki elinle tut
Sıkıca tut

Ya da bırak istersen
Bırak ve gel sen de uç benim gibi
Uç göklere sonsuzca
İyi ama
O zaman seni kim tutar

Necdet Neydim
İki Gözüm Üzümüm

Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz kelimeler varsa bunların anlamlarını bağlamalarından hareketle tahmin ediniz. Bu kelimelerin anlamlarını öğrenmek için Türkçe sözlükten yararlanınız.

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana duygusunu aşıağıya yazınız.

Konu: _____ _____ _____ _____	Ana duygu: _____ _____ _____ _____
---	--

Aşıağıya okuduğunuz metnin içeriğine uygun iki başılık yazınız.

Okuduğunuz metinle ilgili aşıağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metinde “arkadaşıım” diye kime seslenilmektedir?
2. Metinde “sıkıca tut” ifadesinin tekrar edilmesinin sebebi nedir?
3. “Ben senin ulaşmak istediğin gökyüzüyüm” sözleriyle anlatılmak istenen nedir?
4. Metinde hangi nesne, nelere benzetilmiştir?
5. Metnin sizde uyandırdığı duygular nelerdir?

Aşağıdaki haber metinlerini okuyup verilen soruları cevaplayınız.

Mardin Müzesi Uçurtma Festivali

Mardin Müzesi Müdürlüğü tarafından 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı etkinlikleri kapsamında düzenlenen uçurtma festivali renkli görüntülere sahne oldu. Yaklaşık 2000 kişinin katıldığı festivalde hem çocuklar hem de Mardinliler bayram tadında bir hafta sonu geçirdi.

(...)

22-24 Nisan tarihleri arasında üç gün süren festivalin ilk iki günü Eski Mardin'de "Damda Uçurtma Keyfi" ile başladı. Damlarını festivale açan yaklaşık 100 aile kapılarını da gün boyu ziyaretçilere açık tuttu. Damlara dolan çocukların uçurtmaları Mardin Kalesi'nin etrafında rengarenk bir görüntü oluşturdu.

(...)

www.kulturvarliklari.gov.tr

Kolombiya'da 42. Rüzgâr ve Uçurtma Festivali başladı.

Kolombiya'nın Villa de Leyva (Villa dö Leyva) kentinde iki gün sürecek 42. Rüzgâr ve Uçurtma Festivali için start verildi.

Başkent Bogota'nın kuzeyindeki Boyaca yönetim bölgesine bağlı Villa de Leyva'da, geleneksel olarak düzenlenen Rüzgâr ve Uçurtma Festivali'nin ilk gününde çocuk, el yapımı, yetişkin ve ticari kategorilerindeki uçurtmalar havalandırıldı.

Sabah saatlerinden itibaren Villa de Leyva kent meydanını dolduran uçurtma tutkunları, ilk birkaç saat rüzgâr olmadığı için uçurtmalarını havalandırmakta oldukça zorlandılar. Geç de olsa başlayan rüzgârla havalanan onlarca uçurtma 1572 yılında kurulan küçük kentin semalarını renklendirdi.

Kente yerli ve yabancı çok sayıda ziyaretçi çeken Rüzgâr ve Uçurtma Festivali, dünyanın en eski uçurtma şenlikleri arasında gösteriliyor.

www.ntv.com.tr

Dünyanın en ilginç uçurtmaları İstanbul'a geliyor

İstanbul bu yıl dünyanın en büyük ve önemli uçurtma etkinliklerinden birine ev sahipliği yapacak. Maltepe Sahili'nde 20-21 Mayıs günlerinde düzenlenecek olan 5. Uluslararası İstanbul Uçurtma Festivali, dünyanın 14 ülkesinden gelecek olan uçurtma otoritelerini ve meraklılarını İstanbul'da buluşturacak.

Farklı ülkelerin, uçurtma federasyonu, uçurtma derneği, uçurtma kulübü ve uçurtma müzesi yetkililerinden oluşan uçurtma takımları festivale ayrı bir renk katacak.

www.hurriyet.com.tr

Kumluca'da Uçurtma Festivali

Kumluca semaları uçurtmalarla renklendi. Antalya Büyükşehir Belediyesi, Bahar Şenlikleri kapsamında Kumluca'da uçurtma festivali düzenledi. Rengarenk uçurtmalar Kumluca semalarını şenlendirdi.

Antalya Büyükşehir Belediyesinin Bahar Şenlikleri kapsamında düzenlediği uçurtma festivali renkli görüntüler oluşturdu. Büyükşehir Belediyesi tarafından ücretsiz dağıtılan 600 uçurtma gökyüzüne salındı. Festivale katılan aileler çocukları ile birlikte uçurtma uçurmanın keyfini yaşadı. Gökyüzünü renklendiren uçurtmalar havanın da rüzgârlı olması nedeniyle dakikalarca havada kalarak Kumluca semalarını şenlendirdi.

www.antalya.bel.tr

- Dünyanın ve ülkemizin birçok yerinde uçurtma festivallerinin düzenlenmesinin nedeni ne olabilir?
- Haber metnindeki ifadelerden yola çıkarak uçurtma uçurma ile ilgili neler söylenebilir?
- Okuduğunuz haber metnlerinde seçilen görsellerle haber metninin içeriği arasında uyum var mıdır?

a. Aşağıdaki cümleleri koyu yazılmış ifadelerle dikkat ederek okuyunuz.

Hava hiç de soğuk değildi **ama** ben zangır zangır titremeye başlamıştım.

Her söylediğin doğru olmalı **fakat** her doğruyu her yerde söylemek doğru değildir.

Teknoloji hayatımıza sayısız faydalar sağlamıştır. **Bununla birlikte**, teknoloji kullanımı üzerindeki kontrolümüzü kaybetmememiz gerekmektedir.

Birçok oyunda zaten koşmak, zıplamak gibi hareketler vardır. Bu nedenle çokça oynayan çocuk, çok da sağlıklı olur. **Ancak** günümüzde çocuklar dışarıda oynamak yerine mavi ışık (tablet, telefon ve bilgisayar ekranı) karşısında donup kalıyorlar.

Çok istedim, çabaladım **lakin** aradığımı bulamadım.

Ne kadar da bitkindi **buna rağmen** bizi uğurlamaya kapıya kadar geldi.

Koyu yazılmış ifadeleri çıkarırsak cümle ya da paragrafların anlamında nasıl bir değişiklik olur? Bu ifadeler cümlelerin ve paragrafın oluşumunda anlama nasıl bir katkı sağlamıştır?

Yazılı ve sözlü ifadelerimizde bir düşünceden başka bir düşünceye geçiş yaparken, olumlu ve olumsuz yargı bildiren cümleleri, paragrafları birbirine bağlarken ya da iki şeyi benzerlik, farklılık, üstünlük özelliklerine göre karşılaştırırken çeşitli ifadeler kullanırız. Ama, fakat, lakin, ancak, bununla birlikte, buna rağmen gibi ifadeler bir metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadeleridir. Yukarıdaki cümlelerde de bu ifadeler geçiş ve bağlantı oluşturmuştur.

b. Siz de noktalı yerlere, verilen geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanarak cümleler ya da paragraflar yazınız.

• _____ **ama** _____

• _____ **fakat** _____

• _____ **ancak** _____

• _____ **lakin** _____

• _____ **bununla birlikte** _____

• _____ **buna rağmen** _____

c. Okuduğunuz metinde bu geçiş ve bağlantı ifadelerinden hangisi kullanılmıştır?

7.
Etkinlik

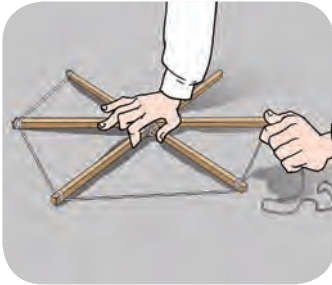
Kendinizi byklerinizin yerine koyarak ocukluğunuzda eğlenmek için neler yaptığınızı, uurtmayı nasıl uurduğunuzu, uçurtma savaşı yapıp yapmadığınızı vb. anlatınız. Konuşmanın içeriği için byklerinize yaptığınız görüşmelerde tuttuğunuz notlardan yararlanınız.

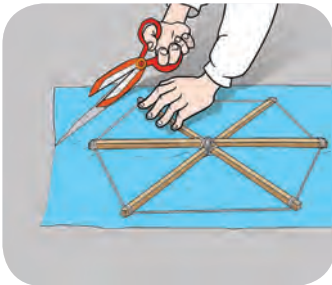
Konuşmanızda beden dilinizi etkili kullanmaya, dedeniz ya da nineniz gibi konuşmaya dikkat ediniz. Konuşmanız sırasında “ama, fakat, ancak, lakin, buna rağmen ve bununla birlikte” gibi geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanmaya zen gösteriniz.

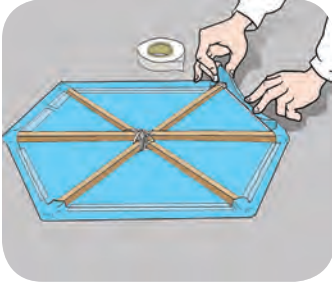
8.
Etkinlik

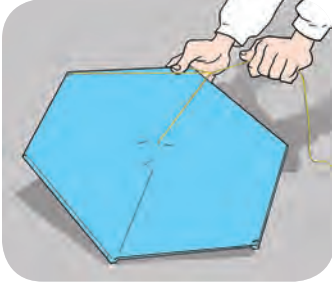
a. Aşağıda altıgen uurtmanın yapım aşamalarının grselleri verilmiştir. Bu aşamalar iin grsellerin yanına aıklamalar yazınız.

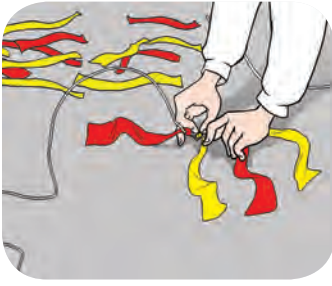

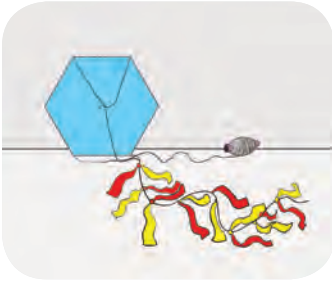

b. Uçurtma nasıl uçurulur? Günlük hayatınızdaki tecrübelerden ve okuduğunuz metindeki bilgilerden yararlanarak maddeler hâlinde yazınız.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Uçurtmayla ilgili bir şiir de siz yazınız. Şiiriniz için bir resim yapınız.

Okuduğunuz şiirde şair, noktalama işaretlerini çok az kullanmıştır. Bu, şairin kendine has söyleyiş özelliğidir. Siz yazdığınız şiirde yazım kurallarına uymaya ve noktalama işaretlerini doğru kullanmaya özen gösteriniz.

KIRLARA GİDİYORUM

Kırlara gidiyorum
Elinde uçurtmam.
Kuşlar bekliyor gökte
Çünkü uçurtmamda
Kuş resimleri var
Canlanacaklar
Ben uçurunca

Kırlara gidiyorum
Ekmek var torbamda
Kuşlar
Beni gözlüyor dallarda
Ben torbayı açınca

Kırlara gidiyorum
Sevinç var kalbimde
Tavşanlar
Böcekler
Sular yaşıyor yanımda
Ben kalbimle bakınca

Akşam
Kırlardan dönüyorum
Uçurtmam ağaçta
Dallara takılı
Ekmek kuşun gagasında
Kalbim avcumda

Cahit Zarifoğlu
Gülücük

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Yağ satarım bal satarım, mendil kapmaca, tombik, kaleli yakan top, istop, birdirbir, ip atlama, çelik çomak, körebe, saklambaç, beştaş vb. geleneksel çocuk oyunları hakkında bilgi edininiz.
- www.rtukcocuk.gov.tr/oyunlar.php genel ağ adresinden yararlanarak geleneksel çocuk oyunları videoları izleyiniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. “Oyun” kavramı size neler çağırıştırıyor? Söyleyiniz.
2. Oyun oynarken kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
3. Oyun oynanmayan bir dünya nasıl olurdu?

Metni soru sorarak okuma yöntemine göre okuyunuz. Bunun için metni okumadan önce ve okuma sırasında, metnin başlığı ve görselleriyle ilgili zihninizde oluşan soruları tahtaya yazınız. Cevaplandırılan soruların üstünü çiziniz.

OYUN

Allah’ın günü ev, okul, okul, ev. Oysa her gün okula giderken ya da eve dönerken önünden geçtiğim büyük yıkıntının orada neler görmezdim. Ben yaşta, benden büyük üç dört, kimi zaman beş altı çocuk, türlü türlü oyunlar oynarlardı. Bakardım “birdir-bir” deyip koşa koşa gelerek orta yerde iki büküm duran bir çocuğun sırtına eliyle basar basmaz bacaklarını kaldırıp atlıyorlar.

Oysa ben evde birazcık hoplasam aşağıdan yukarıdan çeşitli sesler yansırdı: “Ayy, ev başımıza yıkılacak!”

“Eyvahlar olsun, bütün camlar aşağıya inecek!” Görür de merak etmez olur muyum? Ya birbirinin omuzuna binmiş, halka şeklinde sıralanmış birtakım çocuklar. Ortada bir söz:

“Pişti... Pişti!” derken omuzdan atlayan atlayana. Kaçan kaçana.

Biri elindeki topu fırlatıyor.

“Haydi, ebesin!” diyorlar. Yine omuzlara biniyorlar. Anlıyorum, bu bir oyun. Ama ne?

Hele üçü dördü arka arkaya durmuşlar, ortadan birer birer koşup gelerek arkalarına biniyorlar. Sırttakilerden en öndekinin bir eli havada. Ama ya apaçık ya da bir iki parmağı bükük olduğu şekilde:

“Zenbili büküm, zenabüküm, hani bu eşeğin semeri?” Ardından gene bir söz:

“Çatal matal kaç çatal?”

Altındakinden bir ses:

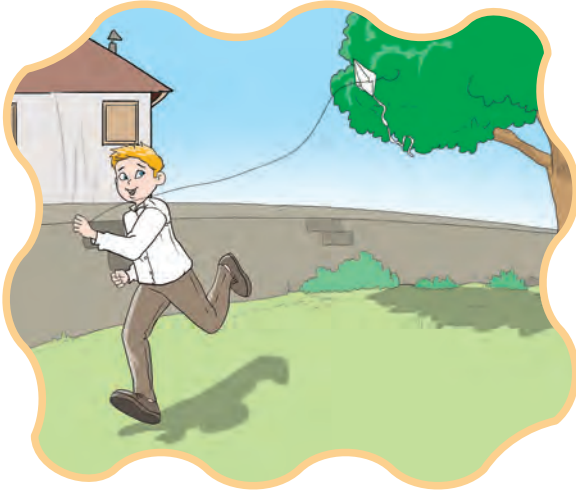
“Üç çatal.”

“Bilemedin, kaldır vur.”

Sırttakilerin hepsi birden yumruklarıyla:

“Güm!”

İnsan bunları görür de sormaz olur mu? Yalnız bunlar olsa neyse... Dahası var. Gözler havada, ellerde yumaklar. Göklere baş vura vura yükselen, kuyruk ata ata tepe aşağı gelirken yeniden havalanarak hızla hızla doğrulup böbürlene böbürlene bulutlara karışan dört köşeli, beşli, altılı uçurtmalara

ne diyeceksiniz? Bunlar hem göz hem gönül alır. Akıl koymaya başta.

Bense evde yalvara yalvara basma kâğıtlarından Dilfeza'ya yaptırdığım, sütnineme yorgan ipliği taktırdığım şeytan uçurtmasıyla bahçede bir koşup zıpladım mı annem hemen pencereyi vurur, çığlığı basar:

“Bırak elinden onu! Terleyip hasta olacaksın. Sofulardaki evde yaptıklarını biliyorsun ya!”

Nereden de doktor, “Dikkat edin, koşup moşup terlemesin.” diye tembih etmiş. Aradan aylar geçti, hâlâ:

“Terleme!”

Ya o topaç? O bodur, fıldır fıldır dönen fırlıdak. Kamçıyı alıp da karşısına geçtin mi? Dön babam dön. Ama rahat vakit yok ki... Terlisin olmaz!

Ne yapalım? Eski kadınlar çocukları zorla baş kaldırmaya zorlardı. “Canım sıkılıyor.” dedin mi ilk söz:

“Gel, yanıma otur.”

Ya da şunlar:

“Gel, pencereden sokağı seyret.”

“Haydi, Kara Annem sana masal söylesin!”

“Sütninen bakkala gidiyor, birlikte git, gel.”

“Bahçeye çık ama ağaca tırmanma, toprakla oynama yok.”

Bir gün o dışarıdaki eğlencelerin yasaklanması, insanı kahkahalarla eğlendiren o oyunların özlemiyle kendimden geçerek:

“Öf, patlayacağım!” diye bağırıyordum.

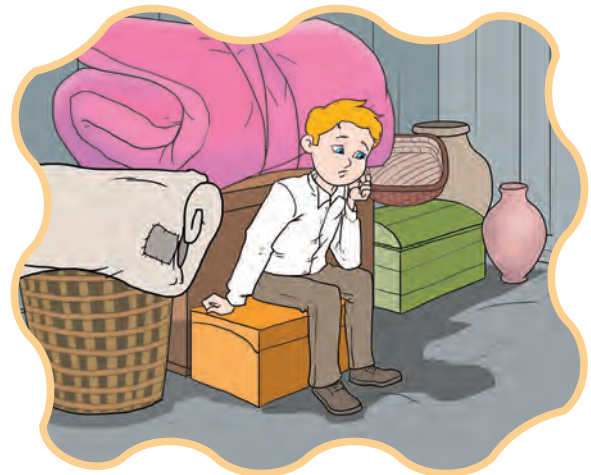
Beni tuttukları gibi “Al sana öf! Al sana patlamak! Ölsen de gebersen de seni sokaklarda oynatmam!” diye beni sandık odasına tıkmasınlar mı?

Kuşkusuz okul evden daha eğlenceliydi. Hiç olmazsa leblebi ile “Tek mi, çift mi?” oynardık. Ya da “iplikten su yolu almaca”, “ten ten”, “el el üstünde kimin eli var”, “vay benim köse sakalım”, “eveleme develeme”, “deve kuşu kovalamaca”, “parmak ayırmaca”, “yokuş aşağı”, “seke seke ben geldim”, “çingırağım hoş geldin”, “fış fış kayıkçı”, “duvarda top”, “cevizle vurup almaca”, “beştaş” gibi oyunlar. Mahalledeyse bir arkadaşım ile kapı dibinde bile bir “kaydırak” oynayamazdım. Bahçemize “Çiçekler bozulur, toz toprak olur.” derlerdi, kimseyi çağıramazdım.

Oyunsuz çocuk, karnına bastıkça “vık vık” eden kukla bebeklerden başka bir şey değildir.

Ahmet Rasim

Falaka - Gecelerim

a. Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını, bunların anlamlarıyla ilgili tahminlerinizi aşağıya yazınız.

Anlamını Bilmediğim Kelime ve Kelime Grupları	Anlamlarıyla İlgili Tahminlerim

b. Anlamalarını tahmin ettiğiniz kelime ve kelime gruplarının anlamlarını sözlükten, atasözleri ve deyimler sözlüğünden yararlanarak öğreniniz. Bu kelime ve kelime gruplarını kendi sözlüğünüze yazınız.

a. Okuduğunuz metinden alınmış cümlelerdeki deyimlerin anlamlarını “✓” işareti koyarak belirleyiniz.

Allah’ın günü ev, okul, okul, ev.

Allah’ın günü : () Allah’a ait olan özel gün.
() Hemen hemen her gün.

Bakardım “birdirbir” deyip, koşa koşa gelerek orta yerde iki bük-
lüm duran bir çocuğun sırtına...

iki büküm durmak : () İki sayısının şeklini almak.
() Öne doğru eğilerek durmak.

Ayy, ev başımıza yıkılacak!

başına yıkmak : () Harap etmek.
() Zor durumda bırakmak.

... böbürlene böbürlene bulutlara karışan dört köşeli, beşli, altılı uçurtmalara ne diyeceksiniz? Bunlar hem göz hem akıl alır. Akıl koymaya başta.

gözünü almak : () Şiddetli ışık sebebiyle gözü iyi göremez duruma getirmek.

() Aşırı biçimde etkilenmek.

aklını başından almak : () Düşünemeyecek duruma getirmek, çok şaşırtmak.

() Başkalarının dediklerine göre davranmak.

başta akıl koymamak : () Doğru yoldan ayrılmak.

() Düşünceleri karmakarışık yapmak, kararsızlığa yol açmak.

... bahçede bir koşup zıpladım mı annem hemen pencereyi vurur, çığlığı basar: “Bırak elinden onu! Terleyip hasta olacaksın. Sofulardaki evde yaptıklarını biliyorsun ya!”

çığlığı basmak : () Çok kuvvetli şekilde bağlamak.

() Mümkün olduğunca sesinin az çıkmasını sağlamak.

Eski kadınlar çocukları zorla baş kaldırmaya zorladı.

baş kaldırmak : () Uysal olmaya zorlamak.

() Buyruğa, haksızlığa karşı gelmek.

“Canım sıkılıyor.” dedin mi ilk söz: “Gel yanıma otur.”

canı sıkılmak : () Yapacak bir işi olmamaktan tedirginlik duymak.

() Başkasına sinirlenmek.

Bir gün o dışarıdaki eğlencelerin yasaklanması, insanı kahkahalarla eğlendiren oyunların özlemiyle kendimden geçerek:

“Öf, patlayacağım!” diye bağırıyordum.

kendinden geçmek : () Bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek.

() Uykuya dalmak, uyuyakalmak.

b. Anlamalarını belirlediğiniz deyimlerin metne nasıl bir katkısı olmuştur? Yazar bu deyimleri kullanmasaydı metnin anlatımı nasıl etkilenirdi? Açıklayınız.

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu: _____

Ana fikir: _____

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metindeki kahramanın çocukluğu nasıl geçmiştir?
2. Metindeki kahramanın özellikleri nelerdir? Metnin kahramanına benzeyen özellikleriniz var mıdır?
3. Metinde hangi geleneksel çocuk oyunlarından söz edilmiştir? Günümüzde bu oyunlardan hangileri oynanmaktadır?
4. Metindeki kahramanın ve büyüklerin “oyun” kavramına bakış açıları nasıldır? Karşılaştırınız.
5. Sizce “oyun” yazar için ne ifade etmektedir?
6. Metinde anlatılan yıllardaki çocuk oyunları ile bugünkü çocuk oyunları arasında ne gibi farklılıklar vardır? Bu farklılığın sebepleri nelerdir?

Okuduğunuz metinle ilgili üç soru hazırlayınız. Bunları arkadaşlarınıza sorunuz.

1. sorum : _____

2. sorum : _____

3. sorum : _____

a. Okuduğunuz metinde yazar, yıllar önce başından geçen, onun düşünce dünyasında iz bırakan, tanık olduğu, unutamadığı olay ve kişileri metin aracılığıyla bizimle paylaşmıştır. Kişisel hayatı konu alan, kişinin yaşamından izler taşıyan bu tür metinlere anı denir. Anılar, samimi bir anlatımla ve öznel bakış açısıyla kaleme alınmış metinlerdir.

Şimdi aşağıdaki metinlerden hangisinin bir anıdan alındığını işaretleyerek gösteriniz.

(...)

Bir sabah her zamanki çamın altına vardım ki bir köylü kadın, üç yarı çıplak çocuk, garip birtakım taşlar, tahtalar, sac-larla bir şeyler yaparlar. Bu, her yanından poyraz, lodos, gündeğusu, keşişleme, yıldız, karayel rüzgârı giren bir evdi. Mustafa, arkasına yeşiller giymiş güçlü bir kadın takmış, üç evleğine çizgiler, ocaklar açıyordu.

— Aslan Mustafa, dedim. Su buldun mu su?

— Deniz kıyısında eski bir kuyu vardı. Tuzlu bir parça ama idare edeceğiz. Şuraya bir sarnıç kazabilsem...

(...)

Sait Faik Abasıyanık

Yaşlı fakat kurnaz bir tilki,
Feleğin çemberinden geçmiş, çok şey görmüştü.

Her hâlimden belliydi tilkiliği;
Sonunda o da bir tuzağa düştü.
Ama kaçtı oradan da kurtularak.
Yalnız, kuyruğunu bırakmıştı borç olarak.
Pek üzülyordu kuyruğu kaptırdığına.
Ne yapacaktı şimdi böyle yarım yamalak?
Bir gün büyük bir tilkiler kalabalığına:
— Niçin katlanıyoruz, dedi, ağırlığına
Şu kuyruğun? Koparsak kıyamet mi kopacak?

(...)

Orhan Veli

Günlerden bir gün o Keloğlan, bu sokak benim şu sokak senin dolaşırken iki taş arasında bir on para bulur. Ama ne alsam ne alsam diye düşünüp durur: “Üzüm alsam çöpü çıkar. Erik alsam çekirdeği çıkar. Et alsam hani ocak? Ot alsam hani bıçak? İyisi mi kaygısız başım ağrısız dişim, leblebi alırım da kütür kütür yerim, artanını da götürür anama veririm.” der, alır leblebiyi düşer yola. Yine şura senin bura benim derken varır bir kuyu başına.

Eflatun Cem Güney

Evet, isim. Her şeyin bir ismi var, ona yapışır işte. Ama neden gökten iner de... Bilme-celerden sonra yüzük oyunları başladılar. İki türlü yüzük oyunu vardı. Biri fincan oyunu dedikleri... Birçok kahve fincanlarından birinin altına konulan yüzüğü bulan o gecenin talihlisi. Öteki yüzük oyunu da şöyle: Odanın ortasına bir tepsi koyarlar, bir çorba kasesine ağzına kadar doldurdıkları unu vura vura bastırdıktan sonra kaseyi tepsinin üstüne ters oturturlar.

Halit Fahri Ozansoy

b. İşaretlediğiniz metnin bir anıdan alındığını nasıl anladınız? Yazınız.

Aşağıdaki cümlelerde çoğul ekinin, eklendiği kelimelere temel anlamının(çokluk) dışında hangi anlamları kattığını eşleştirme yaparak gösteriniz.

Ayşegül ateşler içinde sayıklıyordu.

benzerlik

Adam 40'lı yaşlardaydı.

abartma

Hüseyinler bize gelecekti.

aile, grup

Beyefendiler bugün erken kalktılar.

saygı

Başbakan sizleri bekliyor efendim.

yaklaşık

Ömer Halisdemirler her zaman olacaktır.

alay, küçümseme

Videolarını izlediğiniz oyunlardan en çok ilginizi çeken anlatınız. Oyunu anlatırken oyunla ilgili kavramları ve yeni öğrendiğiniz kelimeleri anlamına uygun kullanmaya özen gösteriniz.

Hakkında bilgi topladığınız geleneksel çocuk oyununu aşağıdaki başlıklara göre kendi cümlelerinizle tanıtırınız. Oyununuzu tanıtırken yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanınız.

Oyunun Adı	Oyunun Oynandığı Yer	Gerekli Malzemeler	Oyuncu Sayısı

Oyunun Kuralları

[illegible]

Oyunun Oynanışı

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Bilgisayar oyunlarının çocuklar ve gençler üzerindeki etkilerinin neler olduğuyla ilgili gazete ve genel ağ haberleri, dergi yazıları bulunuz. Bunun için “www.eba.gov.tr” ve “www.ailetoplum.aile.gov.tr” genel ağ adreslerinden yararlanabilirsiniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Bilgisayar oyunlarının çocuklar ve gençler üzerindeki etkilerinin neler olduğuyla ilgili gazete ve genel ağ haberleri, dergi yazıları bulunuz. Bunun için “www.eba.gov.tr” ve “www.ailetoplum.aile.gov.tr” genel ağ adreslerinden yararlanabilirsiniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Hangi bilgisayar oyunlarını oynuyorsunuz? Bu oyunların hangi ülkede yapıldığını, karakterlerini, amacını, bölümlerini vb. ni anlatınız.
2. Bilgisayar oyunlarını oynarken ve oynadıktan sonra kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
3. Sizce bilgisayar oyunları çocuklar için yararlı mıdır, zararlı mıdır?

Şiiri, yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek uygun hızda ve sesli okuyunuz. Şiir, alındığı kaynaktaki yazım ve noktalaması korunarak kitabınıza alınmıştır. Şiirde yazım ve noktalama kurallarına uymayan bölümleri yazım kılavuzunu kullanarak belirleyiniz. Şiiri okurken bunlara dikkat ediniz.

KANATLANIN ÇOCUKLAR

Bir zamanlar,
Kuşlar vardı gökyüzünde,
Yıldızlara oyun taşıyan.
Çocuklar vardı,
Kuş zamanlı saatlerde,
Baharları yaşayan...

Bir tebessümdü uzanan yarınlara,
Aydede'nin bahçesine girilirdi her gece,
Aynı masalda buluşulur,
Aynı sofrayı paylaşırdı,
Devle cüce...

Ansızın, tuşları geldi medeniyetin,
Kuşlar gitti...
Üstüne üstüne çocukların,
Oyunlar geldi.
Oyunlar ki yıldız savaşları, kanlar, kılıçlar...
Şehzadenin beyaz atı matlaştı;
Peri kızı dondu kaldı ekranda!

Minicik ellerde minicik tuşlar,
Can evinden vurdu uykuları.
Köşeli hayaller yerleşti,
Köşeli dünyalara.
İnternet ağında boğuldu rüyalar.

Kuşlar, yine kuruyor gökyüzü sofrasını,
Yıldızlar, yine çağırıyor uçurtmaları.
Sakalını tarayan Aydede,
Masal köşesine kurulmuş,
Çocukları bekliyor...

Kanatların rüyalar,
Delin bulutları bin bir yerinden...
Yeniden başlasın yağmuru
Masal çiçeklerinin.
Yeniden yeşersin
Dudaklarda tebessüm.

Kanatların çocuklar!

Yusuf Dursun
Kuş Yuvası Yüreğim

Okuduğunuz şiirde anlamını bilmediğiniz kelimeler varsa bunları kendi sözlüğünüze kaydediniz. Bu kelimelerin önce anlamlarını tahmin ediniz, sonra anlamlarını Türkçe sözlükten bularak sözlüğünüze yazınız. Bu kelimelerle cümleler kurunuz. Kurduğunuz cümleleri arkadaşlarınıza söyleyiniz.

Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

- Bence “Kanatların Çocuklar” şiirinin ana duygusu:

- Ben olsaydım bu şiire şöyle bir başlık koyardım:

3. Etkinlik

Metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Eskiye bir özlem olduğu, şiirin hangi bölümlerinden anlaşılmaktadır?
2. “Kuş zamanlı saatler” ifadesiyle şair ne anlatmak istemiştir?
3. Çocuk oyunlarının değiştiği hangi ifadelerle anlatılmaktadır?
4. Şiirde hangi kavramlar karşılaştırılıyor?
5. Şair “oyun” kavramını nasıl ele almıştır?
6. Şair, çocuklarla ilgili umutlarını ve isteklerini şiirin hangi bölümlerinde ve nasıl ifade ediyor?
7. Şiirde benzetme yapılmış mıdır? Örnekler veriniz.
8. “Kanatların çocuklar!” ifadesinden ne anlıyorsunuz?

4. Etkinlik

Günlük hayatınızda sıkça karşılaştığınız alt alan adı uzantılarıyla ilgili aşağıdaki tabloyu inceleyiniz.

Alan Adı	İngilizce Açılımı	Niteliği
com	commercial	Gerçek ve tüzel kişiliklerin, esas olarak ticari amaçlı kullanımlarına yönelik alt alan adı uzantısıdır.
edu	education	Yüksek öğretim kurumları için türetilmiş bir alan adı uzantısıdır.
gov	government	Devlet kurum ve kuruluşları için alt alan adı uzantısıdır.
org	organization	Kâr amacı gütmeyen vakıf, dernek, sivil toplum örgütü vb. kuruluşlar ve oluşumlar için alt alan adı uzantısıdır.
mil	military	Askerî kurum ve kuruluşlar için alt alan adı uzantısıdır.
net	network	İngilizce ağ uzantısı anlamına gelen “network” kelimesinin kısaltılmasıyla oluşturulmuş alt alan adı uzantısıdır.
biz	businesss	Gerçek ve tüzel kişiliklerin esas olarak ticari amaçlı kullanımlarına yönelik alt alan adı uzantısıdır.
info	information	Gerçek ve tüzel kişiliklerin esas olarak ticari amaçlı kullanımlarına yönelik alt alan adı uzantısıdır.

a. Tabloda görüldüğü gibi üniversitelerde edu, devlet kurum ve kuruluşlarında ise genellikle gov uzantılı siteler kullanılır. Sizce bu kurum ve kuruluşlarda ne tür çalışmalar yapılır, ne tür hizmetler verilir?

b. Tabloda verilen bilgilerden yola çıkarak aşağıdaki konularda hangi kaynakların diğerlerinden daha güvenilir olduğunu kutucukları işaretleyerek belirleyiniz.

Dijital oyunlar ve çocuklar üzerindeki etkileri	☐	http://www.abc.biz.tr
	☐	http://www.abc.gov.tr
	☐	http://www.abc.org.tr
Askere alım işlemleri	☐	http://www.abc.biz.tr
	☐	http://www.abc.mil.tr
	☐	http://www.abc.org.tr
Geleneksel çocuk oyunlarımız	☐	http://www.abc.net.tr
	☐	http://www.abc.edu.tr
	☐	http://www.abc.com.tr
Kan bağışı kampanyası	☐	http://www.abc.org.tr
	☐	http://www.abc.com.tr
	☐	http://www.abc.net.tr

İşaretlediğiniz bilgi kaynaklarının bu konularda neden daha güvenilir olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

a. Aşağıdaki dizelerde altı çizili ve renkli yazılmış kelimelere dikkat ediniz. Soruları cevaplayınız.

Köşeli dünyalara

İnternet ağında boğuldu rüyalar.

Masal çiçeklerinin

Kuşlar, yine kuruyor gökyüzü sofrasını

Minicik ellerde minicik tuşlar

Köşeli hayaller yerleşti.

- Altı çizili kelimeler hangi varlık, kavram ya da nesneleri karşılamaktadır?

• Altı çizili kelimeler olmazsa bu kelimelerin karşıladığı varlık, kavram ya da nesneleri nasıl ifade edebilir, nasıl tanır ya da nasıl birbirinden ayırt edebiliriz? Açıklayınız.

• Mavi renkli kelimeler hangi kelimelerin niteliklerini ve durumlarını belirtmektedir?

• Mavi renkli kelimeler olmadan bu kelimelerin nitelediği ya da belirttiği kelimelerin özellikleri tam olarak anlaşılabilir mi? Niçin?

• Mavi renkli kelimeler tek başına kullanıldığında altı çizili kelimeler gibi varlık ve kavramları karşılar mı?

b. Etkinliğin a kısmındaki altı çizili kelimeler birer isimdir. İsimler(adlar); canlı varlıkları, nesneleri, kavramları, duyguları, düşünceleri vb. karşılayan, onları anmaya ve birbirinden ayırmaya yarayan kelimelerdir. İsimler Türkçenin temel öğelerindendir.

Türkçemizde isimler varlıklara verilmesine göre özel isimler ve cins isimler olarak ikiye ayrılır. Tek bir kişiyi, varlığı ya da nesneyi karşılayan kelimeler özel isim; aynı türden varlıkların tümünü anlatan kelimeler de cins isimdir. Okuduğunuz şiirde geçen bulut, rüya, cüce, el, tuş, masal, zaman, kuş, çocuk gibi kelimeler cins isimdir. Okuduğunuz şiirde geçen Aydede kelimesi ise özel isimdir.

Siz de özel ve cins isimlere örnekler veriniz.

Özel isimler

Cins isimler

Özel ve cins isimlerin olmadığı cümleler kurulabilir mi? Niçin? Açıklayınız.

İsimler varlıkların sayısına göre tekil isimler, çoğul isimler ve topluluk isimleri olarak üçe ayrılır. Tekil isimler, sadece bir varlığı, kavramı ya da nesneyi karşılayan ve çoğul ekini (-lar, -ler) almayan isimlerdir. Örneğin, okuduğunuz metinde geçen gece ve cüce kelimeleri tekil isimdir.

Çoğul isimler birden çok varlık, nesne ve kavramı karşılayan isimlerdir. Bu isimler “-lar, -ler” çoğul ekini alır. Kuşlar, çocuklar, saatler gibi kelimeler çoğul isimdir. Topluluk isimleri ise çoğul eki almadan birden çok varlığı, kavramı ya da nesneyi karşılayan isimlerdir. Aile, sürü, ordu gibi kelimeler topluluk isimidir.

Siz de aşığıda istenenlere göre kutucuklara isimler yazınız.

Tekil İsim	Çoğul İsim	Topluluk İsmi
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Okuduğunuz şiirde şair, tekil ve çoğul isimleri kullanmadan duygu ve düşüncelerini bize iletebilir miydi? Açıklayınız.

İsimler, varlıkların oluşuna (niteliklerine) göre somut ve soyut isimler olarak da ikiye ayrılır. Bu ayırmada ölçü, varlıkların duyu organlarıyla algılanıp algılanamadıklarıdır. Duyu organlarından herhangi biriyle algılanabilen varlıklara verilen isimler somut isimlerdir. Duyu organlarının herhangi biriyle algılanamayan, var olduğu his ve düşünceyle bilinen kavramları karşılayan isimler ise soyut isimlerdir. Kardeş, insan, kuş, uçurtma, sakal, somut isimlere; kardeşlik, insanlık, öfke, anlayış, mutluluk ve soyut isimlere örnektir.

Siz de okuduğunuz metinden somut ve soyut isimlere örnekler bulunuz.

Somut isimler

Soyut isimler

Somut ve soyut isimlerin olmadığı bir cümle kurabilir misiniz? Niçin?

c. Etkinliğin a kısmındaki mavi renkli kelimeler birer sıfattır. Sıfatlar, isimlerin niteliklerini, durumlarını, sayılarını ve ölçülerini belirten kelimelerdir. Bu nedenle de sıfatlar yardımcı ve tamamlayıcı ögedirler. Söz gelimi, “el” kelimesi genel anlamda bir cins isimdir. Ama bütün ellerin aynı olduğunu söyleyemeyiz. Önüne getirilen her sıfatla elin durumu, şekli ve niteliği değişir. Nitekim okuduğunuz metinde geçen “minicik” sıfatı “el”in nasıl olduğunu, boyutunu bize anlatmıştır. Aynı şekilde aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

- minicik tuşlar → Tuşların boyutunu, şeklini anlatmıştır.
- beyaz at → Atın rengini belirtmiştir.
- güzel çocuk → Çocuğun niteliğini belirtmiştir.
- bir tebessüm → Tebessümü sayı olarak değil, belli belirsiz belirtmiştir.
- her gece → Gecenin sayısını kesin olarak değil, yaklaşık olarak belirtmiştir.
- hangi masal → Masalın niteliğini ya da niceliğini soru yoluyla öğrenmeyi amaçlamıştır.

- üç masal → Masalların sayısını kesin olarak belirtmiştir.
- bu uçurtma → Uçurtmayı işaret yoluyla belirtmiştir.

Siz de verilen cümlelerdeki altı çizili sıfatların, isimleri nasıl nitelediğini ya da belirttiğini noktalı yerlere yazınız.

a. Kırmızı kazağımı yardım kolisine ne zaman koydun?

b. Ablam tüm kitaplarını bu şirin köy okuluna bağışladı.

c. Hangi insan fakirlere yardım etmeyi sevmez?

ç. O sözüne sadıktır, altı güne kadar mutlaka gelir.

d. Fedakâr doktorlarımız birkaç hastayı daha ameliyat ettiler.

e. Kocaman gemi, üç hafta sonra, yıkılmış limana ulaştı.

Sıfatlar, işlevleri ve anlamları bakımından iki gruba ayrılır: niteleme sıfatları, belirtme sıfatları. İsimleri çeşitli bakımlardan (renkleri, özellikleri, durumları vb.) niteleyen kelimeler niteleme sıfatlarıdır. İsimleri soru, sayı, gösterme ya da belirsizlik bakımından belirten kelimeler ise belirtme sıfatlarıdır. Buna göre yukarıdaki sıfatların numaralarını aşağıdaki kutucuklara yazınız.

Niteleme
sıfatları

Belirtme
sıfatları

Hiç sıfat kullanmadan hikâye, masal, şiir vb. bir metin oluşturulabilir mi? Niçin? Açıklayınız.

Aşağıdaki cümlelerde yer alan isim ve sıfatları belirleyiniz. Bu isim ve sıfatların bulundukları cümlelerin (dolayısıyla metnin) anlamına nasıl bir katkı sağladığını açıklayınız.

Metindeki İsimler

$$(\dots)$$

Ne pahasına olursa olsun bitmeliydi bu. Onun için bekledi. Ve ses tekrar konuştu.

— Gözlerinizi yumun ve açın. Sen de genç ağaçkakan.

Her ikisi birden gözlerini yumdular ve açtılar. Baba, ağır bir ameliyattan sonra kendine gelen bir hasta gibi etrafına bakındı. Acaba başarmışlar mıydı?

Ah, evet, evet! Oğlu da yanında olduğu hâlde yuvalarındaydılar.

Oğlu, gözleri hâlâ yumuk olduğu hâlde karşısında dimdik duruyordu.

Ona sevgiyle baktı. Bu anın gerçekleşmesi için duyduğu arzu öylesine şiddetliydi ki rüya içinde başka bir rüyada gözlerini açtığını fark etmedi bile.

Her şey gerçekmiş gibi duruyordu şimdi.

Baba ağaçkakan, farkına varmadı ama yine de bir an kuşkulanır gibi oldu:

— Bir oyun olmasın sakın. Rüya hâlâ devam ediyor olmasın.

Yüzlerini oğuşturdu, gözlerini sıkı sıkı yumarak açtı.

Yo yo gerçektir. İşte oğlu hâlâ karşıındaydı. Hem de neredeyse çocukluktan kurtulmuş olarak.

Ama ne de olsa bir çocuk bu. Eğitilmesi gerek.

Ona bütün bildiklerini bir anda öğretebilmek için büyük bir istek duydu. Heyecan içindeydi.

$$(\dots)$$

Cahit Zarifoğlu

Ağaçkakanlar

Metindeki Sıfatlar

İsim ve Sıfatların Metnin Anlamına Olan Katkısı

7. Etkinlik

“Bilgisayar oyunları ruh ve beden sağlığımızı nasıl etkiler?” sorusundan hareketle görüşlerinizi, yaptığınız araştırmada elde ettiğiniz bilgilerden yararlanarak açıklayınız. Konuşmanız sırasında aşağıdaki kelimelerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

avantaj	→	üstünlük	limit	→	sınır
cracker	→	sistem kırıcı	maksimum	→	en çok, en büyük
joy-stick	→	kumanda kolu	minimum	→	en az, en küçük
koordinasyon	→	eş güdüm	mouse	→	fare
multimedya	→	çoklu ortam	negatif	→	olumsuz
network	→	bilgisayar ağı	nickname	→	takma ad
off-line	→	çevrim dışı	on-line	→	çevrim içi
playmaker	→	oyun kurucu	play-off	→	üst küme
web	→	ağ	webmaster	→	ağ yöneticisi
kripto	→	saklı yazı			

Konuşmalarınızda bir önceki arkadaşınızın söylediklerinden hareketle konuya farklı bir bakış açısı getirmeye çalışınız.

8. Etkinlik

Aşağıda bir hikâyenin başı ve sonu verilmiştir. Verilenlerden yola çıkarak hikâyenin düğüm bölümünde neler yaşanmış olabileceğini tahmin ediniz. Hikâyenin düğüm bölümünü noktalı yerlere yazınız.

SEL SULARINDA

(...)

Sanıyorum yedi sekiz yaşlarındaydım. O yılın kışı, çok sert geçmişti. Hem çok yağmur yağmış hem yağın kar uzun süre kalkmamıştı. Her yer buz tutmuştu.

Bu kışın ilkbaharında, hangi aydı pek anımsamıyorum, bir gün derenin hışıldadığını duyduk. Bir gün önce çok yağmur yağmıştı.

— Dere taşar, çay coşar artık, diyordu herkes.

Gerçekten öyle oldu. İkinci vaktine doğru, azgın bir sel başladı. Tepelerden hışıldayarak gelen su, iki yandaki setlere vurarak daha büyük ses çıkarıyor, önüne ne gelirse alıp gidiyordu.

Kentimizde bir gelenek vardır. Sel geldiği zaman, herkes kıyılara toplanır, azgın suyu seyreder. O gün de öyle olmuştu. Yağmur ara verince kadınli erkekli gruplar toplanmış, çağılayarak gelen sesi korkuyla izlemişlerdi. Biz yaramaz çocuklar, kalabalığın arasında durmuyor, bir yandan selin toprak renkli suyunu izlerken bir yandan da oyunlarımızı sürdürüyorduk.

Hazırlık Çalışmaları

1. En sevdiğiniz oyuncak arkadaşlarınıza tanıtınız. Bu oyuncakın sizin için değeri nedir? Açıklayınız.
2. İzlediğiniz oyuncak reklamlarının amacı nedir? Bu reklamları hazırlatanlar amaçlarına ulaşabiliyorlar mı?

“Oyuncak” metnini dinlemeden önce 1. etkinliği inceleyiniz. Metni dikkatle dinleyiniz.

OYUNCAK

(DİNLEME METNİ)

1. Etkinlik

Dinlediğiniz metinde geçen oyun ve oyuncak adlarını metni dinlerken aşağıya yazınız.

2. Etkinlik

Aşağıda, dinlediğiniz metinde geçen bazı kelimeler verilmiştir. Bunlardan anlamını bildiklerinizin başına “X” işareti koyunuz. Anlamını bilmediklerinizin anlamını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu Türkçe sözlükten kontrol ediniz. Anlamını yeni öğrendiğiniz bu kelimeleri sözlüğünüze kaydediniz.

Kelime

Anlamıyla İlgili Tahminim

☐ marifet _____

☐ mil _____

☐ hissiyat _____

☐ nara _____

☐ kanaat _____

sermaye	_____
harman	_____
çıyırık	_____
imal etmek	_____
müstakil	_____
zihniyet	_____
züccaciye	_____
nostalji	_____
ithal	_____

Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Oyuncak

Konu: _____

Ana fikir: _____

4. Etkinlik

Dinlediğiniz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Metinde hangi oyuncaklardan söz ediliyor? Bunlardan hangisi ya da hangileri bugün de kullanılıyor?
- Yazar, çocukların kendi oyuncaklarını yapmalarının onların öz güven duygusunu geliştirdiği görüşüne katılıyor mu?
- Metinde hangi oyuncakları çocuklar kendileri yapmaktadır?
- Metinde müstakil oyuncak satan mağazaların olmadığı söyleniyor. Sizce bunun nedeni nedir? Günümüzde bu böyle midir?
- Yazara göre oyuncaklardaki değişimin sebebi nedir? Ona göre bu bir sorun mudur? Yazarın görüşüne katılıyor musunuz?
- Yazarın günümüz oyuncak dünyası ile ilgili görüşleri nelerdir?
- Metnin sonunda yazarın bir önerisi vardır. Bu öneri nedir? Yazara katılıyor musunuz? Niçin?
- Yazarın görüşlerinde bir tutarsızlık olduğunu düşünüyor musunuz?

5. Etkinlik

Aşağıdaki kelime ve kavram havuzunda verilenlerden yararlanarak “oyun oynama ve oyuncaklara erişim” konusunda büyükleriniz ile kendinizi karşılaştırınız. Bu karşılaştırmada büyüklerinizle yaptığınız görüşmeden ve aldığınız notlardan, izlediğiniz reklamlardan yararlanınız. Konuşmanızda ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen gibi düşünceler arası geçiş ve bağlantıyı sağlayan ifadeleri de kullanınız.

Kelime ve Kavram Havuzu

• topaç	• genel ağ	• oyun konsolu	• bilgisayar
• tahta araba	• çember	• tombik	• çamur
• bez bebek	• tel araba	• kızak	• cep telefonu

Konuşmanızda arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle göz teması kurmaya, beden dilinizi etkili kullanmaya, kelimeleri anlamlarına uygun biçimde kullanmaya özen gösteriniz.

6. Etkinlik

Bir oyuncak belirleyiniz. Bu oyuncakı satmak için en az on cümleden oluşan bir reklam metni oluşturunuz. Reklam metninizi bir A4 kâğıdına yazınız. Reklamını yaptığınız oyuncakın görselini de kullanınız.

7. Etkinlik

Aşağıda cümleleri, paragrafları karıştırılmış bir metin vardır. Duygu ve düşüncenin akışına göre mantıklı bir sıraya koyarak metni yeniden oluşturunuz. Metinde bazı yazım ve noktalama hataları da yapılmıştır. Metni düzenlerken bunları da düzeltiniz. Metni defterinize yazınız.

BEBEK

Ben de kızların neşesi kaçmasın istedim. Bu yüzden tekliflerini kabul ettim.

— Beybaba, bize bu akşam birer tane hotozlu bebek getir olurmu?

O akşam onların sevincini görmeliydiniz. Bütün bir gece bir dakika bile oturmadılar.

İkisi de uzun süre bebekleriyle oynadılar. Yorulmuş olacak ki Cemile bir süre sonra bebeğini bırakıp yattı. Feride ise sabaha kadar bebeğiyle oynadı. Sonunda onun da gücü tükendi. O da uyudu.

Sonra ki günlerin birinde, ben evde yokken Feride uyanıp bebeğini uyutmak için odasına kapanmış. Bir taraftan da ninniler söylüyormuş:

— Yatın, uyuyun, yarın bütün gün oynarsınız, desek de kimin umurunda... Böyle bir gecede yatmayı hiç düşünürler mi?

Akşam eve dönerken ikisine de birer tane kiraz dudaklı; üzüm gözlü; inci dişli iki bebek getirdim.

Bizim Cemile ile Feride, bir sabah bana gelerek şöyle dediler:

— Aman pekde yaramaz, Uykusuz gelmiş yavrumun. Bakın, beşik de getirdim; Acaba yatar mı buna? Yatar mısın seni küçük maymun, Kaparmısın gözlerini? Ne olur dinlesen biraz, Şu, küçük annenin sözlerini... Kapanda şimdi gözün, Oh, şimdi artık yat?

Hele Feride... Diğer günler yemekten hemen sonra uyuyan bu yumurcak bugün “yatmak” kelimesini hiç duymak istemiyordu..

(...)

Mustafa Özçelik
Seyfi Baba

GELECEK DERSE HAZIRLIK

“Sevgi” ve “Saygı” kavramlarıyla ilgili özlü sözler, atasözleri bulunuz.

KARUSEL (ATLI KARINCA)¹

Dönüyor karusel bir teker gibi.
Daima dolanan, dönen yer gibi.
Dönüyor çocuklar destebeste²
Biri “at” belinde, biri “fil” üstte.

Karusel dönüyor... Geçer hoş anlar.
Çocuklar el çalır şadlıklarından.³
Çocuklar zanneder, durmuşlar onlar,
Fakat başlarına dönüyor cihan.

Sevinin çocuklar, gülün, eğlenin,
Karusel dolanır,
Değişir zaman.
Helelik⁴ cihanın başına siz yok,
Sizin başınıza dolanır cihan.

Sevinin, çocuklar, ömür gödektir,⁵
Hayat sıvazlıyor, okşuyor sizi.
Helelik dünya da götürecektir.
Sizin nazınızı, kaprisinizi.

Karusel dönüyor... Bir katar turna
Sanki halka olup safa dizilir.
Babalar, anneler çocuklarının
Bakıp sevincine sevinir, gülür.⁶

Bütün bu şenlikten uzakta ancak
Parmağı ağzında durup bir çocuk.
Çocuklar dönüyor... bakır onlara
O gülür...
Onun da değişir hali.
Uzaktan baktıkça o, dönenlere
Dönüyor onun da fikri, hayali.

O da hoşnut olur, zevk alır genden⁷
Anlıyor dönmenin hoş olduğunu,
Eğlence yerine tek geldiğinden
Yoktur karusele bindiren onu.

Fakat o, mutludur...
O kalbe ben de
Hayranım...
Ey gönül, düşün,
düşün sen,
O zevk alabilir özgesinin⁸ de
Hazzından, zevkinden, saadetinden!...

Bahtiyar Vahapzâde
Gurub Düşünceleri

1. Bu şiir, Azerbaycan'ın ve Türk dünyasının ünlü şairi Bahtiyar Vahapzâde'nin güzel şiirlerinden bir tanesidir. Şiir, orijinal yazım ve noktalaması korunarak kitabınıza alınmıştır.
2. destebeste: Dizi dizi, bölüm bölüm., 3. şadlık: Mutluluk., 4. helelik: Şimdilik., 5. gödek: Kısa.
6. gülür: Güler., 7. genden: Uzaktan., 8. özge: Başka.

ÇOCUK DÜNYASI
TEMA DEĞERLENDİRME

İndirin balkonlardan çocukları,
Çocuklar oynayacak...
Odalar karanlık, odalar soğuk;
Çocuklar sıcak...

İndirin balkonlardan çocukları,
Ellerinde ufalansın toprak...
Üzerime bindi diye sevinisin
Bir kaydıraç, bir salıncak!

İndirin balkonlardan çocukları,
Dağlar çocukları kucaklayacak!
Kafesler dar gelir yüreklerine,
Kuşlarca büyürler ancak...

İndirin balkonlardan çocukları,
Çocuklar oynayacak...

Ahmet Efe
Zümrüdüankayı Arayan Çocuk

A) 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. soruları şiire göre cevaplayınız.

1. Şiirin ana duygusu nedir?

2. Şair kime, niçin seslenmektedir?

3. “Ellerinde ufalansın toprak...” dizesinde ne anlatılmak istenmektedir?

4. Çocuklar neye benzetilmiştir?

5. Şiirde kafese benzetilen nedir? Niçin?

6. Şiirin başlığı ne olabilir? Yazınız.

B) Aşağıda numaralarla verilen kelimeleri harflerle verilen anlamlarla ve şekillerle verilen cümlelerle (rakam-harf-şekil) eşleştiriniz. Noktalı yerlere yazınız.

Kelime	Anlam	Cümle
1 marifet	a. Can sıkıcı bir iş veya davranış.	▲ Yüzünde hafif bir tebessümle içeri girdi.
2 tebessüm	b. Övünerek kabarmak, üstünlük taslamak.	■ Yaptığın marifeti beğendin mi?
3 böbürlenmek	c. Gülümseme.	★ Konu komşuya bir faydam dokunuyor diye böbürlenirdi.
4 sekmek	ç. Düzgün biçilmiş uzun ve ensiz tahta.	☼ Uçurtmamın çıtalarını kırmaya başlamıştı.
5 çıta	d. Bir veya iki ayak üzerinde sıçramak.	❖ Dereden geçmek için iri kayalar üzerinde sekmek gerekirdi.

1— —

2— —

3— —

4— —

5— —

C) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru ifadeleri yazınız.

1. Tek bir kişiyi, varlığı ya da nesneyi karşılayan kelimelere _____ isim denir.
2. Varlıklara verilmesine göre “sıra, kuş, insan” gibi kelimeler _____ isimdir.
3. İsimler, varlıkların oluşuna göre _____ ve soyut isimler olarak ikiye ayrılır.
4. İsimleri soru, sayı, gösterme ya da belirsizlik bakımından belirtilen kelimeler _____ sıfatlarıdır.
5. “Kırık masayı tamir ettim.” cümlesindeki “kırık” kelimesi _____, “masa” ise isimdir.

Ç) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ev” sözcüğü “aile” anlamında kullanılmıştır?
 - A) Bu devirde evine bağlı insan bulmak zorlaştı.
 - B) O evde insanın içini ürperten bir şey vardı.
 - C) Bazen evdeki hesap çarşıya uymaz.
 - D) Eve yaklaştıkça heyecanı daha da arttı.

2. I. www.tdk.gov.tr
II. www.tdk.com.tr
III. www.tdk.biz
IV. www.gazi.edu.tr

Yukarıdaki medya kaynaklarından hangileri diğerlerinden daha güvenilirdir?

- A) I - II B) I - IV C) II - III D) II - IV

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “kırmızı” sözcüğü sıfat olarak kullanılmamıştır?

- A) Ağacın en kırmızı elmasını koparıp eteğiyle sildi.
B) Yine kırmızı atkını takmışsın, hayırdır inşallah!
C) Kırmızıyı görünce gene dayanamadın değil mi?
D) “Kırmızı Başlıklı Kız” masalını biliyor musun?

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ama” kelimesi “karşıtlık” ilgisi kurmuştur?

- A) Seninle gelirim ama dondurma alırsan.
B) Dondurma alırım ama erken geleceksin.
C) Erken gelirim ama beni bekletmeyeceksin.
D) Erkenden kalktım ama otobüsü kaçırdım.

5. Yaz akşamları da saklambaca dadanırdık. Daha gündüzden bilirdik saklambaç olduğunu. Ya babam geç kalırsa diye zor ederdim akşamı. Çabucak yerdim gecikmek için. Saklambaca gideceğimi herkese duyurmuş olurdum böylece.

Yukarıdaki parça hangi metin türünden alınmıştır?

- A) hikâye B) fabl C) anı D) masal

6. Aşağıdaki kelimelerden hangisi bir karpuzun durumunu belirtmek için kullanılmaz?

- A) iki B) ham C) ezik D) çürük

7. Aşağıdaki kelimelerden hangisi cins, soyut ve çoğul isimdir?

- A) cücelere B) kalemleri C) umutsuzluğum D) sevgilerle

4. TEMA ERDEMLER

Hazırlık Çalışmaları

1. “Sevgi” kavramı zihninizde hangi çağrışımları yapıyor?
2. Saygılı insan nasıl davranır? Örnekler veriniz.
3. Sevgisiz bir dünya düşünülebilir mi? Niçin?
4. “Sevgi” ve “saygı” kavramlarıyla ilgili bulduğunuz atasözlerini ve özlü sözleri paylaşınız.

Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek sesli okuyunuz. Şiir, alındığı kaynaktaki orijinal yazım ve noktalamasıyla kitabınıza konulmuştur. Şiiri okurken buna dikkat ediniz.

SEVGİYLE

Sevgiyle bakmalı dünyaya, saygıyla
Yediğin ekmeğe, içtiğin suya
Eşe, çocuğa, konu komşuya
Sevgiyle bakmalı, saygıyla

Saygıyla başlamalı her işe, sevgiyle
Ağaç diktiğinde, ekin biçtiğinde
Masa başında, ocak önünde
Saygıyla başlamalı, sevgiyle

Sevgiyle dolmalı insan, saygıyla
Türkü söylediğinde, saz çaldığında
Güldüğünde, oynadığında
Çiçek kokladığında
Dost kucakladığında
Sevgiyle dolmalı, saygıyla

Ayla Çınaroğlu
Şiir Gemisi

Okuduğunuz şiirde anlamını bilmediğiniz kelimeler varsa bunların anlamını bağlamlarından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu Türkçe sözlükten yararlanarak kontrol ediniz.

Okuduğunuz şiirle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. şiirin ilk dörtlüğünde hangi nesne ve varlıklara sevgi ve saygıyla bakmamız isteniyor?
2. Yediğimiz ekmeğe saygıyla bakmak nasıl olur?
3. İçilen suya sevgiyle bakmaktan ne anlıyorsunuz?
4. Konu komşuya sevgi ve saygıyla nasıl bakılır? Günlük hayattan örnekler veriniz.
5. şiirin ikinci dörtlüğünde hangi işlerden söz ediliyor?
6. Her işe saygıyla ve sevgiyle başlamak ne demektir?
7. şiirin son bölümünde “Sevgiyle dolmalı insan, saygıyla” dizesinde şair ne anlatmak istiyor?
8. şiirin son bölümünde hangi eylemler sıralanıyor?
9. şiirin bölümlerine dikkat edildiğinde şairin şöyle sıralama yaptığı görülüyor:
 1. Sevgiyle ve saygıyla bakmalı
 2. Saygıyla ve sevgiyle başlamalı
 3. Sevgiyle ve saygıyla dolmalıBu sıralama bize ne anlatıyor? şair böyle yaparak neyi vurgulamak istemiştir?
10. şiirin ana duygusu nedir?

Okuduğunuz şiir için farklı başlıklar belirleyiniz.

Belirlediğiniz başlıklar şiirin içeriğiyle hangi yönden ilişkilidir? Yazınız.

“

Alçak uçan yüce konar, yüce uçan alçak konar.

Ulular köprü olsa basıp geçme.

”

Yukarıdaki atasözlerinden hareketle “saygının toplum hayatında yeri ve önemi” hakkında bir konuşma yapınız. Konuşmanızda ama, fakat, lakin, ancak, bununla birlikte ve buna rağmen ifadelerini kullanmaya özen gösteriniz.

Aşağıdaki kısa hikâyeyi okuyunuz. Bu metnin yazarı siz olsaydınız hikâyeyi nasıl yazardınız? Metni kendi cümlelerinizle yeniden oluşturunuz.

KARTAL

Bir kartal denizden uzak bir dağ yolu kenarında yuva kurdu ve orada yavruları oldu. Bir gün pençesinde kocaman bir balıkla yuvasına geldi kartal. Yuva yaptığı ağacın çevresinde çalışan insanlar vardı. Balığı gördüklerinde ağacın etrafında toplanıp bağırırmaya, kartala taş atmaya başladılar.

Balık sonunda kartalın pençelerinden kayıp yere düştü. Adamlar balığı alıp gittiler.

Kartal yuvasının bir köşesine çekilip tünedi, yavruları ise havaya başlarını dikip “yiyecek, yiyecek” diye bağırırmaya başladılar.

Oysa kartal çok yorulmuştu, denize kadar uçacak gücü kalmamıştı. Yuvasına iyice yerleşip yavrularını kanatlarının altına aldı. Onları sevdi, okşadı ve küçücük tüylerini düzeltti. Sanki “Ne olur birazcık sabredin!” diye yalvarıyordu onlara. Fakat yavrular okşandıkça seslerini daha da yükseltip bağırırmaya devam ettiler.

Kartal uçu ve daha bir yüksek dala kondu. Yavrular, anneleri uçup gidince daha da acıklı bir sesle bağırıştılar.

Sonunda kartal çaresizlik içinde acı bir çığlık attı ve kanatlarını açıp ağır ağır denize doğru uçu.

Anne kartal, akşam olup geç vakit yuvaya dönerken ağır ağır ve alçaktan uçmaktaydı. Yine pençelerinde kocaman bir balık vardı.

Ağaca yaklaşırken çevrede başkaları var mı diye iyice etrafı kolaçan etti bu kez. Güven içinde olduğunu hissettikten sonra kanatlarını kısıp hemen yuvasının bir ucuna kondu.

Yavru kartallar gagaların açıp boyunlarını uzattılar. Anne kartal ise balığı parçaladı ve başladı yavrularını doyurmaya.

Tolstoy

Masallar

(Çeviren: Sedat Cereci-Dilek Güler)

Hikâyeyi yazmadan önce aşağıdaki hikâyeye yazma taslağını doldurunuz. Hikâyeyi yazarken yazım kılavuzunu kullanmayı unutmayınız. Hikâyeyizde ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte, buna rağmen ifadelerinden uygun olanları kullanınız. Yazdığınız hikâyede anlatım bütünlüğünü bozan ifadeler olup olmadığını kontrol ediniz. Hikâyeyi yazım ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından gözden geçiriniz. Gözden geçirme işleminden sonra kendinize şu soruları sorunuz:

- Anlatımım açık ve anlaşılır mı?
- Hikâyemde geçiş ve bağlantı ifadelerini uygun biçimde kullanabildim mi?
- Yazım ve noktalama kurallarını yeteri kadar biliyor ve doğru biçimde uygulayabiliyor muyum?
- Bu konularda kendimi geliştirmek için neler yapmalıyım?

Hikâyemin Taslağı

Hikâyemde anlatacağım olay: _____

Hikâyemin zamanı: _____

Hikâyemin geçtiği yer: _____

Hikâyemdeki kişiler: _____

Serim bölümünde anlatacaklarım: _____

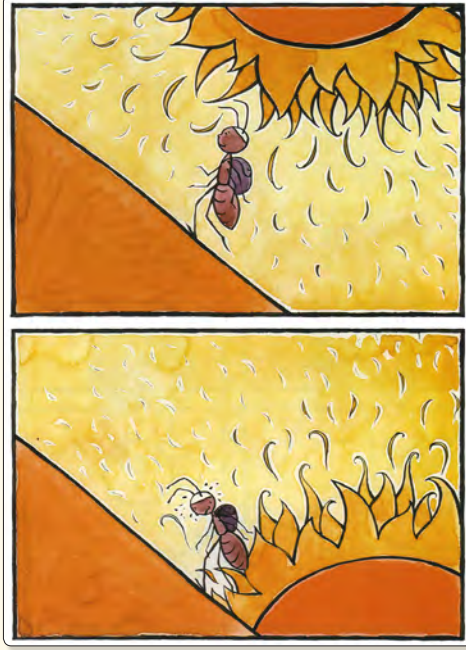
Düğüm bölümünde anlatacaklarım: _____

Sonuç bölümünde anlatacaklarım: _____

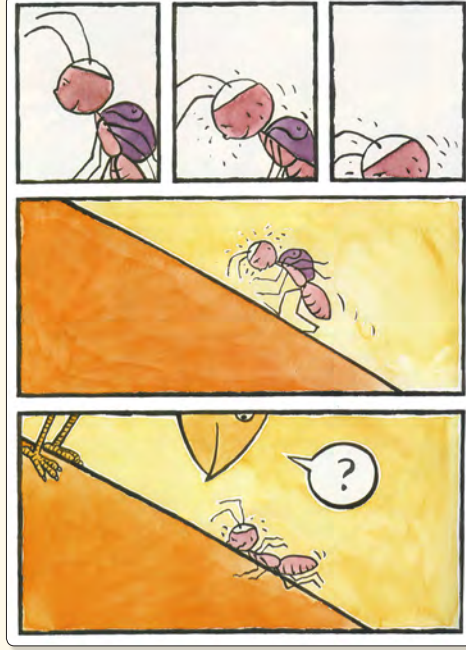
İşte Hikâyem

Hazırlık Çalışmaları

1. Azim, kararlılık ve ümitsizliğe kapılmama ile ilgili hazırladığınız afişleri sınıfınıza asınız. Bunlar hakkında konuşunuz.
2. Aşağıdaki karikatürde sizce karınca, kargaya nasıl bir cevap vermiştir?
3. Karikatürdeki karıncanın kişilik özellikleri hangi kelimelerle ifade edilebilir?

1A

1B

1C

1Ç

Dağıstan Çetinkaya

Ufak Şeyler

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

AZİM

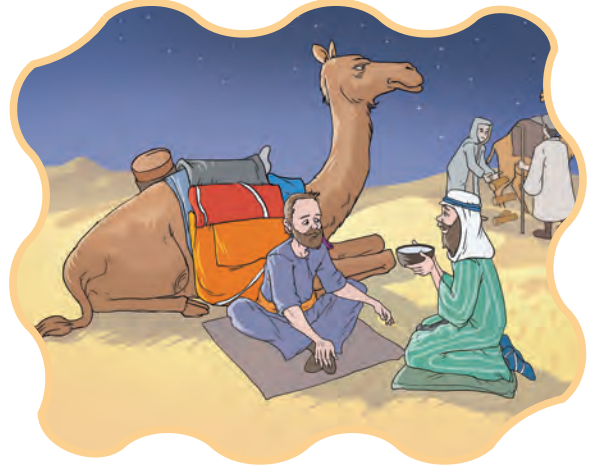
Memleketin ufuklarını saran ümitsizlik bulutlarını gördükçe Sadi'nin bir hikâyesini hatırlarım. Çünkü o hikâye tam da bizim acı gerçeğimizi yansıtıyor. Yazık ki biz, atalarımızın azmini geride bıraktık. Sadi'nin kahramanı ise bize lazım olan hakikati ne güzel anlatır:

“Vaktiyle beş on kabile birleşip çöl yolculuğuna çıkmıştık. Bütün gün doğru dürüst dinlenmeden aralıksız yol aldık. Nihayet akşam olunca bu uzun yolun ilk durağına geldik. Bir geçitte konaklamaya durduk; develerden yükler indiriliyor, kimisi ateş yakıyor, kimisi yemek telaşıyla bir şeyler hazırlıyordu. Ben de yükümü indirmiş, yere çömelene deveme yaslanıp dinlenmeye durmuştum. Çok geçmedi, karşıdan bize doğru gelen bir adamı fark ettim.

Adam bir başınaydı, yaklaştıkça telaş içinde olduğu anlaşıyordu. Sonunda yanımıza geldi. Meğer bir kabilede oğluyla birlikte yol alırken çocuğunun kaybolduğunu fark etmiş. Ve hemen gelip geçtiği yollarda evladını aramaya başlamış. ‘İki gündür çöldeyim.’ dedi. ‘Ne kadar kervana, çadıra rastladım sa aradım, yavrumu sordum. Ne gören var ne de bir iz buldum.’

Adam günlerdir bir iz bulacağım diye çöllerde gezinmekten perişan düşmüştü. Ama vazgeçecek gibi de görünmüyordu. Yolunun üzerinde bir taş görse oğluna yormuş, bir kervan fark etse ‘buldum’ diye ümidinde kapılmış ama boşuna!

Yine de o, ‘Çölde ölürüm ama ümidimi kaybetmem, oğlumu aramaktan vazgeçmem!’ diyordu. Sonunda yanımızdan ayrıldı, gitti. Ardından bakarken ‘Zavallı baba!’

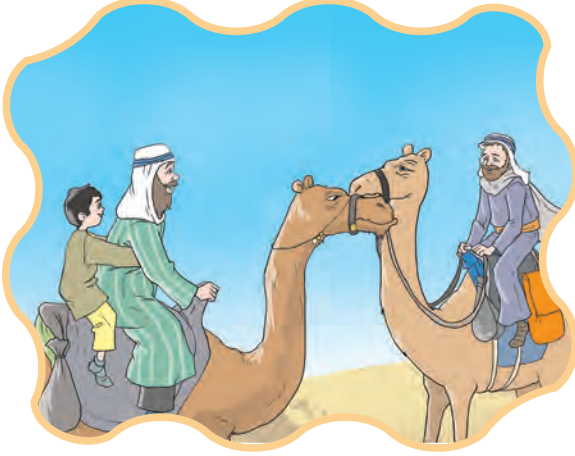
dedim. ‘Nereden bulursun onu! Kim bilir başına ne gelmiştir? Çölde olsaydı bulunmaz mıydı çoktan? Bir çocuk çölde ne kadar ilerleyebilir ki?’ O gece uykuya dalana kadar zavallı adamın karşı karşıya kaldığı çaresizliği ve azmini düşündüm.

Ertesi sabah yola çıkarken adamı unutmuştum. O gün henüz öğle vaktine girmeden ilerlediğimiz yol üzerinde iki insan kahraltısı fark edince garip bir şekilde hemen adamı hatırladım. Yanılmamışım. O iki kahraltı, adam ve aradığı yavrusunundu. Gördüm ki devenin sırtında dahi yavrusunun elinden tutmuş, sevinçle bize doğru geliyor.

Yanımıza gelince o da bizi hatırladı. Gözlerinden mutluluk akararak ‘Çocuğumu buldum...’ dedi. Buna kendisi bile inanamıyor gibiydi. ‘Buldum onu sonunda!’ diye ekledi. ‘Onu nasıl aradım bilerseniz?.. Karşımda ne görsem ‘o’ dedim, geçip gitmedim asla. Tahminimi binlerce hayal aldatsa, binlerce serap gözümü yanıltsa da azimimde gevşeklik göstermedim. Bir an bile ümidimi yitirmedim... Mademki dünyadadır er ya da geç bulacaktım.

Kumlarda yüzüp karanlığın derinliklerine daldım, hep can kesildim... Ne yorulduğum

ne bunaldım. Allah'ın yardımı, lütfunu gösterdi en sonunda. Bir yerde baktım, gözümün nuru evladım karşımda.”

İşte bu hikâye çok önemli bir hakikati, irfan dolu bir yolu gösteriyor bize:

Allah'ın yardımı, insanın araştırmasına, çalışmasına, ümidine bağlıdır. Gaye, azim ve araştırmayla birlikte bulunsun da ne mümkün Allah'ın yardımı yetişmesin sonunda!

Şu çaresiz baba, kendini ümitsizliğe mahkûm ederek oğlunu aramaktan vazgeçseydi ne bulurdu? Elbette evlat canından, baba cananından olurdu!

Mehmet Âkif Ersoy

Safahat Öyküleri

(Hazırlayan: Münire Daniş)

Okuduğunuz metinde geçen bazı kelimeler ve bunların anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimelerin geçtiği yerleri metinden bulunuz. Metindeki bağlamlarını düşünerek kelimelerle anlamlarını eşleştiriniz. Anlamı verilmeyen kelimeyi belirleyiniz.

- 1 azim
- 2 hakikat
- 3 kafele
- 4 nihayet
- 5 kervan
- 6 serap
- 7 lütuf
- 8 irfan
- 9 canan
- 10 gaye

☐ Atmosferde ışık ışınlarının kırılmasından doğan ve çöllerde kolaylıkla gözlemi yapılan optik yanılgı.

☐ Gönülden sevilen.

☐ Bir işteki engelleri yenme kararlılığı.

☐ Gerçeğe ulaştırıcı güçlü sezgi, bilme, anlama.

☐ Gerçek.

☐ Önem verilen, sayılan birinden gelen iyilik, yardım.

☐ Son, sonunda.

☐ Birlikte hareket eden topluluk.

☐ Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı.

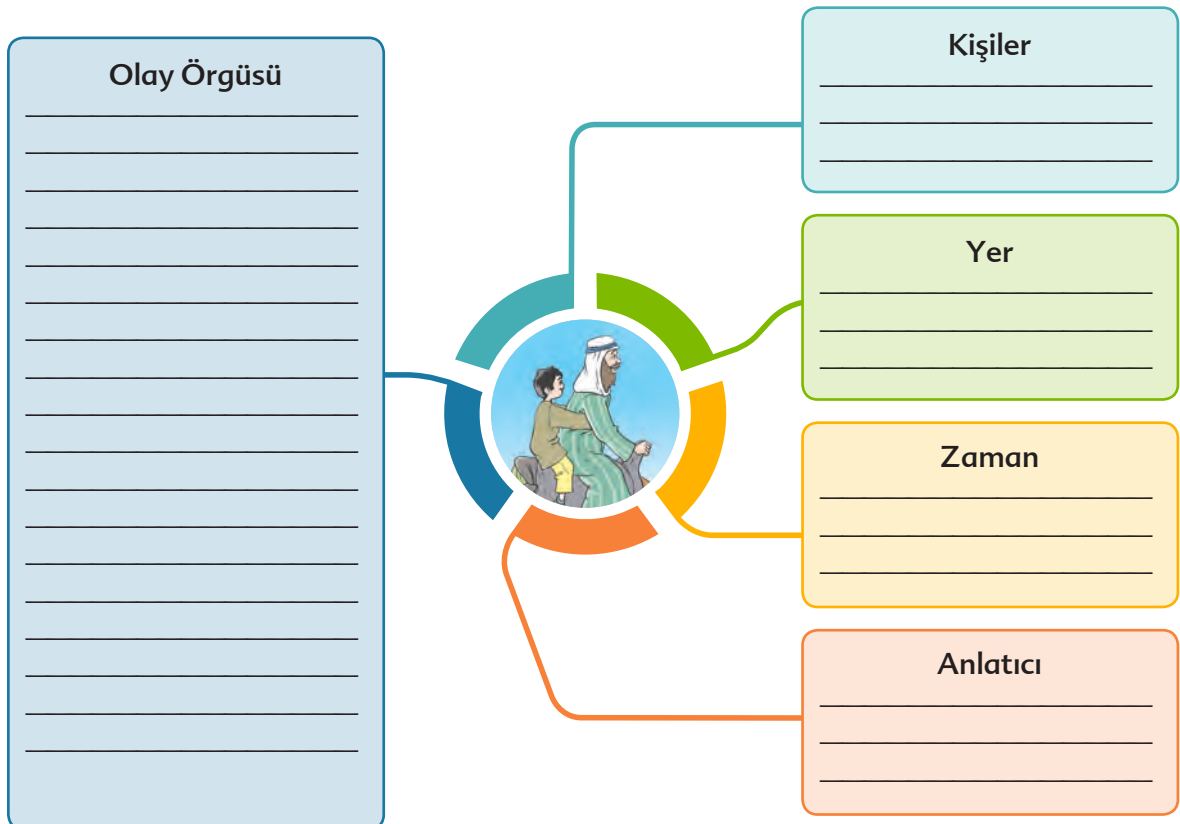
2. Etkinlik

Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Yazar hikâyeyi bize niçin anlatmak istemiştir?
2. Hikâye nerede geçmektedir?
3. Hikâyenin kişileri kimlerdir?
4. Hikâyeyi anlatan, çocuğunu kaybeden baba için ne düşünmüştür?
5. Baba çocuğunu bulmak için neler yapmıştır?
6. Hikâyedeki babanın yerinde siz olsaydınız ne yapardınız?
7. Yazar hikâyeden nasıl bir hayat dersi çıkarıyor?
8. Yazarın çıkardığı hayat dersini günlük hayatımızda nasıl uygulayabiliriz?
9. Siz bu hikâyeden nasıl bir sonuç çıkardınız?

3. Etkinlik

Aşağıdaki kutucukları “Azim” hikâyesine göre doldurunuz.

4. Etkinlik

“Azim” metninin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu: _____

Ana fikir: _____

5. Etkinlik

Okuduğunuz metinde yazar aşağıdaki atasözü ve deyimlerden hangilerini kullanabilirdi? Yazar bunları kullansaydı metnin anlatımında ne gibi farklılıklar olurdu? Açıklayınız.

Kuru gayret çarık eskidir.

Kara gün kararıp kalmaz.

kalbi kararmak

ümidi sönmek

göze almak

Doğmadık çocuğa don biçilmez.

6. Etkinlik

“Zorlukları yenme isteği ve iradesi olan bir insanın yapabilecekleri” konusunda yaratıcı bir konuşma yapınız. Konuşmanız sırasında konu hakkında bir önceki arkadaşınızın söylediklerinden hareketle konuya farklı bir bakış açısı getiriniz. Ayrıca konuşmanızda “gayret” ve “azim” kelimelerini anlamlarına uygun bir şekilde kullanınız.

Konuşmanız sırasında beden dilinizi etkili kullanabilmek için şu hususlara dikkat ediniz.

- Vücudunuz dinleyicilere dönük olmalıdır.
- Aşırı derecede el ve kol hareketi yapmamalısınız.
- Dinleyicilerle göz teması kurmalı, havaya ya da yere bakmamalısınız.
- Yüz kaslarınızla yaptığınız hareketler (mimik) ile söyledikleriniz arasında dengesizlik olmamalıdır.
- Sık sık saçınızla ya da yüzünüzle oynamamalısınız.

a. Aşağıdaki haber metnini okuyunuz.

Tek parmakla “Azmin Zaferi”

Ordu’da, kas hastası 21 yaşındaki Erdiñç Yılmaz, kullanabildiği iki parmağı ile bilgisayarda yazmaya başladığı yaşam öyküsünü, hastalığının ilerlemesi üzerine tek parmağı ile tamamlayabildi.

ORDU- Ordu’da kas hastalığına bağılı bedensel ve konuşma engeli bulunan Erdiñç Yılmaz, kullanabildiği iki parmağı ile bilgisayarında yazmaya başladığı yaşam öyküsünü, süreç içinde bir parmağının daha işlevini yitirmesine rağmen yarıda bırakmadı. 21 yaşındaki genç, “Azmin Zaferi” adını verdiği 164 sayfalık kitabını tek parmağıyla tamamlayarak herkese örnek oldu.

Altınordu ilçesinde yaşayan Yılmaz, kas hastalığı nedeniyle lise 1. sınıfı yarıda bırakarak eve kapandı. Ailesinin çabası ve desteğıyle toparlanan Yılmaz, piyano kursuna başladı. Yılmaz, kursta tutkunu olduğı Fenerbahçe’nin 100. yıl marşını çalarak dikkati çekti. Kursta tanıştığı arkadaşının tavsiyesi üzerine kitap okuma alışkanlığı kazanan Yılmaz, yaşam öyküsünü kaleme almaya karar verdi.

(...)

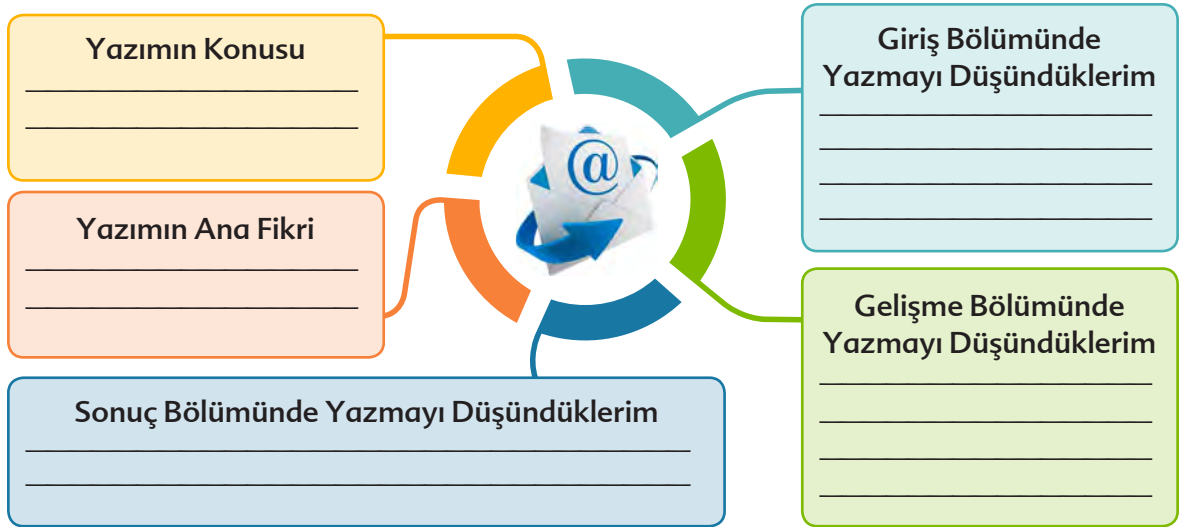
Altınordu Belediyesinin desteğıyle yayımlanan ve kapağında Yılmaz’ın tutkunu olduğı sarı lacivert renkler kullanılan “Azmin Zaferi” adlı kitabın imza günü, 2 Aralık Cuma günü saat 15.00’te Büyükşehir Belediyesi Sanat Galerisi’nde gerçekleştirilecek.

(...)

www.bik.gov.tr

b. Azmiyle herkese örnek olan Erdiñç Yılmaz gibi insanların ne tür zorluklar yaşadığını, bu zorlukların aşılmasında birey olarak bizlere hangi görevlerin düştüğünü sınıfça tartışınız. Öğretmeninizin konu hakkında verdiği bilgilerden sonra Erdiñç Yılmaz’a neler söylemek istediğinizi düşününüz. Söylemek istediklerinizi e-posta olarak yazınız.

Yazınıza başlamadan önce yazınızın konusunu ve ana fikrini belirleyip buna göre giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde neler yazacağınızın taslağını oluşturunuz. Yazınızın ilk paragrafında yazma amacınızı ifade ediniz. Yazınızda derse hazırlanırken bulduğunuz atasözlerini ve özlü sözleri de kullanmayı unutmayınız.

Gönder Ekle Sil ...

Kime

Bilgi Gizli

Konu ekle

Buraya ileti ekleyin veya bir dosya sürükleyin

AA A⁺ B I U A₂ A₃ A₄ A₅ A₆ A₇ A₈ A₉ A₁₀ A₁₁ A₁₂ A₁₃ A₁₄ A₁₅ A₁₆ A₁₇ A₁₈ A₁₉ A₂₀ A₂₁ A₂₂ A₂₃ A₂₄ A₂₅ A₂₆ A₂₇ A₂₈ A₂₉ A₃₀ A₃₁ A₃₂ A₃₃ A₃₄ A₃₅ A₃₆ A₃₇ A₃₈ A₃₉ A₄₀ A₄₁ A₄₂ A₄₃ A₄₄ A₄₅ A₄₆ A₄₇ A₄₈ A₄₉ A₅₀ A₅₁ A₅₂ A₅₃ A₅₄ A₅₅ A₅₆ A₅₇ A₅₈ A₅₉ A₆₀ A₆₁ A₆₂ A₆₃ A₆₄ A₆₅ A₆₆ A₆₇ A₆₈ A₆₉ A₇₀ A₇₁ A₇₂ A₇₃ A₇₄ A₇₅ A₇₆ A₇₇ A₇₈ A₇₉ A₈₀ A₈₁ A₈₂ A₈₃ A₈₄ A₈₅ A₈₆ A₈₇ A₈₈ A₈₉ A₉₀ A₉₁ A₉₂ A₉₃ A₉₄ A₉₅ A₉₆ A₉₇ A₉₈ A₉₉ A₁₀₀ A₁₀₁ A₁₀₂ A₁₀₃ A₁₀₄ A₁₀₅ A₁₀₆ A₁₀₇ A₁₀₈ A₁₀₉ A₁₁₀ A₁₁₁ A₁₁₂ A₁₁₃ A₁₁₄ A₁₁₅ A₁₁₆ A₁₁₇ A₁₁₈ A₁₁₉ A₁₂₀ A₁₂₁ A₁₂₂ A₁₂₃ A₁₂₄ A₁₂₅ A₁₂₆ A₁₂₇ A₁₂₈ A₁₂₉ A₁₃₀ A₁₃₁ A₁₃₂ A₁₃₃ A₁₃₄ A₁₃₅ A₁₃₆ A₁₃₇ A₁₃₈ A₁₃₉ A₁₄₀ A₁₄₁ A₁₄₂ A₁₄₃ A₁₄₄ A₁₄₅ A₁₄₆ A₁₄₇ A₁₄₈ A₁₄₉ A₁₅₀ A₁₅₁ A₁₅₂ A₁₅₃ A₁₅₄ A₁₅₅ A₁₅₆ A₁₅₇ A₁₅₈ A₁₅₉ A₁₆₀ A₁₆₁ A₁₆₂ A₁₆₃ A₁₆₄ A₁₆₅ A₁₆₆ A₁₆₇ A₁₆₈ A₁₆₉ A₁₇₀ A₁₇₁ A₁₇₂ A₁₇₃ A₁₇₄ A₁₇₅ A₁₇₆ A₁₇₇ A₁₇₈ A₁₇₉ A₁₈₀ A₁₈₁ A₁₈₂ A₁₈₃ A₁₈₄ A₁₈₅ A₁₈₆ A₁₈₇ A₁₈₈ A₁₈₉ A₁₉₀ A₁₉₁ A₁₉₂ A₁₉₃ A₁₉₄ A₁₉₅ A₁₉₆ A₁₉₇ A₁₉₈ A₁₉₉ A₂₀₀ A₂₀₁ A₂₀₂ A₂₀₃ A₂₀₄ A₂₀₅ A₂₀₆ A₂₀₇ A₂₀₈ A₂₀₉ A₂₁₀ A₂₁₁ A₂₁₂ A₂₁₃ A₂₁₄ A₂₁₅ A₂₁₆ A₂₁₇ A₂₁₈ A₂₁₉ A₂₂₀ A₂₂₁ A₂₂₂ A₂₂₃ A₂₂₄ A₂₂₅ A₂₂₆ A₂₂₇ A₂₂₈ A₂₂₉ A₂₃₀ A₂₃₁ A₂₃₂ A₂₃₃ A₂₃₄ A₂₃₅ A₂₃₆ A₂₃₇ A₂₃₈ A₂₃₉ A₂₄₀ A₂₄₁ A₂₄₂ A₂₄₃ A₂₄₄ A₂₄₅ A₂₄₆ A₂₄₇ A₂₄₈ A₂₄₉ A₂₅₀ A₂₅₁ A₂₅₂ A₂₅₃ A₂₅₄ A₂₅₅ A₂₅₆ A₂₅₇ A₂₅₈ A₂₅₉ A₂₆₀ A₂₆₁ A₂₆₂ A₂₆₃ A₂₆₄ A₂₆₅ A₂₆₆ A₂₆₇ A₂₆₈ A₂₆₉ A₂₇₀ A₂₇₁ A₂₇₂ A₂₇₃ A₂₇₄ A₂₇₅ A₂₇₆ A₂₇₇ A₂₇₈ A₂₇₉ A₂₈₀ A₂₈₁ A₂₈₂ A₂₈₃ A₂₈₄ A₂₈₅ A₂₈₆ A₂₈₇ A₂₈₈ A₂₈₉ A₂₉₀ A₂₉₁ A₂₉₂ A₂₉₃ A₂₉₄ A₂₉₅ A₂₉₆ A₂₉₇ A₂₉₈ A₂₉₉ A₃₀₀ A₃₀₁ A₃₀₂ A₃₀₃ A₃₀₄ A₃₀₅ A₃₀₆ A₃₀₇ A₃₀₈ A₃₀₉ A₃₁₀ A₃₁₁ A₃₁₂ A₃₁₃ A₃₁₄ A₃₁₅ A₃₁₆ A₃₁₇ A₃₁₈ A₃₁₉ A₃₂₀ A₃₂₁ A₃₂₂ A₃₂₃ A₃₂₄ A₃₂₅ A₃₂₆ A₃₂₇ A₃₂₈ A₃₂₉ A₃₃₀ A₃₃₁ A₃₃₂ A₃₃₃ A₃₃₄ A₃₃₅ A₃₃₆ A₃₃₇ A₃₃₈ A₃₃₉ A₃₄₀ A₃₄₁ A₃₄₂ A₃₄₃ A₃₄₄ A₃₄₅ A₃₄₆ A₃₄₇ A₃₄₈ A₃₄₉ A₃₅₀ A₃₅₁ A₃₅₂ A₃₅₃ A₃₅₄ A₃₅₅ A₃₅₆ A₃₅₇ A₃₅₈ A₃₅₉ A₃₆₀ A₃₆₁ A₃₆₂ A₃₆₃ A₃₆₄ A₃₆₅ A₃₆₆ A₃₆₇ A₃₆₈ A₃₆₉ A₃₇₀ A₃₇₁ A₃₇₂ A₃₇₃ A₃₇₄ A₃₇₅ A₃₇₆ A₃₇₇ A₃₇₈ A₃₇₉ A₃₈₀ A₃₈₁ A₃₈₂ A₃₈₃ A₃₈₄ A₃₈₅ A₃₈₆ A₃₈₇ A₃₈₈ A₃₈₉ A₃₉₀ A₃₉₁ A₃₉₂ A₃₉₃ A₃₉₄ A₃₉₅ A₃₉₆ A₃₉₇ A₃₉₈ A₃₉₉ A₄₀₀ A₄₀₁ A₄₀₂ A₄₀₃ A₄₀₄ A₄₀₅ A₄₀₆ A₄₀₇ A₄₀₈ A₄₀₉ A₄₁₀ A₄₁₁ A₄₁₂ A₄₁₃ A₄₁₄ A₄₁₅ A₄₁₆ A₄₁₇ A₄₁₈ A₄₁₉ A₄₂₀ A₄₂₁ A₄₂₂ A₄₂₃ A₄₂₄ A₄₂₅ A₄₂₆ A₄₂₇ A₄₂₈ A₄₂₉ A₄₃₀ A₄₃₁ A₄₃₂ A₄₃₃ A₄₃₄ A₄₃₅ A₄₃₆ A₄₃₇ A₄₃₈ A₄₃₉ A₄₄₀ A₄₄₁ A₄₄₂ A₄₄₃ A₄₄₄ A₄₄₅ A₄₄₆ A₄₄₇ A₄₄₈ A₄₄₉ A₄₅₀ A₄₅₁ A₄₅₂ A₄₅₃ A₄₅₄ A₄₅₅ A₄₅₆ A₄₅₇ A₄₅₈ A₄₅₉ A₄₆₀ A₄₆₁ A₄₆₂ A₄₆₃ A₄₆₄ A₄₆₅ A₄₆₆ A₄₆₇ A₄₆₈ A₄₆₉ A₄₇₀ A₄₇₁ A₄₇₂ A₄₇₃ A₄₇₄ A₄₇₅ A₄₇₆ A₄₇₇ A₄₇₈ A₄₇₉ A₄₈₀ A₄₈₁ A₄₈₂ A₄₈₃ A₄₈₄ A₄₈₅ A₄₈₆ A₄₈₇ A₄₈₈ A₄₈₉ A₄₉₀ A₄₉₁ A₄₉₂ A₄₉₃ A₄₉₄ A₄₉₅ A₄₉₆ A₄₉₇ A₄₉₈ A₄₉₉ A₅₀₀ A₅₀₁ A₅₀₂ A₅₀₃ A₅₀₄ A₅₀₅ A₅₀₆ A₅₀₇ A₅₀₈ A₅₀₉ A₅₁₀ A₅₁₁ A₅₁₂ A₅₁₃ A₅₁₄ A₅₁₅ A₅₁₆ A₅₁₇ A₅₁₈ A₅₁₉ A₅₂₀ A₅₂₁ A₅₂₂ A₅₂₃ A₅₂₄ A₅₂₅ A₅₂₆ A₅₂₇ A₅₂₈ A₅₂₉ A₅₃₀ A₅₃₁ A₅₃₂ A₅₃₃ A₅₃₄ A₅₃₅ A₅₃₆ A₅₃₇ A₅₃₈ A₅₃₉ A₅₄₀ A₅₄₁ A₅₄₂ A₅₄₃ A₅₄₄ A₅₄₅ A₅₄₆ A₅₄₇ A₅₄₈ A₅₄₉ A₅₅₀ A₅₅₁ A₅₅₂ A₅₅₃ A₅₅₄ A₅₅₅ A₅₅₆ A₅₅₇ A₅₅₈ A₅₅₉ A₅₆₀ A₅₆₁ A₅₆₂ A₅₆₃ A₅₆₄ A₅₆₅ A₅₆₆ A₅₆₇ A₅₆₈ A₅₆₉ A₅₇₀ A₅₇₁ A₅₇₂ A₅₇₃ A₅₇₄ A₅₇₅ A₅₇₆ A₅₇₇ A₅₇₈ A₅₇₉ A₅₈₀ A₅₈₁ A₅₈₂ A₅₈₃ A₅₈₄ A₅₈₅ A₅₈₆ A₅₈₇ A₅₈₈ A₅₈₉ A₅₉₀ A₅₉₁ A₅₉₂ A₅₉₃ A₅₉₄ A₅₉₅ A₅₉₆ A₅₉₇ A₅₉₈ A₅₉₉ A₆₀₀ A₆₀₁ A₆₀₂ A₆₀₃ A₆₀₄ A₆₀₅ A₆₀₆ A₆₀₇ A₆₀₈ A₆₀₉ A₆₁₀ A₆₁₁ A₆₁₂ A₆₁₃ A₆₁₄ A₆₁₅ A₆₁₆ A₆₁₇ A₆₁₈ A₆₁₉ A₆₂₀ A₆₂₁ A₆₂₂ A₆₂₃ A₆₂₄ A₆₂₅ A₆₂₆ A₆₂₇ A₆₂₈ A₆₂₉ A₆₃₀ A₆₃₁ A₆₃₂ A₆₃₃ A₆₃₄ A₆₃₅ A₆₃₆ A₆₃₇ A₆₃₈ A₆₃₉ A₆₄₀ A₆₄₁ A₆₄₂ A₆₄₃ A₆₄₄ A₆₄₅ A₆₄₆ A₆₄₇ A₆₄₈ A₆₄₉ A₆₅₀ A₆₅₁ A₆₅₂ A₆₅₃ A₆₅₄ A₆₅₅ A₆₅₆ A₆₅₇ A₆₅₈ A₆₅₉ A₆₆₀ A₆₆₁ A₆₆₂ A₆₆₃ A₆₆₄ A₆₆₅ A₆₆₆ A₆₆₇ A₆₆₈ A₆₆₉ A₆₇₀ A₆₇₁ A₆₇₂ A₆₇₃ A₆₇₄ A₆₇₅ A₆₇₆ A₆₇₇ A₆₇₈ A₆₇₉ A₆₈₀ A₆₈₁ A₆₈₂ A₆₈₃ A₆₈₄ A₆₈₅ A₆₈₆ A₆₈₇ A₆₈₈ A₆₈₉ A₆₉₀ A₆₉₁ A₆₉₂ A₆₉₃ A₆₉₄ A₆₉₅ A₆₉₆ A₆₉₇ A₆₉₈ A₆₉₉ A₇₀₀ A₇₀₁ A₇₀₂ A₇₀₃ A₇₀₄ A₇₀₅ A₇₀₆ A₇₀₇ A₇₀₈ A₇₀₉ A₇₁₀ A₇₁₁ A₇₁₂ A₇₁₃ A₇₁₄ A₇₁₅ A₇₁₆ A₇₁₇ A₇₁₈ A₇₁₉ A₇₂₀ A₇₂₁ A₇₂₂ A₇₂₃ A₇₂₄ A₇₂₅ A₇₂₆ A₇₂₇ A₇₂₈ A₇₂₉ A₇₃₀ A₇₃₁ A₇₃₂ A₇₃₃ A₇₃₄ A₇₃₅ A₇₃₆ A₇₃₇ A₇₃₈ A₇₃₉ A₇₄₀ A₇₄₁ A₇₄₂ A₇₄₃ A₇₄₄ A₇₄₅ A₇₄₆ A₇₄₇ A₇₄₈ A₇₄₉ A₇₅₀ A₇₅₁ A₇₅₂ A₇₅₃ A₇₅₄ A₇₅₅ A₇₅₆ A₇₅₇ A₇₅₈ A₇₅₉ A₇₆₀ A₇₆₁ A₇₆₂ A₇₆₃ A₇₆₄ A₇₆₅ A₇₆₆ A₇₆₇ A₇₆₈ A₇₆₉ A₇₇₀ A₇₇₁ A₇₇₂ A₇₇₃ A₇₇₄ A₇₇₅ A₇₇₆ A₇₇₇ A₇₇₈ A₇₇₉ A₇₈₀ A₇₈₁ A₇₈₂ A₇₈₃ A₇₈₄ A₇₈₅ A₇₈₆ A₇₈₇ A₇₈₈ A₇₈₉ A₇₉₀ A₇₉₁ A₇₉₂ A₇₉₃ A₇₉₄ A₇₉₅ A₇₉₆ A₇₉₇ A₇₉₈ A₇₉₉ A₈₀₀ A₈₀₁ A₈₀₂ A₈₀₃ A₈₀₄ A₈₀₅ A₈₀₆ A₈₀₇ A₈₀₈ A₈₀₉ A₈₁₀ A₈₁₁ A₈₁₂ A₈₁₃ A₈₁₄ A₈₁₅ A₈₁₆ A₈₁₇ A₈₁₈ A₈₁₉ A₈₂₀ A₈₂₁ A₈₂₂ A₈₂₃ A₈₂₄ A₈₂₅ A₈₂₆ A₈₂₇ A₈₂₈ A₈₂₉ A₈₃₀ A₈₃₁ A₈₃₂ A₈₃₃ A₈₃₄ A₈₃₅ A₈₃₆ A₈₃₇ A₈₃₈ A₈₃₉ A₈₄₀ A₈₄₁ A₈₄₂ A₈₄₃ A₈₄₄ A₈₄₅ A₈₄₆ A₈₄₇ A₈₄₈ A₈₄₉ A₈₅₀ A₈₅₁ A₈₅₂ A₈₅₃ A₈₅₄ A₈₅₅ A₈₅₆ A₈₅₇ A₈₅₈ A₈₅₉ A₈₆₀ A₈₆₁ A₈₆₂ A₈₆₃ A₈₆₄ A₈₆₅ A₈₆₆ A₈₆₇ A₈₆₈ A₈₆₉ A₈₇₀ A₈₇₁ A₈₇₂ A₈₇₃ A₈₇₄ A₈₇₅ A₈₇₆ A₈₇₇ A₈₇₈ A₈₇₉ A₈₈₀ A₈₈₁ A₈₈₂ A₈₈₃ A₈₈₄ A₈₈₅ A₈₈₆ A₈₈₇ A₈₈₈ A₈₈₉ A₈₉₀ A₈₉₁ A₈₉₂ A₈₉₃ A₈₉₄ A₈₉₅ A₈₉₆ A₈₉₇ A₈₉₈ A₈₉₉ A₉₀₀ A₉₀₁ A₉₀₂ A₉₀₃ A₉₀₄ A₉₀₅ A₉₀₆ A₉₀₇ A₉₀₈ A₉₀₉ A₉₁₀ A₉₁₁ A₉₁₂ A₉₁₃ A₉₁₄ A₉₁₅ A₉₁₆ A₉₁₇ A₉₁₈ A₉₁₉ A₉₂₀ A₉₂₁ A₉₂₂ A₉₂₃ A₉₂₄ A₉₂₅ A₉₂₆ A₉₂₇ A₉₂₈ A₉₂₉ A₉₃₀ A₉₃₁ A₉₃₂ A₉₃₃ A₉₃₄ A₉₃₅ A₉₃₆ A₉₃₇ A₉₃₈ A₉₃₉ A₉₄₀ A₉₄₁ A₉₄₂ A₉₄₃ A₉₄₄ A₉₄₅ A₉₄₆ A₉₄₇ A₉₄₈ A₉₄₉ A₉₅₀ A₉₅₁ A₉₅₂ A₉₅₃ A₉₅₄ A₉₅₅ A₉₅₆ A₉₅₇ A₉₅₈ A₉₅₉ A₉₆₀ A₉₆₁ A₉₆₂ A₉₆₃ A₉₆₄ A₉₆₅ A₉₆₆ A₉₆₇ A₉₆₈ A₉₆₉ A₉₇₀ A₉₇₁ A₉₇₂ A₉₇₃ A₉₇₄ A₉₇₅ A₉₇₆ A₉₇₇ A₉₇₈ A₉₇₉ A₉₈₀ A₉₈₁ A₉₈₂ A₉₈₃ A₉₈₄ A₉₈₅ A₉₈₆ A₉₈₇ A₉₈₈ A₉₈₉ A₉₉₀ A₉₉₁ A₉₉₂ A₉₉₃ A₉₉₄ A₉₉₅ A₉₉₆ A₉₉₇ A₉₉₈ A₉₉₉ A₁₀₀₀ A₁₀₀₁ A₁₀₀₂ A₁₀₀₃ A₁₀₀₄ A₁₀₀₅ A₁₀₀₆ A₁₀₀₇ A₁₀₀₈ A₁₀₀₉ A₁₀₁₀ A₁₀₁₁ A₁₀₁₂ A₁₀₁₃ A₁₀₁₄ A₁₀₁₅ A₁₀₁₆ A₁₀₁₇ A₁₀₁₈ A₁₀₁₉ A₁₀₂₀ A₁₀₂₁ A₁₀₂₂ A₁₀₂₃ A₁₀₂₄ A₁₀₂₅ A₁₀₂₆ A₁₀₂₇ A₁₀₂₈ A₁₀₂₉ A₁₀₃₀ A₁₀₃₁ A₁₀₃₂ A₁₀₃₃ A₁₀₃₄ A₁₀₃₅ A₁₀₃₆ A₁₀₃₇ A₁₀₃₈ A₁₀₃₉ A₁₀₄₀ A₁₀₄₁ A₁₀₄₂ A₁₀₄₃ A₁₀₄₄ A₁₀₄₅ A₁₀₄₆ A₁₀₄₇ A₁₀₄₈ A₁₀₄₉ A₁₀₅₀ A₁₀₅₁ A₁₀₅₂ A₁₀₅₃ A₁₀₅₄ A₁₀₅₅ A₁₀₅₆ A₁₀₅₇ A₁₀₅₈ A₁₀₅₉ A₁₀₆₀ A₁₀₆₁ A₁₀₆₂ A₁₀₆₃ A₁₀₆₄ A₁₀₆₅ A₁₀₆₆ A₁₀₆₇ A₁₀₆₈ A₁₀₆₉ A₁₀₇₀ A₁₀₇₁ A₁₀₇₂ A₁₀₇₃ A₁₀₇₄ A₁₀₇₅ A₁₀₇₆ A₁₀₇₇ A₁₀₇₈ A₁₀₇₉ A₁₀₈₀ A₁₀₈₁ A₁₀₈₂ A₁₀₈₃ A₁₀₈₄ A₁₀₈₅ A₁₀₈₆ A₁₀₈₇ A₁₀₈₈ A₁₀₈₉ A₁₀₉₀ A₁₀₉₁ A₁₀₉₂ A₁₀₉₃ A₁₀₉₄ A₁₀₉₅ A₁₀₉₆ A₁₀₉₇ A₁₀₉₈ A₁₀₉₉ A₁₁₀₀ A₁₁₀₁ A₁₁₀₂ A₁₁₀₃ A₁₁₀₄ A₁₁₀₅ A₁₁₀₆ A₁₁₀₇ A₁₁₀₈ A₁₁₀₉ A₁₁₁₀ A₁₁₁₁ A₁₁₁₂ A₁₁₁₃ A₁₁₁₄ A₁₁₁₅ A₁₁₁₆ A₁₁₁₇ A₁₁₁₈ A₁₁₁₉ A₁₁₂₀ A₁₁₂₁ A₁₁₂₂ A₁₁₂₃ A₁₁₂₄ A₁₁₂₅ A₁₁₂₆ A₁₁₂₇ A₁₁₂₈ A₁₁₂₉ A₁₁₃₀ A₁₁₃₁ A₁₁₃₂ A₁₁₃₃ A₁₁₃₄ A₁₁₃₅ A₁₁₃₆ A₁₁₃₇ A₁₁₃₈ A₁₁₃₉ A₁₁₄₀ A₁₁₄₁ A₁₁₄₂ A₁₁₄₃ A₁₁₄₄ A₁₁₄₅ A₁₁₄₆ A₁₁₄₇ A₁₁₄₈ A₁₁₄₉ A₁₁₅₀ A₁₁₅₁ A₁₁₅₂ A₁₁₅₃ A₁₁₅₄ A₁₁₅₅ A₁₁₅₆ A₁₁₅₇ A₁₁₅₈ A₁₁₅₉ A₁₁₆₀ A₁₁₆₁ A₁₁₆₂ A₁₁₆₃ A₁₁₆₄ A₁₁₆₅ A₁₁₆₆ A₁₁₆₇ A₁₁₆₈ A₁₁₆₉ A₁₁₇₀ A₁₁₇₁ A₁₁₇₂ A₁₁₇₃ A₁₁₇₄ A₁₁₇₅ A₁₁₇₆ A₁₁₇₇ A₁₁₇₈ A₁₁₇₉ A₁₁₈₀ A₁₁₈₁ A₁₁₈₂ A₁₁₈₃ A₁₁₈₄ A₁₁₈₅ A₁₁₈₆ A₁₁₈₇ A₁₁₈₈ A₁₁₈₉ A₁₁₉₀ A₁₁₉₁ A₁₁₉₂ A₁₁₉₃ A₁₁₉₄ A₁₁₉₅ A₁₁₉₆ A₁₁₉₇ A₁

Hazırlık Çalışmaları

1. İyilik yapmak nedir? İyilik nasıl yapılır?
2. En son kime ya da neye iyilik yaptınız?
3. İyilik yapınca ya da iyilik görünce kendinizi nasıl hissedersiniz?

Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Bu okuma sırasında sizce önemli olan yerleri 1. etkinliğe yazınız.

İYİLİK ÜZERİNE...

İnsanları hayvanlardan ayıran birçok nitelikten birinin, iyilik etme olduğunu sanıyorum. Neden dersenez, yırtıcı hayvanlarla ilgili gördüğüm belgesellerde olsun, evcil hayvanlarla geçen yaşamımda olsun, yakaladığı avı, yiyeceğini başkalarıyla rahatça paylaşan hayvana rastlamadım. Hemen her kez avlarını, yiyeceklerini alıp kaçarlar; yanlarına yaklaşanları üstlerine yürüyüp kaçırlar. Olsa olsa kendi yavrularına iyi davranırlar.

İnsanlar öyle mi ya? Kimi zaman bize zahmet verse de sıkıntı çekmemize neden olsa da genellikle iyilik etmekten zevk duyarız. Bir yoksulu, bir aç doyurmak, çaresiz kalan birini derdinden kurtaracak bir girişimde bulunmuş olmak bize zevkten çok mutluluk ve huzur verir. Çoğunlukla, onun teşekkürlerini belirtmesi de bizi eziklik ve utanma duygusuna götürür. Ama elbette dünyada yalnız kendisini düşünen, başkalarıyla ilgilenmeyen insanlar da vardır ki onların günün birinde yapayalnız kaldıkları da çok görülen olaylardandır.

Bizim yüce Yunus Emre'miz, şu dörtlüğünde insanlara çalışıp kazanmalarını, yemelerini ve yedirmelerini öğüt verdikten sonra bir gönüle girmenin, bir gönül elde etmenin eşsiz değerini şöylece dile getirir:

“Dürüş, kazan, ye, yedir;
Bir gönül ele getir.
Yüz Kâbe'den yeğrektir
Bir gönül ziyareti.”

Ömer Hayyam da şöyle diyordu:

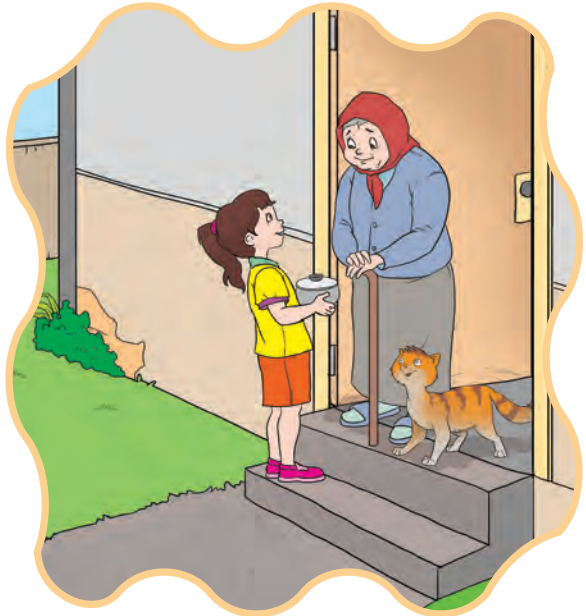
“En doğrusu dosta düşmana iyilik etmen;

İyilik seven kötülük edemez zaten.

Dostuna kötülük ettin mi düşmanın olur;

Düşmanınca dostun olur iyilik edersen.”

Dünyanın ünlü yazın yapıtlarında, iyilik etmenin birçok örneği vardır ki bunlardan biri Victor Hugo'nun (Viktor Hügo) Sefiller romanında geçer: Cezaevinden çıkan sabıkalı

Okuduğunuz metinde kullanılan bazı kelimeler ve anlamları verilmiştir. Bu anlamlara sahip kelimelerin metnin hangi bölümünde kullanıldığını örnekteki gibi belirleyiniz.

~~nitelik~~

yeğrek

yazın

Halik

yapıt

dürüşmek

minnet

zahmet

piskopos

Kelimenin Anlamı	Kelime	Kullanıldığı Yer
Bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başka şeylerden ayıran özellik, vasıf, keyfiyet.	nitelik	Bu kelime 1. paragrafın 1. cümlesinde kullanılmıştır.
Güçlük.		
Çalışmak.		
Daha iyi, daha üstün.		
Sözlü ve yazılı sanat ürünlerinin tümü.		
Bir emek sonucunda ortaya konulan ürün, eser.		
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.		
Yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah.		
Katoliklerde, bir bölgenin din işlerine başkanlık eden, papazlığın en yüksek aşamasında olan din görevlisi.		

3. Etkinlik

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Yazar iyilik etmeyi nasıl tanımlamıştır?
2. Yazar iyilik kavramı ile Yunus Emre'nin şiiri arasında nasıl bir ilgi kurmuştur?
3. Yazar iyilik etmeyle ilgili hangi romandan örnek vermiştir?
4. Yazara göre iyilik gören insanların onlara iyilik yapanlardan kaçmalarının nedenleri nelerdir? Yazarın bu görüşüne katılıyor musunuz?
5. Yazar iyilik kavramını hangi yönlerden ele almıştır?
6. Yazar metinde hangi atasözünü ve deyimleri kullanmıştır? Kullandığı deyimlerin ve atasözünün metnin içeriğine katkısı olmuş mudur? Açıklayınız.
7. Yazarın hayat tecrübelerinin bu yazıyı oluşturmadaki katkısı nedir?
8. Metin, iyilik kavramına bakış açınızda herhangi bir değişiklik meydana getirdi mi?

4. Etkinlik

a. Aşağıdaki isimleri uygun ekler kullanarak örnekteki gibi anlamlı söz birlikleri hâline getiriniz.

kapı kol kapının kolu	gül bahçe _____	gömlek düğme _____
köpek tasma _____	iyilik zaman _____	bakış açısı _____

Yukarıda ekler kullanarak oluşturduğunuz söz birlikleri ile bunları oluşturan kelimeler arasında nasıl bir anlam ilişkisi vardır? Açıklayınız.

En az iki ismin bir araya gelerek tek bir ismin karşılayamadığı varlık, nesne, kavram ya da durumları belirten söz birliklerine isim tamlaması denir. İsim tamlamalarında bir isim başka bir isimle tamlanır. Bir nesnenin başka bir nesnenin parçası olduğunu, bir nesnenin başka bir nesneye ait bulunduğunu veya bir nesnenin bir başka nesne ile tamamlandığını ifade etmek için isim tamlamaları oluşturulur.

İsim tamlamaları iki ögeden oluşur: tamlayan ve tamlanan. En az iki ismin oluşturduğu isim tamlamalarında birinci isim “tamlayan”, ikinci isim “tamlanan” adını alır. İki kelimeden oluşan isim tamlamalarında tamlayan da tamlanan da birden fazla kelimeden oluşabilir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

<u>kitabın</u> tamlayan	<u>kapağı</u> tamlanan	<u>tıraş makinesinin</u> tamlayan	<u>bıçağı</u> tamlanan
<u>Ezgi'nin</u> tamlayan	<u>Türkçe kitabı</u> tamlanan	<u>gözümün</u> tamlayan	<u>nuru</u> tamlanan

Siz de aşağıdaki isim tamlamalarının tamlayan ve tamlananlarının altını çiziniz.

- ceketimin düğmesi
- okul kapısının menteşesi
- telefonun ekranı
- kedinin pati izleri
- uçağın kanadı
- onun hikâyesinin sonu
- dünyanın ünlü yazın yapıtları
- Piskopos Digne'nin evine
- Victor Hugo'nun Sefiller romanı
- Piskoposun eşyasını ve gümüşlerini

İsim tamlamalarında kelimeler arasındaki ilişki belli eklerle ya da eksiz sağlanır. Tamlayanı ekli olan isim tamlamasına belirtili isim tamlaması, tamlayanı eksiz olan isim tamlamasına da belirtisiz isim tamlaması denir. Bir de ikiden fazla ismin birbirine bağlandığı isim tamlamaları vardır. Bunlara zincirleme isim tamlaması denir. Zincirleme isim tamlamasında tamlayan ya da tamlanan veya her ikisi de kendi içinde başka bir isim tamlaması oluşturur. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

<u>Ayşe'nin</u> tamlayan	<u>çantasının rengi</u> tamlanan	→	zincirleme isim tamlaması
<u>kemerimin</u> tamlayan	<u>tokası</u> tamlanan	→	belirtili isim tamlaması
<u>saat</u> tamlayan	<u>kulesi</u> tamlanan	→	belirtisiz isim tamlaması

Siz de aşağıdaki isim tamlamalarının çeşitlerini belirleyiniz.

okul defteri	:	_____	dağı yolu	:	_____
Çocuğun paltosu	:	_____	kırların şarkısı	:	_____
deniz kıyısının serinliğı	:	_____	göl fidanı	:	_____
Çalışmanın yararı	:	_____	kalp gözü	:	_____
tren raylarının parlaklığı	:	_____	yolcu otobüsü	:	_____

b. “İyilikler Üzerine...” metnindeki isim tamlamaları metnin anlamına nasıl katkı sağ-lamaktadır? Açıklayınız.

a. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelime gruplarına dikkat ediniz.

Asık suratı ve gür sesiyle herkes korkar ondan.
Bu mektuplar öğrencilerimin bana yazdıkları.
Yarım ekmek alır, içine de üç beş zeytin koyardık.
Birçok yerde insanlar ağaç gölgelerine sığınmış.
Kötü sözler insanın kalbini katılaştırır.
İki kişi kavga ediyorsa aralarına girip onları ayır.
Kardeşi, üçüncü günün sonunda gözlerini açtı.
Kazağı kaç liraya aldığını söylemeyecek misin?
Bazı günler vardır ki insan kime yardım edeceğini şaşıır.

Yukarıda altı çizili kelime gruplarındaki isimleri ve sıfatları belirleyiniz. Bu kelime grupla-rındaki isimler ve sıfatlar arasında nasıl bir anlam ilişkisi vardır? Açıklayınız.

Bir sıfat ile bir ismin oluşturduğu söz birliklerine sıfat tamlaması denir. Sıfat tamlamalarında sıfat olan kelime ismi niteler ya da belirtir. Sıfat tamlayan, isim tamlananıdır. Sıfat tamlamalarında sıfat önce, isim sonra gelir. Sıfat tamlamalarında, tamlayan da tamlanan da birden çok kelimeden oluşabilir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

<u>yarı aydınlık</u> tamlayan	<u>gece</u> tamlanan	<u>taş gibi</u> tamlayan	<u>ekmek</u> tamlanan
<u>uzun</u> tamlayan	<u>günler ve geceler</u> tamlanan	<u>şu</u> tamlayan	<u>gözlüklü kız</u> tamlanan

Siz de aşağıdaki sıfat tamlamalarının tamlayan ve tamlananlarını bulunuz.

- birçok örnek
- yırtıcı hayvanlar
- büyük iyilik
- şu dörtlük
- bir gönül ziyareti
- yüz Kâbe

İsim ve sıfat tamlamaları bazen iç içe olabilir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

<u>kimi insanların</u> sıfat tamlaması tamlayan	<u>bu davranışları</u> sıfat tamlaması tamlanan	<u>güzel</u> sıfat tamlayan	<u>yaz gecesi</u> isim tamlaması tamlanan
belirtili isim tamlaması		sıfat tamlaması	

Siz de aşağıdaki tamlamayı yukarıdaki gibi tahlil ediniz.

dünyanın ünlü yazın yapıtları

b. “İyilikler Üzerine...” metnindeki sıfat tamlamaları metnin anlamına nasıl katkı sağlamaktadır? Açıklayınız.

Öğretmeninizin yardımıyla “Gençlerin İyilik Ağacı” projesinden yola çıkarak okulunuzda bir iyilik hareketi oluşturmak için beyin fırtınası yapınız. Beyin fırtınasının sonucunda konu hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi birkaç dakikalık bir konuşmayla ifade ediniz. Konuşma sırasında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

Aşağıdaki bilgi formunu, yönergelerine göre doldurunuz.

KAN BAĞIŞÇISI BİLGİ FORMU		
Kan Bağışçısının Kimlik Bilgileri		
Adı Soyadı:		Kanın Verildiği Tarih:
Cinsiyeti:	☐ Erkek ☐ Kadın	Bağışçı Kimlik No:
Doğum Tarihi:	Doğum Yeri:	Bağışçının Kan Grubu:
Baba Adı:		Anne Adı:
Kan Bağışçısının İletişim Bilgileri		
Adres:		
Cep Telefonu:	Ev Telefonu:	e-posta:
Kan Bağışçısına Ait Diğer Bilgiler		
Mesleği:	Medeni Durumu: ☐ Evli ☐ Bekar	
Eğitim Durumu:	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite	
Kanın Veriliş Nedeni:	☐ Bağış ☐ Hasta adına (Hastanın Adı:)	

Aşağıdaki hikâyeyi duygu, düşünce ve olayların gelişimine göre kendi cümlelerinizle tamamlayınız. Metni tamamlarken uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız. Hikâyeyi tamamlarken yazım kılavuzundan yararlanmayı unutmayınız. Tamamladığınız bu hikâyeyi sosyal medyada paylaşarak takipçilerinize hikâyenin ana fikrini sorunuz.

SU SESİ

Bu minik çeşmeyi vaktiyle bir sahibülhayrat¹ bodur minareli mescidin bahçe duvarına yaptırtıvermiş.

İnsanın az, suyun bol olduğu zamanlar... Yıllar yılı mescidin cemaati, mahalle sakinleri, genç ihtiyar, çoluk çocuk, suyunu içip sahibülhayrata dua etmiş. Garibe, yolcuya su vermiş minik çeşme; küçümen yalağından sokak köpekleri, kurt kuş, börtü böcek faydalanmış.

Yalak ayağından çıkan su bir ark ile mescit duvarının altından geçip küçük bahçedeki dutları, mürdüm eriklerini, zerdali ve leylakları suluyormuş. Duvar dibindeki otların kuytululuğuna bir kirpi ailesi yuva kurmuş.

Tunç lüleden gürül gürül, serin serin akıyormuş su. Minik çeşmenin duası, bu su sesi kisvesinde² geceler boyu sürer, fecirle³ birlikte buna bülbüllerin ahenği⁴ katılmış.

Zamanla insan çoğalmış, su azalmış. Sağdan soldan her ne kadar “Suya dizgin vurulmaz arkadaş.” itirazları yükselse de tunç lüleyi çıkarıp yerine bir musluk takmışlar. Böylece su, etrafına kümelenen kalabalık tarafından daha bir itina⁵ kullanılmaya başlanmış; ihtiyacı olan kabını doldurmak için bazen sırasını bekler olmuş.

Varsın beklesin.

Yine o minik çeşme, o mahalle halkının ve o yana yolu düşen garibin, yolcunun kurumuş dudaklarına şifa oluyormuş ya...

Zaman da su misali akıp gidiyor güya.

İnsanlar iyice çoğalmış.

Nerde çokluk orda güzellik hani.

Bir gün çiğ süt emmiş birisi çeşmenin tunç musluğunu çalıp satmış.

“Kim bu namert?” diye mahalle halkı çok aramış, bulamamış. İşin kötüsü, mertlik elden çıkıp namerdin sayısı artırmış.

Çeşmeye musluk dayanmıyormuş. Çalan çalana. Derken işi kökten çözmeyi seven birileri, lüleye bir tahta kazık çakıp çeşmeyi battal⁶ hâle sokmuşlar.

Suyun sesi kesilmiş; börtü böceğin, garibin, yolcunun boynu bükülmüş.

Cevat işte tam bu sırada devreye giriyor. Aslında çulsuzun teki, altıüstü bir berber kalfası.

(...)

Mustafa Kutlu

Hüzün ve Tesadüf

1. sahibülhayrat: Hayır sahibi, hayır yapan. 2. kisve: Kılık. 3. fecir: Tan kızılığı. 4. ahenk: Uyum. 5. itina: Özen. 6. battal: İşe yaramaz, kullanılmaz.

Hikâyenin Devamı

Tarihimizde insanlar iyilik yapmak için âdeta birbirleriyle yarışmışlardır. Bunun için birbirinden ilginç vakıflar kurmuşlardır. İşte bunlardan iki tanesi:

Duvar yazılarını silen vakıf

Vakıf Künyesi

Vakfın adı: Fatih Sultan Mehmet Vakfı
Kurucunun lakabı: Ebulfeth, Fatih Sultan
Kurulduğu yer: İstanbul
Kuruluş tarihi: Hicri 875 / Miladi 1470

Leylekleri koruyan vakıf

Vakıf Künyesi

Vakfın adı: İbrahim Ağa bin Abdullah Vakfı
Kurucunun lakabı: Mürselli, Hacı
Kurulduğu yer: İzmir, Ödemiş
Kuruluş tarihi: Hicri 1307 / Miladi 1889

Siz de bir vakıf kurduğunuzu düşününüz. Vakfın amacını ve künyesini yazınız. Bu vakfın açılışı için bir duyuru metni oluşturunuz. Bu metni süsleyerek sınıf panosuna asınız.

Vakıf Künyesi

Vakfın adı: _____
Kurucunun lakabı: _____
Kurulduğu yer: _____
Kuruluş tarihi: _____

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- www.eba.gov.tr genel ağ adresinden dostluk ve diğerkâmlık ile ilgili videolar bulup izleyiniz.
- Dostluk, vefa, yardımlaşma ve dayanışma ile ilgili özlü sözler ve atasözleri bulunuz. Bunları renkli kartonlara yazınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. Renkli kartonlara yazdığınız özlü sözler ve atasözleriyle sınıfınızı süsleyiniz. Bunların anlamları üzerine konuşunuz.
2. İzlediğiniz videolardan en çok hangisini beğendiniz? Niçin?
3. Aşağıdaki atasözünü ve özlü sözü uygun biçimde tamamlayınız.

“

Kusursuz _____ arayan _____ kalır.

Türk atasözü

Hepimiz _____, birimiz _____ için.

Alexandre Dumas (Aleksandır Duma)-Üç Silahşörler

(Çeviren: Volkan Yalçıntoklu)

”

Metni, öğretmeninizin yardımıyla tahmin ederek dinleyiniz.

CEYLANA YARDIM EDENLER

(DİNLEME METNİ)

1.

Etkinlik

“Ceylana Yardım Edenler” metnini dikkatle dinleyiniz. Dinleme sırasında öğretmeniniz metni çeşitli yerlerinde durdurup metnin devamıyla ilgili size tahmin soruları soracaktır. Bu soruları cevaplayınız.

Öğretmenimin 1. sorusuna verdiğim cevap : _____

Öğretmenimin 2. sorusuna verdiğim cevap : _____

Öğretmenimin 3. sorusuna verdiğim cevap : _____

Öğretmenimin 4. sorusuna verdiğim cevap : _____

“Ceylana Yardım Edenler” metnini dinlerken anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını belirleyiniz. Bunların anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlüklerden kontrol ediniz. Anlamını yeni öğrendiğiniz bu kelimeleri kullanarak aşağıdaki alana bir çengel bulmaca tasarlayınız. Bulmacanızı sıra arkadaşınıza çözdürünüz.

This image shows a full page of blank graph paper. The grid consists of thin, light gray horizontal and vertical lines that intersect to form a uniform pattern of small squares across the entire surface. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Dinlediğiniz metni özetleyiniz.

[illegible]

Dinlediğiniz metnin konusunu aşağıya yazınız.

Dinlediğiniz metnin ana fikrini atasözleriyle ifade etmeniz gerekirse aşağıdakilerden hangileri bunun için uygun olur? İşaretleyiniz.

Açma sırrını dostuna, dostunun dostu vardır, o da söyler dostuna.

Cahilin dostluğundan arifin düşmanlığı yeğdir.

Dost kara günde belli olur.

Dost dostun eyerlenmiş atıdır.

Düşenin dostu olmaz.

Dost acı söyler.

Dinlediğiniz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metnin türü nedir?
2. Ceylan dostlarıyla nasıl tanışmıştır?
3. Ceylanın tuzağa yakalandığını gören dostları ne yapmıştır?
4. Ceylan, kaplumbağa için niçin endişelenmiştir?
5. Kaplumbağanın fedakârlığını nasıl değerlendiriyorsunuz? Kaplumbağanın yerinde siz olsaydınız ne yapardınız?
6. Fare kaplumbağayı avcının elinden kurtarmak için nasıl bir plan yapmıştır? Siz olsaydınız nasıl bir plan yapardınız?
7. Metinde dostluk, vefa ve karşılıksız yardım etmeyle ilgili neler söyleniyor? Bunlara katılıyor musunuz?

Dinlediğiniz metnin başlığını beğendiniz mi? Aşağıdaki kutucuklara başlık önerilerinizi yazınız.

Dinlediğiniz metni canlandırmak amacıyla gruplar oluşturunuz. Metni sınıfta canlandırınız. Canlandırmada ses tonunuzu ayarlayıp beden dilinizi etkili kullanmaya gayret ediniz. Canlandırmadan sonra aşağıdaki soruları grupça cevaplayınız.

- Grup olarak canlandırmayı daha güzel yapabilir miydik?
- Grup içi iletişimimiz yeteri kadar iyi miydi?

Aşağıdaki konuşma konularından ve verilen kelime ve kavram havuzlarından birini seçerek bir konuşma yapınız. Konuşmanızda ama, fakat, ancak, bununla birlikte ve buna rağmen gibi ifadeleri kullanmaya özen gösteriniz.

Fedakârlığın dostluktaki yeri

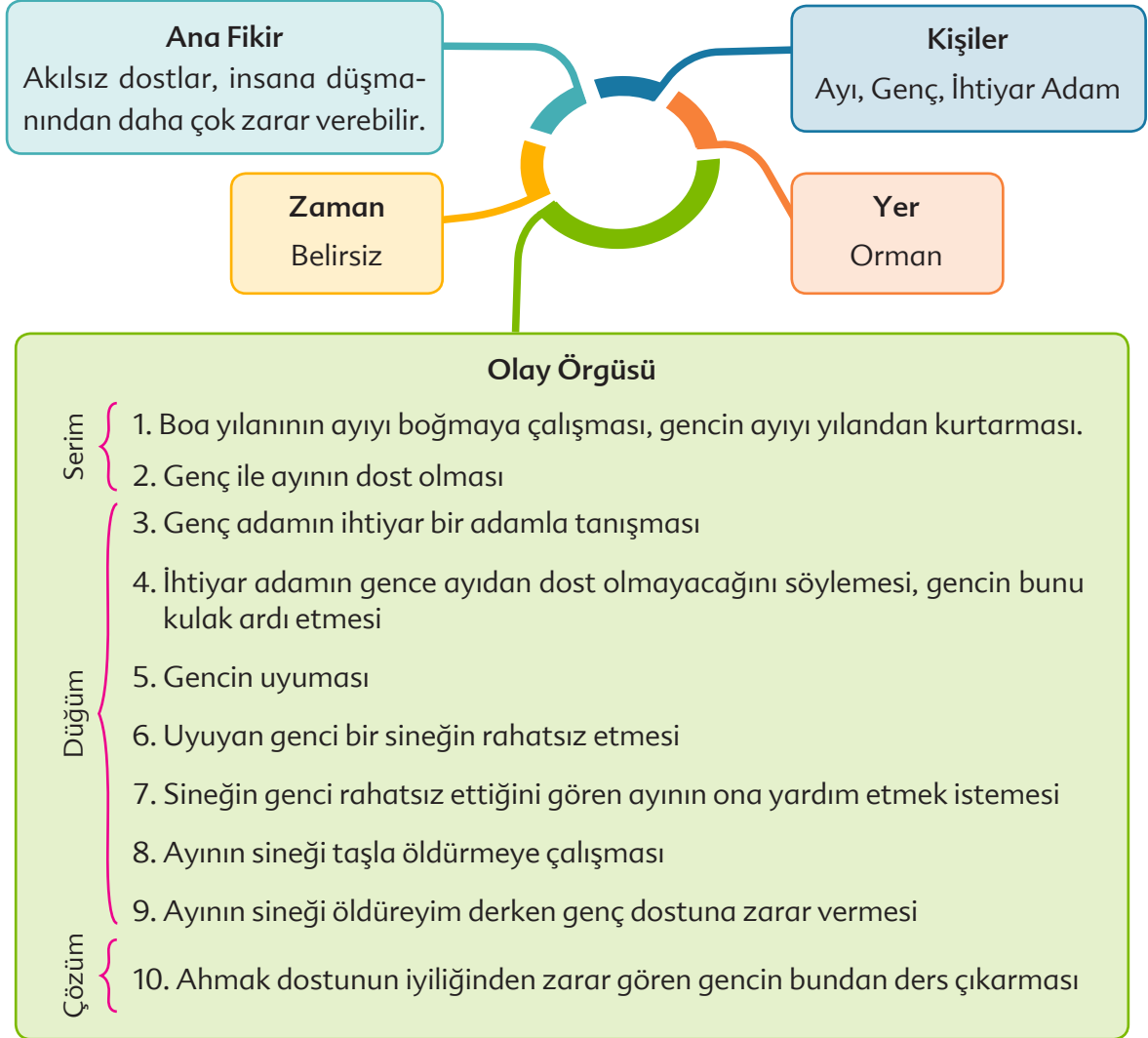
- dost
- zaman
- iyilik
- insan
- Her şeyin yenisi, dostun eskisi.
- Dostluk başka, alışveriş başka.
- kara gün
- yardım
- para
- mutluluk

Dostluğun değerini bilmek

- sadık
- arkadaş
- dost
- zaman
- Ata dostu oğla mirastır.
- Dostun attığı taş baş yarmaz.
- gerçek
- fedakârlık
- iyilik
- samimiyet

10. Etkinlik

Sınıfta üçerli gruplara ayrılınız. Her grup aşağıda verilenlerden yola çıkarak hikâye edici bir metin oluşturacaktır. Grup üyelerinin her biri hikâyenin bir bölümünü yazacaktır. Hikâyenizi A4 kâğıdına yazınız. Hikâyenizi yazarken yazım kılavuzu kullanınız. Hikâyenizi bütünlük içerisinde tamamladıktan sonra sınıfta paylaşınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Yaşadığınız ya da gezip gördüğünüz bir yerle (dağ, tepe, deniz, göl, akarsu, çağlayan, kale, kule, çeşme, köprü vb.) ilgili halk arasında anlatılan hikâye ve efsaneler hakkında araştırma yapınız, notlar tutunuz.
- Gazlı Göl kaplıcaları hakkında güvenilir bilgi kaynaklarından araştırma yapınız. Araştırmada elde ettiğiniz bilgileri not ediniz.

YILDIZ YAĞMURU¹

Kış, beyaz ağaçlar yaratır topraktan;
bazı insanlardan
umutsuzluk yaratır,
ama bir sevgi ilişitir bu umutsuzluğa,
dünyanın en garip çiçeğini yaratır.

Annesi babası ölmüştü kızın
başında bir kukuletası,
sırtında yırtık bir elbisesi
ve tüyleri yağmur yemiş
bir paltosu vardı.
Böyle bir kızın cebinde olsa olsa
bir dilim ekmeği olur ancak,
avucunda sıkı sıkı tuttuğu
birazcık bozuk parası olur.

Ama kışa güveni
nedense kaybolmamıştır,
kuşlara bakarak ısınmaya çalışır.

Titrerken düşünüyordu kız:
“Bahar gelecek günün birinde,
ansızın,
kar taneleri yerine
tomurcuk yağacak gökten,
sincaplar ılıkılığı yukarı taşıyacak.
Kış baharın habercisidir,
meleklerle mektup yazar,
gönderilmesini ister baharın,
bu arada yeryüzünü oyalar.”

Bunları düşünürken
yaşlı bir adam çıktı karşısına:
“Param yok, karnım aç,” dedi,
“bana para ver biraz,
sen küçük bir çocuksun,
nasılsa doyururlar seni.”

Hiç düşünmedi bile kız,
bütün parasını ihtiyara uzattı.

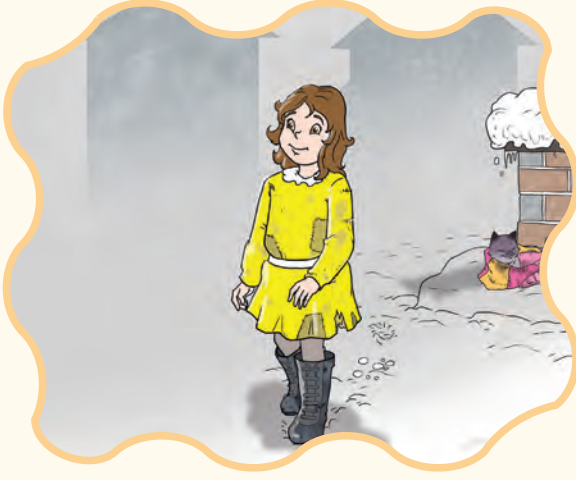
Sanki beyaz bir aslan girmişti şehre,
alev yerine kar soluyordu,
şemsiyesi olanların şemsiyesini,
düşleri olanların düşlerini parçalıyordu.
Ama umutsuzluğa kapılmadı kız,
sokakta bir başına yürüdü.

Bir kadın belirdi yanı başında;
“Güzel çocuk,” dedi,
“yiyecek bir şey var mı cebinde?
Ağzıma üç gündür lokma koymadım,
kime başvurduysam geri çevirdi beni.”

Kız onun sözünü kesti.
Bir dilim ekmeği vardı ya,
onu yesin zavallı kadın,
kendisi bir şey yemeyeli
iki gün olmuştu daha.

“Al teyze,” dedi,
“benim karnım tok,
daha demin yemek yedim.
İnan bana,
daha olsaydı daha verirdim.”

1. Bu metin, alındığı kaynaktaki orijinal yazım ve noktalamasıyla kitabınıza konulmuştur.

Sonra küçük bir çocuğa
giydirdi paltosunu,
gömleğini
kendi boyunda bir kıza armağan etti,
hava kararmıştı nasıl olsa,
kimseler göremezdi kendisini.
Ama o bir kedi yavrusunu gördü;
soğuktan sesi bile donmuştu kedinin,
bıyıklarında buz tutmuştu miyavlaması.

Dergiciler görseydi,
kış resmi olarak dağları değil,
onun resmini koyarlardı
dergi kapaklarına.

Başından çıkardığı kukuletaya
sardı kediyi.

Kış, adımlarını yönetir insanların,
kürklü olanları tiyatroya götürür,
paltolu olanları sinemaya götürür,
ceketli olanları evlerine götürür,
çıplak olanları korulara götürür.

Derken
kendini bir koruda buldu kız,
saçlarının arasına sokup ellerini
gökyüzüne baktı.

O anda tipi dindi,
bulutlar açıldı
ve ansızın beliren samanyolundan

bir yıldız kaydı,
sonra bir yıldız, bir yıldız daha,
bütün samanyolu,
büyük ayı,
küçük ayı,
hepsi ayaklarının dibine düştü kızın,
sonra çoban yıldızı düştü.

Yeryüzü, inanılmaz sevinçler yaratır.
Eğilip baktı kız.
Toprağa değdikçe
altın oluyordu yıldızlar.

Artık gelmemek üzere gidiyordu kış yoksulların,
kedilerin yanından;
güzel yemekler,
kalın kumaşlar alınırdı bu altınlarla.

Göğü seven denizcilerin
tanıdığı bütün yıldızlar
biter birer düştü yere;
onları gören ay bile çekinmedi,
havada parçalandı
ve dallarına
altın birer yaprak olarak kondu
ağaçların.

Alışverişi seven sincaplar için
işte bir sürü altın.

Ülkü Tamer
Şeytanın Altınları

İnsan bir şeyi kullanmadıktan sonra
Sahibi olsa da bir, olmasa da!
Sorarım yemeyip biriktirene,
Parası olmayandan farkı ne?
Diyojen küpünde cimri kadar zengin,
Cimriyse köşkünde onun kadar yoksul.
Hani Ezop anlatır,
Altın saklayan bir adam vardır,
Ondan ibret almalı.
Yemez içmezmiş bu zavallı,
Bir başka hayat beklermiş gibi
Parasını yemek için.
Altın onun değil, o altının kuluymuş.

Gömmüş efendisini toprağa,
Canı ciğeriyle birlikte.
Gece gündüz akıllı fikri definede;
Kendi gömdüğüne tapınacak neredeyse.
Ne yediği yedik, ne içtiği içtik,
Nereye gitse içi darda,
Rahat nefes alamaz olmuş
Altınların mezarını görmedikçe.
O kadar gitmiş gelmiş ki oraya adam,
Bir mezarcı görüp kuşkulanmış,
Kazıp bulmuş altınları sessizce.

Sabahattin Eyüboğlu

La Fontaine'den Masallar

A) 1, 2, 3 ve 4. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. Metnin ana fikri nedir?

2. Metnin başlığı ne olabilir?

3. Metnin hikâye unsurları nelerdir?

4. Yukarıdaki metnin konusuyla ilgili bilgilendirici bir metin yazacak olsaydınız aşağıdaki atasözlerinden hangilerini yazınızda kullanırdınız?

☐ Yemeyenin malını yerler.

☐ Dünya malı dünyada kalır.

☐ Sabreyle işine, hayır gelsin başına.

☐ Büyük lokma ye, büyük söz söyleme.

B) Aşağıdaki özlü sözleri inceleyiniz. Yazım kurallarının doğru uygulandığı cümlelerin başına “D”, yanlış uygulandığı cümlelerin başına ise “Y” yazınız.

1. (...) Bu dünya yaptıklarımızın yankılanıp yine bize döneceği bir dağdır. *Mevlâna*
2. (...) Bir çok arkadaşımız olabilir ancak dostlarımız azdır. *Henrick Johnson* (Henrik Jansın)
3. (...) Hoşgörü, karşımızdakileri bizim istediğimiz gibi değil, kendi istedikleri şekilde mutlu edebilmek büyüklüğüdür. *Albert Robinson* (Albirt Robinson)
4. (...) Katlanmasını bilen için hiç bir acı önemli değildir. *Chateaubriand* (Şatobiryan)
5. (...) Adalet, Kutup Yıldızı gibi yerinde durur ve geri kalan her şey onun çevresinde döner. *Konfüçyüs*

C) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru ifadeleri yazınız.

1. Birden fazla ismin bir anlam bütünlüğü içinde oluşturdukları söz birliklerine _____ tamlaması denir.
2. İsim tamlamaları _____ ve tamlanan adı verilen öğelerden oluşur.
3. Bir sıfat tamlamasında _____ tamlayan, isim ise tamlanandır.
4. Sıfat tamlamalarında kelimeler _____ almadan birleşir.
5. İki den fazla ismin birbirine bağlandığı isim tamlamalarına _____ isim tamlaması denir.

Ç) Aşağıda çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. İnsanlar çoğu zaman kendi yaptıklarını çok beğenir. Yaptıklarının eleştirilmesini hiç istemez. Kendisinininkine benzemeyen fikirlere tahammül edemez. Kendi fikirlerini onlardan üstün görür. Bunun sebebi benlik duygusudur.

Aşağıdaki atasözlerinden hangisi bu paragrafı desteklemektedir?

- A) Akıl, adama sermayedir.
- B) Akıl yaşta değil, baştadır.
- C) Akıllı düşman, akılsız dosttan hayırlıdır.
- D) Akılları pazara çıkarmışlar, herkes kendi aklını almış.

2. Aşağıdaki atasözlerinden hangisinde isim tamlaması vardır?

- A) Arpa unundan kadayıf olmaz.
- B) Ak akçe kara gün içindir.
- C) Aç at yol olmaz, aç it av almaz.
- D) Aman diyene kılıç kalkmaz.

3. I. Onun bütün yalanları ortaya çıktı.
II. Bu işin acısını kimden çıkaracağımı biliyorum.
III. Çizmeyi çamurun içinden zor çıkarttı.
IV. Tam olarak ne olduğunu çıkaramadım.

Yukarıdaki konuşmalarda “çıkarmak” sözcüğü kaç değişik anlamda kullanılmıştır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

4. Yalanda, aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söz söylemek vardır. (1) Burada yalan söyleyenin gerçeğin ne olduğunu bilmesi ve karşısındakini aldatmak amacıyla gerçeğe aykırı söz söylemesi söz konusudur. (2) Doğruluğun bir diğer boyutu ise söz ve davranışlar arasında bir tutarlılığın olmasıdır. (3) Sözlerle yapılanlar birbirini destekler. (4) Doğru olan insanlar iddia ettiklerini ispatlar, kendileri ile ilgili olarak yaptıklarını konuşur ve konuştuklarını yaparlar.

Yukarıdaki yazıyı hangi cümleden başlayarak ikiye bölersek anlam bütünlüğü olan iki ayrı paragraf oluşturmuş oluruz?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir sıfat tamlaması yoktur?

- A) Koca ağacı yerinden söküvermişler.
- B) Bütün dünya bu haksızlığa dur demeli.
- C) Kalem ucu sürekli kırılıyordu.
- D) İki gün sonra bu iş bitmiş olur.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla sıfat tamlaması vardır?

- A) Şimdiye kadar kimse bu topraklara ayak basmadı.
- B) Van Gölü Türkiye'nin en büyük gölüdür.
- C) Küçük Prens adlı hikâye 1943'te yayımlanmıştır.
- D) Özetini çıkardığım bu güzel kitap iki bölümden oluşuyor.

5. TEMA

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

Hazırlık Çalışmaları

1. Yaşadığınız ya da gezip gördüğünüz bir yerle (dağ, deniz, tepe, göl, akarsu, çağlayan, kale, kule, çeşme, köprü vb.) ilgili hikâye ya da efsaneyi anlatınız.
2. Yurdumuzda özellikli yerler için neden hikâye ya da efsaneler anlatılmıştır?
3. Birazdan okuyacağınız metnin başlığını ve görsellerini inceleyiniz. Metnin konusunu tahmin ediniz. Tahmininizi ve metinle ilgili zihninizde oluşan soruları 1. etkinliğe yazınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

GAZLI GÖL

Yurdumuzun neresi güzel değil ki? Neresi allı pullu, güllü dallı görünmez? Dağı da güzel, bağı da güzel. Çatlak, susuz toprağı da güzel; uykusuz sarı yaprağı da güzel. ırmaqları tatlı, gölleri ince, denizleri derindir; hele ormanları, koyu yeşiller içinde pek serindir.

Orta Anadolu'ya inerseniz, çıplak bir tatlılık sarar içinizi. Uzanıp giden apak ovarlar, tepeler ardından Akdeniz'in ormanlarını, Ege'nin yeşil tarlalarını, Akdeniz'in çeşit çeşit yapraklarla coşan görünümünü ararsınız. Ararken göller bulursunuz, göllerin masallarıyla avunursunuz.

Afyonkarahisar'ın yakınında Gazlı Göl derler bir yer vardır. Bu yerin, bu gölün bir masalı var. Dinledik, pek sevdik; şimdi onu size anlatacağım:

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde. Bir varmış bir yokmuş, bir kral varmış. Bu kralın adı Midas'mış.

Kral dediğin sevinç içindedir, yaşamı yaşıyamıdır, onun emrine boyun eğenler ağamıdır, paşamıdır. Midas'ın işi iş, her gün tasarladığı, gördüğü hep altınla düşmüş. Ama yüreğinin tam ortasında, düşünüy, işini kendine acılarıyla zehir ettiren kapkara bir tasası varmış. Biricik kızı, bir tanesi, nur tanesi; gençliğinin sevinçleriyle baharının türkülleriyle coşamıyormuş. Vücudunun her yerinde iri iri, kara kara, başları al al, yara yara kocaman çıbanları varmış. Uyuyamıyor, yatamıyor, gezemiyor, tozamıyormuş. Bir dakikası, bir yıl kadar uzun; bir günü, bir ömür kadar genişmiş. Her yerinde sanki bin yılan, etini, kemiğini dilim dilim doğruyor, tatlı canına bir tadımlık yaşam mutluluğu vermiyormuş.

Kral Midas, bu günleri karartan, geceleri uzatan yasın içinde, kızıyla birlikte kıvranıp duruyormuş. Çalmadığı kapı, almadığı öğüt

kalmamış. Yedi yüz dağın otu, yedi yüz hayvanın eti; ırmakların suları, dudakların duaları bir fayda vermemiş. On çıban sönerken yeniden on çıban daha başlarmış genç kızın canını yakmaya. Fidan kız, ceylan kız, civan kız “Ah!” dedikçe kral “Vah!” ediyormuş; ama hiçbir can acısı kızın yarasına merhem olamıyormuş.

Kral Midas, her gün tüm ülkelere kızının durumunu bildiren adamlar gönderir, bir ilaç, bir derman ararmış. Elden ne gelir, dilden ne gelir, yelden ne gelir! Kızın yıllar süren bu çilesi dolmamış, yüzü hiç gülmemiş.

Günler hep kara, geceler hep yara olur; can, ağrıların elinde dilim dilim doğranır da buna yürek dayanır mı? Dayanmaz. Kızın sabrı taşmış, akli yerinden oynamış; gözleri evi, yeri görmemiş, atmış kendini ovalara dağlara. Herkes, kızın aklını kaçırdığını söylemiş.

Kral, bu durum karşısında yaslara dalmış, yaşama düzeni iyiden iyiye bozulmuş. Kızın ardından adamlar salmış, onu uzak-tan gözetmeye başlamış.

Kız, ele avuca sığmıyormuş. Deli mi deli. Yaraların, sancıların kısılcığında, pençesinde öyle inlermiş, öyle inlermiş ki dağlar, seller çın çın ötermiş. Her yerde ağlar, her de-reyle çağlarmış. Yerinde duramaz, yattığı

yerlerde kalamaz, saç baş dağınık, üst baş yırtık kendini çayların sularına atarmış.

Gün gelmiş, ay geçmiş, aylar dolmuş. Artık kızın yanına kimse yaklaşamaz olmuş. Yabanlaşmış; yüzünün, gözünün renklerini yitirmiş, üstünü başını bitirmiş, bir ses bile anlamaz duruma gelmiş.

Onu tanıyan kalmamış. Sesi, ovaların sesi; ağlayışları, dağların nefesi olmuş.

Kral Midas, sarayında dertlerle baş başa, acılar içinde, iğneli beşikte sallanır gibi, kızını düşünce düşünce solmuş, mutsuz bir can olmuş.

Günler geçmiş durmadan. Bir tan vakti, deli kız, bir tadımlık uykudan uyanıp hemen fırlamış, başlamış koşmaya. Koşmuş, koşmuş bir yamaçtan yel gibi inmiş. Uzaktan uzağa kuşlar ötüyor, köylerin bacaları yeni yeni tütüyormuş. İğne iğne batan, ısırın, koparan çıbanların sancısıyla önüne çıkan bir kaynağa hemen kapanmış. Kana kana içmiş, kendinden geçmiş.

Bir süre sonra uyanmış, bir daha, bir daha içmiş, yine kendinden geçmiş. Daha sonra başını suyun içine sokmuş. Su, ak bir kayanın altından dupduru, köpük köpük kabarıyor; tertemiz çakıl taşlarının üstünden akıp gidiyormuş. Kız suyun gözüne bakmış içmiş, suyun yüzüne bakmış içmiş... Sevmiş suyu. Sızıları diner gibi olmuş. Sonra kollarını daldırmış içine, sonra ayaklarını

sokmuş. Daha sonra rahatlamış. Hemen kendini atıvermiş suyun içine. Yüzmüş, dı-şarı çıkmamış.

Bu su başka bir su; bu su başka bir duygu gibi sarmış onu. Gecelerce, gündüzlerce kalmış içinde. Susadıkça içmiş, kandıkça içmiş, durmadan içmiş ve yatışan ağrıların ardından kendinden geçmiş.

Onu gözetleyen saray adamları, suyun yakınına hemen bir oda yapmışlar, yemeklerini taşımışlar. Güzel, yeni giysiler getirmişler. Bir yandan suyun aktığı çakıllı çukuru genişletmişler.

Gün gelmiş, gün geçmiş. Bu su, Midas'ın bir tek kızına tüm derman olmuş. Zamanla ne yara kalmış ne çıban. Tüm deri yeniden

değişmiş. Kıpırmızı, kara kara çıban başları sönmüş, hepsi tatlı tatlı pembeleşen güllere dönmüş. Kızın yüzüne kan, her yerine can, yüreğine derman gelmiş. Gülmeye başlamış. Sudan çıktıktan sonra yeşil çayırda gezmiş, gökyüzüne bakarak tüm varlığı şöyle bir içten süzmüş ve kendini anlamaya başlamış.

Midas'ın kızı suda yıkana yıkana ayrı bir can olmuş, ayrı bir can bulmuş. Yepyeni bir güzel kız olarak çevresindeki saray adamlarıyla konuşmuş.

Kral Midas, sevinmiş, sarayına sığamamış. Tüm acıları kaybolmuş, hiç dert çekmemiş bir can olmuş. Kızıyla mutlu günlere, yarınlara dalarken adamlarına kesin emrini vermiş:

— Suyu kazın göl olsun, tüm canlar bu sudan şifalarını bulsun!

Su, göl olmuş. O günden beri derilerinde bir acı duyanlar, sızılardan kurtulamayanlar buraya gelerek dertlerinden kurtulurlar.

Varın siz de için. Varın su içinde siz de kendinizden geçin. Ne dilediğiniz varsa ona göçün.

İbrahim Zeki Burdurlu

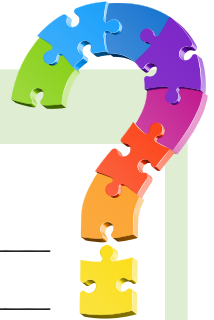
Ülkemin Efsaneleri

Bence bu metnin konusu şudur: _____

Metinle İlgili Zihnimde Oluşan Sorular

- _____
- _____
- _____

Not: Okuma sonrasında cevaplandırılan soruların üstünü çiziniz.

Okuduğunuz metindeki anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını, bunların anlamlarıyla ilgili tahminlerinizi aşağıya yazınız. Daha sonra bu kelime ve kelime gruplarının anlamlarını sözlükten bularak tahminlerinizle karşılaştırınız. Doğru tahmin ettiklerinizi inceleyiniz.

Kelime ve Kelime Grupları	Tahminlerim	D / Y
		☐ ☐
		☐ ☐
		☐ ☐
		☐ ☐

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metnin konusu nedir? Baştaki tahmininiz doğru çıktı mı?
2. Kral Midas'ın kızının aklını oynatmasının sebebi nedir?
3. Metinde Kral Midas'ın duygularını belirten ifadeler hangileridir?
4. Kral, kızını korumak için ne yapmıştır? Kralın yerinde siz olsaydınız ne yapardınız?
5. Kız nasıl iyileşmiştir?
6. Gazlı Göl nasıl oluşmuştur?
7. Gazlı Göl hangi hastalıklara şifa olmaktadır?
8. Sizce metinde anlatılanların hangileri gerçek, hangileri kurgudur? Metinden gerçek ve kurgusal unsurlara örnekler veriniz.

Gazlı Göl kaplıcaları hakkındaki araştırmalarınızı hangi kaynaklardan yaptınız? Bu kaynakların güvenilirliği hakkında neler söylersiniz?

Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin altındaki soruları cevaplayınız.

1. Ahmet, melek gibi biriydi.
2. Sana göre kim haklı?
3. Bu işi senin kadar iyi yapamam.
4. Geç kalmamak için hiç uyumadım.
5. Aydın'a babası ile gidecekti.

- Yukarıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin tek başlarına bir anlamı var mıdır?

- Altı çizili kelimeleri cümleden çıkardığımızda cümlelerin anlamında bir değişiklik olur mu? Niçin?

Yukarıdaki altı çizili kelimeler edattır. Edatlar, kelimeler ve kelime grupları arasında anlam ilgileri kurmakta görevli kelimelerdir. Edatlar, başka kelimelerle ve kelime gruplarıyla birleşerek değişik ve yeni anlam ilgileri kurar. Aşağıdaki örnekleri dikkatle inceleyiniz.

- Birazdan fırtına çıkacak gibi. (tahmin, olasılık)
Bu iş dünküne göre daha kolaymış. (karşılaştırma)
Yumruklarım memleket kadar büyük. (benzerlik)
Lastik patladığı için geç kaldım. (neden - sonuç)
Toprağı saban ile sürdünüz. (araç)
Özgür, telaşla içeri girdi. (durum)
Bağırmama rağmen beni duymadı. (tersine olarak)
Sabaha karşı şehre vardık. (zaman)
İnsanlar rıhtıma doğru yürüyorlar. (yön)
Bu araba ancak on bin eder. (en çok)
Benden başka herkes bu filmi seyretmiş. (dışında)

Siz de okuduğunuz metindeki edatları bulup bunların cümleye kattığı anlamları yazınız.

Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin altındaki soruları cevaplayınız.

1. Deniz ve güneş onun en sevdiği iki sözcüktür.
2. Bugün ya da yarın yola çıkacaklar.
3. Çok uğraştı ama onu ikna edemedi.
4. Bir baktım ki otobüs hareket etmiş.
5. Borcunu verme de göreyim seni!

- Yukarıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin tek başlarına bir anlamı var mıdır?

• Altı çizili bu kelimeleri cümleden çıkardığımızda cümlelerin anlamında bir daralma olur mu? Niçin?

- Yukarıdaki cümlelerde altı çizili kelimeler hangi amaçla kullanılmıştır?

Yukarıdaki altı çizili kelimeler birer bağlaçtır. Bağlaçlar cümle içinde kelimeleri, kelime gruplarını, aynı tür cümleleri ya da ayrı iki cümleyi birbirine bağlayan görevli kelimelerdir. Bağlaçların da edatlar gibi tek başlarına anlamları yoktur. Bağlaçlar “ile” bağlacı hariç (-le, -la), kendilerinden önceki ve sonraki sözcüklerden ayrı yazılır.

Bağlaçlar da edatlar gibi anlama katkı yapar. Aşağıdaki örnekleri dikkatle inceleyiniz.

Müzik ile resim en sevdiğim derslerdir. (beraberlik)
İhtiyacı var ki senden yardım istiyor. (neden - sonuç)
Ardından koştuk fakat yetişemedim. (karşıtlık)
Kermese gidebilirsin ancak eve erken dön. (koşul)
Bugün beni sen bile kızdıramazsın. (de)
Adam olacaksın da biz göreceğiz! (alay, inanmama)
Ne küserim ne incinirim. (olumsuzluk)

Siz de okuduğunuz metindeki bağlaçları bulup bunların cümleye kattığı anlamları yazınız.

Not: Hem bağlaç hem de edat olarak kullanılabilen “ile” yerine “ve” gelebiliyorsa “ile” bağlaçtır.

Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin altındaki soruyu cevaplayınız.

1. Ey insanlar! Sözümü iyi dinleyiniz!
2. Tüh! Yine otobüsü kaçırdım.
3. Hey çocuklar! Buraya gelin!
4. Ay, ne şirin bir köpek bu böyle!
5. Vay gülüm! Nereden bu geliş?

- Yukarıdaki cümlelerde altı çizili kelimeler hangi amaçla kullanılmıştır?

Yukarıdaki altı çizili kelimeler birer ünlemdir. Ünlemler; korku, sevinç, şaşkınlık, acıma, kızgınlık gibi duyguları anlatıp çağrı, buyruk, seslenme, yasaklama gibi durumları belirten kelimelerdir. Ünlemlerden hemen sonra ya da ünlem bulunan cümlelerin sonunda ünlem işareti (!) kullanılır.

Ünlemlerden bazıları şunlardır: a, e, o, ah, ey, of, uf, ah, ha, be, hah, hay, hey, vah, vay, pöh, püf, hop, tuh, tüh, yuh, yuha, aman, hişt, ayol, yahu, haydi, eyvah, bravo, aferin, yazık, hoppala, sakın vb.

Ünlemler de bağlaçlar ve edatlar gibi cümlede anlama katkı yapar. Aşağıdaki örnekleri dikkatle inceleyiniz.

- Ey insanlar! Sözümü iyi dinleyiniz! (seslenme)
Tüh! Yine otobüsü kaçırdım. (üzülme)
Ay, ne şirin bir köpek böyle! (sevinme)
Sakın ha, bir daha buralarda dolaşma! (uyarma)
Ah! O ne güzel bir arabaydı. (özlem)
Of, bu kadar yeter! (bıkkınlık)
Vay gülüm! Nereden bu geliş? (şaşma)

Siz de okuduğunuz metindeki ünlemleri bulup bunların cümlelerin anlamına yaptığı katkıları yazınız.

8. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin türünü (edat, bağlaç, ünlem) ve cümleye kattığı anlamları yazınız.

- O zaman, sırası ile büyüklerin ellerini öpme yarışı başladı.

- Amcalar, dayılar ve yetişkin oğullarla torunlar namazdan dönerlerdi.

- Davulcu hem tokmağı vurur hem maniler okurdu.

- O kadar gürültü yaparlardı ki kendi seslerini duymazlardı.

- Kapıdan çıkarken “Eyvah! Yine geç kaldım!” diye söylenirdi.

9. Etkinlik

Kendinizi, yerli turistleri Gazlı Göl’de gezdiren bir rehber olarak düşününüz. Yaptığınız araştırmadan ve okuduğunuz metinden hareketle turistlere Gazlı Göl’ü anlatınız. Konuşmanızı yapmadan önce anlatacaklarınızın içeriğini düşünce sıralamasına göre düzenleyiniz. Anlatacaklarınızı liste hâline getiriniz. Hayal gücü, benzetme, abartma, mizah vb. den yararlanarak tam bir rehber gibi konuşmanızı yapınız.

Konuşmanızda beden dilinizi etkili bir şekilde kullanmaya, dilimize henüz yerleşmemiş yabancı kelimelerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

10. Etkinlik

Grup olarak yazma yöntemini kullanarak bulunduğunuz mahallenin adının konmasıyla ilgili bir efsane oluşturunuz. Oluşturacağınız efsaneye ilgili aşağıdaki taslağı doldurunuz.

[illegible]

152

Hazırlık Çalışmaları

1. Vatanından uzun süre ayrı kalmış büyükleriniz ve akrabalarınız vatan kavramı için neler söylediler?

2. “

Şahsınıza kötülük eden düşmanı affediniz. Lakin vatanınıza ve milletinize kötülük eden bir kimseyi asla affetmeyiniz.

Hz. Ali

”

Yukarıdaki sözü açıklayınız.

Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

FORSA

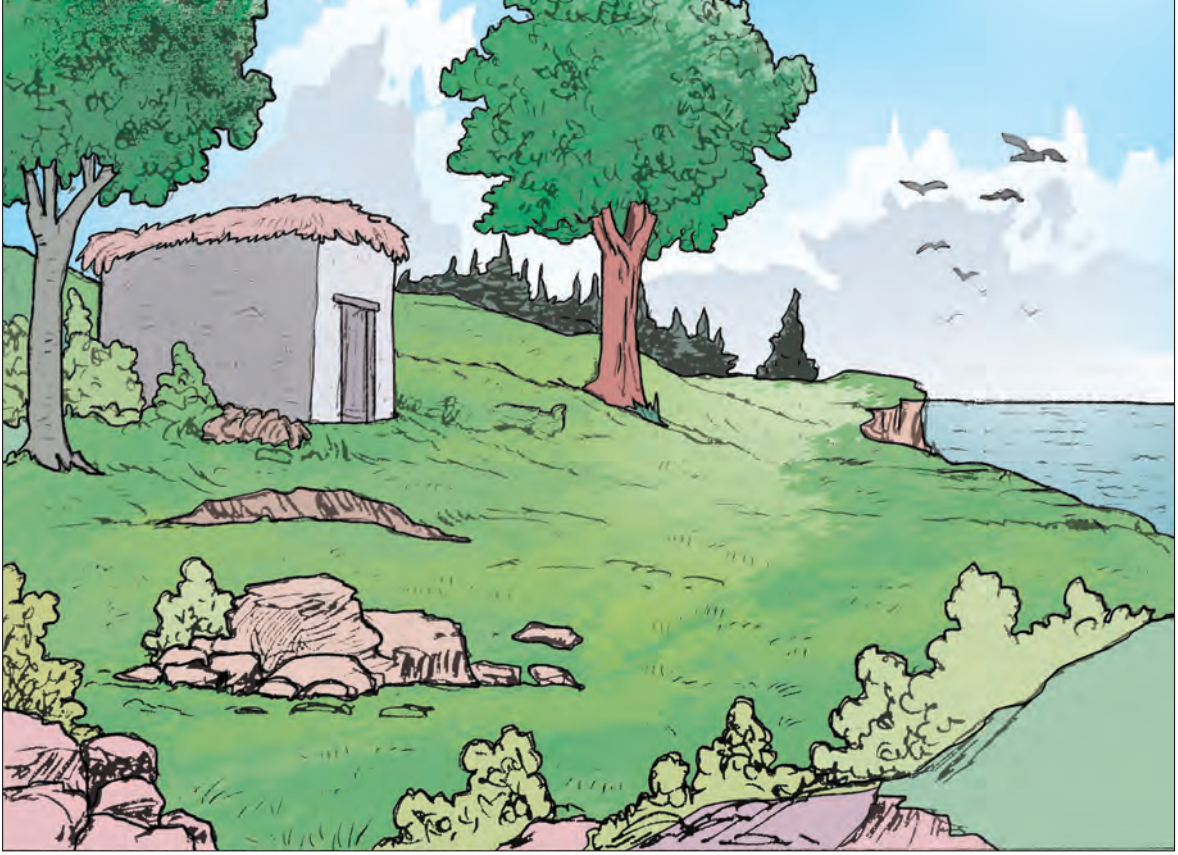
(Kara Memiş, birçok savaşa ve sefere katılmış ünlü bir Türk kaptanıyken otuz yaşında Malta korsanlarına esir olmuştur. Yirmi sene kadirgalarda forsa (gemilerde kürek çeken esir) olarak çalıştırılmıştır. Elli yaşına gelince korsanlar onu “Artık işe yaramaz!” deyip bir adada köle olarak satmışlardır. Adada on sene çiftçi efendisinin yanında karın tokluğuna çalışan Kara Memiş’in bütün ümidi memleketine, Edremit’e, karısına ve şimdi kırk beş yaşında olan oğlu Turgut’a kavuşmaktır. Altmış yaşını geçtikten sonra efendisi onu azat eder. Bir bağın içindeki kulübede tek başına yaşayan Kara Memiş, ara sıra kasabaya iner. Burada ihtiyarlığına acıyanların verdiği yiyeceklerle hayatını devam ettirir. Böylece on sene daha geçer. Artık hiç kuvveti kalmayan Kara Memiş’in eskiden beri gördüğü-kırk yıllık- bir rüyası vardır: Türklerin, Türk gemilerinin gelişi.)

(...)

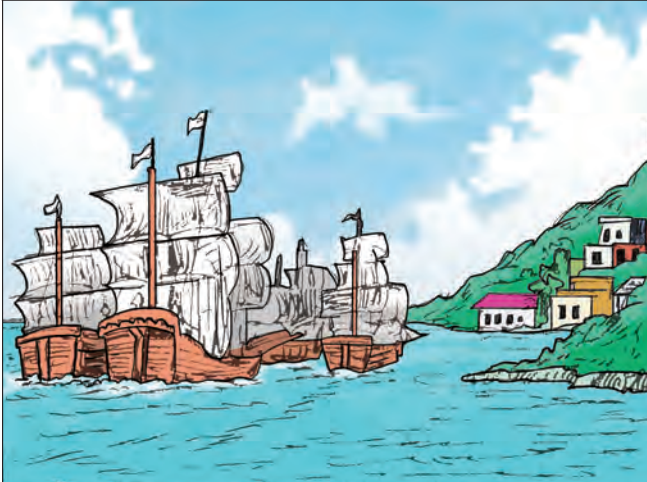
Kulübe duvarının dibine uzandı. Yavaş yavaş gözlerini kapadı.

İlkbahar bir ümit tufanı gibi her yanı parlatıyordu. Martıların, “Geliyorlar, geliyorlar, seni kurtarmaya geliyorlar!” gibi işittiği tatlı seslerini dinleye dinleye daldı. Duvar taşlarının arasından çıkan kertenkeleler üzerinde geziniyorlar, çuvaldan esvabının içine kaçıyorlar, gür, beyaz sakalının üstünde oynaşıyorlardı.

İhtiyar esir, rüyasında ağır bir Türk donanmasının limana girdiğini görüyordu. Kasabaya giden yola birkaç bölük asker çıkarmışlardı. Al bayrağı uzaktan tanıdı. Yatağanlar, kalkanlar güneşin aksiyle parlıyordu.

“Bizimkiler! Bizimkiler!” diye bağıarak uyandı.

Doğruldu. Üstündeki kertenkeleler kaçıştılar. Limana baktı. Hakikaten kalenin karşısında bir donanma gelmişti. Kadırgaların, yelkenlerin, küreklerin biçimine dikkat etti. Sarırdı. Gözlerini açtı. Kalbi hızla çarpmaya başladı. Ellerini göğsüne koydu. Bunlar Türk gemileriydi. Kenara yanaşıyorlardı.

Gözlerine inanamadı. “Acaba rüyam devam mı ediyor?” şüphesine düştü. Fakat uyanırken rüya görülür müydü?

Kanaat getirmek için elini ısırdı. Yerden sivri bir taş parçası aldı. Alnına vurdu. Evet, işte hissediyordu. Uyanıktı. Gördüğü rüya değildi.

O uyurken donanma, burnun arkasından birdenbire zuhur etmiş olacaktı. Sevinçten, hayretten dizlerinin bağı çözüldü. Hemen çöktü. Kenara çıkan bölükler, ellerinde al bayraklar, kalenin etrafına doğru ilerliyorlardı.

Kırk senelik bir beklemenin son azmiyle davrandı. Birden kemikleri çatırdadı. Badem ağaçlarının çiçekli gölgeleriyle örtülen yoldan yürüdü. Kenara doğru koştu, koştu, koştu.

Karaya çıkan askerler, ak sakallı bir ihtiyarın kendilerine doğru koştuğunu görünce:
— Dur, diye bağırdılar.

İhtiyar durmadı, bağırdı:
— Ben Türk'üm, oğullar, ben Türk'üm!..

Askerler onun yaklaştığını beklediler. İhtiyar, Türklerin yanına yaklaşıncı önüne ilk geleni tutup öpmeye başladı. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Hâline bakanların hepsi müteessir olmuştu.

Biraz heyecanı sükûn bulunca¹ ona sordular:

— Kaç yıldır esirsin?

— Kırk!

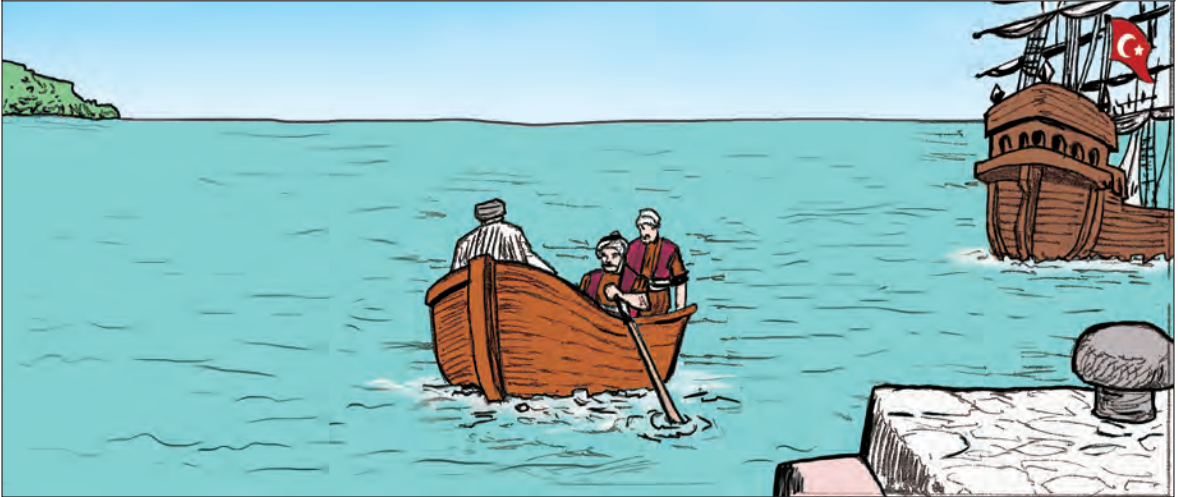
— Nerelisin?

— Edremitli.

1. sükûn bulmak: Yatışmak, sakinleşmek, rahatlamak.

İhtiyarın kollarına girdiler. Kuş gibi deniz kenarına uçurdular. Bir sandala koydular. Büyük bir kadirgaya çıkardılar. Askerin içinde onun menkıbelerini bilmeyen, şöhretini duymayan yoktu. Biraz güvertede durdu. Sevinçten, kırk senedir hasret kaldığı kardeşlerini görmekten şaşırılmış, aptallaşmıştı.

Ayağına bir çakşır geçirdiler. Sırtına bir kaftan attılar. Başına bir kavuk koydular. “Haydi, Bey’in yanına!” dediler.

Kendini kadirgaya getiren askerlerle beraber büyük geminin kıçına doğru yürüdü. Kara pala bıyıklı, sırmalı esvabının üzerine demir, çelik zırhlar giymiş, iri bir adamın karşısında durdu.

— Sen kaptan Kara Memiş misin?

— Evet, dedi.

— Hızır Aleyhisselam’ın geçtiği yerlerden geçen sen misin?

— Benim.

— Doğru mu söylüyorsun?

— Ne yalan söyleyeceğim?

— Aç bakayım sağ kolunu.

İhtiyar, kaftanının altından kolunu çıkardı. Sıvadı. Bey'e uzattı. Bazusunda¹ haç şeklinde derin bir yara izi vardı. Bu yarayı, gecesi altı ay süren bir adadan karısını kaçıırken almıştı.

Bey, ellerine sarıldı. Öpmeye başladı. "Ben senin oğlunum!" dedi.

— Turgut musun?

— Evet.

İhtiyar esir, sevincinden bayılmıştı. Kendine gelince oğlu, ona, "Ben karaya cenk için çıkıyorum. Sen gemide rahat kal." dedi. Eski kahraman kabul etmedi:

— Hayır, ben de beraber cenge çıkacağım.

— Çok ihtiyarsın baba.

— Rahat et! Bizi seyret!

— Fakat kalbim kuvvetlidir.

— Kırk senedir dövüşe hasretim.

Oğlu, "Vurulursun! Vatana hasret gidersin!" diye onu gemide bırakmak istedi.

1. bazusunda: Pazısında.

Kara Memiş, o vakit birdenbire gençleşmiş bir kaptan gibi doğrudu. Duramıyordu. Kalkan, kılıç istedi. Sonra geminin kıçında sallanan sancağı göstererek dedi:

Ömer Seyfettin
Bütün Eserleri Hikâyeler 3
(Hazırlayan: Hülya Argunşah)
(Kısaltılmıştır.)
Çizen: Ali Kafalı

Metinde anlamını bilmediğiniz kelimeler varsa bunların anlamını bağlamlarından hareketle tahmin ediniz. Daha sonra bunların anlamlarını Türkçe sözlükten bulunuz. Tahminlerinizin doğruluğunu kontrol ediniz. Anlamını yeni öğrendiğiniz kelimeleri kendi sözlüğünüze eklemeyi unutmayınız.

Okuduğunuz metinde “ama, fakat, lakin, ancak, bununla birlikte, buna rağmen” gibi geçiş ve bağlantı ifadelerinden hangisi ya da hangileri vardır? Bu ifade ya da ifadelerin kullanılmasının anlama katkısı nedir? Açıklayınız.

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Kara Memiş kimdir?
2. Kara Memiş’in kırk yıllık rüyası nedir?
3. Kara Memiş, uyanınca ne gördü?
4. Askerler, Kara Memiş’i görünce niçin şaşırmışlardır?
5. Askerlerin Kara Memiş’i hemen tanımalarının nedeni nedir?
6. Turgut, Kara Memiş’in babası olduğunu nasıl anlamıştır?
7. Kara Memiş’in cenge katılmak istemesi onun hangi özelliğini göstermektedir?
8. Kara Memiş, son sözüyle ne anlatmak istemiştir? Açıklayınız.
9. Turgut’un yerinde siz olsaydınız babanızı savaşa götürür müydünüz?
10. Kara Memiş’in yerinde olmak ister miydiniz? Niçin?
11. Kara Memiş’in yerinde olsaydınız cenge katılır mıydınız? Niçin?

Metnin okuduğunuz kısmının özetini yazınız. Yazdığınız özetin baştaki özetle uyumlu olmasına özen gösteriniz.

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Vatan sevgisiyle ilgili ezberlediğiniz şiri vurgu ve tonlamaya dikkat ederek okuyunuz.

“Vatan” konulu izlediğiniz videolarda “vatan” kavramı hangi açılardan ele alınmıştır? Açıklayınız. Siz vatan konulu bir video çekseydiniz konuyu nasıl ele alırdınız? Anlatınız.

Aşağıdaki cümlelerde yer alan edatları, bağlaçları ve ünlemi bulunuz. Bunların metnin unsurlarından olan cümlelere kattığı anlamları örnekteki gibi yazınız.

İlkbahar bir umut tufanı **gibi** her yanı parlatıyordu.

Edatın/Bağlacın cümleye kattığı anlam: **Benzerlik anlamı katmıştır.**

Kalenin etrafına doğru ilerliyorlardı.

Edatın/Bağlacın cümleye kattığı anlam: _____

Ben karaya cenk için çıkıyorum.

Edatın/Bağlacın cümleye kattığı anlam: _____

Hayır, ben de sizinle beraber cenge çıkacağım.

Edatın/Bağlacın cümleye kattığı anlam: _____

Edatın/Bağlacın cümleye kattığı anlam: _____

Edatın/Bağlacın cümleye kattığı anlam: _____

Haydi, Bey’in yanına, dediler.

Edatın/Bağlacın/Ünlemin cümleye kattığı anlam: _____

Aşağıdaki kelime ve kavram havuzundan yararlanarak “Vatanını seven biri neler yapar?” sorusundan hareketle “ülkeniz için yapabilecekleriniz” hakkında bir konuşma yapınız. Konuşmanızda bu kelime ve kavramları en az birer kere kullanınız.

15 Temmuz

gelecek

umut

vatan

hedef

ülke

insanlık

şehitlik

kahramanlık

sevgi

“Forsa” metni okuduğunuz şekilde bitmiştir. Bu hikâyeyi hayal gücünüzü kullanarak devam ettiriniz. Hikâyenin devamında okuduğunuz metinde olduğu gibi diyalogların olmasına özen gösteriniz. Yazdığınız metinde anlam bütünlüğünü bozan ifadeler varsa bunları düzeltiniz. Metninizi yazım ve noktalama kurallarına uyumluluk bakımından kontrol ediniz.

Not: Hikâyenin devamı, bu bölüme sığmazsa geri kalan kısmı defterinize yazınız.

Sınıf içinde 4 - 5 kişilik gruplar oluşturunuz. Yazdığınız hikâyeleri birbirinize okuyunuz. Gruptaki en güzel hikâyeyi belirleyiniz. Grup birincisi olan hikâyeler arasından da sınıf birincisini seçiniz. Sınıf birincisi olan hikâyeyi sınıf panosuna asınız. Hikâyeleri seçerken şunlara dikkat ediniz:

- Anlatım bütünlüğünü bozan ifade var mı?
- Yazım ve noktalama kurallarına dikkat edilmiş mi?
- Hikâye “Forsa” metniyle uyumlu olmuş mu?

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- www.eba.gov.tr genel ağ adresindeki “Ses” bölümünden “Büyüklerle Saygı” adlı ses kaydını dinleyiniz.
- Ailenizdeki en yaşlı kişiyle “büyüklerle saygı” konusunda bir görüşme yapınız. Onların sorularınıza verdikleri cevapları not ediniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Aile bizim için niçin önemlidir?
2. Büyüklerimiz bizim için değerli midir? Niçin?
3. “Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir.” hadisişerifini açıklayınız.
4. Büyüklere saygı gösterilmeyen bir toplumda yaşamak ister miydiniz?

Şiiri, noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek sesli okuyunuz. Şiirin alındığı kaynaktaki yazım ve noktalaması korunmuştur. Şiiri okurken buna dikkat ediniz. Şiirde yazım ve noktalama farklılıkları varsa bunları belirleyiniz. Yazım ve noktalama farklılıklarının sebebini sınıfça tartışınız.

NİNEME NİNİNİ

Dolunayı saran bulut
Başında yaşmak ninemin
Bebelere tek dileğim
Yaşını aşmak ninemin

Ninem güzel, suç aynada
Ninem gibi yok dünyada
Yüzünün rengi ayvada
Kokusu leylak ninemin

Seferberliğin sunası
Solmuş saçının kınası
Ninem üç şehit anası
Alnı kardan ak ninemin

Kim dayanır, o dayanmış
Bağrına taş basıp yanmış
Gene Yemen'i mi anmış
Gözleri ıslak ninemin

Ocakta kaynar ıhlamur
Elleri mayalı hamur
Bir deli poyraz savurur
Dökülen yaprak ninemin

Seccâdesi çiçek çiçek
Ninem cici, ninem gökçek
Göçmen kuşlarla göçecek
Mekânı uçmak ninemin

Masal anlat bana masal,
Hey dili şeker, dili bal
Su alıyor artık sandal
Yolu “emrihak” ninemin

Ali Akbaş

Bütün Şiirleri

1. Etkinlik

Okuduğunuz şiirdeki anlamını bilmediğiniz kelimelerle ilgili boşlukları doldurunuz. Kelimelerin anlamlarıyla ilgili tahminlerinizi Tahminim kısmına “X” işareti koyarak belirleyiniz.

Anlamını Bilmediğim Kelimeler	Anlamlarıyla İlgili Tahminim	Sözlük Anlamları	Tahminim Doğru / Yanlış
			☐ ☐
			☐ ☐
			☐ ☐
			☐ ☐
			☐ ☐

2. Etkinlik

Okuduğunuz şiirin ana duygusu nedir? Aşağıya yazınız.

Başlıkları verilmemiş aşağıdaki şiirlerden hangileri “Nineme Ninni” metninin konusuyla benzerlik göstermektedir? İşaretleyiniz.

Öpünce annem beni
Gökten yıldızlar yağar
Rüzgâr yıkmaz bir şeyleri
Ellerini üşütmez kar

Sevince babam beni
İpi kopmaz uçurtmamın
Isınır yüreğim birden
Tadını alırım çocuk olmanın

Abdülkadir Budak
Bir Gül Çocuk

Ne zaman yağmur yağsa dışarda
Cama dayayıp burnumu
Ağlamak gelir içimden
Gözü yaşlı birini görmeyeyim
Tutamam kendimi ben
İster annem olsun ağlayan
İster gök, değişmez
Bir bulut geçer hemen
Katılmak ister gibi acılarına
Benim de gözlerimden

İsmail Uyaroğlu
Çocuk ve Şiir

Halam başka kentten gelir
O gelince evimizde
Eşyalar bile değişir.
Herşeyi bir sevinç sarar,
Keyfi gelir halıların,
“Buyurunuz” der koltuklar.
Evin içi kıpır kıpır,
Giren çıkan belli olmaz,
Çay tepsisi her an hazır.
Hele hele ben hiç durmam,
Yaramaz olurum biraz
Okşadıkça beni halam

Hasan Lâtif Sarıyüce
Çocuklara Şiirler

Bir gün dönecek kırlangıçlarım
Göreceksin anne
Şarkılarla dolacak bülbül deresi
Çiçek açacak erik ağaçları
Ve bademler
Karanfil kokulu
Sabahlara uyanacağız.
Göreceksin anne
Bir gün dönecek kırlangıçlarım
Şarkılarla dolacak bülbül deresi

Gökhan Akçiçek
Bülbül Deresi Şiirleri

Kırılır da bir gün bütün dişliler,
Döner şanlı şanlı çarkımız bizim.
Gökten bir el yaşlı gözleri siler,
Şenlenir evimiz, barkımız bizim.

Yokuşlar kaybolur, çıkarız düze
Kavuşuruz sonu gelmez gündüze,
Sapan taşlarının yanında füze
Başka âlemlerle farkımız bizim.
(...)

Necip Fazıl Kısakürek
Çile

4. Etkinlik

Okuduğunuz şiirle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Ninenin başındaki yaşmak hangi yönüyle, neye benzetilmiştir?
2. Şiirde nine anlatılırken çeşitli benzetmeler yapılmıştır. Bunlardan hangisi ya da hangileri hoşunuza gitti?
3. Nine hangi acıları yaşamıştır? Bu, şiirin hangi dördlüğünde anlatılmaktadır?
4. Şiirde anlatılan nine, hangi tarihî olaylara tanıklık etmiştir?
5. Şiirin yazıldığı zamanda nine hayatta mıdır? Bunu nereden anlayabiliriz?
6. Şiiri yazan siz olsaydınız ninenizi nelere benzetirdiniz? Niçin?
7. Bu şiir için başka nasıl bir başlık konabilir?

5. Etkinlik

Şiirle ilgili aşağıya bir soru da siz yazınız. Sorunuzu bir arkadaşınıza sorunuz.

Sorum : _____ ?

6. Etkinlik

a. "Nineme Ninni" şiirinin şekil özellikleriyle ilgili kim yanlış bir açıklama yapmıştır? Doğrusunu bırakılan boşluklara yazınız.

Şiirin bütün dördlüklerinin son dize-ri arasında aşağıdaki gibi bir kafiye ve redif uyumu vardır.

_____aşmakninemin
 _____leylakninemin
 _____akninemin
 _____ıslakninemin
 _____yaprakninemin
 _____uçmakninemin
 _____"emrihak" ninemin

• Yuvarlak içindeki sesler kafiye-yi oluşturur.

• Altı çizili kelimeler rediftir.

2. dördlüğü'n kafiye ve re-difleri şöyledir.

_____aynada
 _____dünyada
 _____ayvada
 _____leylak ninemin

- "a" lar kafiye-yi oluşturur.
- "da" lar rediftir.

Ayça

Rifat

Şiirin 6. dördlüğündeki kafiye ve redifleri şöyle gösterebiliriz:

_____ çiçek
_____ gökek
_____ göçecek
_____ uçmak ninemin

- “ç” ler kafiye.
- “ek” ler rediftir.

Şiirin 1. dördlüğünde sadece 2 ve 4. dizelerde kafiye ve redif vardır:

_____ bulut
_____ yaşmak ninemin
_____ dileğim
_____ aşmak ninemin

kafiye

redif

Tarık

Suna

Yanlış açıklama yapan: _____

Doğrusu şudur: _____

b. Aşağıdaki dördlüklerin kafiye ve rediflerini sıra arkadaşınızla birlikte bulup bırakılan boşluklara yazınız.

Seferberliğin sunası
Solmuş saçının kınası
Ninem üç şehit anası
Alın kardan ak ninemin

Kim dayanır, o dayanmış
Bağrına taş basıp yanmış
Gene Yemen'i mi anmış
Gözleri ıslak ninemin

Ocakta kaynar ıhlamur
Elleri mayalı hamur
Bir deli poyraz savurur
Dökülen yaprak ninemin

Masal anlat bana masal
Hey dili şeker, dili bal
Su alıyor artık sandal
Yolu “emrihak” ninemin

7. Etkinlik

Ailenizin en yaşlısıyla yaptığınız görüşmelerden yararlanarak sınıfınızda “İnsanlar yaşlandıklarında ne isterler?” sorusuyla ilgili beyin fırtınası yaptığınızı ve beyin fırtınasının sonucunda şu cevapların ortaya çıktığını düşününüz:

- Birey olarak kendilerini özgür hissetmek isterler.
- Olgunlaşma yolculuğuna devam etmek isterler.
- Geçmişle geleceği buluşturmak isterler.
- Sağlıklı ve mutlu günler geçirmek isterler.
- Saygınlıklarını korumak isterler.
- Sevgi ve ilgi görmek isterler.

Ailenizin en yaşlısıyla yaptığınız görüşmeden yola çıkarak bu cevaplardan birini açıklayınız. Konuşmanızda “ama, fakat, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen” gibi duygu ve düşünceler arasında bağlantı ve geçiş ifadelerini kullanınız.

8. Etkinlik

Büyüklerinizden birine sevginizi ifade etmek için iki dördlükten oluşan bir şiir yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Ülkemizin doğal güzelliklerini, kültürel zenginliğini anlatan resim ve fotoğraflar getiriniz.
- Türkiye'mizi anlatan şiirler bulunuz. Hoşunuza giden bir şiiri ezberleyiniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Yurt kelimesinin anlamı nedir?
2. Anadolu denince aklınıza neler geliyor?
3. Yurdumuzun tarihî ve doğal güzellikleri hakkında neler biliyorsunuz?
4. Getirdiğiniz resim ve fotoğraflarla sınıfınızı süsleyiniz.

“Öğretmenimin Mektubu” metnini dinlemeden önce 1. etkinliği inceleyiniz. Metni dikkatle dinleyiniz.

ÖĞRETMENİMİN MEKTUBU

(DİNLEME METNİ)

“Öğretmenimizin Mektubu” nu dinlerken aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Metinde Geçen	Yer Adları	
	Kişi Adları	
	Tarihler	
	Tarihî Olaylar	

Dinlediğiniz metinde geçen bazı kelimeler ve bu kelimelerin anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimeler dinlediğiniz metinde hangi anlamda kullanılmıştır? İşaretleyiniz. Gerekirse metni tekrar dinleyiniz.

tulum	Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi.	☐
	Deriden yapılmış üflemlili çalgı, gayda.	☐
cephes	Yön, yan, taraf.	☐
	Üzerinde savaşın sürdüğü bölge.	☐
saz	Her tür müzik aracı, çalgı.	☐
	Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış.	☐

3. Etkinlik

Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Konu: _____

Ana fikir: _____

4. Etkinlik

Dinlediğiniz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. “Biz bu topraklara sevgi çiçeklerini açtırmaya gelmişiz.” sözüyle ne anlatılmak istenmiştir?
2. “Bin yetmiş bir yılından beri Anadolu’da bayram var, düğün var her gün.” cümlesiyle hangi tarihî olay anımsatılmak istenmiştir? Bu olayın önemi nedir?
3. Yazarın metinde Yunus Emre’den söz etmesinin nedeni ne olabilir?
4. Metinde sözü edilen diğer Türk büyükleri kimlerdir? Bu kişilerin hangi özellikleri ön plana çıkarılmıştır?
5. Metinde hangi illerimiz ve bölgelerimiz, hangi özellikleriyle yer almıştır?
6. Metnin yazarı siz olsaydınız yurdumuzun hangi özelliklerinden, hangi değerlerinden söz ederdiniz? Niçin?
7. Yazarın bayrak, vatan ve İstiklal Marşı’mızla ilgili düşünceleri nelerdir?
8. Metinde bir tutarsızlık olduğunu düşünüyor musunuz?

5. Etkinlik

“Yurdumuzun doğal ve tarihî güzelliklerinin korunması” konusunda kısa bir sunum planlayınız. Sunumunuz için çeşitli görsel materyaller hazırlayınız, prova yapınız. Sunumlarınızı öğretmeninizin belirleyeceği süre içinde tamamlayınız.

Sunum yapan arkadaşlarınızın sunum sırasındaki el ve kol hareketlerine jest ve mimiklerine dikkat ediniz. Onların bu hareketleriyle dinleyicilere yani sizlere ne tür mesajlar verdiğini söyleyiniz. Bunun için aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Kafa ya da kulaklarla oynama

Bunu yapan kişi içinde bulunduğu durumdan utanıyor, sıkılıyordur.

Konuşurken elleri arkada bağlamak

Bu hareket bir tür üstünlük ve kendine güven hareketidir.

Konuşurken sık sık boyun kaşıma

Bu hareket bir tür şüphe veya emin olma işaretidir.

Aşağıdaki metni dikkatle okuyunuz. Metin, İtalyan yazar Edmondo de Amicis'in (Edmondo de Amicis) Çocuk Kalbi romanından alınmıştır. Bu metin, romanın kahramanı Enrico'ya (Enriko) babasının yazdığı bir mektuptur. Mektubu kendi cümlelerinle Türkiye'mize uyarlayarak yeniden yazınız. Yazınızı zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanınız. Mektubunuzu e-posta olarak öğretmeninize ya da arkadaşlarınıza gönderiniz, sosyal medyada paylaşınız.

Enrico, ulusal bayramlarda İtalya'yı şöyle söyleyerek anmalısın: İtalya, sevgili vatanım, annemin ve babamın doğduğu ve gömüleceği, orada yaşayıp orada ölmeyi umduğum, çocukları orada büyüyeceği ve orada öleceği soylu ve değerli toprağı... Yüzyıllar boyunca yüce ve şanlı bir ülke olduğun hâlde, daha birkaç yıl önce birleşip özgürlüğüne kavuşan güzel İtalya! Senin uğrunda çok değerli kişiler savaş alanlarında, birçok kahraman darağacında can verdiler. Üç yüz kente ve otuz milyon vatan evladına analık eden ulu toprak! Ben, henüz çocuk olduğumdan senin anlamını tam olarak algılayamıyorum ve senin her köşeni tanımıyorum ama önünde saygıyla eğiliyor ve seni tüm ruhumla seviyorum. Sende doğmuş olmaktan, senin oğlun olmaktan gurur duyuyorum. Işıl ışıl denizlerini, yüce Alp Dağları'nı seviyorum, Görkemli anıtlarını ve iz bırakan ölümsüz anılarını seviyorum. Şanını ve güzelliğini seviyorum. Gözümü açıp güneşi ilk kez gördüğüm, adını ilk kez duyduğum toprak! Seninle kıvanç duyan bir parçan gibi seni bir bütün olarak seviyor ve saygıyorum. Senin her zerrene aynı derecede sevgi ve minnet duyuyorum. Paha biçilmez Torino, kibirli Cenova, bilge Bologna, büyüleyici Venedik, güçlü Milano, kibar Floransa, dehşet saçan Palermo, uçsuz bucaksız ve güzel Napoli, harika ve ölümsüz Roma, sizleri bir evladın hissettiği saygıyla karışık bir sevecenlikle seviyorum. Seni seviyorum aziz vatanım! Yemin ederim ki tüm çocuklarını bir kardeş gibi seveceğim! Yaşayan ve ölmüş büyük insanların yüreğinde hep saygıyla anacağım. Her zaman çalışkan ve dürüst bir yurttas olacağım. Üstünü örten sefaletten, cehaletten, haksızlıktan, suçlardan seni arındırmak ve hak ederek kazandığın gücün yüceliği içinde huzurlu bir yaşam sürebilmeni sağlamak için var gücümle, bıkıp usanmadan uğraşarak sana layık olmaya çalışacağım. Yazgımın izin verdiğiince aklımla, bedenimle, yüreğimle sana alçak gönüllülük ve yüreklilikle hizmet edeceğime, eğer bir gün senin uğrunda kanımı ve yaşamımı vermem gerekirse senin kutsal adını gökyüzüne haykırarak ve kutsanmış bayrağına en son öpücüğümü göndererek kanımı ve canımı seve seve vereceğime yemin ederim.

Baban

Edmondo de Amicis

Çocuk Kalbi

(Çeviren: Gülbende Kuray Ulusoy)

A large rectangular box with rounded corners and an orange border, containing horizontal lines for writing. The box is empty and occupies the upper two-thirds of the page.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Coğrafi keşifler hakkında bilgi toplayınız.
- Ay yüzeyine yapılan insanlı ilk uzay uçuşu hakkında araştırma yapınız.

OZAN¹

Kaynak başında nöbet tutandır ozan
Gece yazan gündüz yazan içli içli saz çalan
Ozan güzelliğin özünü yakalayandır

Gerçek ozan yaşlanmaz hiç ölmez
Gökteki yıldızlar gibidir hiç sönmez
Ozan yüzyıllara meydan okuyan yaşlı çınardır

Sözleri tuzağa düşüren bir avcıdır ozan
Yelkenle en güzel düşlere kürek sallayan
Yokuşlara sevgi çuvalıyla tırmanan direngen² bir hamaldır

Zamanı aşan yarına koşandır ozan
Gerçek sofrasında bağdaş kurup lokma yiyen
Ozan yılmayan dize gelmeyen bileği bükülmeyendir.

Zeynel Beksaç

Gökkuşağında Salınan Çocuk

1. Bu şiir, Kosova Türk şiirinin usta şairlerinden Zeynel Beksaç'a aittir. Şiir, orijinal yazım ve noktalaması korunarak kitabınıza alınmıştır.
2. direngen: Direnen, inatçı.

HALAY

Davranın, halaya durun koçaklar,
İşte baş, işte davul, işte meydan!
Güzel halay çeken güzel kucaklar,
Güzeli sevmeyen çıksın aradan!

Çal davul çal, güm güm oynasın yürek,
Üfle zurna üfle, uzun uzun çek,
Yiğit olan, efe olanlar gerçek,
Ayak ayak gider, çıkmaz sıradan.

Dönün dalga dalga, yol yol dönünüz,
Dönün takım takım, kol kol dönünüz,
Geniş geniş dönün, bol bol dönünüz,
Dönün, bağışlasın sizi yaradan!

Ulu çamlar gibi işte beşiniz,
Sıra dağlar mıdır yoksa eşiniz?
El ele tutuşun, hep birleşiniz,
Sizinle öğünür elbet bu vatan!

Tecer der, çalınır gönlümde davul,
Ana kız el ele, babayla oğul,
Yiğitler çıkıyor meydana, savul,
Savul gam kasavet bugün buradan!

Ahmet Kutsi Tecer

Bütün Şiirleri

A) 1, 2, 3 ve 4. soruları şiire göre cevaplayınız.

1. Şiirde millî kültürümüzün hangi öğeleri anlatılmaktadır?

2. Halayın oynanış şekli hangi dizelerde anlatılmaktadır?

3. Şaire göre, halay oyunu ile birlik beraberlik arasında nasıl bir ilişki vardır?

4. Şiirin ana duygusu nedir?

B) Aşağıdaki kelimelerle bu kelimelerin Türkçe anlamlarını eşleştiriniz.

1 analiz	a. oturum
2 transfer	b. taşıma
3 organizatör	c. düzenleyici
4 fiks menü	ç. çözümleme
5 seans	d. tek liste

C) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru ifadeleri yazınız.

1. Tek başlarına anlamları olmayan _____ cümledeki diğer kelime ve kelime grupları arasında çeşitli ilgiler kurar.
2. “İnci gibi dişleri vardır.” cümlesinde “gibi” _____ cümleye benzerlik anlamı katmıştır.
3. Korku, sevinç, acı, üzüntü ve şaşma vb. aniden ortaya çıkabilen duyguları ifade eden kelimelere _____ denir.
4. İki kelimeyi, aynı değerde iki cümleyi, iki yargıyı ve bazen de iki paragrafı bağlamaya yarayan kelimelere _____ adını veriyoruz.
5. “Eve gittim fakat onu bulamadım.” cümlesinde bağlaç olan “_____” sözcüğü iki cümleyi birbirine bağlamıştır.

Ç) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, yapılan eylemin “daha önce yapıldığı” anlamı yoktur?
A) Kardeşimle bugün de tartıştık. B) Siz buraya dün de gelmiştiniz.
C) Yarışı bu yıl da aynı at kazandı. D) Ne iyi ettin de geldin.
2. Aşağıdakilerin hangisinde “için” edatı cümleye sebep-sonuç anlamı katmıştır?
A) Dügün için hazırlıklara ne zaman başlayacaksınız?
B) Bu ayakkabılar için tam bir hafta çalıştım.
C) Sürmeyi tam öğrenemediği için bisikletini dışarı çıkarmıyor.
D) Kardeşin seni görmek için ta köyden gelmiş.

3. Höşmerim birçok yemek türü gibi kadınlarımızın yaratma gücünden doğmuştur. Bayıla bayıla yediğimiz nice yemekleri analarımız keşfetmiştir. Evdeki kıt malzemeyi değerlendirerek yeni yeni yemekler yapmakta kadınlarımızın bir benzeri yoktur. Köy, kasaba ve kent mutfaklarında yapılan bütün yemek türleri toplanıp liste yapılırsa ortaya on binlerce yemek adı çıkar ki bu kadar yemek çeşidi hiçbir ulusun mutfağında yoktur.

Bu paragrafın ana fikri hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) Türk kadınları höşmerim gibi özgün yemekler yapmakta çok maharetlidir.
- B) Türk kadınları yemek yapmada çok beceriklidir.
- C) Höşmerim az malzemeli millî yemeğimizdir.
- D) Höşmerimi Türk kadınları, analarımız keşfetmiştir.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Bu şerbet İzmir'in Tire ilçesinde çok bilinir.
- B) Benim için hiçbir çorba tarhananın yerini tutamaz.
- C) Anadolu'da bayramda seyranda davulla başlar.
- D) Muhsin Bey konuğa ikrama çok özen gösterirdi.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktanın kullanımında bir hata yapılmıştır?

- A) Dr. Ziya Pamukçugil'in evi burada mı?
- B) On yedi km. sonra şehrin tabelasını görürüz.
- C) Portakal, mandalina, greyfurt vb. meyveler tüketin.
- D) Tören 17.30'da başlayacaktı ama hiç ses seda yok.

6. Ünü sınırlarımızı aşmış, bütün dünyada tanınır ve sevilir hâle gelmiş Nasrettin Hoca, adı üstünde "hoca"dır, bir gönül ehlidir, bir bilgi, hikmet ve nükte dehasıdır. O, Türk-İslam medeniyetinin "gülen yüzü"dür. Güldürürken düşündüren bir halk bilgesidir. Bu sıfatları çoğaltmak elbette mümkündür. Çünkü

Bu paragraf aşağıdakilerin hangisiyle devam ettirilmelidir?

- A) O sadece komik bir adamdır, komedyendir.
- B) Nasrettin Hoca, çok yönlü bir kişiliğe sahiptir.
- C) O Yunus Emre ve Mevlâna gibi bir Türk büyüğüdür.
- D) Onun yaşadığı devirde bilge olmak zordu.

6. TEMA

BİLİM VE TEKNOLOJİ

Hazırlık Çalışmaları

1. İnsanda merak duygusu olmasaydı ne olurdu?
2. Keşif ve icat (buluş) arasındaki fark nedir?
3. Bir uzay geminiz olsaydı nereye gitmek isterdiniz? Niçin?

Metni, hızlı okuma tekniğine göre okuyunuz. Bunun için öğretmeninizden yardım alınız.

BÜYÜK KEŞİFLER

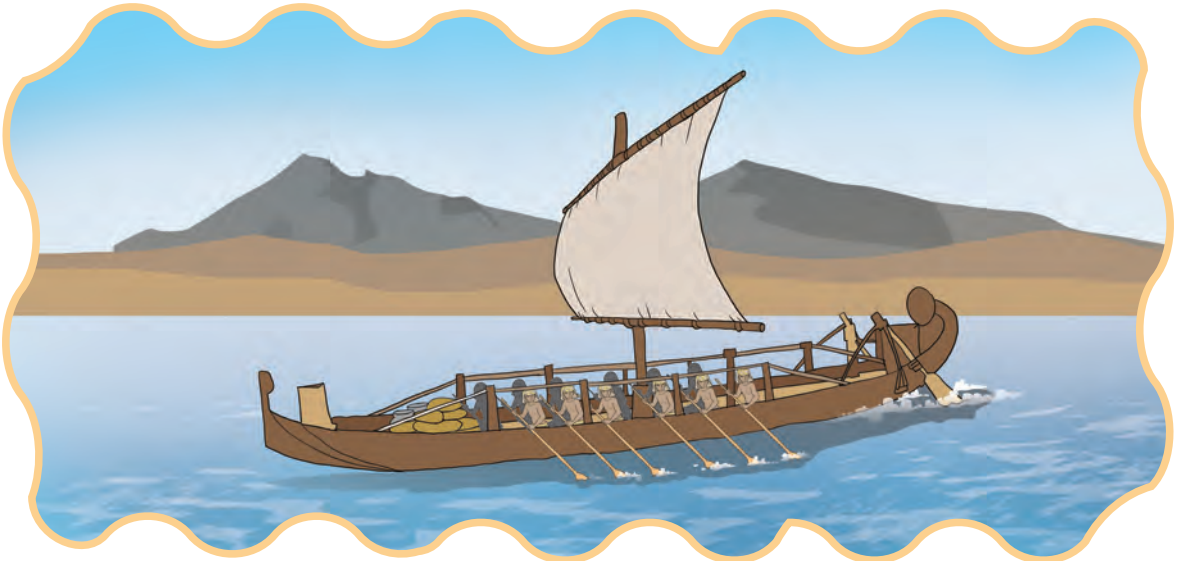
İnsanoğlu hep merak etti. Nehrin öte yanını, ormanın sonunu, tepenin arkasını... Hep aradı; verimli ve zengin toprakları, daha iyi yaşam olanaklarını. Böylece serüvenlerle dolu keşifler tarihi başladı!

İnsanların keşif yapmakla ilgili pek çok hayali de vardı. 1804 yılında Etienne Gaspard Robert (Etiyen Gaspar Rober) adlı bir buluşçu sıra dışı bir keşif aracı tasarladı. Robert, bu araçla okyanus ötesi keşif gezilerine çıkabileceğini hayal etmişti. Araç hiçbir zaman yapılmadı ama insanlar keşif yapmayı hep sürdürdü.

İlk gezginler Eski Mısırlılar, Fenikeliler ve Eski Yunanlardı. Eski Mısırlılar Kızıldeniz'e yelken açtı. Fenikeliler ve Eski Yunan-

lar Atlas Okyanusu'nu geçmeye çalıştı. Yaptıkları gerçekten cesaret isteyen bir işti. Gezinler aylarca hatta yıllarca süren zorlu yolculuklara çıktıklarının farkındaydı. Bazen yelkenlerine dolan rüzgâr sayesinde, bazen de kürek çekerek ilerliyorlardı. "Deniz canavarlarıyla" karşılaşmaktan da epeyce korkuyorlardı. Deniz canavarları zannettikleri canlılar da büyük olasılıkla balinalar ya da dev kalamarlardı.

Gezinler gündüz Güneş'i, gece de Kutup Yıldızı'nı izleyerek yönlerini bulmaya çalışıyordu. Gezinlerin işlerini kolaylaştıracak çalışmalar yapan bilim insanları da vardı. **Eratosthenes (Eratostenes)**, Dünya'nın büyüklüğünü hesaplamaya çalışıyordu. Enlem ve boylamdan söz eden ilk

bilim insanı **Ptolemaios (Batlamyus)** da bir Dünya haritası hazırlıyordu. 600'lü yıllara gelindiğinde artık Afrika keşfedilmişti. Ancak keşifler tarihinde daha yalnızca bir arpa boyu yol alınmıştı.

Vikingler Keşifte

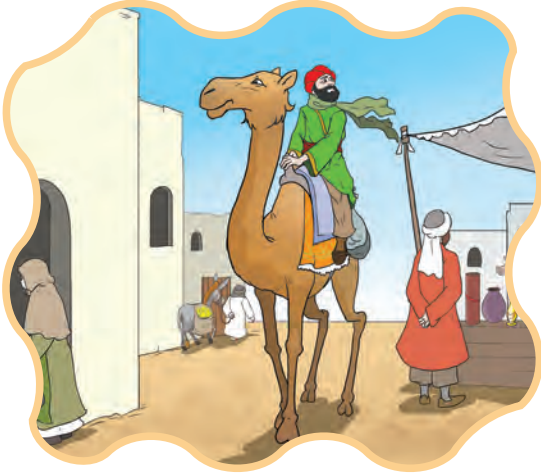
800'lü yıllarda denizci bir halk, keşifler tarihine adını yazdırdı: **Vikingler!** Bu insanlar doğudan batıya, kuzeyden güneye her yöne yelken açtılar. İzlanda'yı ve Grönland'ı keşfettiler. Hatta Kuzey Amerika'yı keşfeden ilk Avrupalılar onlar oldu. Vikingler, uçsuz bucaksız denizlerde yol aldıkları yelkenli gemilerinde kuzgun beslerlerdi. Yakınlarda bir kara olup olmadığını anlamak için bu kuzgunları serbest bırakırlardı. Kuzgunlar geri dönmezse yakınlarda bir kara parçası olduğunu anlarlardı.

Vikingler çok iyi denizcilerdi. Bulutların şekli ve rengi, suyun rengi, rüzgâr, yosunlar, denizde gördükleri diğer canlılar, pek çok şey onlar için anlamlı birer ipucuydu. Bu ipuçlarından yararlanarak denizde ilerliyorlardı.

İpek Yolu Zorluklarla Dolu

Ticaret geliyor; pek çok mal, kara ve deniz yoluyla bir yerden bir yere taşınıyordu. O zamanlar Çin'den başlayıp Anadolu'dan geçen ve Avrupa'ya ulaşan önemli bir ticaret yolu vardı. İpek Yolu olarak adlandırılan bu yol aracılığıyla pek çok mal alım satım amacıyla ülkeden ülkeye taşınırdı. Peki, bu mallar nelerdi? İpek, kâğıt, porselen, baharat ve değerli taşlar... Gezinler bunları alıp satarak para kazanıyordu. Ancak bu yol zorluklarla doluydu. Pamir Dağları'nı aşmak, Gobi Çölü'nü geçmek, aslan, kaplan, ayı ve benzeri yaban hayvanlarıyla karşılaşmak zorlukların yalnızca bir kısmıydı. Acaba on yedi yaşındaki genç gezgin

Marco Polo (Marko Polo), İpek Yolu'nu geçmeye karar verdiğinde bu zorlukların farkında mıydı? (...)

Asya ve Afrika Kıtaları Mercak Altında

1300'lü yıllara gelindiğinde pek çok gezgin Asya ve Avrupa'da keşfedilmemiş topraklar arıyordu. **İbn Battuta** da bunlardan biriydi. İbn Battuta, önce Mekke ve Medine'ye gitti. Sonra Çin'i, İspanya'yı, Doğu ve Batı Afrika'yı dolaştı. İbn Battuta'nın en az 120.000 kilometre yol katettiği ve aynı yoldan ikinci kez geçmediği söylenir.

Büyük Keşifler Çağı Başlıyor

1400-1600 yılları arasında denizcilik öyle çok gelişti ki büyük bir keşif patlaması yaşandı. Çinliler, Portekizliler, İspanyollar dünyanın dört bir yanına yelken açtı. 1405 yılında Çinliler zamanın en büyük gemisini yaparak Hint Okyanusu'nu dolaştı. 1488'de Portekizli gezgin **Bartolomeu Dias (Bartolomeyu Diyas)**, Ümit Burnu'nu keşfetti. Ümit Burnu, Afrika'nın güneydeki en uç noktası olduğundan, Afrika'nın batısından doğusuna geçilmiş oldu. Ardından Avrupa'dan Hindistan'a uzanan deniz yolu açıldı. **Christopher Columbus (Kıristofır Kolombus)**, 1492 yılında Atlas Okyanusu'nu geçerek Bahama Adaları'ndan birine ulaştı ve tarihe adını "Amerika'yı keşfeden gezgin" olarak yazdırdı.

1498 yılında Portekizli gezgin **Vasco da Gama (Vasko dö Gama)**, Avrupa'dan Hindistan'a uzun bir deniz yolculuğu gerçekleştirdi. Ancak mürettebatın çoğu, C vitamini eksikliğinden kaynaklanan bir hastalık olan iskorbütten yaşamını yitirdi.

İspanyol gezgin **Ferdinand Magellan (Ferdinand Macellan)** da 1519 yılında beş gemiyle yolculuğa çıktı. Amacı, daima batıya giderek Çin'e ve Hindistan'a ulaşmaktı. Ancak hastalık-

lar ve savaşlar nedeniyle hem Magellan hem de mürettebatın çoğu bu yolculuğun sonunu görmedi. Hatta gemilerden yalnızca biri yolculuğu tamamlayabildi. 1522 yılında bu gemi İspanya'ya ulaştı. Böylece deniz yoluyla Dünya çevresinde bir tur atılmış oldu. Magellan da her ne kadar yolculuğu tamamlamamış olsa da Dünya'nın çevresini dolaşan ilk insan olarak anılmaya başlandı.

Bazı Yolculuklar da Bilimsel Amaçlarla Yapıldı

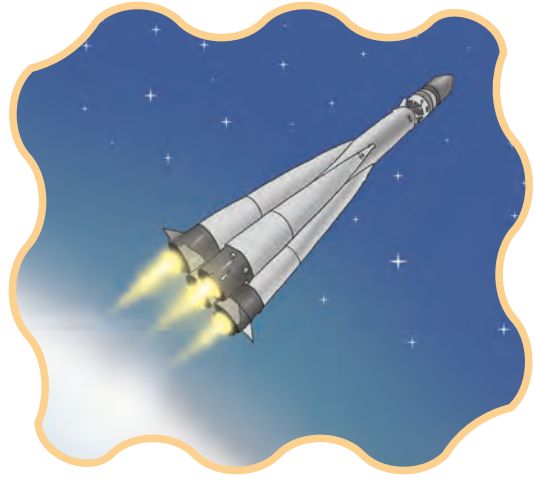
Bilimin gelişmesi 1800'lü yıllarda keşiflerin yönünü değiştirdi. Pek çok gezgin bilimsel araştırmalar yapmak amacıyla da yolculuklara çıktı. Ünlü kaptan **James Cook (Ceymis Kuk)**, Büyük Okyanus'ta pek çok yolculuk gerçekleştirdi ve deniz haritaları hazırladı. Doğa bilimci **Alexander von Humbolt (Aleksandır von Humbolt)**, Güney Amerika'nın kuzeybatısında kelebekler, bitkiler ve yer bilim üzerine keşifler yaptı. Bir yerin coğrafyasıyla hava durumu arasında ilişkiler olduğunu gözlemledi. Bu çalışmalar, evrim kuramını ortaya koyan **Charles Darwin'e (Çarls Darwin)** esin kaynağı oldu.

1900'lü yıllar, önce Kuzey Kutbu'nun sonra da Güney Kutbu'nun keşfedilmesiyle başladı. ABD'li gezgin **Robert Peary (Rabirt Piriy)**, Kuzey Kutbu'na ilk ayak basan gezgin kabul edildi. Güney Kutbu'nun keşfi sırasında Norveçli gezgin **Roald Amundsen (Roald Amundsen)** ve İngiliz **Robert Falcon Scott (Rabirt Falkın Sıkat)** arasında bir yarış oldu. Amundsen köpekli kızaklar sayesinde bu yarış kazandı.

1961 yılında **Yuri Gagarin (Yuri Gagarin)** uzaya çıktı. Artık insanoğlu gözünü uzaya dikmişti. Böylece keşifler tarihi yeni bir yöne kayd. Uzayda keşfedilecek çok şey vardı.

Tuğba Can

Bilim Çocuk Dergisi
(Kısaltılmıştır.)

1. Etkinlik

Metni okurken anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime grupları varsa bunların anlamlarını kullandıkları cümlelerden yola çıkarak tahmin ediniz. Daha sonra bu kelime ve kelime gruplarının anlamlarını Türkçe sözlükten, atasözleri ve deyimler sözlüğünden yararlanarak öğreniniz. Yeni öğrendiğiniz bu kelime ve kelime gruplarını kendi sözlüğünüze kaydetmeyi unutmayınız.

2. Etkinlik

Sizce okuduğunuz metinde neden isimler koyu renkle yazılmıştır? İsimleri koyu renkle yazmak yerine daha başka neler yapılabilir? Yazınız.

3. Etkinlik

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız. Metinle ilgili soruları cevapladıktan sonra bu etkinlikten neler öğrendiğinizi ifade ediniz.

1. Keşifler tarihi nasıl başlamıştır?
2. İlk gezginler kimlerdir?
3. Afrika ne zaman keşfedilmiştir?
4. Vikinglerin dünya keşif tarihindeki yeri nedir?
5. İpek Yolu'na bu adın verilmesinin nedeni ne olabilir?
6. Dünya keşif tarihi açısından en önemli yıllar hangileridir? Bu yıllarda hangi keşifler yapılmıştır?
7. Bilimsel amaçlı keşifleri kimler, nerelere yapmıştır?
8. Kutupların keşfi hangi yıllarda olmuştur?
9. Uzayın keşfinde ilk adımı kim atmıştır?
10. Keşifler olmasaydı ne olurdu?
11. Keşifler, dünya tarihini nasıl etkilemiştir?
12. Sizce metinde geçen en önemli keşif nedir?
13. Keşif yapan insanların kişilik özelliklerini birkaç kelime ile anlatmanız gerekseydi hangi kelimeleri kullanırdınız? Niçin?

4. Etkinlik

hayal

5. Etkinlik

This image shows a single sheet of white paper with rounded corners. It features horizontal blue lines spaced evenly down its length. The top and bottom edges are framed by a thick orange border. There are no markings or text on the page.

a. Apollo 11'in Ay'a yolculuğunu anlatan bir hikâye yazınız. Hikâyenizi aşağıdaki taslağa göre oluşturunuz. Hikâyenizi yazarken yazım kılavuzu kullanınız. Hikâyenizde terimler dışında, yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanınız. Hikâyenizi yazmak için defterinizi kullanınız.

Hikâyemin Taslağı

Zaman: _____

Mekân: _____

Şahıslar: _____

Kısaca olaylar: _____

Hikâyemin serim bölümünde anlatacaklarım: _____

Hikâyemin düğüm bölümünde anlatacaklarım: _____

Hikâyemin çözüm bölümünde anlatacaklarım: _____

b. Yazdığınız hikâyeyi düzenleyiniz. Bu düzenlemede hikâyenizi yeniden okuyunuz. Hikâyenizde anlam bütünlüğünü bozan ifadeleri, yazım ve noktalama hatalarını belirleyip düzeltiniz. Düzenlediğiniz hikâyeyi sosyal medyada paylaşınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

En sevdiğiniz ulaşım aracıyla (bisiklet, otomobil, otobüs, tren, hızlı tren, uçak, gemi, balon vb.) ilgili bilgiler toplayınız. Bu araçlarla ilgili kısa sunum planlayınız. Sunumunuzda görseller kullanınız. Sunuma hazırlanırken provalar yapınız. Sunum süreniz için öğretmeninizden bilgi alınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. Ulaşım denince aklınıza ilk gelenler nelerdir?
2. Teknolojik gelişmeler ve ulaşım arasında nasıl bir ilişki vardır?
3. Aşağıdaki bilmecelelerin cevaplarını bulunuz.

1 Dağdan gelir dak gibi,
Kolları budak gibi,
Eğilir, su içer,
Bağırır oğlak gibi.

2 İki kardeş birbirini kovalar.

3 Üç ayaklı, dört başlı, yarısı yenir, yarısı yenmez.

4 Dağdan gelir tıkır tıkır, ayakları gümüş bakır.

5 Cansızdır, kaçır, havada uçar.

6 Sulu yerde kışner, susuz yerde kışlar.

Cevaplar: 1. Otomobil, 2. Bisiklet, 3. Kağın, 4. Tren, 5. Uçak, 6. Gemi

Şiir, yazım ve noktalaması korunarak kitabınıza alınmıştır. Şiiri buna dikkat ederek okuyunuz. Metnin günümüz yazım ve noktalama kurallarına uymayan yerlerini sınıfça belirleyiniz.

MAVİ PORTAKAL

Dostlar ben şeytanın bacağını kırdım
Altı bin metrede gökyüzünde
Masmavi bir portakal ısırdım
Bir şahin uçurdum beyaz demirden
Gagası demir, kuyruğu demir, kursağı demirden

Güzel kuş, deli kuş, demir kuş
Tepeden tırnağa bulut, yıldız
İliklerine kadar yıldırım
Sapına kadar insan kesilmiş.

Bir şahin uçurdum beyaz demirden
Tâ... dünyanın öteki ucundan
Gelmiş bizim Yeşilköy'e konmuş
Açmış sonuna kadar bulut kokan kanatlarını
Sermiş çimene
Alıp sırtına uçuracak bizi
Yıldızlara sürtüne sürtüne
Bir şahin uçurdum beyaz demirden
Çelikten kaşları ne güzel çatılmış

Tam altı saat durmadan
Canım canına yüreğim yüreğine karışmış
Güzel kuş, deli kuş, demir kuş
Ben demir kesilmiştim,
Demir kuş olmuş
Beraber ısırmışız iştahla
Mavili turunculu portakalı
Damlamış dudaklarımızın kenarından
Zamanın balı
Kabuklarını Tuna'ya atmışız mavi portakalın
Çekirdeklerini Akdeniz'e
Dünya gözü ile bakmışız dünyamıza.

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Dol Karabakır Dol

Okuduğunuz şiirde anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime grupları varsa bunların anlamlarını bağlamlarından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu Türkçe sözlükten, atasözleri ve deyimler sözlüğünden yararlanarak kontrol ediniz.

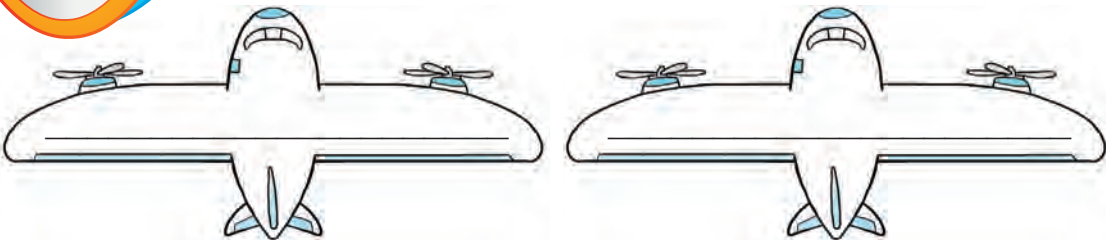

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Şiirin konusu ve ana duygusu nedir?
2. Şiirde, bir uçak yolculuğuna çıkıldığı hangi ifadelerden anlaşılmaktadır?
3. “Gaga, kuyruk, kursak” kelimeleri ile uçak arasında nasıl bir ilgi kurulmuştur?
4. “İliklerine kadar yıldırım / Sapına kadar insan kesilmiş” dizeleriyle uçak yolculuklarının hangi özelliği vurgulanmıştır?
5. Uçağın beyaz bir şahine benzetilmesinin nedeni ne olabilir?
6. “Mavili turunculu portakal” ifadeleriyle ne anlatılmak istenmiştir?

Okuduğunuz şiir için iki farklı başlık yazınız.

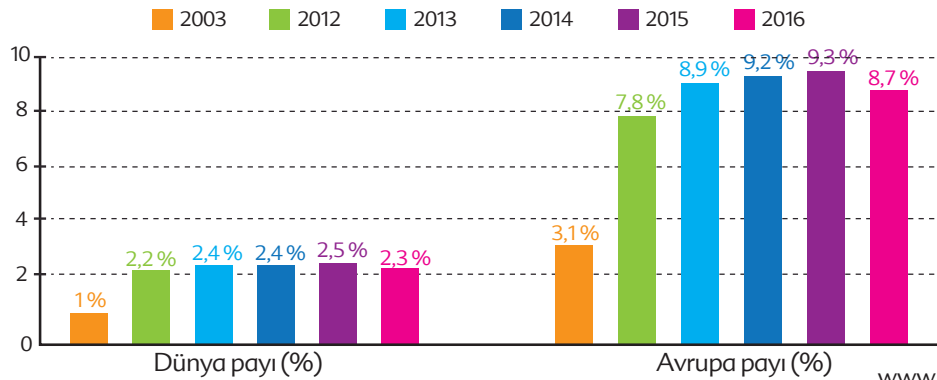

Aşağıdaki tabloları ve grafiği inceleyiniz. Tablolarda ve grafikte verilenlerden yola çıkarak ülkemizin hava yolu ulaşımındaki yeri hakkında yorumlar yapınız.

Dünya Yolcu Sıralamaları 2016		Avrupa Yolcu Sıralamaları 2016		Yorumum
Ülke	Toplam Yolcu	Ülke	Toplam Yolcu	
ABD	1.649.104.899	İngiltere	270.565.957	
Çin	1.019.736.630	Almanya	225.043.765	
Japonya	295.620.903	İspanya	189.291.206	
İngiltere	270.565.957	Fransa	174.993.361	
Hindistan	255.192.579	Türkiye	174.153.146	
İspanya	229.635.009	İtalya	165.009.467	
Almanya	225.043.765	Rusya	160.723.839	
Brezilya	199.525.103	Hollanda	70.378.737	
Endonezya	188.838.839	Norveç	54.078.766	
Fransa	174.993.361	Yunanistan	53.297.805	
Türkiye	174.153.146	Toplam	1.537.536.049	
				Yorumum
İtalya	165.009.467			
Rusya	160.723.839			
Avustralya	153.843.153			
Kanada	140.359.911			
Güney Kore	136.435.778			
Toplam	5.438.782.339			

www.uhdb.gov.tr

Türkiye'nin Dünya ve Avrupa'daki Hava Yolu Yolcu Payları

www.uhdb.gov.tr

Yorumum: _____

5.

Etkinlik

Hazırlığını yaptığınız sunumunuzu öğretmeninizin belirlediği süre içinde yapınız. Sunumunuzu yaparken dinleyicilerle göz teması kurunuz. Gereksiz el ve kol hareketleri yapmayınız. Sunum sırasında çok hareketli olup dinleyicilerin dikkatini dağıtmayınız. Ses tonunuzu iyi ayarlayınız.

Akıllı tahtanın ya da saydam sunumun önüne geçmeyiniz. Sunumunuzdaki yazıların okunaklı olmasına dikkat ediniz. Sunumunuzda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanınız.

Sunum sonrasında kendinize “Bu etkinliği daha iyi nasıl yapabilirdim?” sorusunu sorunuz.

6.

Etkinlik

Aşağıdaki şiirden hareketle siz de istediğiniz bir ulaşım aracıyla ilgili şiir yazınız.

UÇAK YOLCULUĞU

Bir uçağım olmalı benim
Binip üstüne binip üstüne
Şu dünyayı gezmeliyim,
Gidip Akdeniz kıyılarına
Merhaba demeliyim
Sıcak sıcak denizlerde
Çimen gemici çocukları.

Bir uçağım olmalı benim
Binip üstüne binip üstüne
Daha uzaklara gitmeliyim,
Ta Fransa'ya, Berlin'e.
Selam demeliyim dört iklimden,

Özgürlük için dövüşmeye gelenler
Ölümlü günler bitti mi
Öten tüfekler sustu mu
Kazanlarda sıcak aşlar pişti mi?

Bir uçağım olmalı benim
Binip üstüne binip üstüne
Diyar diyar gitmeliyim.

Cahit Külebi

Bütün Şiirleri

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Türk ya da yabancı bilim insanlarından biri hakkında araştırma yapınız. Bu bilim insanının hayatıyla ve bilime yaptığı katkılarla ilgili kısa notlar alınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. Bilim insanı olmak ister misiniz? Niçin?
2. Bilim insanı olmak için hangi özelliklere sahip olmak gerekir?
3. Hangi konuda bir buluş yapmak isterdiniz? Niçin?
4. Aziz Sançar ismini duydunuz mu?

“Buldum... Buldum...” metnini önce noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Sonra dörderli gruplar oluşturunuz. Grupça metni canlandırarak okuyunuz. Bu okuma sırasında ses tonunuzu okuduğunuz karakterin özelliğine göre ayarlayınız.

BULDUM... BULDUM...

(Sahnenin bir köşesinde bir hamam kurnası. Kartondan yapılabilir böyle bir kurna. Üzerinde de bir hamam tası vardır. Her ikisi için de Arşimet zamanında plastik madde olmadığını anımsatmak gereksiz olmakla birlikte, plastik eşyaların kâğıtla kaplanarak onlara bakır görüntüsü verilebileceği de düşünülmelidir. Masanın üzerinde öğrencilerin ders aracı olarak kullandıkları kolay görülebilecek büyüklükte bir yerküreyle bir silindir vardır. Masada ayrıca tahta bir kalem kutusu, büyükçe bir ayna, bir de uzun tahta cetvel vardır. Düş Robotu, Düş Bilgisayarı'nın başında çalışmaktadır.)

İPEK — (Elinde defter, kalemle içeri gi-

rer. Defterini, kalemini masaya bırakır, silindiri ve küreyi eline alarak uzun uzun inceler. Silindirin taban çapını, kürenin Ekvator çevresini ölçer, ölçüleri deftere yazar.) Tamam işte. Şimdi işim çok kolay.

DÜŞ ROBOTU — (İpek içeri girdiğinden beri onu incelemektedir.) Ne yaptığını sorabilir miyim İpek?

İPEK — Sevgili Düş Robotu, bu silindirle kürenin alanını ve hacmini hesaplıyorum. Çok kolay. Formülleri var nasılsa. Tamam işte. (Defterini kapatır.) Yaşasın, derslerim bitti!

DÜŞ ROBOTU — O zaman hiç durma, hemen çocuk parkına git, tahterevalliye bin.

İPEK — Neden?

DÜŞ ROBOTU — Belki de masanın üzerindeki aynayı kullanarak bir ateş yakmak istersin.

İPEK — (Aynayı eline alıp sağa sola hareket ettirir, sonra da yüzüne bakıp saçlarını düzeltir.) Aynayla niye ateş yakayım? Niçin böyle garip önerilerde bulunuyorsun Düş Robotu?

DÜŞ ROBOTU — Belki de bisiklete binersin. Bu durumda bisikletindeki o çarkları döndüren dişli burguları kullanmış olursun. Ayaklarınla çark dişlisini döndüreceksin ya pedalları çevirirken.

İPEK — Ne demek oluyor bu sözler? Hiçbir şey anlamıyorum. Niçin böyle konuşuyorsun Düş Robotu?

DÜŞ ROBOTU — Belki bir nedeni vardır. Sevgili İpek, belki de seninle ben şöyle geçmişe doğru bir düş yolculuğuna çıkarız. Ne dersin?

İPEK — (Sevinçle) Yaşasın!.. Çok isterim Düş Robotu.

DÜŞ ROBOTU — İpek’ciğim, demin silindirle, kürenin alanlarını, hacimlerini hesapladın formüllerini uygulayarak. Öyle değil mi?

İPEK — Evet.

DÜŞ ROBOTU — Peki, söyler misin bana, o formülleri kim bulmuş?

İPEK — Kim?

DÜŞ ROBOTU — Arşimet.

İPEK — Arşimet mi? Bilmiyordum.

DÜŞ ROBOTU — Kaldırıcı bulan kim? Tahterevalliye binerken bunu düşündün mü hiç? Arşimet yine... Çark dişlisiyle işleyen burguyu, vidayı bulan kim? Arşimet. Bisiklete bu sayede binebiliyorsun. Bisikletin hareket edemezdi yoksa.

İPEK — Arşimet... Hani Eski Yunan Çağında yaşayan bilgin değil mi? Hani bir gün hamamda yıkanırken birden sevinç içinde... (İpek’in sözünü tamamlamasına kalmadan içeri Arşimet girer.)

DÜŞ ROBOTU — İşte Arşimet. Hoş geldiniz Sayın Arşimet.

ARŞİMET — Hoş bulduk. (Çevresine bakınır. Masa üzerindeki silindir ve yerküre ilgisini çeker. İpek yanına yaklaşır. Arşimet, İpek’e dikkatle bakar. Şaşırmışa benzer.)

ARŞİMET — Burası Siraküza değil. Neresi burası?

İPEK — Burası Türkiye. (Kentin adını söyler.)..... kentindeyiz.

ARŞİMET — Ben Siraküza’da yaşarım.

DÜŞ ROBOTU — Sayın Arşimet, şu anda sizin yaşadığınız zamanın çok uzağındayız. Siz İsa’dan önce 287 yılında doğdunuz. Oysa şimdi neredeyse İsa’dan sonra 2000’inci yıllardayız.

ARŞİMET — (Cetveli alarak kalem kutusunu destek yapar. Cetvelin üzerine yerküreyi oturtur.)

İşte böyle... Bu gerçek yerküre olsaydı bile sonuç değişmezdi. Söylemek istediğim şu: Bana yeterince sağlam bir dayanakla yeterince uzun ve sağlam kaldırıcı verin, dünyayı bile yerinden oynatabilirim.

DÜŞ ROBOTU — Evet. Böyle söylemiş-
tiniz. Biliyor musunuz Sayın Arşimet, buluş-
larınız bugün de kullanılıyor. Çarklar, bur-
gular, palangalar...

İPEK — Palanga nedir?

ARŞİMET — Palanga, halat ve makara-
lardan yapılmış ağır cisimleri çekmeye ya-
rayan bir aygıttır.

İPEK — Aaa... Evet, anımsadım. Bazı ya-
pılarda kullanılıyor.

DÜŞ ROBOTU — Sevgili Arşimet, size
ilişkin pek çok öykü anlatılmıştır hep. Me-
rak etmişimdir, sizin ayna kullanarak düş-
man gemilerini yaktığınız doğru mu?

(Arşimet'in bu soruyu yanıtlamasına ola-
nak kalmadan içeri Kral Hieron (Hiyeron) gi-
rer, müzik eşliğinde. Arşimet saygıyla eğilir.)

II. HİERON — (Başındaki tacı çıkararak)
İyi günler Arşimet. Nasılsın Dostum?

ARŞİMET — Sağ olun Kralım, iyiyim.

II. HİERON — Bu küçük kız da kim?

İPEK — Adım İpek. Bu okulda öğrenci-
yim.

II. HİERON — Ben de Siraküza Kralı II.
Hieron. Beni tanıyor musun?

İPEK — Hayır, Sayın Kral, tanımıyorum.

II. HİERON — Arşimet'i tanıyorsun ama
değil mi?

İPEK — Evet. Arşimet'i tanıyorum.

II. HİERON — Buna hiç şaşırmadım.
Krallar ölür ama bilginler yaşar. Arşimet ol-
masaydı adım tümünden unutulacaktı. Eğer
kitaplarda birazcık olsun benden söz edili-
yorsa bu, Arşimet sayesinde. Sevgili Arşি-
met, bu tacı görüyor musun?

(Tacı eline alarak Arşimet'e yaklaşıp.)

İPEK — Ne kadar güzel bir tac.

II. HİERON — Doğru, küçük kız, bu tac

çok güzel bir tac. İşte ben de bu tac yüzün-
den Arşimet'e geldim ya... Bu tacı bana Si-
raküzalı bir kuyumcu yaptı. Som altından
olduğunu söylüyor kendisi. Gerçekten öyle
mi merak ediyorum. Belki bir kısmı altın
kaplama olabilir. Ya da değersiz bir maden-
den. Bozmak, kazımak istemedim. Yazık
olur bu güzel taca. Bunu ancak sen çözebi-
lirsin Arşimet. Bu tac, saf altından mı, değil
mi? İncelemeni yap. Sonucu da bana bildir.

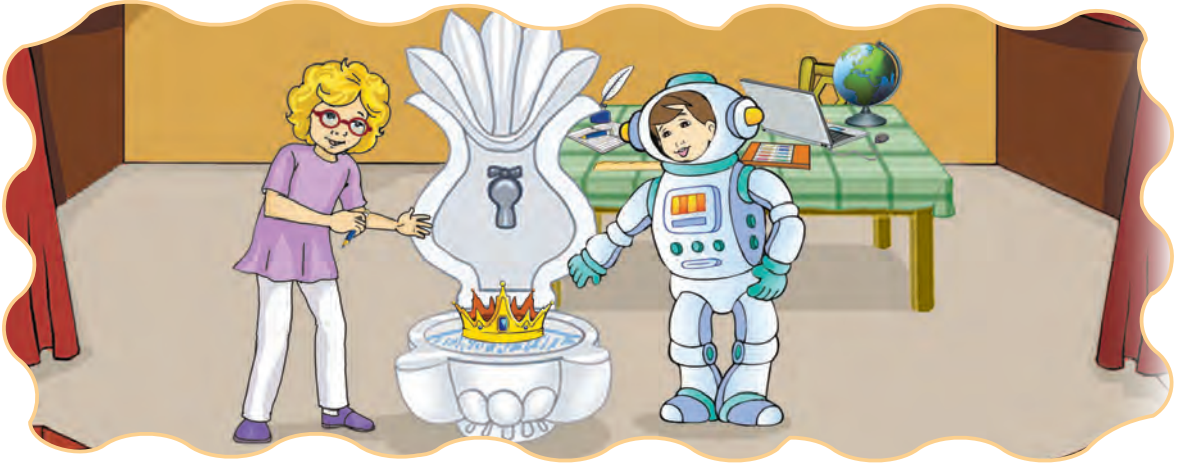

ARŞİMET — (Elindeki taca bakarak)
Olur, Sayın Kral'ım. Hemen incelemeye
başlarım.

II. HİERON — Beni görmeye gel. Hoşça
kal Arşimet. (Arşimet duymamıştır. Çünkü
tacı incelemeye başlamıştır bile.) Hoşça kal
küçük kız...

İPEK — (Dizini kırarak saygıyla selamlar
Kral'ı.) Güle güle Sayın Kral.

ARŞİMET — (Elinde tacla düşünür, son-
ra yürür. Masa başına geçer, tüylü bir ka-
lemle hesaplar yapmaya başlar, yorulmuş-
tur. Üstündeki bazı giysileri çıkarır. Kurnanın
başına giderek yıkanmaya başlar. Arşimet
rolünü oynayacak çocuğun tam anlamıyla
çıplak olması gerekmektedir kuşkusuz.
Bedenini tümüyle saran ten rengi bir giysi
kullanılabilir. Ya da kurnayla seyircinin ara-
sına çekilen yarı saydam bir perde de işe ya-
rayabilir. Arşimet'in giysileri görünmez

böylece. Arşimet, hamam taşıyla başına su dökme hareketleri yapar. Suyun da gerçek su olması gerekmez. Arşimet bir süre sonra duraksar. Sonra birden ayağa kalkarak heyecanla bağırır.) Buldum... Buldum... (Her şeyi bırakarak, koşarak çıkar sahneden.)

DÜŞ ROBOTU — İşte Arşimet Yasası böyle bulundu.

İPEK — Nedir o yasa?

DÜŞ ROBOTU — Bir sıvı içine giren her şey, ağırlığının bir kısmını yitirir. Çünkü sıvının içinde aşağıdan yukarıya dikey bir itişle karşılaşır. Bu itişin gücü, taşan sıvının ağırlığı kadardır. İşte bu yasaı bulmuştu Arşimet. Bu yasadan yararlanarak da Kral'ın tacının saf olup olmadığını da anlayabilecekti artık.

İPEK — Nasıl?

DÜŞ ROBOTU — Bak istersen birlikte deneyerek yapalım. (Kurnayı tutarak sahne önüne getirirler.) Kurnadaki suyu işaretle İpek. Kalemle su seviyesinin bulunduğu yeri çiz. Oldu. Şimdi tacı suyun içine bırak. Su yükseldi değil mi? Şimdi bu taşan suyun hacmini bulursak bu suyun ağırlığı, tacın ağırlığına eşittir. Suyun özgül ağırlığı 1 olduğuna göre hacimle ağırlık aynı demektir. Kurna, silindir gibi. Yüksekliğini ölçüp şu aradaki silindir parçasının hacmini bulabiliriz değil mi?

İPEK — Evet.

DÜŞ ROBOTU — Sudan söz ettiğimize göre hacmiyle ağırlığı birbirine eşittir. Bu da tacın ağırlığına eşittir. Anlatabildim değil mi?

İPEK — Evet. Çok iyi anladım.

DÜŞ ROBOTU — O zaman bulduğun ağırlığı, altının özgül ağırlığına böldün mü çıkan sayı taşan suyun hacmine eşitse taş, saf altından yapılmış demektir.

İPEK — Evet. Çünkü hacimle özgül ağırlığının çarpımı o cismin ağırlığını verir.

DÜŞ ROBOTU — Çok doğru. İşte çağının önemli buluşçusu Arşimet'in yasaı. Biliyor musun İpek; Siraküza, Romalılar tarafından kuşatıldığında Arşimet her şeyden uzak, yere çizdiği bir daire ile uğraşıyordu. Roma Kumandanı Marcellus (Marselus), Arşimet'in korunmasını emretmişti ama Arşimet'in yanına gelen askerin bundan haberi yoktu. Arşimet, askere "Dairemi bozma!" demişti. Asker hiç tanımadığı Arşimet'i öldürmeden hemen önce.

İPEK — Yazık. Arşimet'i çok sevdim.

DÜŞ ROBOTU — Ben de... (Seyircilere) Sizler de Arşimet'i sevdiniz değil mi? (El sallar.) Hoşça kalın.

Ülker KÖKSAL
Tiyatro Oyunları 2

1. Etkinlik

Okuduğunuz metinde yer alan bazı kelime ve kelime grupları ile bunların sözlük anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının metinde geçtiği cümlelerin altını çiziniz, anlamlarını bağlamlarından hareketle tahmin ediniz. Tahminleriniz doğrultusunda kelime ve kelime gruplarını anlamlarıyla eşleştiriniz. Bunlarla cümleler kurunuz.

- 1 kurna
- 2 burgu
- 3 saf
- 4 çark
- 5 tahterevalli
- 6 kumandan
- 7 kaldıraç
- 8 vida

☐ Döndürülerek bir yere sokulan burmalı çivi.

☐ İki ucuna birer kişi oturup karşılıklı olarak havada yükselip inerek eğlenmeyi sağlayan, ortasından bir yere dayalı tahta veya metal araç.

☐ Katıksız, arı, katışıksız.

☐ Bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası.

☐ Az bir kuvvet ile büyük bir yükü kaldırmaya yarayan, bir dayanma noktası üzerinde hareket edebilen, inip kalkabilen sert çubuk.

☐ Komutan.

☐ Hamam ve banyolarda musluk altında bulunan, içinde su biriktirilen, yuvarlak, mermer, taş veya plastik tekne.

☐ Delik açmaya yarayan keskin, çelik alet.

2. Etkinlik

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metinde anlatılan olaylar nerede geçmektedir?
2. İpek nasıl bir kişiliğe sahiptir?
3. Metinde Arşimet'in hangi buluşlarından söz edilmektedir?
4. Metinde, buluşlarıyla medeniyete katkı sağlayanların hiç unutulmayacağı, hangi karakterin ağzından dile getirilmiştir?
5. Yazar, metinde işlediği konuda yeteri kadar bilgiye sahip midir? Bu, metnin hangi bölümlerinden anlaşılmaktadır?
6. Metindeki gerçek unsurlar nelerdir?
7. Metinden hareketle yazarın hayal gücü hakkında neler söylenebilir?
8. Bu metni siz yazmış olsaydınız metinde başka hangi karakterlere yer verirdiniz? Niçin?

a. Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Metinde olaylar mı, yoksa düşünceler mi anlatılmaktadır? _____
- Metinde anlatım kimin ağzından anlatılmıştır? _____
- Metinde karşılıklı konuşmalar var mıdır? _____
- Yay ayraç içindeki ifadelerin metinle ilgisi nedir? _____
- Okuduğunuz metin sahnede canlandırılmaya uygun mudur? _____

b. Aşağıdaki paragrafları okuyunuz.

Yaşanmış ya da yaşanabilir olayları sahnede izleyiciye göstermek amacıyla oluşturulan metinlere tiyatro denir. Tiyatro metinlerinin iki temel ögesi vardır: olay ve kişiler. Tiyatro eserlerinde olaylar oluş hâlinde ve tümüyle konuşmaya ve harekete dayalıdır. Konuşmalar genellikle karşılıklıdır. Bazen kişiler kendi kendine de konuşur.

Tiyatro eserlerinde olaylar yazarın ağzından değil, eserdeki kişiler tarafından aktarılır. Kişilerin yapmaları gereken hareketler yay ayraçlar içinde verilir.

c. Paragraftaki bilgilerden ve etkinliğin a bölümündeki sorulara verdiğiniz cevaplardan yola çıkarak “Buldum... Buldum...” metninin türünün ne olduğunu yazınız.

ç. Aşağıdaki metinlerden hangisi bir tiyatro metninden alınmamıştır? İşaretleyiniz.

(...)

GÜZİN: (Mutfak kapısından) Kuzum, açık açık söyler misin? Sen niye döndün, geri geldin?

SERDAR: Unuttuğum bir şey var!

GÜZİN: Ne bekliyorsun öyleyse? Unuttuğun her ne ise al, git!

SERDAR: (Duymazlıktan gelir.) Sallanır koltuğu buraya sen mi koydun?

GÜZİN: İyi olmamış mı?

SERDAR: Eski yeri daha iyiydi!

GÜZİN: O senin görüşün! Unuttuğun ne? Herhâlde devetabanıdır!

(...)

Necati Cumalı

(...)

(Perde açıldığında Muhtar tahra ile odun kesmektedir. Biraz kestikten sonra durur, terini siler. Etrafı dinler. Bir ayak sesi duyulur. Arkasından bir at kısnemesi. Öne doğru yürürken Çetebeşi Hayta Hüseyin yanına yaklaşır.)

Hayta Hüseyin: Selamün aleyküm Muhtar Efendi!

Muhtar: Ve aleyküm selam Hüseyin Ağa'm! (Elini uzatarak) Hoşgeldiniz ağam! Se-falar getirdiniz!

Hayta Hüseyin: Hoş bulduk Muhtar. Ne yapıyordunuz?

Muhtar: Gördüğün gibi odun kırıyorum! Yine odun bitti.

Hayta Hüseyin: Yananla yenene dağlar dayanmaz, demiş atalar.

Muhtar: Doğru söylemişler ağam! Şuraya, dağlar gibi yığdığım odun, güneşi gören karlar gibi eriyip gitti.

Osman Karataş

(...)

Remzi, benden evvel karar vermiş göründü. Madama:

— Sen şimdi buraya ne istiyorsun, bakayım?

— Ben bilmem! Hani herkesin evlerine ne veriyorlar?

— Canım, sen şimdi herkesin evini bırak! Sen şu odana ne istiyorsun?

— Geçende yirmi kâğıt verdilerdi hani!

— Yooo... Yirmi kâğıt verince ben bayağı oda tutarım. Sen bize samanlık veriyorsun. Hele bir hesap et!..

— Siz ne veriyorsunuz?

— Sen bizim verdiğimizize bakma. Sen bir olacağını söyle hele!

Hararetli bir pazarlık başladı. Remzi, hiç benim yüzüme bakmıyor, işi bozacak bir şey söyleyeceğimden korkuyor gibiydi.

(...)

Memduh Şevket Esendal

4. Etkinlik

a. Aşağıdaki kelimeleri kök ve eklerine örnekteki gibi ayırınız.

buhar	dalgıçtan	inek	bakıcı	insanlar	
1	2	3	4	5	
kolluk	fark et-	yıldızımız	çekyat	akbaba	tavukçular
6	7	8	9	10	11

tavuk – çu – lar
Kök Yapım eki Çekim eki

b. Yukarıda kök ve eklerine ayırdığınız kelime ve kelime gruplarını kutucuklardaki ölçüt-
lere göre örnekteki gibi yazınız.

Tek kök hâlinde olup hiç ek almayanlar

Tek kök hâlinde olup sadece çekim eki alanlar

Tek kök hâlinde olup sadece yapım eki alanlar

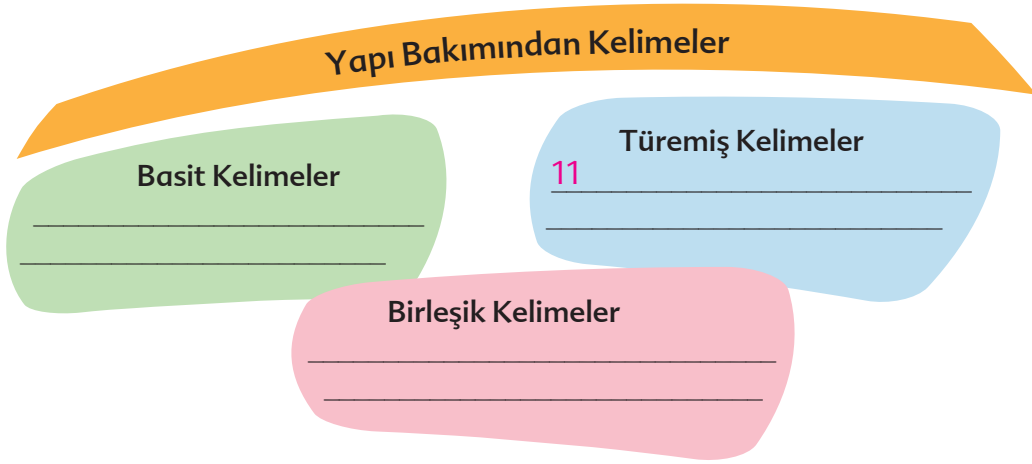
İki ayrı kökten oluşanlar

Tek kök hâlinde olup hem yapım hem de çekim eki alanlar

11

c. Türkçede kelimeler yapı bakımından üç gruba ayrılır: basit, türemiş, birleşik. Hiçbir ya-
pım eki almamış tek kök durumundaki kelimeler, yapı bakımından basittir. Basit kelimeler
çekim eki alabilir. İsim ya da fiil köklerinden yapım ekleriyle türemiş kelimeler yapı bakımın-
dan türemiştir. Türemiş kelimeler en az bir tane yapım eki alır. İki ya da daha çok kelimenin
bir araya gelip kaynaşmasıyla oluşan yeni anlamlı kelimeler yapı bakımından birleşiktir. Bir-
leşik kelimeler birleşik isim ve birleşik fiil olarak ikiye ayrılır.

Yukarıdaki paragraftan, etkinliğin a ve b bölümünde yaptıklarınızdan hareketle aşağıdaki şemaya a bölümündeki kelime ve kelime gruplarının numarasını örnekteki gibi yazınız.

ç. Aşağıdaki kelime ve kelime gruplarının numaralarını ilgili oldukları kutucuklara yazınız.

	Basit Kelimeler	Türemiş Kelimeler	Birleşik Kelimeler
1 gemilerini			
2 halat			
3 hareket etmek			
4 zaman			
5 krallar			
6 aynayı			
7 kaldıracın			
8 yerküre			
9 burguyu			
10 dişli			
11 çarklar			
12 yapılar			
13 merak ettim			
14 görüntüsü			
15 emretmek			
16 biraz			
17 yükseklik			
18 giysileri			
19 dünyayı			
20 Romalılar			
21 kuyumcu			
22 bilgin			
23 sevinç			
24 buluş			

Hakkında araştırma yaptığınız bilim insanını, bu bilim insanının ağzından anlatınız. Konuşmanız sırasında anlattığınız bilim insanıyla ilgili görsel materyaller (Bu bilim insanının maskesini takabilir, yaptığı icadı gösterebilir, icat ya da keşfiyle ilgili fotoğraflar gösterebilirsiniz.) getiriniz. Konuşmanız sırasında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanınız.

Aşağıdaki metinde bazı bölümler boş bırakılmıştır. Bu bölümleri metnin bağlamına uygun biçimde tamamlayınız.

(Zeynep elinde iki elmayla gelir. Elmanın birini masa başında ders çalışan Özlem'e verir.)

Zeynep — Yıkanmıştır.

Özlem — Sağol. (————) Mımm... Tatlı elmaymış.

Zeynep — Dersin bitti mi?

Özlem — (Bir süre ağzının dolu olduğunu işaret ederek konuşamayacağını anlatır. Daha sonra başıyla “evet” der. Elmayı yuttuktan sonra da konuşur.) Eh işte... Bitti gibi...

Zeynep — ————— İster misin?

Özlem — Sor.

Zeynep — (Yemekte olduğu elmayı göstererek) Bilimsel olarak bu elma sana neyi anımsatıyor?

Özlem — ————— Bu, ısırılmış bir elma... O kadar. İnsanların elma yediğini anlatıyor.

Zeynep — Düşün... Bilimsel olarak dedim.

Özlem — Botanik bilimi açısından sana elmayı anlatabilirim. Bu hafta yeni okuduk. Elma, gülgillerden bir meyvedir. Ilıman bölgelerde yetişir. Kışın soğuğuna da dayanıklıdır. Yeterince bilimsel oldu mu Zeynep Hanım?

Zeynep — Belki. Benim öğrenmek istediğim o değildi ama... Başka bir şeydi.

Özlem — Yurdumuzda Amasya yöresinde yetişir. En ünlü, en çok aranan elma Amasya elmasıdır.

Zeynep — Başka?

Özlem — Başka... Vitaminli, yararlı bir meyvedir.

Zeynep — Başka?

Özlem — Başka başka... Başka sorun yok mu başkadan başka?

Zeynep — Bir ipucu verebilirim. Sorunun yanıtı ————— ile ilgili.

Özlem — Bilim adamı mı? Ne demek yani? Bu bilim adamı elmayı çok mu seviyormuş?

Zeynep — Bu bilim adamı buluşunu elmaya borçlu.

Özlem — Anladım. Bu bilim adamı —————

————— Bildim mi?

- Zeynep — Elmanın bir insanı akıllı yapıp yapmadığını bilmiyorum ama sana bir ipucu verebilirim. Hani elma _____
- Özlem — (Elmasını ısırarak) Nasıl düşmüş?
- Zeynep — Yukarıdan. Hani ağacın altında oturup dinlenirken...
- Özlem — Gökten düşmüş yani... O zaman üç elma düşmüştür. Biri sana, biri bana, biri de bilim adamına...
- Zeynep — (_____) Masal anlatmıyorum ben... Elma düşünce o bilim adamı ne yapmış?
- Özlem — _____
- Zeynep — Off... Aklına elma yemekten başka bir şey gelmiyor mu?
- Özlem — Bir ipucu daha ver...
- Zeynep — _____ matematikçi. İlk aynalı teleskobu da o yapmış.
- Özlem — Başka?
- Zeynep — Renk ve ışık üzerine çalışmalar da yapmış.
- Özlem — _____?
- Zeynep — Beyaz ışığın prizmadan geçirildiğinde değişik renkte bileşenlere ayrıldığını açıklamış. Beyaz ışığın ayrıştığında gökkuşağı renklerini oluşturduğunu saptamış.
- Özlem — Peki, yere düşen elmayı ne yapmış? _____?
- Zeynep — Of... Yine mi? Hayır efendim, yememiş.
- Özlem — Niçin?
- Zeynep — Çünkü... Bilgin olduğu için düşünüyormuş. Elmanın yere düşmesini izlemiş, sonra da evrensel _____ bulmuş.
- Özlem — _____
- Zeynep — Çok şükür... Sonunda bilebildin.
- Özlem — Bu bilgin aynı zamanda hem astronom hem de felsefeci. Tam yirmi bir yaşındayken profesör olmuş. 1661'de. Düşünsene ne kadar gençmiş.
- Zeynep — _____
- Özlem — Nivtın yarın için ev ödevimdi...
- Zeynep — Biliyordun da neden beni oyaladın? Bilmiyormuş gibi yaptın.
- Özlem — Sen de beni oyaladın. Seni sınamak istedim. Bakalım neler biliyor diye...
- Zeynep — _____
- Özlem — Nivtın'ın elması olsun ama...

Ülker Köksal

Tiyatro Oyunları 2

GELECEK DERSE HAZIRLIK

Güvenilir kaynaklardan (gov ve edu uzantılı yerli ve yabancı genel ağ sitelerinden, yerli ve yabancı teknoloji dergilerinden, gazetelerden vb.) engelli insanların hayatını kolaylaştıran teknolojik ürünlerle ilgili bilgiler toplayıp bunlarla ilgili fotoğraflar getiriniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Getirdiğiniz fotoğrafları sınıf panosuna asınız.
2. Bilim ve teknoloji insanların yaşamını nasıl etkilemiştir?
3. İnsanlara yardım etmek için teknoloji kullanılabilir mi?
4. Aşağıdaki karikatürlerde ne anlatılmak isteniyor?

“İçimdeki Müzik” metnini dikkatle dinleyiniz. Metni dinlerken metnin bir süreçten mi bahsettiğini yoksa bir açıklamamı getirdiğini belirlemeye çalışınız. Ayrıca metni dinlerken “Kim, ne, nereye, ne zaman, nasıl, niçin?” sorularına cevap arayınız.

İÇİMDEKİ MÜZİK (DİNLEME METNİ)

Dinlediğiniz metindeki anlamını bilmediğiniz kelimeleri, bu kelimelerin anlamlarıyla ilgili tahminlerinizi aşağıya yazınız. Kelimelerin anlamlarını Türkçe sözlükten bulunuz. Tahminlerinizle sözlük anlamlarını karşılaştırınız. Bu kelimeleri kendi sözlüğünüze kaydediniz.

Kelimeler

Tahminim

- a. Dinlediğiniz metni olayların ayrıntılarına girmeden ana hatlarıyla defterinize özetleyiniz.
- b. Dinlediğiniz metnin konusunu aşağıya yazınız.

Sizce Melody'nin (Melodi) hayatında bundan sonra ne gibi değişiklikler olmuştur? Melody, arkadaşlarıyla okulda neler yaşamıştır? Tahmin ediniz.

Dinlediğiniz metin, "İçimdeki Müzik" adlı romanın bir bölümünden alınmış ve kısaltılmıştır. Bu bölüm için bir başlık öneriniz var mı? Önerinizi aşağıya yazınız.

Dinlediğiniz metni canlandırınız. Bunun için metindeki kişi sayısı kadar kişiden oluşan gruplara ayrılınız. Gruplar sırayla canlandırmalarını yap-sın. Arkadaşlarınıza kendi belirleyeceğiniz ölçütlere göre puanlar veriniz. En iyi canlandırmayı yapan grubu belirleyiniz.

Dinlediğiniz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Melody'nin karakter özellikleri nelerdir?
2. Medi - Talker(Medi - Tolkır) nasıl bir alettir?
3. Melody için Medi - Talker'ın anlamı nedir?
4. Melody, Medi - Talker'a hangi ismi verdi? Niçin?
5. Melody ve Bayan V, Medi - Talker'a ne tür kelime ve cümleler yüklediler? Siz olsanız ne tür kelime ve cümleler yüklerdiniz?
6. Anne ve babası, Melody'nin "Merhaba, baba! Merhaba, anne! Çok mutluyum!" sözleri karşısında ne yaptılar?
7. Sizce, romanın diğer bölümlerinde neler anlatılmıştır?

Dinlediğiniz metni beğendiniz mi? Niçin? “İçimdeki Müzik” romanını okumayı düşünüyor musunuz?

Engelli bir arkadaşınız için ne icat etmek isterdiniz? Anlatınız. Konuşmanızda engellilerin hayatını kolaylaştıran teknolojiler hakkında topladığınız bilgileri de kullanınız.

Konuşmanız sırasında beden dilinizi etkili kullanmaya gayret ediniz. Konuşmanızda yabancı dillerden alınmış, henüz dilimize yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanınız.

“Teknolojinin insan yaşamına etkileri” hakkında bilgilendirici bir metin yazınız. Metni yazmadan önce aşağıdaki soruları cevaplayarak bir yazı taslağı oluşturunuz. Metninizi defterinize yazınız.

Metnimin konusu ve ana fikri ne olacak?

Metnimin giriş bölümünde nelerden söz edeceğim?

Metnimin gelişme bölümünde nelerden söz edeceğim? Günlük hayattan hangi örnekleri vereceğim?

Metnimin sonuç bölümünde neler yazacağım? Metnimi nasıl sonuçlandıracağım?

Metne etkileyici bir başlangıç yapmak ve metni yazma amacımı belirtmek için ilk paragrafta neler yazmalıyım?

Anlatımı desteklemek için metninizde grafik ve tablo kullanınız. Bunun için TÜİK'in hazırlamış olduğu "Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Araştırması, 2017" raporundaki bilgilerden yararlanabilirsiniz.

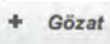
Yazınızda uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri (ama, fakat, ancak, bununla birlikte, buna rağmen) kullanınız. Yazdığınız metinde anlam bütünlüğünü bozan ifadeler olup olmadığına bakınız. Metninizi yazım ve noktalama açısından da kontrol ettikten sonra sosyal medyada, sınıf ya da okul panosunda paylaşınız.

Aşağıda EBA Dosya Uygulaması Kullanıcı Kılavuzu'ndan bir sayfanın görüntüsü vardır. İnceleyiniz. Siz de çok iyi bildiğiniz bir bilgisayar programındaki bir işlem için kullanım kılavuzu yazınız.

Dosya Nasıl Yüklenir?

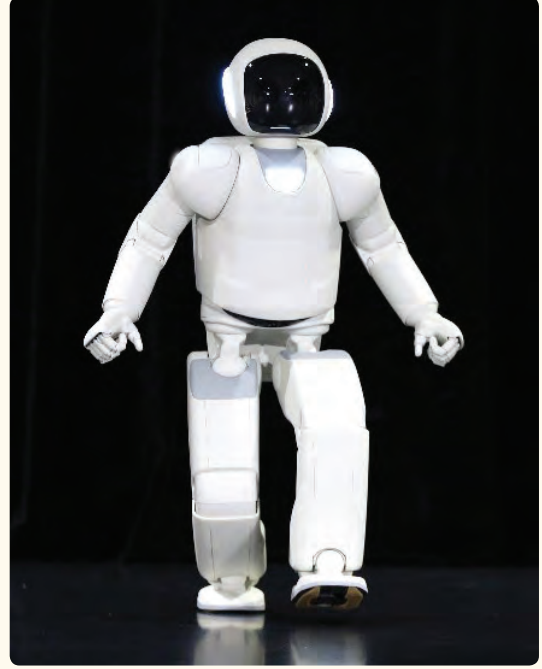
EBA Dosya uygulamasına kişisel dosyalarınızı yükleyebilir ve dosyanıza daha sonra ihtiyacınız olan her yerden ulaşabilirsiniz. Dosya yüklemek için,

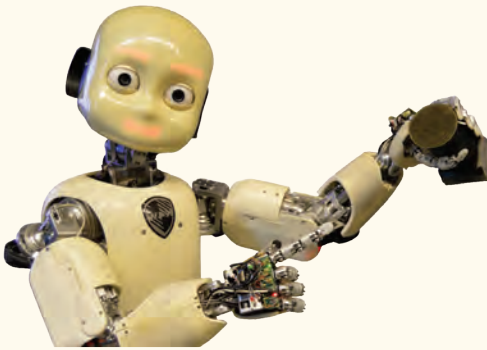
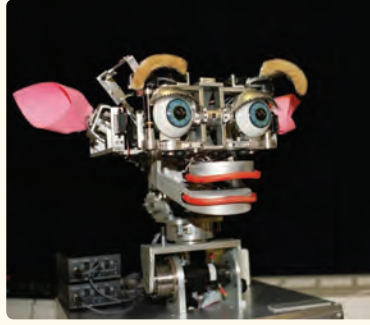
- Sol üstte bulunan "Dosya Yükle" () simgesine tıklanır ve açılan pencereden "Gözet" () butonu ile eklenecek dosyanın adresi belirlenir ya da açılan pencereye yüklenmek istenen dosya sürüklenir ve bırakılır.
- Dosya ismi pencerede görünür hâle geldikten sonra dosyanın sağında bulunan yükleme simgesine () tıklanarak yükleme başlatılır (bk. Ekran Görüntüsü 4).

İNSANSI ROBOTLARLA TANIŞALIM

İnsansı robotlar, görünüşleri insana benzeyen robotlardır. Bu robotlar insanların hareketleri ve becerileri örnek alınarak geliştirilir. Günümüzde farklı ülkelerde geliştirilen pek çok insansı robot var. Bunların bazılarıyla tanışmaya hazır mısınız?

ASIMO, Japonya'daki bir otomobil firması tarafından geliştirilmiş bir insansı robot. Bu firma 1986 yılından beri insansı robot geliştirmek üzere çalışmalar yürütüyor. Bu çalışmalar sonucunda da farklı robotlar ortaya çıkmış. İlk olarak 2000 yılında tanıtılan ASIMO bu robotlardan biri. ASIMO'nun adı İngilizce "Advanced Step in Innovative Mobility" sözcüklerinin kısaltmasından oluşturulmuş. Bu sözcükler Türkçede "yenilikçi hareketlilikte ileri adım" anlamına geliyor. Zaman içinde ASIMO'nun farklı modelleri de geliştirildi. Her bir modelde ASIMO'ya yeni özellikler kazandırıldı. 2011 yılında tanıtılan en son modelinin boyu 130 santimetre, ağırlığıysa 48 kilogram. ASIMO yürüyebiliyor, koşabiliyor, merdiven inip çıkabiliyor, top oynayabiliyor, dans edebiliyor, konuşabiliyor. Ayrıca sesleri tanıma, el sıkışma, komutları anlama, farklı yüzleri tanıma, yüz ifadelerini algılama gibi özelliklere de sahip. ASIMO dünyanın en gelişmiş insansı robotu.

Kismet, ABD'deki Massachusetts (Mesaşusets) Teknoloji Enstitüsünden Dr. Cynthia Breazeal (Sintiya Bireyzıl) tarafından geliştirilmiş bir insansı robot. Kismet adı dilimizde de kullanılan Arapça kismet sözcüğünden geliyor. Kismet'in gövdesi yok, yalnızca bir başı var. Kismet insanlarla iletişime geçebilen ve ilişki kurabilen bir robot. Kismet'in kaşları, gözleri, göz kapakları, kulakları, çenesi, dudakları var. Bunları kullanarak yüzüne farklı ifadeler verebiliyor. Ona gösterilen şeyleri gözleriyle izleyebiliyor. Onunla iletişim kuran kişinin ses tonundan, hareketlerinden ve söylediklerinden ipuçları toplayarak tepkiler veriyor. Örneğin, kendisine güzel bir söz söylendiğinde mutlu olmuş gibi kaşlarını, kulaklarını kaldırıyor; gözlerini, ağzını açıyor.

iCub, "RobotCub" adlı bir Avrupa Birliği projesi kapsamında geliştirilmiş küçük bir insansı robot. Vücut ölçüleri 3,5 yaşındaki bir çocuğunkine benziyor. Çocuklar gibi keşif yoluyla öğrenebiliyor. iCub görüyor, işitiyor, emekliyor, ok atıp hedefi vuruyor, yüzünü farklı şekillere sokuyor ve top, plastik şişe gibi küçük nesneleri tutuyor.

QRIO (Kuriyo), Japonya'daki bir elektronik firması tarafından geliştirilmiş bir insansı robot. QRIO adı "Quest for Curiosity" sözcüklerinden türetilmiş. Bu sözcükler Türkçede "merak için yapılan araştırma" anlamına geliyor. QRIO'nun boyu 60 santimetre, ağırlığıysa 7 kilogram. QRIO yürüyebiliyor, koşabiliyor, sesleri ve yüzleri tanıyabiliyor, konuşabiliyor, dans edebiliyor, şarkı söyleyebiliyor, orkestra yönetebiliyor, golf oynayabiliyor ve İnternet'e bağlanarak araştırma yapabiliyor.

2003-2006 yılları arasında QRIO'nun farklı modelleri geliştirilmiş.

Partner Humanoid (Partnır Hüminoid), Japonya'daki bir otomobil firması tarafından geliştirilmiş bir insansı robot. Bu robot tıpkı bir insan gibi yürüyebiliyor ve alet kullanabiliyor. Partner Humanoid'in insanlara gündelik işlerde yardımcı olabileceği, yaşlılara ve hastalara bakabileceği, doktor ve hemşirelere destek hizmeti verebileceği düşünülüyor. Bu robot, keman ve trompet de çalıyor.

Nao Humanoid (Nao Hüminoid), Fransa'da robot teknolojisi üzerinde çalışan bir firma tarafından geliştirilmiş bir insansı robot. Nao Humanoid'in en önemli özelliği programlanabiliyor olması. Nao Humanoid'in boyu 57 santimetre ve ağırlığı 5 kilogram. Nao Humanoid'den birçok alanda, özellikle de eğitim alanında yararlanılıyor. Nao Humanoid dokuz farklı dilde yazılmış yazıları okuyabiliyor; sesleri, konuşmaları, yüzleri ve nesneleri ayırt edebiliyor. Nao Humanoid 2008 yılından beri "RoboCup" adlı uluslararası robot yarışmasında da futbol oynuyor.

Seçil Güvenç Heper
Bilim Çocuk Dergisi

ESKİ BİR ANTİVİRÜS PROGRAMI: YA KEBİKEÇ!

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki teknolojiyle barışık olanlar ve gereçleri en iyi kullananlar yetişkinlerden çok çocuklar. Dedeler ve nineler cep telefonlarıyla mesaj gönderemiyorlar, gelen mesajları okuyamıyorlar. Telefonun yalnızca arama, yanıt verme, açma kapama fonksiyonlarını kullanıyorlar. Dedeler, nineler, ebeveynler, henüz televizyonlarda uzaktan kumanda aletleriyle kanal aramayı ve ayar yapmayı bile bilmiyorlar. Kumandaların yetenekleri de günden güne değişiyor; neredeyse yakında terliklerimizi de ayağımıza getirecekler! Bu yüzden üreticiler artık, yaşlılar için yalnızca açma kapama ve ses ayarı düğmelerinin kullanılmasına izin veren kumanda kılıfları yapıyorlar. Çünkü özellikle büyükanne ve büyükbabalar düğmelere öyle gelişigüzel basıyorlar ki televizyonlar kilitleniyor, ertesi gün eve tamirci çağırmak gerekiyor.

Diğer taraftan, babalar oyun kartuşlarını bilgisayara yükleyip oyunları açamıyorlar. Oyun konsollarını çalıştıramıyorlar, hatta kartuşları yuvalarına takamıyorlar. Evin en küçük adamları gelip programı yükleyerek oyunları çalıştırıyorlar. Sonra anne baba oturup bu oyunları oynuyor.

Elif, annesinin film olmadan kartuşlara, hatta sanal disketlere nasıl fotoğraf çekebildiğini anlamadığını, bunların yazıcılarda nasıl basıldığını da hiç aklının ermediğini söylüyor. Ali ise Elif'i yanıtlarcasına "Bence teknoloji kendini geliştirirken büyükleri düşünüyor. Öyle olmasa telefonda konuşurken hafıza bölümüne geçip yeni bir telefon numarasını yazamayacaklarını düşündükleri için telefonlara konuşurken sesli kayıt yapacakları bir kayıt düğmesi ve ekranlara da not alma kalemı koymazlardı." diyor.

(...)

Yalvaç Ural
Başparmak Çocuklar

A) 1, 2 ve 3. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. Metnin ana fikri nedir?

2. Metne göre teknoloji ve çocuklar arasındaki ilişki nasıldır?

3. Yazar, teknoloji ve insan konusuna hangi açıdan bakmaktadır?

B) Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Noktalama işaretlerinin doğru kullanıldığı cümlelerin başına “D”, yanlış kullanıldığı cümlelerin başına ise “Y” yazınız.

1. (...) Bir yerde şunları okumuştum: “Dostların daha ilk tanıştığın dakikada seni çok iyi anlarlar. Diğer tanıştığın kimselerin seni anlamaları bin yılı alır.”
2. (...) Londradan Parise döndükten sonra günlüklerini yazdı.
3. (...) Önce görevimi söyleyeyim: TCDD’de memurum.
4. (...) Türk’lerin çalışkanlığını herkes bilir.
5. (...) Bu sene Cumhuriyet Ortaokulundan mezun olacak.

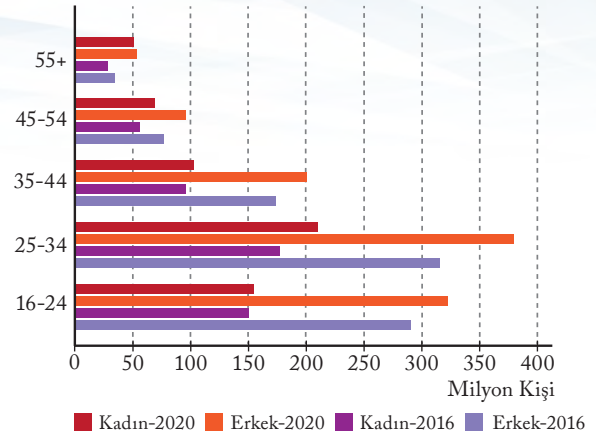
C) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru ifadeleri yazınız.

1. Basit kelimeler _____ eki almayan tek kök durumundaki kelimelerdir.
2. Yapı bakımından kelimeleri basit kelimeler, _____ kelimeler ve birleşik kelimeler olmak üzere üçe ayırırız.
3. “Yeni bir ayakkabı aldım.” cümlesindeki “ayakkabı” kelimesi yapı bakımından bir _____ kelimedir.
4. _____ kelimeler en az bir tane yapım eki alır.
5. “Sabretmek” kelimesi, “sabır” ismiyle “etmek” fiilinin bir araya gelmesiyle oluşan _____ bir kelimedir.

Ç) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. “Ben eserlerimi okunmalarından çok sahnede oynamaları için yazarım. Olaylar ve kişiler benim için çok önemlidir. Karşılıklı konuşmalar eserimin bel kemiğidir.” diyen bir yazar hangi yazı türünde eser veriyordur?
A) tiyatro B) hikâye C) anı D) masal
2. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi birleşik sözcük değildir?
A) Gökkuşağının altından geçmeyi hiç denedin mi?
B) Ankara Kalesi’nin içindeki gecekonduları yıkmaya başlamışlar.
C) Dinleyenlerin şaşkın bakışları arasında sözlerine devam etti.
D) Bu sene ekinleri biçmek için biçerdöver kiralamayacakmış.

3. Yandaki grafik yaş ve cinsiyetlerine göre tüm dünyada dijital oyun oynayanların sayılarını 2016 ve 2020 yıllarına göre vermektedir. Bu grafik için aşağıdaki yorumlardan hangisi yanlıştır?

A) Oyuncu profilinin yaş ve cinsiyete göre dağılımına bakıldığında toplam kitlenin çoğunlukla erkeklerden oluştuğu görülür.

B) Bu grafik gelecekle ilgili öngörülerde bulunulmasını sağlar.

C) Bütün yaş gruplarında erkeklerin sayısı kadınlardan fazladır.

D) 16 - 24 yaş grubunda diğer gruplardan daha fazla sayıda insan dijital oyun oynamaktadır.

4. Pelin: Acaba dayımlar yemeğe kalırlar mı?

Aslı: Bu bayram acaba kaç lira harçlık verecek?

İlker: Sinirleri bozulmuştu, acaba hastaneye gittiler mi?

Göktuğ: Aklınızda bir acaba kalmasın diye söyledim.

Yukarıdaki cümleleri kuranlardan hangisi “acaba” sözcüğünü diğerlerinden farklı anlamda kullanmıştır?

A) İlker

B) Göktuğ

C) Aslı

D) Pelin

5. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi basit yapıdır?

A) Nemli duvarın üstüne hiçbir şey koymayın, dedi.

B) Kadıncağız oğlundan gelen mektubu aldı, kokladı.

C) Samanlıktaki balyalar bir anda üzerime yıkıldı.

D) Büyük taslayan insanları kimse sevmez.

6. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili ifade “gerçeği söylemek gerekirse” anlamında kullanılmıştır?

A) Açık pencerenin önünde küçük bir serçe bana bakıyordu.

B) Düşüncelerimi açık açık söyledim yüzüne.

C) Açıkçası, artık burada kalamazsınız.

D) Şahitlerin de söylediği her şey açık seçik ortada.

7. TEMA SANAT

Hazırlık Çalışmaları

Yapıp getirdiğiniz resimleri sınıf panosuna asınız ya da sınıf tahtasına yapıştırınız. Birbirinizin resimleri hakkında “iyi”, “kötü”, “olmamış” vb. gibi ifadeler kullanmadan yorumlar yapınız. Resimlerin siz de uyandırdığı duyguları ifade ediniz. Aynı resim hakkında farklı yorumlar olup olmadığına dikkat ediniz.

Şiiri, noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamaya dikkat ederek sesli okuyunuz.

ÇOCUK VE RESİM

Bir çocuk resim yapıyor:

Tutup ebemkuşağını sermiş önüne
Ve o asil beyazlığa eğmiş başını,
Kalemleri, yeşil, mavi, sarı...
Düşürmüş de kâküllerini bir masal beldesine,
Huzura şekil veriyor incecik parmakları...

Bir çocuk resim yapıyor:

Uzun kirpikleri geziniyor mor dağlarda,
Ufukta gülüp duruyor alev saçlı bir güneş,
Barışın gökçek maviliğinden kuşlar geçiyor,
Küçük yüreğinin sevgisi serpiliyor toprağa,
Yamaçlarda beyaz papatyalar açıyor...

Bir çocuk resim yapıyor:

Bir dere geliyor sonsuzluktan, akıyor sonsuzluğa,
Dirliğe boy atıyor kıyısında çimenler...
İki ağaç başbaşa seyreliyor gökleri,
Yanağından pembeler dökülüyor çocuğun,
Cömert bir yağmur gibi suluyor çiçekleri...

Ah çocuk, canım çocuk,

Gel şu dünyayı kirli libasından soy!
Düşleri nakışlı çocuk, elleri hünerli çocuk,
Resminin bir yerine beni de koy...

Dilaver Cebeci
Türkiyem Bütün Şiirleri

Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını karşlarına yazınız. Anlamlarını bil-mediklerinizin anlamlarını tahmin ediniz, Türkçe sözlükten anlamlarını bulunuz.

serpilmek

Tahminim : _____
Sözlük Anlamı : _____

ufuk

Tahminim : _____
Sözlük Anlamı : _____

dirlik

Tahminim : _____
Sözlük Anlamı : _____

bitişik

Tahminim : _____
Sözlük Anlamı : _____

gökçek

Tahminim : _____
Sözlük Anlamı : _____

libas

Tahminim : _____
Sözlük Anlamı : _____

Okuduğunuz şiirle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Çocuğun yaptığı resimde neler vardır?
2. Şiirde hangi renkler, hangi kavramlarla özdeşleştirilmiştir?
3. Şiirde anlatılan resim sizde nasıl bir duygu uyandırdı?
4. Şiirin hangi bölümünde resim yapan çocuğa seslenilmektedir?
5. Şiirin üçüncü bölümünde çocuk neye benzetilmiştir?
6. Şiirde kafiye ve redif kullanılmış mıdır? Gösteriniz.
7. Çocuktan istenilen nedir? Niçin böyle bir şey istenmiştir?

3.
Etkinlik

Okuduğunuz şiirin konusunu ve ana duygusunu aşağıya yazınız.

Konu: _____

Ana duygu: _____

4.
Etkinlik

Aşağıya şiirin içeriğine uygun iki farklı başlık yazınız.

5.
Etkinlik

Okuduğunuz şiirdeki basit, türemiş ve birleşik kelimeleri kutucuklara yazınız.

Basit Kelimeler

Birleşik Kelimeler

Türemiş Kelimeler

6.
Etkinlik

Aşağıdaki resimlerin sizde hangi duyguları uyandırdığını ifade ediniz. Konuşmanızda resim sanatıyla ilgili topladığınız bilgilerden hareketle resim terimlerini anlamlarına uygun şekilde kullanmaya özen gösteriniz.

7.
Etkinlik

Aşağıda ünlü ressamlarımızdan Turgut Zaim'in "Yaylada Yörükler" adlı tablosu yer almaktadır. Bu tabloda anlatılanlardan hareketle hikâye edici bir metin yazınız. Metninizi aşağıdaki taslağa göre oluşturunuz. Metninizde anlattıklarınızla resmin uyumlu olmasına dikkat ediniz. Metninizi yazarken yazım kılavuzu kullanınız.

Metnimin Taslağı

Konusu: _____

Kişileri: _____

Olayların geçtiği yer ve zaman: _____

Anlatacağım olaylar (kısaca): _____

Serim bölümünde anlatacaklarım: _____

Düğüm bölümünde anlatacaklarım: _____

Çözüm bölümünde anlatacaklarım: _____

Metninizi defterinize yazınız. Yazdığınız metni okuyup metninizde anlam bütünlüğünü bozan ifade olup olmadığını kontrol ediniz. Yazınızı yazım kılavuzu kullanarak yazım ve noktalama açısından gözden geçiriniz. Yanlış yazımları ve noktalama hatalarını düzeltiniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Sinema tarihi hakkında kısa bir araştırma yapınız. Elde ettiğiniz bilgileri not ediniz.
- İlginizi çeken yabancı bir filmi sinemada izleyiniz. İzlediğiniz filmin yapımcısını, oyuncularını, konusunu, türünü vb. ni yazınız. Seyrettiğiniz film hakkında sinema eleştirmenlerinin yorumlarını okuyunuz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Sinemaya gitmeyi sever misiniz? Ne tür filmler izlersiniz? Niçin?
2. Büyüklerinizin sinemayla ilgili bir anısını dinlediniz mi? Paylaşınız.
3. Sinema ya da televizyonda izleyeceğiniz bir filmin size uygun olup olmadığına nasıl karar veriyorsunuz?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

YAZ SİNEMALARI

Gerçek sinemayla tanışmam, büyülü kutyu tanıdıktan sonra olmalı. İlk gittiğim sinema da bir bahçe sineması olmalı. İlk gördüğüm filmi anımsamıyorum, ama bunların öyle olacağı kesin. Çünkü o yıllarda, uzun ve sıcak yaz gecelerinin tek eğlencesi bahçe sinemalarıydı.

Evlerimiz dardı, ailelerimizin geliri ise sınırlı. Geceleri konukluk için komşulara git-

menin dışında, bu darlığı ve sınırlılığı aştığımız tek yer, yaz boyunca film oynatan bahçelerdi. O yüzden, haftada birkaç kez filmler değişir, haftada birkaç kez sinema heyecanı daha akşam olmadan başlardı.

Her şey sanki bir töreni andırırdı. Önce sokakları dolaşan ve hangi sinemada hangi filmin gösterileceğini yüksek sesle duyan çığırtnkanlar beklenirdi. Çığırtnkanların

boyunlarından sarkıtılan afişlerde, oynatılacak filmlerden en göz alıcı sahneler bulunurdu. Çığırtnkan, bir yandan elindeki çingırağı sallayarak yürür, bir yandan sinemanın ve filmlerin adını yinelerdi. Biz çocuklar da sokak boyunca onun çevresinde döner dururduk. Afişteki sahneleri en ince ayrıntısına değin görmek ve görmemiş olanlara balandırarak anlatmak için.

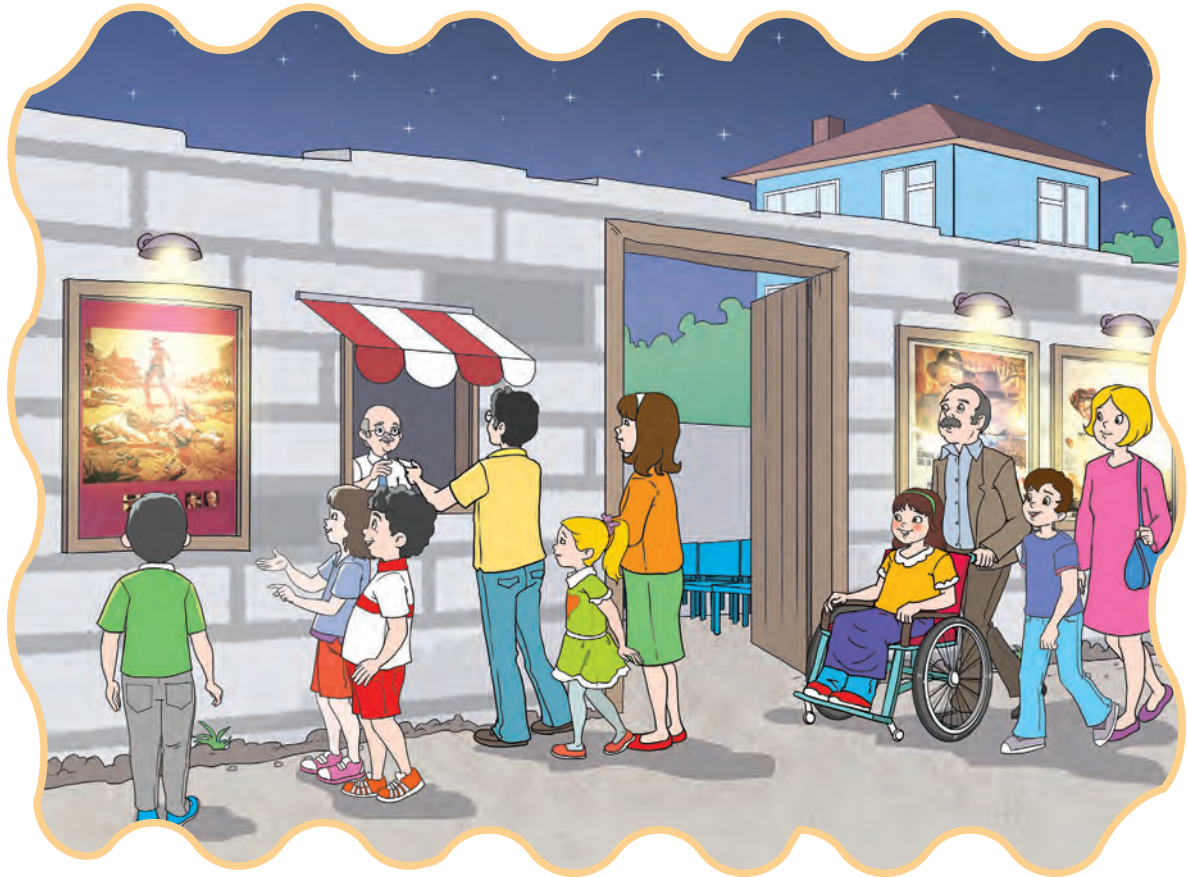
Çığırtnkan sokaktan ayrılınca duyurusu yapılan filmler üstüne konuşmalar gidip gelirdi. Pencereden pencereye seslenen ya da sokak kapıları önünde toplanan komşular arasında. İlk konuşmalarla kabarmaya başlardı heyecan. Birinden biri, ya önceden filmi görmüş ya da bir görenden duymuş olurdu. En çarpıcı sahneleri, kendi başından geçmişcesine, bağıra çağıra anlatırdı ötekilere. Çığırtnkanın taşıdığı afiştten birkaç ay-

rıntı da araya karışınca kabaran heyecan kısa sürede sabırsızlığa dönüşürdü.

Çocuklar, sık sık oyunlarını yarıda bırakıp annelere koşardı: “Bu akşam sinemaya gidiyoruz değil mi?”

Anneler, genellikle heyecanlarını belli etmemeye çalışır, kesin yanıtlar vermekten kaçınarak “Dur bakalım.” derlerdi. “Hele bir akşam olsun, baban eve gelsin de ondan sonra!”

Babaların sokak başında görüldüğü o eve dönüş saati yaklaştıkça biz çocuklarda heyecan daha da artardı. Oyunların yarım kalması anlamına gelen o tatsız saat, sinemaya gidilecek akşamlarda biraz kaygıyla, ama çoğu kez sabırsızca beklenirdi. Eve dönerken getirdikleri ekmek ya da yemişler, hemen koşulup ellerinden alınır, babaların yorgun oldukları öne sürölüp sinemaya

gitmekten kaçınmaları önlenmeye çalışılırdı. Hepimiz bilirdik ki bilet paralarımızı onlar kazanır, gece karanlığın olası tehlikelerinden bizi onlar korurdu.

Heyecanla başlayan, kaygılı bir beklentiyle süren bu törenin en güzel yanı, babaların ağzından çıkacak bir “Olur.” sözüyle yaşanırdı. Bir yandan çabucak yenecek akşam yemeğinin hazırlığına başlanırdı. Çocuklar başka akşamlarda gönülsüzce üstlendikleri görevleri bu kez coşkuyla yerine getirirlerdi. Yemişleri yıkamak, tabak çanağı taşıyıp sofrayı kurmak gibi. Bir yandan da, sevinçli haberi komşu çocuklarına ulaştırmak için fırsat kollanırdı. Kaşla göz arasında, kapıdan ya da pencereden, “Siz de geliyor musunuz, biz gidiyoruz ?” diye seslenilirdi. Bilirdik, sinemaya gidilecek akşamlarda, komşu evlerde yaşananlar birbirine çok

benzer, insanlar duydukları ortak sevinç ve heyecanla birbirine daha da yakınlaşırdı.

Çabucak yenen yemek, hızla kaldırılan sofraya, kaşla göz arasında yıkanıp durulanan bulaşıklar, törenin en sabırsız bölümünü oluştururdu. Herkes bir an önce kendini evden dışarı atmak isterdi. Açık pencere, açık lamba kaldı mı diye yapılan son denetim çok kısa sürerdi.

Sokağa çıkılınca komşulara son uyarı için, “Hadi, geç kalıyoruz!” diye seslenilir ya da tıklatılırdı. Gidiş ne denli kalabalık olursa filmlerin tadı sanki o denli artardı. Sokaklardan geçildikçe hemen kapıdan birileri çıkıp eklenir, sonunda küçük küçük kervanlar hâlinde film oynatılan bahçeye varılırdı. Babalar vakit geçirmeksizin bilet kuyruğuna girerken afişlere ve cam arkasına yerleştirilmiş fotoğraflara merakla göz atılırdı. Sanki

filmin anlamı, bu fotoğraflara bakmakla daha derinden kavranırdı. Herkes kendine göre birtakım ayrıntıları gözüne kestirirdi. Anneler kadın oyuncuların giysilerine bakardı çoğunlukla, ablalar baş başa vermiş sevgililere. Biz erkek çocuklar ise yumrukların konuştuğu, ortalığın darmadağın olduğu kavga sahnelerinin karşısında kendimizden geçerdik.

Bahçe sinemaları alabildiğine geniş olurdu. Çevresi yüksek duvarlarla çevrilir, ortasından çakıl döşeli bir yol geçer, yolun iki yanına düzgünce sıralanmış iskemlelere oturulurdu. Film başlamadan önce ve verilen aralarda çeşitli satıcılar geçerdi bu orta yoldan. Ellerindeki açacaklarla gazoz şişelerine vurarak ve küçük kese kâğıtlarına doldurulmuş kuruyemişleri överek. Satıcıların övgülerinde gazozlar hep buz gibi olur ve insanın otuz iki dişine keman çaldırırdı. Kuruyemişler ise tazelikten mis gibi kokar ve daha çiğnemededen ağızda dağılırdı.

Saatler önce başlayan törenin doruğuna sıra gelirdi artık: ışıkların sönmesine ve filmin başlamasına. Ne yazık ki hiç de zamanında olmazdı bu. Bahçe sinemasının işletmecisi, bilet kuyruğunda bekleyenler olduğunu öne sürüp filmi başlatmazdı bir türlü. Seyircilerin sesleri yavaş yavaş yükselirdi o vakit. Bağırışlara ısıklar ve tepinmeler de katıldıktan sonra ışıklar söndürülürdü.

İşte o zaman, arkama iyice yaslanır, birazdan başlayacak yolculuğa kendimi hazırlardım. Perdeye düşen ilk görüntüler, bilmediğim dünyalara doğru alıp götürürdü beni. Öyle bir yolculuktu ki bu, ne evimiz kalırdı aklımda ne sokağımız ne de komşular, tanıdıklar. Onlar eriyip benden uzaklaşırken her şeyin değişmeye başladığını duyardım. Koşan atlarla, atılan kurşunlarla

benim de soluğum kesilirdi. Yumruklardan korunmaya çalışır, bileklerime bağlanan ip-leri sökmek için uğraşırdım.

Bahçe sinemalarında perdeyle sınırlı değildi görüntüler. Her şey yansırdu perdeye; ama orada kalmaz, yaz gecesinin yıldızlı göğüne doğru taşardı. Atlılar, perdeden çıkıp gök boşluğuna karışırlardı. Seken kurşunlar, göz kırpan yıldızlara doğru uzaklaşırdı. Buna karşılık, boşlukta kayan bir yıldız, perdedeki serüvenin içine süzülürdü. Öyle sanıyorum ki bahçe sinemalarında film seyrederek özlemler daha derin, yolculuklar daha heyecanlı, serüvenler daha doyumsuz gelirdi bize. Bahçe sinemalarında ayrıca uyku da yer alırdı görüntülerin içinde. Belki ikinci film oynarken nasıl olduğunu anlamadan gözlerim zaman zaman kapanır, ama film göz kapaklarımdan arkasında yeni görüntülerle sürerdi. Böylece başkalarının görmediği sahneler de girmiş olurdu filme. Yalnız benim gördüğüm, yaşadığım, tadına vardığım, belki de rol aldığım sahneler.

Son film bitip de ışıklar yanınca oturduğum iskemleye yavaş yavaş geri dönerdim. Bir an nerede olduğumu anlamaya çalışır, çevreye dalgın gözlerle bakardım. Üzerime tatlı bir yorgunluk çökmüş olurdu. Sanki günlerce ata binmiş, kılıç sallamış, yumruk

yumruğa kavga etmiş, uzun yolculuklarda türlü tehlikeler atlatmış gibi. O anda herkes kızarık gözlerini ışığa alıştırmak için kırpıştırır, yerinden kalkıp gerinir, esnerdi. Babalar, “Haydi toparlanın bakalım.” diye sitem ederdi. “Yarın iş var, erken kalkacağız!”

Biz çocuklar, yola koyulmadan önce, ne yapıp edip bahçe sinemasının camlıklarında duran film fotoğraflarına bir kez daha göz atardık. Gelişigüzel sesler duyulurdu:

“Bak bak, bu sahne yoktu!”

“Bu da yoktu, kesmişler!”

“Tabancası da böyle değildi!”

Dönüş yolunda, uyandırmaya kıyamadıkları küçük çocukları babalar kucaklarında ya da omuzlarında taşırlardı. Birlikte geldiği gibi yine birlikte dönülürdü. Kendiliğinden küçük küçük kümeler oluşur, herkes seyredilen filmler üzerine düşünceler ileri sürerdi. Kimi kadın oyuncuyu yeterince

güzel bulmaz, kimine filmin sonu inandırıcı gelmez, kimi de gözyaşlarını tutamadığı sahneleri göklere çıkarırdı. Anneler, savaş filmlerinde ölen askerlere acırlardı en çok. Ablalar, bir türlü kavuşamayan sevgililere yanıp yakılırlardı. Biz erkek çocuklar ise iyi yumruk sallayanların yerine kendimizi koyar, kim bilir kaç kez dövüşmek zorunda kaldığımız adam için, “Ah, daha ilk karşılaşmada işini bitirmeliydim!” derdik.

Evlerimizin önüne geldikçe birer ikişer ayrılırdık birbirimizden. En sona kalanlar da evlerine girince sokak gecenin sessizliğine gömülürdü. Evler ne denli dar ve sıcak, bizler ne denli yorgun ve uykusuz olursak olalım, bilirdik ki hem yarın yine bir araya geldiğimizde konuşmalar kaldığı yerden sürecek hem de birkaç gün sonra yeni filmler için o tören yeniden başlayacak.

Kemal Özer

Sinemayı Seven Çocuk

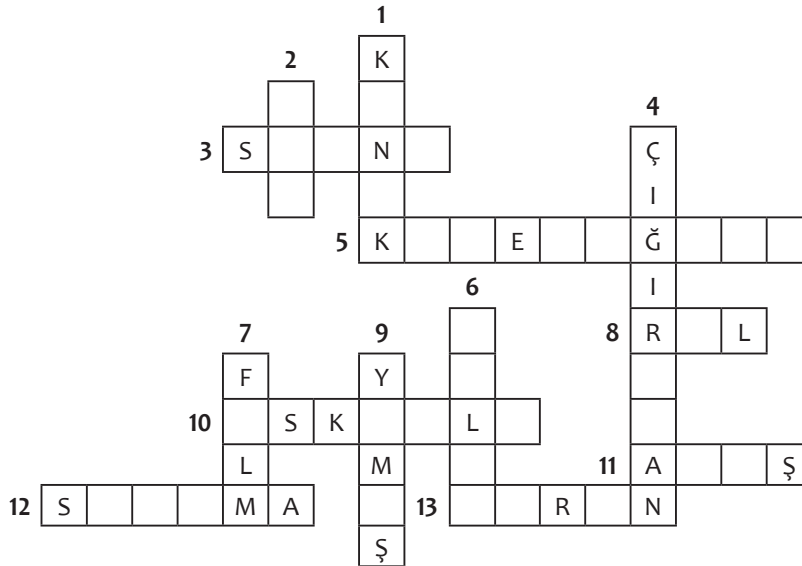

Okuduğunuz metindeki bazı kelimeler ile bunların sözlük anlamlarını kullanarak aşağıya bir bulmaca hazırlanmıştır. Ama bu bulmacada bazı eksiklikler vardır. Bulmacadaki eksik yerleri tamamlayınız. Yeni öğrendiğiniz kelimeleri kendi sözlüğünüze kaydediniz.

Çengel Bulmaca

1. Misafir.
2. İlkbaharla sonbahar arasındaki sıcak mevsim.
3. Bir oyun veya filmin başlıca bölümlerinden her biri.
4. Bir olayı, bir haberi yüksek sesle çevreye duyuran kimse.
5. İçine bazı şeyler konulmak için kâğıttan yapılmış kese biçiminde torba.
6. Para ile alınan ve konser, sinema, tiyatro vb. eğlence yerlerine girme, ulaşım araçlarına binme veya bir talih oyununa katılma imkânı veren belge.
7. Sinemalarda gösterilen eser.
8. Bir kişiliği canlandıran oyuncunun söylemesi ve yapması gereken hareketlerin genel adı.
9. Meyve.
10. Arkalıksız sandalye.
11. Bir şeyi duyurmak ve tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın görebileceği yere asılmış, genellikle resimli duvar ilanı, ası.
12. Güzel sanatların bir dalı, beyaz perde, yedinci sanat.
13. Anma, kutlama, nişan, evlenme, ölüm gibi sebeplerle yapılan toplantı, merasim.

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Metinde bahçe sinemalarının özellikleriyle ilgili neler anlatılmaktadır?
2. Bahçe sinemaları yazarın belleğinde nasıl izler bırakmıştır?
3. Yazarın çocukluk yıllarındaki sinemaların işlevi nedir? Metinden örnekler vererek açıklayınız.
4. Yazar sinemaya gitmeyi neden bir törene benzetmiştir?
5. Metinden hareketle yazarın gözlem gücü hakkında neler söylenebilir?
6. Metinde anlatılan sinema kültürü ile bugünkü sinema kültürü arasında ne gibi farklılıklar vardır?
7. Metinde duygu belirten ifadeler var mıdır?
8. “Yaz Sinemaları” metninin türü daha önce okuduğunuz hangi metinle aynıdır?
9. Okuduğunuz metinde sözü edilen filmlerin içeriği sizce çocuklar için uygun mudur? Niçin?

a. En son seyrettiğiniz filmle ilgili aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Filmin Türü	☐ Komedi	☐ Belgesel	Filmin İletisi	_____
	☐ Dram	☐ Gerilim		_____
	☐ Macera	☐ Duygusal		_____
	☐ Korku	☐ Müzikal		_____
	☐ Fantastik	☐ Polisiye		_____
	☐ Çizgi Film	☐ Savaş		_____
	☐ Bilim Kurgu	☐ Diğer		_____
	Filmi Seyretmeye Karar Verme Biçimim			
☐ Rastgele seçtim.		☐ Akıllı işaretlere baktım.		
☐ Büyüklerimle beraber karar verdim.		☐ Arkadaşlarım tavsiye etti.		
☐ Filmin tanıtım videosuna baktım.		☐ _____		

b. İnternet, televizyon ya da sinema insanlara ne tür iletiler veriyor? Değerlendiriniz.

Okuduğunuz metinle ilgili üç soru hazırlayınız. Defterinize yazdığınız bu soruları arkadaşlarınıza sorunuz.

“Yaz Sinemaları” metnini daha önce okuduğunuz “Oyun” metniyle tema, konu, kişiler ve anlatılan olaylar yönünden karşılaştırınız. Karşılaştırmanızı tablo hâlinde defterinize yazınız.

a. Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Soruları cevaplayınız.

1. Buse, Ömer ve Ceren çamurla oynamayı çok sever.
2. Onlar, çamurla oynamayı çok sever.

1. cümledeki koyu renkli kelimelerin türü nedir?

2. cümledeki “onlar” kelimesi ile 1. cümledeki koyu renkle yazılmış kelimeler arasında nasıl bir ilişki vardır?

Yukarıdaki 2. cümlede “onlar” kelimesi bir zamirdir (adıl). Zamirler isimlerin yerini tutan kelimelerdir. Zamirler isimlerin yerine kullanıldıkları için isim hâl eklerini alır, isim tamlaması oluşturur. Zamirleri dördü kelime hâlinde biri ek hâlinde olmak üzere beş grupta toplayabiliriz.

Kişi isimlerinin yerini tutan “ben, sen, o, biz, siz, onlar, kendi” kelimeleri kişi (şahıs) zamirleridir. Kişi zamirlerinden “ben” ve “sen”, yönelme hâl ekini alınca “ben – e → bana” ve “sen – e → sana” biçimine dönüşür. “Kendi” kişi zamirine, cümle içinde eylemin yapana döndüğünü anlattığı, dolayısıyla kişi kavramını pekiştirerek belirttiği için “dönüşlülük zamiri” de denir.

Siz de aşağıdaki cümlelerde yer alan kişi zamirlerini yuvarlak içine alınız.

- Onlara bu yaptıklarının kendileri için önemli olduğunu hissettiriniz.
- Ben verdiğim kararın sorumluluğunu taşıyabilirim.
- Biz verdiğimiz sözün arkasında durmayı biliriz.
- Onun en sevdiğim tarafı özgüveninin yüksek olmasıdır.
- Sana, bu işin de üstesinden geleceğimi söylemiştim.

b.

1. Buse, Ömer ve Ceren **çamurla** oynamayı çok sever.
2. Buse, Ömer ve Ceren **bununla** oynamayı çok sever.

1. cümledeki “çamur” kelimesinin türü nedir?

Yukarıdaki cümlelerde koyu renkle yazılmış kelimeler arasında nasıl bir ilişki vardır?

2. cümledeki “bununla” kelimesi yerine başka hangi kelimeleri yazabiliriz?

Yukarıdaki 2. cümlede “bununla” kelimesi işaret (gösterme) zamiridir. İşaret zamirleri isimlerin yerini işaret yoluyla tutan zamirlerdir: bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, buraya, şuraya, oraya, burası, şurası, orası, şöyle, öteki, beriki, böyle vb.

“Bu, şu, o” kelimeleri bir isimden önce kullanılır ve o ismi etkilerse bu kelimeler zamir değil sıfat olur.

Siz de aşağıdaki cümlelerde yer alan işaret zamirlerini yuvarlak içine alınız.

- Orası dünyanın en güzel şehirlerinden birisidir.
- Şunu kimsenin göremeyeceği bir yere koy.
- Atalarımız, bunu binlerce yıldır yapıyormuş.
- Bunlar el sanatlarımızın en güzel örnekleridir.
- Ötekini sen al, bunu da ben alayım.

c.

1. **Buse, Ömer ve Ceren** çamurla oynamayı çok sever.
2. **Bazıları** çamurla oynamayı çok sever.

Yukarıdaki cümlelerde koyu renkle yazılmış kelimeler arasında nasıl bir ilişki vardır?

2. cümledeki “bazıları” kelimesi kesinlik mi, yoksa belirsizlik mi ifade eder?

Yukarıdaki ikinci cümlede “bazıları” kelimesi belgisiz zamirdir. Belgisiz zamirler isimlerin yerini belirsizlik yoluyla tutar. Belgisiz zamirler; kişileri, varlıkları ya da nesneleri belirsizlik

ifade eden kelimelerle anlatır: başkası, hepsi, bazıları, biri, kimi, kimisi, herkes, kimse, birçoğu, birkaçı, bazısı, öbürü, hiçbiri, tümü, kelimeleri vb.

Belirsizlik bildiren kelimeler bir isimden önce kullanılır ve o ismi etkilerse bu kelimeler zamir değil sıfat olur.

Siz de aşağıdaki cümlelerde yer alan belgisiz zamirleri yuvarlak izine alınız.

- Gönül kimi severse güzel odur.
- Kişinin kendine ettiğini kimse edemez.
- Bazıları bu toplantıya bile bile geç kaldı.
- Belediye meclisinden çıkan karara birçoğu tepki gösterdi.

Ç.

1. Buse, Ömer ve Ceren **çamurla** oynamayı çok sever.
2. Buse, Ömer ve Ceren **neyle** oynamayı çok sever?

Yukarıdaki cümlelerde koyu renkle yazılmış kelimeler arasında nasıl bir ilişki vardır?

2. cümledeki “neyle” kelimesi 1. cümledeki “çamurla” kelimesinin yerini hangi yolla almıştır?

1. cümleyi “kim” kelimesini kullanarak soru cümlesi hâline nasıl getirebiliriz? Yazınız.

Yukarıdaki 2. cümlede “neyle” kelimesi soru zamiridir. Soru zamirleri isimlerin yerini soru yoluyla tutan kelimelerdir: kim, ne, kimi, hangi, hangisi, kaç, kaçı, kaçta, kaçını, kaçınıcı, nere, nereye, nerede, nereden vb.

Soru bildiren kelimeler, bir isimden önce kullanılır ve o ismi etkilerse bu kelimeler zamir değil sıfat olur.

Siz de aşağıdaki cümlelerde yer alan soru zamirlerini yuvarlak içine alınız.

- Elinizdeki kitabı nereye koyduğunu bilmiyor musun?
- Şu yalan dünyada annesinden başka kime güvenebilirdi?
- Bu çiçeklerden hangisi daha güzel?
- Sen burada ne bulacağını sanıyordun?

d.

1. Senin **kalemin** bence hepsinin **kaleminden** güzel.
2. Seninki bence hepsininkinden güzel.

Yukarıdaki cümlelerde koyu yazılmış kelimeler ile “ki” ekleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

1. cümledeki isim tamlamalarının tamlanan kısımları hangi kelimelerdir?

Yukarıdaki 2. cümlede “ki” ekleri ilgi zamiridir. İlgi zamiri ek hâlindeki tek zamirdir. Eklenildiği kelimeye bitişik yazılır. İlgi zamiri isim tamlamasında tamlananın yerini tutar.

İlgi zamiri konusunda dil bilimciler arasında farklı görüşler vardır. İlgi zamirini, “ki” bağlacıyla ve “ki” yapım ekiyle karıştırmamak gerekir:

- Bu seneki yağışlar çiftçilerin yüzünü güldürdü.

Yapım Eki
(Sıfat yapmış)

- Birşey görmüş ki bize söylüyor.

Bağlaç

Siz de aşağıdaki cümlelerde yer alan ilgi zamirlerini yuvarlak içine alınız.

- Ali’ninki bence en güzel uçurtmalardan biri.
- Bana onunki daha ayrıntılı geldi.
- Onunkiler daha isabetli gibi.

e. “Yaz Sinemaları” metnindeki zamirleri aşağıya yazınız.

f. “Yaz Sinemaları” metnindeki zamirler metnin anlamına nasıl katkı sağlamıştır? Açıklayınız.

7. Etkinlik

İzlediğiniz filmi arkadaşlarınıza anlatınız. Filmi anlatmadan önce anlatacaklarınızı bir kâğıda listeleyiniz. Listenize, filmin Türkçe alt yazılı mı, Türkçe dublajlı mı olduğunu (Filmi Türkçe alt yazılı olarak seyrettiyseniz bunun sebebini ve filmi böyle seyretmenizin size ne kazandıracağını açıklayınız.), filmin konusunu, oyuncularını, yapımcısını, türünü vb. ni yazınız. Filmi anlatırken bu listeye göz atabilirsiniz.

Konuşmanızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanınız. “Fragman” yerine “tanıtma filmi”, “dublaj” yerine “seslendirme”, “flash-back” yerine “geriye dönüş”, “direktör” yerine “yönetmen” gibi.

8. Etkinlik

Aşağıdaki afişleri inceleyiniz. Siz de istediğiniz bir konuda kısa film yarışması için afiş hazırlayınız. Afişinizde özlü sözlerden, atasözlerinden yararlanınız. Afişinizi sınıf panosuna asınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Bulunduğunuz yerdeki mimari bir eserin fotoğrafını çekiniz. Bu mimari eserle ilgili (yapılış tarihi, mimarı, yaptıranı, mimari özellikleri, tarihçesi vb.) bilgi toplayınız.
- Vakıflar Genel Müdürlüğünün genel ağ adresindeki “Faaliyetler” bölümünden “Taşınmaz Kültür Varlıkları” hakkında bilgi edininiz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Mimari ve sanat arasında nasıl bir ilişki vardır?
2. Gözünüze hoş gelen mimari eserlere örnekler veriniz.
3. Mimar Sinan hakkında neler biliyorsunuz? Anlatınız.
4. Birazdan okuyacağınız metnin başlığından ve görselinden hareketle konusu hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Şiiri, noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek sesli okuyunuz.

YÜREKLER

Çinide daha bu sabah
Açılmış çiçekler gördüm.
Yaklaştım: Konmuş arılar,
Uçan kelebekler gördüm.

Kovanların kuytusunda
Dizili petekler gördüm.
Mihraplarda ruhlar vardı,
Mimberde¹ melekler gördüm.

Dolaştım: Beş yüz yaşında
Koç yiğit direkler gördüm.
Sütunlarda, direklerde
Bükülmez bilekler gördüm.
Dinledim: Vuran nabızlar,
Ve çarpan yürekler gördüm.

Gezdim dışarda yolları...
Dilekler, istekler gördüm;
Eski sanatın yanında
Yeniye emekler gördüm.

Arif Nihat Asya

Bütün Eserleri Şiirler: 4

1. Bayrak şairimiz Arif Nihat Asya, bu şiirinde “minber” kelimesini “mimber” olarak kullanmıştır. Sizce bunun nedeni nedir? Tartışınız.

Aşağıdaki kelimelerle anlamlarını eşleştiriniz. Anlamı verilmeyen kelimenin anlamını önce tahmin ediniz, sonra sözlükten bulup yazınız. Yeni öğrendiğiniz kelimeleri sözlüğünüze kaydediniz.

- 1 çini
- 2 nabız
- 3 mihrap
- 4 minber
- 5 sütun
- 6 kuytu

☐ Cami, mescit vb. yerlerde Kâbe yönünü gösteren, duvarda bulunan ve imama ayrılmış olan oyuk veya girintili yer.

☐ İssiz, sessiz ve göze çarpmayan, تنها (yer).

☐ Herhangi bir maddeden yapılan, zaman zaman üstünde çıkıntılı bir bölüm olan, genellikle bir altlığa, bazen doğrudan doğruya yere dayalı silindir biçiminde düşey destek, kolon.

☐ Duvarları kaplayıp süslemek için kullanılan, bir yüzü sırlı ve genellikle çiçek resimleriyle bezeli, pişmiş, balçık levha, fayans.

☐ Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamara parmakla basıldığında duyulan vuru.

☐ _____

Okuduğunuz şiirle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Şiirde hangi mimari eserden söz edilmektedir?
2. Bu mimari eserin özellikleri nelerdir?
3. Şair, bu mimari eseri incelerken neler hissetmiştir?
4. Şiirde neler karşılaştırılmıştır?
5. Şiirde benzetme ve kişileştirme sanatlarından hangisi ya da hangileri vardır? Örnek dizeleri okuyunuz.
6. Şair, şiire neden “Yürekler” ismini vermiş olabilir?

3. Etkinlik

Okuduğunuz şiirin konusunu ve ana duygusunu kutucuklara yazınız.

Konu: _____

Ana duygu: _____

4. Etkinlik

a. Okuduğunuz şiirde, geçen sene öğrenmiş olduğunuz benzetme ve kişileştirme sanatları vardır. Bu şiirde, bu söz sanatlarının yanında karşıtlık (tezat) sanatı da vardır. Karşıtlıkta birbirine karşıt duygu, düşünce, hayal ve durumlar bir arada gösterilir. Karşıtlık sanatı zihinde bir aykırılığı, çelişkiyi ya da karşıtlığı düşündürür. Aşağıda karşıtlık (tezat) sanatına örnekler verilmiştir. Dikkatle inceleyiniz.

Öyle bir devim ki ben hakikatte pireyim.
Bir delik gösterin de utancımdan gireyim.

Necip Fazıl Kısakürek

Bu dizelerde dev olmakla pire olmak arasında karşıtlık vardır.

Bir varken bir yok oldu.
İşte dünyamızın işleri.

Cahit Külebi

Bu dizelerde “var” ve “yok” kelimeleri zihinde aykırılık oluşturduğu için karşıtlık sanatı vardır.

b. Aşağıdaki dizelerde karşıtlık sanatı nasıl yapılmıştır? Aşağıya yazınız.

Giderler gelirler bu kaldırımlarda
Gül benizli toklar, saz benizli açlar

Cahit Sıtkı Tarancı

c. Okuduğunuz şiirin hangi dizelerinde karşıtlık (tezat) sanatı vardır? Yazınız.

5. Etkinlik

Okuduğunuz şiirin ilk dördlüğündeki kafiyeler kırmızıya, redifler ise maviye boyanmıştır. Siz de şiirin diğer dörtlüklerindeki kafiye ve redifleri örnekteki gibi gösteriniz.

Çinide daha bu sabah
Açılmış çiçekler gördüm.
Yaklaştım : Konmuş arılar,
Uçan kelekler gördüm.

Kovanların kuytusunda
Dizili petekler gördüm.
Mihraplarda ruhlar vardı,
Minberde melekler gördüm.

Dolaştım: Beş yüz yaşında
Koç yiğit direkler gördüm.
Sütunlarda, direklerde
Bükülmez bilekler gördüm.
Dinledim: Vuran nabızlar,
Ve çarpan yürekler gördüm.

Gezdim dışarda yolları...
Dilekler, istekler gördüm;
Eski sanatın yanında
Yeniye emekler gördüm.

6. Etkinlik

Hakkında bilgi topladığınız, fotoğraflarını çektiğiniz mimari eseri arkadaşlarınıza tanıtınız. Çektiğiniz fotoğrafları arkadaşlarınıza gösteriniz. Bunun için kısa bir sunum hazırlayınız. Prova yapınız. Sunumunuzu 2 - 3 dakika ile sınırlandırınız.

Sunumunuz sırasında mimari ile ilgili terim ve kavramları yerinde ve anlamına uygun kullanmaya dikkat ediniz. Sunum sonrasında kendinize şu soruları sorunuz:

- Sunum için yeterince prova yaptım mı?
- Sunum sırasında kelimeleri yerinde ve anlamına uygun kullanabildim mi?
- Bu etkinliği daha iyi nasıl yapabilirdim?

7. Etkinlik

Vakıflar Genel Müdürlüğünün genel ağ adresinden elde ettiğiniz bilgilerden yararlanarak “tarihî eserlerin korunması” konusunda grup hâlinde bilgilendirici bir metin yazınız. Bunun için 4 - 5 kişilik gruplara ayrılırsınız. Metninizi yazmadan önce konu ve ana fikri belirleyiniz. Metninizin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde nelerden söz edeceğinizi oluşturacağınız taslağa yazınız. Yazınızın ilk paragrafında yazma amacınızı ifade etmeyi de unutmayınız.

Yazınızda atasözleri, deyimler ve özdeyişlerden yararlanınız. Ayrıca yazınızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanınız.

Yazınızı A4 kâğıdına, yazınızın taslağını ise aşağıya yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederek yazınız. Yazınızı sınıf ya da okul panosunda paylaşınız.

Yazımın Taslağı

[illegible]

GELECEK DERSE HAZIRLIK

www.eba.gov.tr genel ağı adresindeki “Mozart-Rondo Alla Turca” adlı kısa belgeseli izleyiniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Müzik dinlemeyi sever misiniz? Niçin?
2. Daha önce hiç konsere gittiniz mi? Gittiyseniz orada ne tür bir müzik dinlediniz?
3. “Müzik ruhun gıdasıdır.” sözünü açıklayınız.
4. Mozart’ın “Türk Marşı”nı dinlerken ne hissettiniz?

“Mozart’ın Müziği” metnini dikkatle dinleyiniz.

MOZART'IN MÜZİĞİ

(DİNLEME METNİ)

“Mozart’ın Müziği” metnini dinlerken sizce önemli olan bilgileri, tanımları, terimleri vb. ni aşağıya not ediniz.

[illegible]

2. Etkinlik

Metni dinlerken anlamını bilmediğiniz kelimeleri aşağıya yazınız. Bunların anlamlarını tahmin ediniz. Kelimelerin anlamlarını Türkçe sözlükten bulunuz. Tahminlerinizle sözlük anlamlarını karşılaştırınız.

Kelime	Tahmin	Sözlük Anlamı

3. Etkinlik

Aşağıdaki soruları “Mozart’ın Müziği” metnine göre cevaplayınız. Gerekirse metni tekrar dinleyiniz.

1. Metinde Mozart’la kim, hangi yönden karşılaştırılmıştır?
2. Mozart’ın müzikte gelişmesi, müziğin olgunlaşması neye bağlanmıştır?
3. Mozart, müziğin hangi biçimlerinde eserler vermiştir?
4. Yazara göre Mozart’ın müziği kimler içindir?
5. Yazar, Mozart’ın hangi operalarının dinlenmesini tavsiye etmektedir?
6. Mozart’ın kaç piyano konçertosu vardır? Bu konçertoların en önemli özelliği nedir?
7. Metni dinledikten sonra Mozart’ın müziklerini dinlemek için içinde bir istek duyduunuz mu? Bunun sebebi sizce nedir?
8. Metni beğendiniz mi? Metinde birbiriyle çelişen ifadeler var mı?

4.
Etkinlik

Derse hazırlanırken izlediğiniz belgesel ilginizi çekti mi? Çektiyse en çok neresi hoşunuza gitti? Çekmediyse bunun sebebini açıklayınız. Belgeseli siz yapmış olsaydınız onu ilgi çekici hâle getirmek için neler yapardınız?

5.
Etkinlik

“Mozart’ın Müziği” metninin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Konu: _____	Ana fikir: _____
_____	_____

6.
Etkinlik

Dinlediğiniz metin için iki farklı başlık yazınız.

7.
Etkinlik

“Müzik, seslerle düşünme sanatıdır, kulağın gözüdür.
Evin İlyasoğlu
Zaman İçinde Müzik”

Yukarıdaki özlü sözü aşağıdaki kelime ve kavram havuzundan yararlanarak iki üç dakikalık akıcı bir konuşmayla açıklayınız.

müzik	iyilik	faydalı	ruh	incelik	insan
üzüntü	güzellik	güzel sanatlar	mutluluk		

Konuşmanızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanınız.

Aşağıdaki metni ve yorumları okuyunuz. Metin için bir yorum da siz yapınız. Yorumdan sonra metni kendi cümlelerinizle yeniden oluşturunuz. Metni oluştururken yazım kılavuzu kullanınız. Metninizin taslağını defterinize yapınız.

Metninizi anlam bütünlüğünü bozan ifadelerden arındırınız. Yazım ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından kontrol ediniz. Yeniden oluşturduğunuz bu metni blogunuzda paylaşınız.

Beğen

Yorum yap

Paylaş

 asırlıkçinar 2 saat önce

Arkadaşlar, üç gündür müziğin insan sağlığı üzerine etkilerini araştırıyorum. Genel ağda bununla ilgili şöyle bir yazıya rastladım. Onu sizinle paylaşmak istiyorum. Yorumlarınızı da bekliyorum. Bilgiyle ve sevgiyle kalın...

Müziğin İnsan Sağlığı Üzerine Faydaları

Müziğin sağlığımız üzerine pek çok faydasının yanı sıra değinmek istediğim en önemli konu kendimizi iyi hissettirmesidir. Günümüzün en önemli problemlerinden biri olan stresten arınmamızdaki rolünü çok önemli görmekteyim. Kesinlikle kendimizi daha mutlu hissetmemizde önemli bir yeri vardır.

Bilim insanları bir müzik enstrümanı çalan yaşlıların hem fiziki hem de psikolojik olarak diğer yaşlılara göre çok daha iyi durumda olduklarını belirtmektedirler. Ayrıca müzik, alzheimer (alzaymır) hastalarının gerçeklikten kopmamaları için de son derece faydalıdır.

Bir müzik enstrümanı çalmanın, motor becerilerin gelişmesine çok önemli katkılarının olduğu zaten bilinen gerçeklerden biridir.

Müziğin hafızaya ve öğrenmeye katkısı da ispatlanmıştır. “Mozart etkisi”ne göre öğrencilerin ders çalışırken özellikle klasik müzik dinlemelerinin konsantrasyonlarını artırdığı yönünde çalışmalar mevcuttur.

Müziğin bağışıklık sistemimizde önemli bir yere sahip olan interleukin 1’in seviyesini arttırdığı yapılan araştırmalarla kanıtlanmıştır. 15 dakika bile müzik dinlemenin interleukin 1 seviyesini artırıp bağışıklık sistemimizi güçlendirdiği görülmüştür. Müziğin aynı zamanda ağrı kesici özelliğinin de olduğu bilinmektedir. Bu konuda klasik müzik, özellikle de Mozart ve Bach (Bah) tavsiye edilmektedir.

Kalp ameliyatı geçirmiş kişilerde de ameliyat sonrası Mozart’ın piyano sonatlarını dinleyen hastaların, diğer hastalara göre çok daha hızlı iyileşme göstermiş oldukları gözlenmiştir.

Müzikten hayatınızın hiçbir döneminde kopmamanız ümidiyle ...

www.kubilaykan.wordpress.com

ZAMAN MAKİNESİ

(Evin önüne zaman makinesi konur.)

KARAGÖZ — (Pencereden) Yahu, kapının önünde bir çöp tenekesi var. Hacivat, dayağa doyamamış. Çöp tenekesini getirip bizim kapının önüne koymuş. Ben şimdi gösteririm ona! (Teneke sandığı zaman makinesini kaldırmaya çabalar.)

HACİVAT — (Gelir.) Karagöz'üm ne yapıyorsun? O tenekeye çiçek mi dikeceksin yoksa?

KARAGÖZ — Seni gidi kereta!.. Bu eciş bücüş şeyi buraya sen koydun değil mi? Dur, onu kafana geçireyim de gör şimdi! (Kucaklamaya davranır.)

HACİVAT — Aman, dur Karagöz'üm, ne yapıyorsun? Bu, çöp tenekesine, çiçek saksısına benzemiyor. Sakın kurcalama! Zaman makinesi gibi bir şey.

KARAGÖZ — Ne samanı, ne sapı? Önümden çekil de atayım şunu! (Tekrar kucaklamak ister.)

HACİVAT — Dur yapma! Bilmediği ot eşiğin başını ağrıtır, derler.

KARAGÖZ — Derler ama onun senin için derler. Kerata ki-me eşek diyorsun?

HACİVAT — Karagöz'üm, yani bunun bilmediğimiz bir yerini kurcalarsak başka zamana gideriz?

KARAGÖZ — Başaklı samana mı gideriz? Beni kandırma da çekil oradan. Al bunu, kendi evinin önüne koy! (Kaldırır ve makine gürültü ile çalışmaya başlar.)

HACİVAT — Eyvah, makineyi çalıştırdın Karagöz'üm! Ne yaptın? Yandık, yandık... Dönüyoruz!..

KARAGÖZ — Hacivat, durdur şu makineyi yahu! Annee, annee!..

(Perdede zaman tüneli dönerken velvele yapılır. Işık yanıp söner, nareke çalınır.)

HACİVAT — Karagöz'üm uçuyoruz, dönüyoruz, düşüyoruz! Bu rüzgâr da nereden çıktı?

KARAGÖZ — Hacivat neredesin, tut beni!

(Bu arada perdeye, Karagöz tarafına, cami inşaatı göstermeliği gelir. Hacivat tarafına da dikdörtgen taşlar konur.) (Işık açılır.)

(Karagöz ve Hacivat perdenin ortasına düşerler.)

KARAGÖZ — Of anacığım, babacığım!... Dı dı dı dı... Amanın tulumba tatlısı gibi burnum, Devrek bastonu gibi bacaklarım... Ne oldu böyle? Türk Hava Yollarından bir seyahat kazandık da haberimiz mi olmadı? Vay vay...

HACİVAT — Karagöz'üm zaman içinde yüzlerce yıl geriye gittik! Yani Sultan Orhan zamanındayız. Bak, burası da Sultan Camisi yani Ulu Cami. Bak, yukarıda Tophane. Orada da Sultan Orhan'ın sarayı var.

KARAGÖZ — Bırak tarih dersi vermeyi de ne halt edeceğimizi söyle!

HACİVAT — Ah Karagöz'üm, ah! Hatırlarsan biz cami inşaatında çalışıyorduk! Ama bugüne kadar geri geldiysek yine çalışacağız demektir. Bak, inşaat devam ediyor!

KARAGÖZ — Hacivat, bak birisi geliyor! Galiba bu bizim ustabaşıydı.

USTABAŞI — (Gelir.) Hey siz ikiniz, ne konuşup duruyorsunuz orada, çalışsanıza! Duymadınız mı? Sultan'ın emri kesin. Bu inşaat en kısa zamanda bitirilecektir. Siz de lakırtıyı bırakın da işinize bakın! Sizin yüzünüzden laf işitmeyeyim.

HACİVAT — Karagöz'üm, bak başımıza ne dertler açtın! Nasıl kurtulacağız şimdi bu hâlden? Çalışalım da başımıza başka bir hâl gelmesin.

KARAGÖZ — O teneke parçasını kapımın önüne getirmeseydin bunlar olmazdı.

HACİVAT — Ne laf anlamaz adamsın sen yahu! Onu ben getirmedim. Bizim perdeye Hayalî Tayfun getirmiş. Bilgisayarlı bir şeymiş. Öğrencilere göstermek istemiş.

KARAGÖZ — Ne (...) ise... Şimdi burada bir hamam olacaktı ki ben de girecektim. Şöyle bir yıkanıp temizlensem de yorgunluğum gitse...

HACİVAT — Karagöz'üm, bırak hamamı falan da çalışmaya başlayalım! Şu taşları dizelim. (Hacivat tarafında üç dört taş vardır.)

KARAGÖZ — Hacivat, gel bir hamam isteyelim!

HACİVAT — Delirdin mi sen?

KARAGÖZ — Kemirmedim, sıyırdım Hacivat!

HACİVAT — Karagöz, yani Sultan duyarsa bizi sallandırır.

KARAGÖZ — Oh ne iyi, ben sallanırım, sen de beni sallarsın! Haydi salıncak, salıncak!..

HACİVAT — Öyle değil, be cahilicühela! Ne salıncağı? Yani ikimizin de kafaları gider.

KARAGÖZ — Tamam, iyi olur. Kafalarımız gitsin, gezip gelsin, biz de dinlenelim.

HACİVAT — Karagöz, lakırtıyı ters anlıyorsun! Bak, herkes bize bakıyor.

KARAGÖZ — Terkos'tan sular mı akıyor?

HACİVAT — Yahu, ne Terkos'u, ne suyu?

KARAGÖZ — Senin yüzünden altı yüz yıldır ayaklarıma kara sular indi ya... (Vurur.) İşte onun suyu!

HACİVAT — Karagöz, unuttun mu? Sen demircisin, ben duvarcıyım.

KARAGÖZ — Bilmez miyim, bilirim.

HACİVAT — Bırak lakırtıyı da işine bak!

KARAGÖZ — Olur, tıkırtıyı bıraktım içine baktım. Fare varmış.

HACİVAT — Yahu ne faresi, ne tıkırtısı?

KARAGÖZ — Hamamda fare gören kadınların takunya tıkırtısı...

HACİVAT — Karagöz'üm, ben burada hamam falan göremiyorum.

KARAGÖZ — Göremezsın tabii. Sultan Orhan buraya cami-den önce bir hamam yaptırsaydı görürdün.

SULTAN ORHAN — (Gelir.) Hey, siz ikiniz! Hem çalışmaz hem de çalışanları oyalarsınız, öyle mi?

HACİVAT — Sultanım, arkadaşım Karagöz'ü affedin!

SULTAN ORHAN — Siz nasıl bir lakırtı ediyorsunuz da bunca işçi sizi dinliyor. Anlatın!

(Karagöz ile Hacivat birbirlerine bakışıp, itişip, şaşırıp kekellerler.)

HACİVAT — O, bana hamam istediğini durmadan söylemeye çalışıyor.

SULTAN ORHAN — Ne hamamı be adamlar? Burası cami in-
saatı!.. Çalışmadığınız gibi, bir de ustaları oyalarsınız! (...) Götü-
rün bunları, gözüm görmesin! (Gider.)

(Şarkı okunur.)

(...)

Yemenimi serdim taşta,
Yazılanlar gelir başta,
Sen efendim binler yaşta!
A canım kilci geldi, kil alan var mı?
Hamam kapısı keçeli,
Aşkın şarabın içeli,
Yârim çok oldu geçeli!

A canım kilci geldi, kil alan var mı?
(Askerler gelir Karagöz ile Hacivat'ı alıp götürürler.)
(Perde ışığı yavaşça kısılr.)
(Perdeye, sedirde Sultan tasviri konulur.)
(Işık açılır.)
(Şarkı okunur.)
(...)

Sözü canlar bağışlar
Bizim cananımız vardır.
Vay ömrüm yele lel,
Canım yele lel,
Bizim canımız vardır.

SES — Zaman geçmiş ve Sultan'ımızı bu üzüntü çok yıprat-
mıştı. Karagöz ile Hacivat'ın cezasından sonra orada bir hamam
yaptırdı. Ama "Onlara bu haksızlığı nasıl yaptım?" diye kendini
perişan ediyor, inşallah yakında iyileşir. Şeyh Küşteri gelmiş, Sul-
tan'ı görecekmış!..

ŞEYH KÜŞTERİ — (Gelir.) Sultan'ımızı böyle üzüntülü görmek
bizi üzüyor, Sultan'ım!

SULTAN ORHAN — Gel bakalım, âlimler, aydınlar piri Şeyh
Küşteri!

ŞEYH KÜŞTERİ — Sultan'ım, artık onlar için üzülme-
yiniz! On-
lar da gelip geçici gölgelerdi, geldiler geçtiler. Bunda sizin ne su-
çunuz olsun!

SULTAN ORHAN — Ya öyle mi? Ne demek böyle gelip geçmesi anlat!

ŞEYH KÜŞTERİ — Bakın Sultan'ım! Şu bezden beyaz perde bu dünyayı temsil etsin. Şu yanan meşale de bizi yaşatan gücü... Bu ikisinin arasında elimin gölgesi de biz canlılarız! Işık sönse yok oluruz. Ama bu âlem bir vakte kadar kalır. Karagöz ile Hacivat da öyledirler.

SULTAN ORHAN — Küşteri devam et! Onları göster bana!

ŞEYH KÜŞTERİ — Bakın öyleyse Sultan'ım! Yüzyıllarca ustadan çırağa yaşayacak ve yaşatılacak sanata bakın!

(Karagöz ile Hacivat girer.)

HACİVAT — Aman Karagöz'üm, bak yine perdemizdeyiz. Geçmiş olsun!..

KARAGÖZ — Bırak Hacivat geçmiş! Ustalara, geleceğe bak! (Vurur.)

HACİVAT — Karagöz'üm, ne vurursun elin kırılın!

KARAGÖZ — Eklerim, kenetlerim, yine vururum.

HACİVAT — Yıktın perdeyi eyledin viran. Varıp sahibine haber vereyim heman! (Gider.)

KARAGÖZ — Koca kerata! Uğurlar olsun... Sizin de gününüz Aydın, geceniz Manisa olsun! Bir sürçülisan ettiyse affola! Eh Hacivat, bir daha elime geçersen neler ederim, neler! (Gider.)

(Müzik başlar.)

(...)

Ünver Oral

Karagöz Oyunları 3

Gülmek güzeldir; güzelliştir, sağlıktır, sevgidir. Karagöz bunun için gereklidir ve sevilir. Ama içine sanat, müzik, güldürü, şiir, resim ve öğüt katarak güldürür.

Hiç gösteri seyretmemiş olanları Karagöz'ün ismi bile gülümsetir. Üstelik yüzlerce insanı böyle uzun süre doyasıya güldürebilen bir başka gösteriyi dünyada bulabilmek herhâlde mümkün değildir.

O hâlde Karagöz perdesindeki bu güç nedir?

Bir gösteride görme engelli bir seyircinin diğerleri kadar güldüğünü fark edebilirsiniz. Çünkü Türk gölge tiyatrosunun güldürücü özelliğinde büyük ağırlık sese ve karşılıklı konuşmalara dayanır.

Ses güldürücülüğünde ağırlık Karagöz'ün kendisindedir. Çünkü kalın, kaba ve çatlak sesi vardır. (...) Karagöz başta olmak üzere bütün güldürücü konuşmalarda kaynak, zengin Türkçenin sağladığı imkânlardır. Eş anlamlı kelimeler, zıt anlamlı kelimeler, benzer anlamlı kelimeler, ses benzerliği olan kelimeler, deyimler, benzetmeler... Türkçenin bozuk kullanılmasının yanı sıra güldürücü şiirler ve şarkılar... Bunlara anladığı hâlde anlamamış veya anlamadığı hâlde anlamış görünmek, abartmak veya hafife almak, kandırma çabaları, bilgiçlik taslamak gibi davranışları da eklerseniz başarılı olmamak mümkün değildir. İşin içinde okuma yazması ve işi olmayan, bulduğu işleri eline yüzüne bulaştıran Karagöz de olursa gözyaşı döktüren halk hikâyesi bir anda güldürü olur.

(...)

Ünver Oral

Karagöz ve Plastik Tekniği

A) 1, 2, 3 ve 4. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. Karagöz niçin sevilmektedir?

2. Karagöz'ün dünyadaki diğer gösterilerden farkı nedir?

3. Karagöz oyununda insanlar nelere gülmektedir?

4. Bu metnin başlığı aşağıdakilerden hangisi olabilir? İşaretleyiniz.

Karagöz Nedir?

Karagöz Tekniği

Karagöz'de Güldürücülük

B) Aşağıda numaralarla verilen atasözlerini, harflerle verilen anlamlarıyla eşleştiriniz.

- 1 Güzeli herkes sever.
- 2 Herkes ne ederse kendine eder.
- 3 Öfke ile kalkan zararlar oturur.
- 4 Doğrunun yardımcısı Allah'tır.
- 5 Veren el, alan elden üstündür.

- a. Nasıl davranırsan öyle karşılık görürsün.
- b. Bütün insanlar güzel olan şeylere karşı sevgi besler.
- c. İşlerinde doğruluktan ayrılmayan kişiye Allah her zaman yardım eder.
- ç. Yardımını esirgemeyen, eli açık olan kimseye herkes saygı gösterir.
- d. Öfkesine kapılarak iş gören sonunda güç duruma düşer.

C) Aşağıda cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru ifadeleri yazınız.

1. "Ben, sen, o, biz, siz, onlar" kelimeleri _____ zamirleridir.
2. Kişileri, nesneleri ya da varlıkları belli belirsiz ifade eden zamirlere _____ zamir denir.
3. _____ zamiri, ek hâlindeki bir zamirdir ve eklendiği kelimeye her zaman bitişik yazılır.
4. "Bu bana babamın hediyesidir." cümlesindeki "bu" kelimesi bir _____ zamiridir.
5. İsimlerin yerini soru yoluyla tutan zamirler _____ zamirleridir.

Ç) Aşağıda çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Heykeltıraş olsam Sinan'ın boyunu posunu bilmem ama ellerini kocaman yapardım. (1)Bildiğimiz ellerin birkaç misli büyük. (2)Eti anıtlarındaki eller gibi küt küt, çentik çentik kocaman eller. (3)Geçen gün Süleymaniye'de dolaşırken bu kocaman elleri görür gibi oldum. (4)Tuttuğunu koparan, kopardığını yepyeni ve bitip tükenme bilmeyen bir ömürle yoğurup yeni baştan kuran, öpülesi, dünya durdukça nur içinde yataşı emektar eller.

Yukarıdaki paragrafta anlam bütünlüğünü bozan cümle hangisidir?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

2 ve 3. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Bir çift turna gördüm, durur dallarda,
Seversen Mevla'yı, kalma yollarda,
Sizi bekleyen var, bizim ellerde,
Doğru bizim ele gidin turnalar.

Fazla gitmen bizim ele varınca,
Selam söylen eşe dosta sorunca
El bağlayıp divanına durunca
Benden yâre selam edin turnalar.

Anonim

Turnam dertli öttün, yaremi deştin,
El vurdun yarama, başını açtın,
Eşinden m'ayrıldın, yolun mu şaştın,
Doğru bizim ele gidin turnalar.

2. Bu türküde baskın olan duygu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) kaygı B) sevinç C) acıma D) özlem

3. Türkünün ilk dörtlüğüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Kafiye : “dal” — Redif : “da” B) Kafiye : “l” — Redif : “larda/lerde”
C) Kafiye : “lar/ler” — Redif : “da/de” D) Kafiye : “da/de” — Redif : “lar/ler”

4. Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıtlık (tezat) sanatı yoktur?

- A) Yazımı kışa çevirdin B) Bir sen yakınsın uzakta kalınca
C) İçimde kar donar, buzlar tutuşur. D) Yüce dağlar birbirine göz eder.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zamir yoktur?

- A) Bu soruları bazı öğrenciler önceden görmüş.
B) Kendisini yakından tanıyım arkadaşın.
C) Bazıları bu dediklerine pek inanmamış.
D) Şu elbisenin aynısından bende de var.

**6. “Panayırı görmek için sizinle kasabaya gelmeyi ben de isterdim ama üzümeleri ilaç-
lamam lazım.” cümlesinde hangi türde sözcük kullanılmamıştır?**

- A) bağlaç B) zamir C) edat D) ünlem

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamamen basit yapılı sözcükler kullanılmıştır?

- A) Ağacın dalına kuşlar kondu. B) Kışlıkları erken çıkardık.
C) Masadaki bilgileri topladın mı? D) Bahçedeki çiçekleri suladı.

8. TEMA

VATANDAŞLIK

Hazırlık Çalışmaları

1. Özgürlük (hürriyet) kavramıyla ilgili hazırladığınız kartonları sınıfınıza asınız. Bu özlü sözlerin anlamlarıyla ilgili konuşunuz.
2. Özgürlük sizce nedir? Özgür insan neler yapar?
3. Haklar ve özgürlükler arasında nasıl bir ilişki vardır?
4. Temel hak ve özgürlükler nelerdir?

Metni, önce noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz, sonra okuma tiyatrosu tekniğine uygun olarak okuyunuz. Okuyacağınız metin, orijinal yazım ve noktalaması korunarak kitabınıza alınmıştır. Metni okurken bunlara dikkat ediniz. Metinde dönemsel olan ya da yazarın kullanışıyla ilgili yazım ve noktalamaları, günümüz yazım ve noktalama kurallarıyla karşılaştırınız, farklılıkları söyleyiniz.

KURTLA KÖPEK

Zafiyetten çiroza dönmüştü kurdun biri
Köpekler, aksine, semiz mi semiz.
Bu kurt bir gün bir köpeğe rastladı; iri
Güzel, besili bir köpek; tüyleri tertemiz.
“Atılıp şunu bir parçalamalı”,
Boğuşmayı da göze almak lazımdı fakat,
Köpek deseniz kendini, hakikat,
Koruyabilecek kadar anaçtı.
Bunu gören kurt pek sessiz yanaştı.

Biraz aşığıdan alıp dil dökeyim diye,
Hayran olduğunu söyledi bu semizliğe.

— “Güç bir şey değil, sayın efendimiz,
Dedi köpek, böyle benim gibi semirmeniz.

Vazgeçin, bırakın bu ormanları.
Nedir bu ormanlarda çektiğiniz;
Seril sefil, perişan, aç biilaç?
Açlıktan neredeyse öleceksiniz,
Hepiniz fülûsuahmere muhtaç.

Âdeta arslan ağzında, yiyecekleriniz.
Gelin benimle, hemen değişsin kaderiniz.”

Kurt sordu: -“Peki, işim ne olacak?”
— “Hiç! dedi köpek, sadece adam kovalamak.

Vazifeniz yabancılara şiddet,
Evdekilere hürmet göstermekten ibaret.
Ama karşılığında neler, neler!
Sizindir artık evin sayısız yemekleri.

O ne piliç, o ne kuş kemikleri!
O ne sonsuz okşanıp sevmeler!”
Kurt ne diyeceğini şaşırmıştı.

Sevincinden âdeta gözleri yaşarmıştı.
Derken baktı ki köpeğin boynunda bir yara.

— “Bu ne?” dedi. — “Hiç!” — “Nasıl hiç?” — “Mühim değil yani.”

— “Ama ne?” — “Bağlamak için tasma takarlar ya,
Gözüne ilişkin herhalde onun yeri.”

— “Bağlamak mı, serbestçe dolaşamaz mısınız?”

— “Pek dolaşamayız, ama ne çıkar?”

— “Ne mi çıkar? Yerinde dursun saltanatınız.

Hani hazineler bağışlasalar
Zerre bile feda edemem hürriyetimden.”
Diyip bizim kurt oradan uzaklaştı hemen.

Orhan Veli

La Fontaine’in Masalları

İkişerli gruplara ayrılınız. Arkadaşınızla beraber, okuduğunuz metni içeriğinde değişiklik yapmadan konuşma cümlelerinden ve olaylardan hareketle diyaloglara (karşılıklı konuşma şeklinde) dönüştürünüz. Oluşturduğunuz diyalogları aşağıya yazınız.

Handwriting practice area with 25 horizontal lines for writing a dialogue.

Aşağıda kutucukta verilen kelimeler okuduğunuz metinde geçen kelimelerdir. Bu kelimeler sözlük anlamlarıyla eşleştirilmiştir. Kelimelerin doğru eşleştirilip eşleştirilmediğini metinde kullanıldıkları yerlerden hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ederek kutucukları işaretleyiniz.

1 çiroz	3 hakikat	6 vazife	9 saltanat	12 ibaret
2 semiz	4 seril sefil	7 hürmet	10 zerre	13 zafiyet
	5 biilaç	8 mühim	11 anaç	

	Eşleştirme Doğru / Yanlış	Bence Doğru / Yanlış	Sözlük Anlamına Göre Eşleştirme Doğru / Yanlış
3 Saygı.	☐	☐	☐
10 Çok küçük parçacık.	☐	☐	☐
6 Zayıflık.	☐	☐	☐
1 Kurutulmuş uskumru balığı.	☐	☐	☐
2 Şişman.	☐	☐	☐
7 Gerçek.	☐	☐	☐
11 İri.	☐	☐	☐
4 Çok sefil, çok perişan.	☐	☐	☐
5 İlaçsız, çaresiz.	☐	☐	☐
9 Bolluk ve zenginlik, gösterişli yaşayış.	☐	☐	☐
8 Önemli.	☐	☐	☐
12 Oluşan, meydana gelen.	☐	☐	☐
13 Ödev, görev.	☐	☐	☐

3. Etkinlik

Metinde kullanılan deyimleri belirleyiniz. Deyimlerin anlamını deyimler sözlüğünden bulup yazınız. Bu deyimlerin metne katkısını söyleyiniz.

Metinde Kullanılan Deyimler

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Anlamları

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

4. Etkinlik

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Kurt, köpek ile karşılaştığında ilk önce neler düşünüyor?
2. Köpeğin kurda teklifi ne olmuştur?
3. Köpek, hangi görevler karşılığında ne almaktadır?
4. Kurt, köpeğin teklifini niçin geri çeviriyor? Kurdun yerinde siz olsaydınız bu teklif karşısında ne yapardınız?
5. Metindeki kahramanlardan hangisinin yerinde olmak isterdiniz? Niçin?
6. Metnin türü nedir?
7. Metindeki hayvanlar gerçekte genel olarak nasıl bir karaktere sahiptir? Metinde bu hayvanların seçilmesinin gerçek hayatla bir ilgisi var mıdır?

5. Etkinlik

Metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu: _____

Ana fikir: _____

6.
Etkinlik

Metnin yazarı siz olsaydınız metne nasıl bir başlık koyardınız? Yazınız.

7.
Etkinlik

Metindeki kahramanları tabloda verilenlere göre karşılaştırınız.

Metnin Kahramanları	Fiziksel Özellikleri	Karakter Özellikleri	Özgürlük Kavramına Bakış Açıları
	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____
	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____

8.
Etkinlik

Okuduğunuz metnin aşağıdaki dizelerinde karşıtlık ilişkisi kurulmuştur. Bu ifadeleri bulunuz.

Zafiyetten çiroza dönmüştü kurdun biri
Köpekler, aksine, semiz mi semiz.

Okuduğunuz metinde hayvanlara insan özelliği verilerek bu hayvanlar insan gibi konuşturulmuştur. İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkların konuşturulması sanatına konuşturma (intak) denir. Okuduğunuz metinde konuşturma sanatı sıkça kullanılmıştır. Aşağıda konuşturma sanatına örnekler verilmiştir. İnceleyiniz.

(...)
Şeytan tilki bir gün yine / Tavuk için bir bahçeye
Girer; fakat çukurdaki / Bir kapana düşer, der ki:
Çıkabilsem ben dışarı / Serperim bir kile darı
O zavallı tavuklara / bir şey yapmam hem onlara.
(...)

İbrahim Alaattin Gövsa
Anne Sevgisi

Burada tilki insan gibi
konuşturulmuştur.

Dün gece / Sordum yıldız kardeşlere
— Hava güzel olacak, dediler.

Bestami Yazgan
Uçtu Uçtu Şiir Uçtu

Cansız bir varlık olan yıldızlar insan gibi konuşurulmuştur.

Karganın biri / Ağacın tepesinden / Bütün olanları görmüş / Görmekle kalsa iyi /
“Bu, daha iyisini / Yaparım”. demiş.

Aziz Sivaslıoğlu
Tersinden La Fontaine Masalları

Karga, bir insan gibi konuşurulmuştur.

Masal ve fabllarda kişileştirme ve konuşurma sanatları en çok rastlanan söz sanatlarıdır. Siz de “Kurtla Köpek” metninde konuşurma sanatlarının olduğu dize-lerin altını çiziniz.

Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metinle “Kurtla Köpek” metnini tema, konu, olay örgüsü ve karakterler açısından karşılaştırınız. Metinlerin benzerliklerini ve farklılıklarını ilgili kutucuklara yazınız. Etkinliği tamamladıktan sonra kendinize şu soruyu sorarak öz değerlendirme yapınız:

- Bu etkinliği daha iyi yapabilir miydim? Nasıl?

KENT FARESİ İLE TARLA FARESİ

Bir zamanlar bir kent faresi bir tarla faresiyle karşılaşmış. Birbirlerini çok sevmiş, çabucak dost oluvermişler. Kent faresi, yeni dostunu yemeğe çağırmış hemen. Ama hazırladığı sofraya bakılınca “yemek” sözcüğü çok zayıf kalırmış. Dostuna gerçek bir şölen hazırlamış bizimki, krallara yaraşır bir sofraya kurmuş. Ben bu sofranın bir Türk halısının üzerinde hazırlandığını söyleyeyim, gerisini de sen tasarla artık. Eğriye eğri, doğruya doğru, hiçbir eksiği yokmuş şölenin. Kuş sütü dışında, ne ararsan varmış. Yazık ki bizimkiler bu benzersiz yemekleri güzel güzel yerken birden tadı kaçırmış şölenin.

Salonun kapısında bir gürültü duymuşlar. Kent faresi hemen kaçıp deliğine gizlenmiş. Tarla faresi de onu izlemek zorunda kalmış. Bereket versin ki çok kısa bir süre sonra gürültü kesilmiş. Bizim fareler de hemen ortaya çıkıp sofranın başına gelmişler.

“Neyse, tehlikeyi çabuk atlattık.” demiş kent faresi. “Hadi, yemeğimizi bitirelim.”

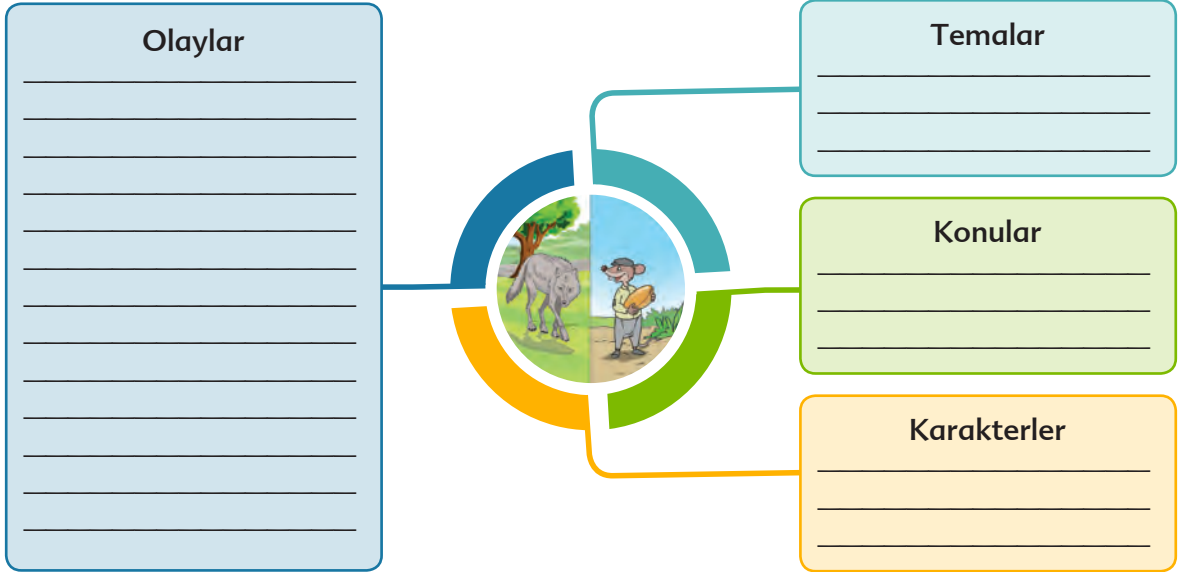
Ama bizim tarla faresinde iştah diye bir şey kalmamış, sofraya oturmak istememiş artık.

“Teşekkür ederim, sevgili dostum. Bu kadarı yeter bana.” demiş. “Yarın da siz bana gelin sizin tüm bu saray yemeklerinizi hazırlayamam ama benim evimde hiçbir şey yemeğimizi yarıda bıraktıramaz. Canımızın istediği gibi rahat rahat yeriz yemeğimizi. Hadi, Allah’a ısmarladık. Korkudan yarıda bırakılan yemek de eksik olsun.”

(...)

Tahsin Yücel

La Fontaine Masalları

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki unsurların hangisi gerçek, hangisi kurgusaldır? Kurgusal olanların başına “K”, gerçek olanların başına “G” yazınız.

- ☐ Kurt ve köpeğin birer hayvan olması.
- ☐ Kurdun ve köpeğin konuşturulması.
- ☐ Yabani bir hayvan olan kurdun özgürlüğüne düşkün olarak değerlendirilmesi.
- ☐ Köpeğin evcil bir hayvan olması ve çeşitli görevler yapması.
- ☐ Köpeğin evcilliğinin kölelik olarak değerlendirilmesi.

12. Etkinlik

[illegible]

258

Hazırlık Çalışmaları

1. Üretmek ve üretim denince aklınıza neler geliyor?
2. “Tarlada izi olmayanın harmanda sözü (yüzü) olmaz.” atasözüyle ne anlatılmak istenmektedir?
3. Üretim kelimesinin zıt anlamlısı nedir?

Metni soru sorarak okuma tekniğine göre okuyunuz. Bunun için metni okumadan önce metnin başlığını ve görsellerini inceleyiniz. Metnin başlığı ve görselleriyle ilgili zihninizde oluşan soruları tahtaya yazınız. Okuma sırasında ve sonrasında cevaplandırılan soruların üstünü çiziniz.

NAZİLLİ DESTANI

(...)

Nazilli Basma Fabrikasında bir hafta kalacak, basma renklerini ve nakışlarını inceleyecektik. Bu davet üç senedir beni saran yazmacılığın, oldukça kahrını çektiğim çeşitli bez boyalarının, istim kazanları önünde çektiğim çilenin en büyük mükâfatı oldu. Memleketimin en güzel köşelerinden birini, dünyanın en güzel fabrikalarından birini gördüm. Güzel, çalışkan, uyanık insanlar gördüm. Benim İstanbul’da gördüğüm basma fabrikaları Nazilli’dekinin yanında çocuk oyuncağı gibi kaldı. Hâlbuki bu oyuncak yazma tezgâhlarında, tahta kalıplar üzerine oyulmuş nakışlarla çalışan kimseler için ne müthiş bir şeydi. İstanbul’da gördüğüm basma fabrikalarında yazma kalıbı yerine, kasmağa gerilmiş ipek kullanılıyordu. İpek, üzerine bir ecza sürülerek fotoğraf kâğıdı gibi oluyor ve istenilen nakış kalıp hâline, klişe hâline getiriliyordu. İpeğin açık kalan yerlerinden boya beze geçiyor, emprime denilen basmalar çıkıyordu. Meğer piyasada emprime, yalnız ipek için kullanılmış. Pamuk üstüne basılanlara basma denirmiş.

Nazilli’de benim bildiğim ipek kasmaklarından ve bu iş için kullanılan tezgâhlardan

eser yoktu. Bunların işini hemen hemen matbaa makinelerinin bir eşi olan dev gibi makineler görüyordu. Kalıp, ipek üstüne değil çelik silindirlere Avrupa’da yetişen gravürler tarafından oyuluyordu. Rotatif denilen matbaa makinelerinin bir başka türüsü. Tek renkten tutun da on iki renge kadar nakış aynı anda basabiliyor. O gün basılacak işlere göre kimi iki renk, kimi üç renk, kimi on renk basıyor. Çelik parmaklar uzanıyor. Çelik bilekler bükülüyor. Çelik kollar açılıyor. Çelik gövdeler bir sağa, bir sola eğiliyor. On bin, yirmi bin, yüz bin metre beze istediğin çeşit nakışları döküp geçiyor. (...)

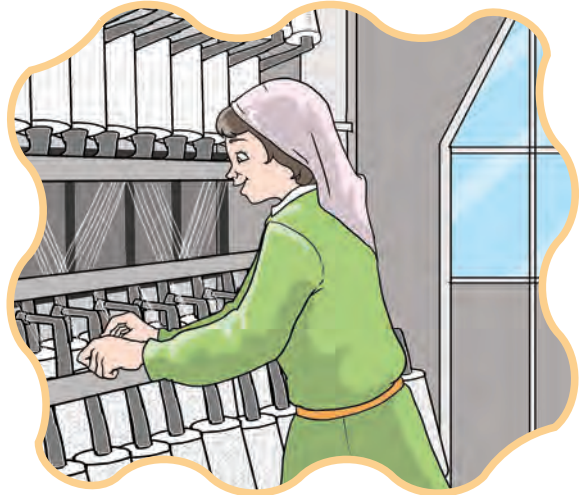
Bu bezler bir iğne burnu kadar kirlenmeden çelik silindirlerin nakışları altına yatıyor. Fabrikanın bir ucundan ayağının çamuru, alnının teri, yanağının tozu ile giren pamuk kozası, bir anda milyonlarca insanın elinden, tecrübesinden, sevgisinden, sabrından geçiyor; yunuyor, yıkanıyor, öteki yandan adam olup çıkıyor.

Kozalar balya balya, kozalar çuval çuval, sürü sepet pamuk yiyen, pamuk içen, pamuk tüten, pamuk terleyen bu dev anasını bir türlü doyuramıyorlar. Makineler boyuna, daha var mı, diyen ağızlarını açıyorlar.

Melih Cevdet'in dediği gibi: "Gel benim şair tabiatım çık ortaya." "Gel benim renk sevgim, biçim sevgim, çekidüzen gayretim, örgü muhabbetim. Allah rızası için el ele verin, imdadıma koşun, gelin de hep birlikte pamuğun iplik oluşunu anlatalım. Ne doğan güneş bu kadar güzel olabilir ne Kanlıca'da mehtap ne adaların kütür kütür suyu ne dağlar ne rüzgâr." En sevdiğim, üstüne evlat gibi titrediğim, şımarttığım nakışlar birbiri arkasından çil yavrusu gibi dağıldılar. Günlerden beri kafamda bir tek nakış var. Pamuğun yüzlerce, binlerce makine öpücüğünden sonra iplik olması. Stadyum boyundaki salonlarından birisinde 800'den fazla makine aynı anda çalışıyordu. Pamuğun

iplik olması için geçtiği dört beş salondan bir tanesi bu... 800 tezgâhta otuz bine yakın iş var. Dokuma fabrikalarının gücü işnelerin sayısı ile ölçülürmüştü. Bizimki orta hâlli bir fabrika sayılırmış. O şeytan çekici gibi kendi başlarına bir sürü işler beceren işleri insanın gidip birer birer öpeceği geliyor.

Pamuğu tarlada görmüş, her hâline bayılmışım. Ama fabrikada görünce ayıldım. Pamuk tarlası kadar güzel bir tarla az bulunur. Sanki milyonlarca küçücük başlı, kalın dudaklı çocuk, üstlerinden geçen bir buluta tuzak kurmuşlar, her tarafını bir güzel ısırılmışlar, hepsinin kalın dudaklarında bir tutam bulut. Ama insan bir defa fabrikaya girdi mi, bir defa pamuğun makinenin elinde ne hâllere girdiğini seyre daldı mı, sen tarlayı da, bulutu da, manzarayı da bir kalem unut. Pamuk nasıl iplik olurmuş? Ben ömrümde bu kadar keyifli, bu kadar güzel bir oluş görmedim. Kuvvetli bir hava baskısı, perişan pamuk yığınlarına bir hışım gibi dalıyor. Bu kudretli soluğun önüne düşen pamuk yığını ne olduğunun farkına varmadan eriyor. Açık mavi bir su, bir rüzgâr, bir elektrik nefesi kesiliyor. Bu acayip soluğun bir borudan fışkırdığını görmüyor, ancak hissedebiliyorsunuz. Biraz sonra öteki makineden bu renksiz rüzgâr, bileğim kalınlığında bir süt çeşmesi gibi akmaya başlıyor.

Daha bunun tadına doymadan aynı hışımla rüzgârın önüne düşüyor. Öteki makinede parmak kalınlığında çıkıyor. Bu cümbüş, bilek kalınlığındaki pamuğun kıldan inci kılıçtan keskin bir çizgi, bir makara ipliği hâline gelmesine kadar devam ediyor. İplik makinenin dilediği kadar inceldi mi dokuma işi başlıyor.

En büyük telaş, en büyük patırtı ve en büyük rutubet derecesi dokuma tezgâhlarının bulunduğu salonda. İşte burada bir kıyamettir kopuyor. Ama kıyametin böylesine can kurban...

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Tezek

(Kısaltılmıştır.)

Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını daire içine alınız. Sıra arkadaşlarınızla birlikte bunların anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra bu kelime ve kelime gruplarının anlamlarını Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. den yararlanarak öğreniniz. Bu kelime ve kelime gruplarını kendi sözlüğünüze kaydetmeyi unutmayınız.

Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Yazarın Nazilli Basma Fabrikasına gidiş amacı nedir?
2. Nazilli Basma Fabrikasında yazarın ilgisini en çok çeken şey nedir?
3. Yazar metinde neleri karşılaştırmıştır?
4. Metinde çeşitli benzetmeler yapılmıştır. Bu benzetmelerin olduğu bölümlerin altını çiziniz. Bu benzetmelerden en çok hoşunuza giden hangisidir?
5. Yazarın gözlem yeteneği ile ilgili ne tür çıkarımlarda bulunabilirsiniz?
6. Metnin konusu nedir?
7. Metnin ana fikrini en iyi anlatan üç kelime nedir?

a. Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki soruların cevabını karşlarına yazınız.

- Yazar, metinde gezip gördüğü bir yerle ilgili izlenimlerini mi yoksa tanık olduğu bir olayı mı anlatmıştır? _____
- Yazar, gezip gördüğü yerleri anlatırken çeşitli betimlemelerden ve benzetmelerden yararlanmış mıdır? _____
- Metni okuduktan sonra Nazilli Basma Fabrikası ve orada üretilenler hakkında belli bir bilgiye sahip oldunuz mu? _____
- Metni okurken kendinizi Nazilli Basma Fabrikasını yazarla birlikte geziyormuş hissine kapıldınız mı? _____
- Sizce yazar gezdiği yerdeki her şeyi anlatmış mıdır? _____

b. Aşağıdaki açıklamaları okuyunuz.

Yurt içinde ya da dışında gezip görülen yerlerin ilgi çekici yönlerinin anlatıldığı yazı türüne gezi yazısı denir.

Gezi yazıları, gezip görmenin ve iyi bir gözlemin ürünüdür. Gezi yazılarında yazar, gözlemlerinin yanı sıra duygu ve düşüncelerini de aktarır.

Gezi yazılarında okur, yazarın anlattığı yerleri sanki yazarla birlikte geziyormuş hissine kapılır.

Gezi yazılarının amacı, gezilen yeri okuyucuya her yönüyle tanıtmaktır.

Etkinliğin “a” bölümündeki sorulara verdiğiniz cevaplardan ve yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak “Nazilli Destanı”nın türünü söyleyiniz.

c. Aşağıdaki metin parçalarını okuyunuz. Bunlardan hangileri “Nazilli Destanı”yla aynı türde yazılmış bir metinden alınmıştır? İşaretleyiniz.

Çirozcular ilkbaharın yaza çevirdiği günlerde Ada’ya gelirler. Umumiyetle şen insanlardır. Köyden pek uzakta, uçurumların, dik tepelerin aşağısında, tepedeki yoldan küçük bir patika ile inilen ve yukarıdaki yoldan hiç gözükmeyen güzel, geniş bir plajın kenarında çadırlarını kuran sekiz on kişidirler. Beyaz tuğla madeninin oyulduğu kayalığı hiç rüzgâr tutmaz. Bu kayanın biraz ilerisinde, sonradan Ada’nın sahilden tur yolunu yapmak için çalışıldığı bir zamanda doldurulmuş, bir yığın kayanın zamanla tamamen düzelmiş bir meydanlığı vardır.

(...)

Sait Faik Abasıyanık

(...)

Kadınlar, çocuklar, akıl almaz parlaklıkta göz alıcı renkler içinde. Bayram şenlikleri yol boyunca sıklıkla karşımıza çıkıyor. Bayram traşı için gecikmiş olan erkekler ve çocuklar, şenlik patirtisi arasında, sokağa atılan bir iskemleye oturmuş, güle söyleye saç traşı oluyorlar.

Yol üstünde arada bir camilere de rastlıyoruz.

Otobüsümüz, zengin tarım alanlarıyla çöl görünümlü kırsal yörelerden geçerek Abidos Tapınağı'na ulaşıyor. Bu yolculuk Mısır'ı daha yakından tanımamızı sağlıyor.

(...)

Gülten Dayıoğlu

(...)

Top dökümhanesi, İstanbul'un deniz kıyısından yüz adım içeride, bir dağın eteğindedir. Savaşa dayanıklı, sağlam ve kalın duvarları vardır. Tahtadan yapılmış damında nöbetçiler gezinir. Tunç eritirken ateş sıçarsa nöbetçiler sıçrayan ateşi söndürür.

Yüzlerce top kalıbı, yumurtayla karıştırılmış çamurla yapılır. Dört tarafı ateş taşıyla yapılmış iki fırını vardır. Ocağın altı boş, üzeri kubbelidir. Bu kubbenin içine eski top kırıkları konur. Bitişindeki aralıkta kalay hazırlanır. Bakır ve kalay belirli oranlarda katıldığında özel kâtipler burada hesap tutarlar.

(...)

Evliya Çelebi

Adamın biri, bir gün Hoca'ya kaç yaşında olduğunu sormuş.

Hoca da:

— Kırk yaşımdayım, demiş.

Aradan on yıl geçtikten sonra yine aynı adam:

— Hoca, şimdi kaç yaşındasın, diye sormuş. Hoca, yine aynı cevabı vermiş:

— Kırk yaşımdayım!

— Nasıl olur? On yıl önce de kırk yaşında olduğunu söylemiştin?

Hoca, başını sallamaya başlamış:

— Arkadaş, demiş, er olan sözünden dönmez! Söz bir, Allah bir. Yirmi otuz yıl sonra da sorsan aynı şeyi söylerim!..

Necip Fazıl Kısakürek

Aşağıdaki cümlelerde yer alan zamirleri bulunuz. Bu zamirlerin metnin anlamına nasıl katkı sağladığını cümlelerin altına yazınız.

• Benim İstanbul’da gördüğüm basma fabrikaları Nazilli’dekinin yanında çocuk oyuncuğu gibi kaldı.

• Bunların işini hemen hemen matbaa makinelerinin bir eşı olan dev makineler görüyordu.

• Pamuğun iplik olması için geçtiğı dört beş salondan bir tanesi bu...

• Bizimki orta hâlli bir fabrika sayılırmış.

• Hepsinin kalın dudaklarında bir tutam bulut.

• O şeytan çekici gibi kendi başlarına bir sürü işler beceren iğleri insanın gidip birer birer öpeceğı geliyor.

Yaratıcı konuşma tekniğini kullanarak “üretim ve gelecek” konulu bir konuşma yapınız. Bu tekniğe göre her öğrencinin bir önceki arkadaşının konuyla ilgili söylediklerinden hareketle konuşarak konuya farklı bir bakış açısı getirmesi gerektiğini unutmayınız.

Konuşmanızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

Gezip gördüğünüz, hakkında bilgi topladığınız imalathaneyi tanıtan bir yazı yazınız. Bu yazınızda anlatımı desteklemek için grafik ve tablo (imalathanede üretilen ürünün miktarı, imalathanedeki çalışan sayısı, kullanılan ham madde miktarı vb.) kullanınız. Çektiğiniz fotoğraflarla yazınızı süsleyiniz. Yazınızda imalathanedeki üretim aşamalarını ayrıntılı biçimde, işlem basamaklarına göre anlatınız.

Yazınızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanınız. Yazınızın içeriğine uygun bir başlık belirleyiniz.

Yazınızı okuyunuz. Anlam bütünlüğünü bozan ifadeler yazım ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından yazınızı gözden geçiriniz. Gözden geçirdikten sonra yazınızı sosyal medyada paylaşınız.

A large rectangular box with rounded corners and an orange border, containing horizontal lines for writing. The box is empty and ready for text input.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Çalışmakla ilgili atasözleri ve özlü sözler bulunuz.
- Gelecekte yapmak istediğiniz meslekle ilgili bilgi edininiz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Çalışmakla ilgili bulduğunuz atasözlerini ve özlü sözleri söyleyiniz. Bunlar hakkında konuşunuz.
2. Hiçbir sorumluluğun olmadığı, kimsenin çalışmadığı bir yerde yaşam nasıl olurdu? Böyle bir yerde yaşamak ister miydiniz?
3. Ülkesini seven insanların özellikleri nelerdir?

Ünlü halk ozanı Âşık Veysel şiiirlerini saz eşliğinde söylemiştir. Onun söylediği bu şiiirler başkaları tarafından yazıya geçirilmiştir. Okuyacağınız şiiir de bunlardan biridir. Şiiir, alındığı kaynaktaki hâliyle kitabınıza konulmuştur. Şiiirde bazı yazım yanlışları ve farklılıkları vardır. Şiiiri okurken ve incelerken bunları dikkate alınız. Şiiiri vurgu ve tonlamaya dikkat ederek sesli okuyunuz.

VATAN SEVGİSİNİ İÇTEN DUYANLAR

Vatan sevgisini içten duyanlar
Sıtk ile çalışır benimseyerek
Milletine ulusuna uyanlar
Demez neme lâzım neyime gerek

Her ferdin hakkı var bizimdir vatan
Babamız dedemiz döktüler al kan
Hudut boylarında can verip yatan
Saygiyle anarız şehit diyerek

Vatan aşkı ile çalışan kafa
Muhakkak erişir öndeki safa
Tesir nüfuz olur her bir tarafa
Herkes onu büyük tanır severek

Olmak istiyorsan dünyada mesut
Hakka halka yarayacak bir iş tut
Çalıştır oğlunu kızını okut
İnsan olmak için okumak gerek

Vatan bizim ülke bizim el bizim
Emin ol ki her çalışan kol bizim
Ayyıldızlı bayrak bizim mal bizim
Söyle Veysel öğrenerek överek

Âşık Veysel

Dostlar Beni Hatırlasın

Aşağıdaki bulmacada, okuduğunuz metinde geçen bazı kelimeler (Kelimelerin yazımı yazım kılavuzuna göredir.) gizlenmiştir. Bu gizli kelimeleri bulunuz. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Bulmacada bulduğunuz kelimeleri, bulmacanın yanına, anlamlarının başına yazınız. Anlamını yeni öğrendiğiniz kelimeleri kendi sözlüğünüze ekleyiniz.

Kelime Avı										Kelimeler	Kelimelerin Anlamları
S	I	S	I	D	K	B	D	O	Ö	1. _____	_____
F	A	Ç	Y	İ	N	Ü	F	U	Z	2. _____	_____
Ö	K	F	T	F	E	R	T	L	Ş	3. _____	_____
Ş	H	A	K	E	P	F	Ş	U	M	4. _____	_____
E	K	L	K	Ö	S	İ	Ğ	S	İ	5. _____	_____
H	H	U	D	U	T	İ	D	P	L	6. _____	_____
İ	Ğ	Ş	V	M	Ç	S	R	T	L	7. _____	_____
T	K	A	K	K	A	H	U	M	E	8. _____	_____
M	E	S	U	T	Ö	P	Ş	P	T	9. _____	_____
										10. _____	_____
										11. _____	_____
										12. _____	_____

Aşağıdakilerden hangileri okuduğunuz şiirin konusu ve ana duygusudur? İşaretleyiniz.

- ☐ Okumanın önemi
- ☐ Vatan özlemi
- ☐ Vatan sevgisi
- ☐ Vatan sevgisi çok kutsaldır.
- ☐ Vatan sevgisini yüreklerinde duyan insanlar daima çalışırlar.
- ☐ İnsan olmak için okumak şarttır.

3. Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

1. Şair, doğrulukla çalışmak ve vatan sevgisi arasında nasıl bir ilişki kurmuştur?
2. Şair, “Her ferdin hakkı var bizimdir vatan” dizesinde “Her ferdin hakkı var” sözleriyle ne anlatmak istemektedir?
3. Şaire göre bir insanın büyük sayılması için ne yapması gerekir?
4. Şair, dünyada mutlu olmayı hangi şarta bağlamıştır?
5. Şairin övünerek ve överek söylediği nedir?

4. Etkinlik

Okuduğunuz şiirin kafiye ve rediflerini örnekteki gibi boyayarak gösteriniz.

_____duyanlar	_____vatan	_____el bizim
_____benimseyerek	_____kan	_____kol bizim
_____uyanlar	_____yatan	_____mal bizim
_____gerek	_____diyerek	_____överek
_____kafa	_____mesut	■ Kafiye
_____safa	_____tut	■ Kafiye
_____tarafa	_____okut	■ Redif
_____severek	_____gerek	

5. Etkinlik

“Meslekler”, “Türkiye” ve “gelecek” kelimeleri etrafında “ülkemizi çağdaş medeniyetler seviyesinin üzerine çıkarmak” için neler yapabileceği hakkında bir beyin fırtınası yapınız. Bu beyin fırtınasında ortaya çıkan düşüncelerden hareketle “gelecekte yapmak istediğiniz meslek ve bu meslekle ülkemizin kalkınması için yapabilecekleriniz” konusunda konuşunuz.

Konuşmanız sırasında beden dilinizi etkili, kelimeleri anlamlarına uygun kullanınız. Ayrıca konuşmanızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

Aşağıdaki yazım taslağından hareketle bilgilendirici bir metin yazınız.

Konu: “Adamın iyisi iş başında belli olur.”

Ana fikir: İş, kişinin değer ölçüsüdür.

Giriş → a. İş, kişinin maddi ve manevi durumunu açıklıkla ortaya koyar.

Gelişme: {
b. Çalışkanlık, özveri, bencillik, doğruluk, bağlılık, sevgi gibi değerler yaptığımız işlerle belli olur.
c. Bir insan, kendisinin çok iyi ve güzel işler yaptığını, çok başarılı olduğunu söyleyebilir. Asıl olan, bunu söylemesi değil, onun bu işleri yapmış olmasıdır. Lafla peynir gemisi yürümez, derler.
ç. Kişiliğimiz hakkında eserimize, işimize bakılarak hüküm verilir.

Sonuç: → d. Onun için çok söz söylemektense faydalı işler yapmaya çalışmalıyız.

Yazınızda günlük hayattan örnekler veriniz. Yazınızı tamamladıktan sonra okuyunuz, anlam bütünlüğünü bozan ifadeler varsa bunları düzeltiniz. Yazınızı, yazım ve noktalama kurallarına uygunluk açısından değerlendirmesi için sıra arkadaşınıza okutunuz. Arkadaşınızın uyarılarına göre yazınızı düzenleyiniz.

Yazınızı A4 kâğıda yazıp sınıf panosunda sergileyiniz.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

www.eba.gov.tr genel ağ adresinden sorumlulukla ilgili videolar izleyiniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. www.eba.gov.tr genel ağ adresinde sorumlulukla ilgili izlediğiniz videolarda sorumluluk kavramı nasıl anlatılmıştır?
2. Sorumluluklarınızı yerine getirdiğinizi düşünüyor musunuz?
3. Sorumluluk ve işini iyi yapmak arasında nasıl bir ilişki vardır?

“Seyfi Dede” metnini dinlemeden önce 4 - 5 kişilik gruplar oluşturunuz. Metni öğretmeninizin yardımıyla tahmin ederek dinleyiniz.

SEYFİ DEDE

(DİNLEME METNİ)

1.

Etkinlik

“Seyfi Dede” metnini dikkatle dinleyiniz. Dinleme sırasında öğretmeniniz metnin iki yerinde durup metnin devamıyla ilgili tahmin soruları soracaktır. Bu soruları cevaplayınız.

Öğretmenimin 1. sorusuna verdiğim cevap: _____

Öğretmenimin 2. sorusuna verdiğim cevap: _____

2.

Etkinlik

Metni dinlerken anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını aşağıya yazınız. Bunların anlamlarını tahmin ediniz.

Kelime ve Kelime Grubu

Tahminim

3. Etkinlik

[illegible]

4. Etkinlik

Konu: _____

Ana fikir: _____

5. Etkinlik

“Seyfi Dede” metniyle ilgili aşağıdaki soruları grup olarak cevaplayınız. Cevapları, grup sözcülerinin söylemesini sağlayınız.

1. Metnin kişileri kimlerdir?
2. Metnin kişilerinin fiziksel özellikleri nelerdir?
3. Metnin kişilerinin karakter özellikleri nasıldır?
4. Çocuğun sorunu nasıl çözülmüştür?
5. Çocuğun, ayakkabı tamircisinin elini öpmesinin nedeni nedir?
6. Günlük hayatınızda metinde anlatılanlara benzer bir durum ya da olayla karşılaştınız mı? Anlatınız.
7. Çocuk, ayakkabı tamircisinden ne öğrenmiştir? Siz hikâyeden nasıl bir ders çıkardınız?

“Seyfi Dede” metnini, metindeki olaylardan ve karşılıklı konuşmalardan yararlanarak canlandırınız. Canlandırma yapan arkadaşlarınızı kendi oluşturduğunuz ölçütlere göre değerlendiriniz.

Sorumluluk sahibi bir öğrencinin yapması gerekenler hakkında bir konuşma yapınız. Konuşmanızda aşağıdaki kelime ve kavram havuzundan yararlanınız.

iyi insan

iyi vatandaş

öğrenmek

saygı

çalışkanlık

gelişme

öğretmene saygı

öğrenmeyi sevmek

düzenli olmak

araştırmak

girişimcilik

hayal gücü

güvenmek

özgüven

sorumluluk sahibi

azimli olmak

aile

vatanseverlik

Konuşmanızı 2 - 3 dakika ile sınırlayınız. Konuşmanızda ama, fakat, lakin, ancak, bununla birlikte, buna rağmen gibi geçiş ve bağlantı ifadelerini uygun biçimde kullanınız.

9.
Etkinlik

Aşağıya bir iş ilanı metni yazınız. İlan metninde aradığınız elemanın özellikleri yazarken sorumluluk, iş ahlakı, öz güven vb. kavramları da kullanınız.

10.
Etkinlik

“Seyfi Dede” metninin devamını hayal gücünüzü kullanarak aşağıya yazınız. Bu etkinliği grup hâlinde yapınız. Metninizi sosyal medyada paylaşınız.

ALIN TERİNDEN BİR DENİZ

Deriner'de erler derin
Yedi kat altında yerin
Bilmem ki ne arıyorlar

Başıboş akmasın diye
Bendini yıkmasın diye
Çoruh'a gem vuruyorlar

Hasan, Murat, Mehmet, Ali
Bunlar Çoruh'tan da deli
Sele karşı duruyorlar

Alinterinden bir deniz
Şaşarsınız bir görseniz
Nam alıp can veriyorlar

Dağlar devriliyor kat kat
Kimi Mansur, kimi Ferhat
Kayaları kırıyorlar

Altında yağmurun karın
Apaydınlık yarınların
Rüyasını görüyorlar

Onların meskeni dağlar
Sılda hastalar sağlar
Sefasını sürüyorlar

İşleri çetin mi çetin
Yaralı memleketin
Yarasını sarıyorlar

Ali Akbaş
Bütün Şiirleri

ÇİFTÇİNİN NASİHATI

Bir akıllı çiftçi varmış,
Hem de pek de ihtiyarmış.

Bir gün çiftçi hastalanır,
Çocuklarını çağırır.

Der ki: Artık yavrularım
Öleceğim, ihtiyarım.

Bunu iyi dinlersiniz
Kalmazsınız öyle işsiz:

Bahçede bir hazine var,
Kazarsanız altın çıkar.

Üç gün sonra çiftçi ölür.
Bir ağaçlığa gömülür.

Çocukları koşuşarak
Bahçedeki taşı, toprak

Yapar gibi çalışırlar.
Ne altın var, ne mangır var...

Fakat maksat ne bilinir
Ki çalışmak hazinedir.

Çiftçi bunu demek ister:
Haydan gelen huya gider.

İbrahim Alaattin Gövsa

Anne Sevgisi

A) 1, 2, 3 ve 4. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. Çiftçinin çocuklarına anlatmak istediği nedir?

2. Metinde çalışmak neye benzetilmiştir? Niçin?

3. Çiftçinin yerinde siz olsaydınız çocuklarınıza çalışmakla ilgili nasıl bir ders vermeyi düşünürdünüz?

4. Bu metni siz yazsaydınız başlığı ne olurdu?

B) Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Yazım ve noktalama kurallarının doğru uygulandığı cümlelerin başına “D”, yanlış uygulandığı cümlelerin başına ise “Y” yazınız.

1. (...) Hedefi olmayan gemiye hiçbir rüzgâr yardım edemez.
2. (...) İnsanın hedeflerine ulaşma bilmesi için sabır gerekir.
3. (...) Şimdi mayıs, haziran aylarında oralardan bir geçseniz...
4. (...) Alış verişte ön bilgi ve davranış; para kadar önemlidir.
5. (...) Yanlış yiyen, felâket gününde de yanlızdır.

C) Aşağıda numaralarla verilen metinleri, harflerle verilen metin türleriyle eşleştiriniz.

1 Biçer ekini sürer harmanı
Esen yellerinden savurur onu
Bol gelirse dane ile samanı
O sene rahat kışlar çiftçiler.

2 Koko denilen icat, Hindistan cevizi kaplı bir tür pastaydı. Dışları sert, içleri yumuşaktı. Penguenlerse buzlu çikolata diye satılıyordu. Ama biz onları, tercih etmezdik. Küçük ablamla lobiye çıkar, oradan da birkaç basamak aşağıya inerek pastaneye ulaşırdık. Bu pastane sinemaya aitti ama sokağa da ayrı bir merdivenle bağlanırdı.

3 Bir saat sonra Ilgaz Dağı göründü. Bu dağ bütün haşmetiyle arzın üzerine diz çökmüştü. İşte biz göğün başına uzatmış bu dağı aşacaktık. Ben ilk defa böyle yüksek bir dağ gördüğümde dolay pek mutluydum.

4 Şerif — Evet, komutanım. Ben de hazırım.
Şahin Bey — Gel yanıma Şerif. Şu mektubu al ve hemen İbrahimli Sırtları’nda Ahmet Çavuş’a ulaştır.
Şerif — Komutanım ben de sizinle ...

5 Sevgili Nihalcığım,
Uzun yıllar oldu görüşmeyeli. Mahallemizden taşındığınız o günden beri seninle olan dostluğumuzu, kardeşliğimizi, beraber geçirdiğimiz güzel anları asla unutmadım.

- a. mektup
- b. anı
- c. gezi yazısı
- ç. şiir
- d. tiyatro

Ç) Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

- 1.** “Küçük halam beni daha iyi anlardı.” cümlesinden zorunlu olarak aşağıdaki anlamlardan hangisi çıkar?
- A) Büyük halam da vardı.
B) Babam küçük halamdan büyüktü.
C) Büyük halamla anlaşamazdım.
D) Küçük halam herkesle iyi geçinirdi.

- 2.** 1. tesadüfe 2. buluşlarım da 3. borçlu değilim
4. tesadüfün değil 5. hiçbir başarıyı 6. çalışmalarımın eseridir
Yukarıdaki kelime ve kelime grupları kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında sondan ikinci kelime ya da kelime grubu aşağıdakilerden hangisi olur?

A) 5 B) 4 C) 3 D) 2

- 3.** La Fontaine’in balıkçısı gibi
Bir martıydı o, kibirli.
Karabatağa,
“Barbunya dururken” derdi.
“İstavrit, hamsi yenir mi?
Yukarıdaki parçada hangi söz sanatı yoktur?
- A) konuşurma (intak) B) karşıtlık
C) kişileştirme D) benzetme

- 4.** Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farkı türde bir zamir kullanılmıştır?
- A) Şunu kapıya koyuver. B) Onu da mı dikmişler?
C) Bana baksana sen! D) Bunlar daha iyi günlerin!

- 5.** Türkiye’de tüketicinin korunmasına yönelik düzenlemelerin geçmişi, Osmanlı dönemine dek uzanır. Bu dönemde, ihtisap adı verilen üretici, dağıtıcı ile tüketici arasındaki güç dengesini sağlamaya yönelik üçlü sistem oluşmuştu. Bu sistem, şehir temizliği gibi işlerin yanı sıra esnafın malları eksik tartmaması, yiyecek maddelerine hile katılmaması gibi konularda da işlevsel olmuştu. Ahilik sistemi de uzun süre piyasaları kontrol işlevi gördü.

Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

A) tüketici hakları B) Ahilik C) tutumluluk D) üretim

CEVAP ANAHTARI

1. DOĞA VE EVREN

B.	C.	Ç.
1. b	1. büyük	1. A
2. d	2. nokta	2. D
3. a	3. virgül	3. C
4. c	4. üç nokta	4. B
5. ç	5. soru işareti	5. C
		6. D

2. MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

B.	C.	Ç.
1. Y	1. soru	1. D
2. D	2. ayrılma (çıkma)	2. A
3. Y	3. çoğul	3. D
4. D	4. yalın	4. A
5. D	5. -a, -e	5. B
		6. C
		7. A

3. ÇOCUK DÜNYASI

B.	C.	Ç.
1 - a - ■	1. tekil	1. A
2 - c - ▲	2. cins	2. B
3 - b - ★	3. somut	3. C
4 - d - ❖	4. belirtme	4. D
5 - ç - ☼	5. sıfat	5. C
		6. A
		7. D

4. ERDEMLER

B.	C.	Ç.
1. D	1. isim	1. D
2. Y	2. tamlayan	2. A
3. D	3. sıfat	3. D
4. Y	4. ek	4. B
5. D	5. zincirleme	5. C
		6. D

5. MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

B.	C.	Ç.
1. ç	1. edatlar	1. D
2. b	2. edatı	2. C
3. c	3. ünlem	3. A
4. d	4. bağlaç	4. C
5. a	5. fakat	5. B
		6. B

6. BİLİM VE TEKNOLOJİ

B.	C.	Ç.
1. D	1. yapım	1. A
2. Y	2. türemiş	2. C
3. D	3. birleşik	3. D
4. Y	4. türemiş	4. B
5. D	5. birleşik	5. B
		6. C

7. SANAT

B.	C.	Ç.
1. b	1. kişi (şahıs)	1. C
2. a	2. belgisiz	2. D
3. d	3. ilgi	3. B
4. c	4. işaret	4. D
5. ç	5. soru	5. A
		6. D
		7. A

8. VATANDAŞLIK

B.	C.	Ç.
1. D	1. ç	1. A
2. Y	2. b	2. B
3. D	3. c	3. B
4. Y	4. d	4. C
5. Y	5. a	5. A

KAYNAKÇA

- ABASIYANIK, Sait Faik, **Mahalle Kahvesi**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2005.
- ABASIYANIK, Sait Faik, Şahmerdan, **Lüzumsuz Adam**, Bütün Eserleri 2, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2001.
- AĞIRBAŞLI, Ahmet, **2007 Yılında 2700 Güzel Söz**, Damla Ofset, Konya, 2007.
- AKBAŞ, Ali, **Bütün Şiirleri**, Bengü Yayınları, Ankara, 2015.
- AKÇİÇEK, Gökhan, **Bülbül Deresi Şiirleri**, Salıncak Yayınları, İstanbul, 2007.
- AKSAN, Doğan, **Yaşayınca...**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2006.
- AMİCİS, Edmondo de, **Çocuk Kalbi**, (çev.: Gülbende Kuray Ulusoy), Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2015.
- ASYA, Arif Nihat, **Bütün Eserleri Şiirler: 4**, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976.
- ÂŞIK VEYSEL, **Dostlar Beni Hatırlasın**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2015.
- BANGUOĞLU, Tahsin, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara, 1995.
- BAŞGÖZ, İlhan, **Türk Bilmeceleeri 1-2**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.
- BEKSAÇ, Zeynel, **Gökkuşağında Salınan Çocuk**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997.
- BEYDEBA, **Kelile ve Dimne**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2016.
- BOLAT, Ünal, **Tarihte İlginç Vakıflar**, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul, 2012.
- BUDAK, Abdülkadir, **Bir Gül Çocuk**, Kök Yayıncılık, Ankara, 2007.
- BURDURLU, İbrahim Zeki, **Ülkemin Efsaneleri**, Tudem Yayınevi, İzmir, 2013.
- BURDURLU, İbrahim Zeki, **Anılardan Öyküler 1**, Tudem Yayınevi, İzmir, 2013.
- CAN, Tuğba, **Bilim Çocuk Dergisi**, Sayı: 161, TÜBİTAK Yayınları, Ankara, Mayıs 2011.
- CEBECİ, Dilaver, **Türkiye'm Bütün Şiirleri**, Panama Yayıncılık, Ankara, 2016.
- CENAB ŞAHABEDDİN, **Tiryaki Sözleri**, (Hazırlayanlar: Orhan F. Köprülü, Reyhan Erben), Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul, 1978.
- CUMALI, Necati, **Deve Tabanı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.
- ÇAMLIBEL, Faruk Nafiz, **Akıncı Türküleri**, Kanaat Kitabevi, İstanbul, 1939.
- ÇETİNKAYA, Dağıstan, **Ufak Şeyler**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006.
- ÇINAROĞLU, Ayla, **Şiir Gemisi**, Uçanbalık Yayınları, İstanbul, 1999.
- ÇINAROĞLU, Ayla, **Mavi Boya**, Uçanbalık Yayınları, İzmir, 2011.
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, **30 Ağustos**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2009.
- DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü, **Gazi Mustafa Kemal Atatürk**, Doğan Kitap, İstanbul, 1999.
- DAYIOĞLU, Gülten, **Mısır'a Yolculuk**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1994.
- DOSTOYEVSKİ, Fyodor M., **İnsancıklar**, (çev.: Nihal Yalaza Taluy), Varlık Yayınları, İstanbul, 1992.
- DRAPER, Sharon M., **İçimdeki Müzik**, (çev.: Zeynep Kürük), Timaş Yayınları, İstanbul, 2017.
- DUMAS, Alexandre, **Üç Silahşor**, (Çeviren: Volkan Yalçıntoklu), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015.
- DURSUN, Yusuf, **Kuş Yuvası Yüreğim**, Nar Yayınları, İstanbul, 2011.
- EFE, Ahmet, **Zümrüdüankayı Arayan Çocuk**, Nar Yayınları, İstanbul, 2012.
- ERGİN, Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 1993.
- ERMAN, Nüzhet, **Gazi Mustafa Kemal Atatürk 1881-1981**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1981.
- ERSOY, Mehmet Âkif, **Safahat Öyküleri**, (haz.: Münire Daniş), Antik Kitap, İstanbul, 2017.
- ERTEN, Münir, **Ek Hâlindeki Zamirler Sorunu: İlgi Zamiri, İyelik Zamiri**, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı: 675, Mart 2008.

- ESENDAL, Memduh Şevket, **İhtiyar Çilingir**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2009.
- EVLİYA ÇELEBİ, **Seyyahnâme Seyahatnâme'den Seçmeler**, Gençlik ve Spor Bakanlığı Eğitim, Kültür ve Araştırma Yayınları, İstanbul, 2013.
- EYÜBOĞLU, Bedri Rahmi, **Dol Karabakır Dol**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015.
- EYÜBOĞLU, Bedri Rahmi, **Tezek**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1987.
- EYÜBOĞLU, Bedri Rahmi, **Kardeş Mektupları**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2003.
- EYÜBOĞLU, Sabahattin, **La Fontaine'den Masallar**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2012.
- GÖÇER, Ali, **Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme**, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2014.
- GÖVSA, İbrahim Alaattin, **Anne Sevgisi**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2008.
- GÜNEY, Eflâtun Cem, **Masallar**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2009.
- HEPER GÜVENÇ, Sevinç, **Bilim Çocuk Dergisi**, Sayı: 184, Nisan 2013.
- ISSERLIS, Steven, **Beethoven Çorbayı Niye Fırlattı?** (çev.: İnci Ötügen), Pan Yayıncılık, İstanbul, 2010.
- İŞINSU, Emine, **Adsız Kahramanlar**, Panama Yayıncılık, Ankara, 2017.
- İLYASOĞLU, Evin, **Zaman İçinde Müzik**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2009.
- KANSU, Ceyhun Atuf, **Atatürk ve Kurtuluş Savaşı**, Varlık Yayınları, İstanbul, 1992.
- KARAAĞAÇ, Günay, **Türkçenin Dil Bilgisi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2012.
- KARATAŞ, Osman, **Okullar İçin En Güzel Piyesler**, Nar Yayınları, İstanbul, 2010.
- KEMAL, Suavi, **Okçular Tepesi 15 Temmuz Kahramanlarının Hikâyeleri**, (Hazırlayanlar: Gülcan Tezcan, Turgay Bakırtaş, Halil İbrahim İzgi), Sedir Yayınları, İstanbul, 2016.
- KISAKÜREK, Necip Fazıl, **Nasreddin Hoca**, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2016.
- KISAKÜREK, Necip Fazıl, **Çile**, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2013.
- KORKMAZ, Zeynep, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2017.
- KÖKSAL, Ülker, **Tiyatro Oyunları 2**, Esin Yayınevi, İstanbul, 1996.
- KUTLU, Mustafa, **Vatan yahut İnternet**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2014.
- KUTLU, Mustafa, **Hüzün ve Tesadüf**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2006.
- KÜLEBİ, Cahit, **Bütün Şiirleri**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2015.
- NÂZİM HİKMET, **Sevdalı Bulut**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015.
- NEYDİM, Necdet, **İki Gözüm Üzümüm**, Günışığı Kitaplığı, İstanbul, 2012.
- OĞUZ, İbrahim, **En Güzel Seçme Fıkralar**, Yolculuk Yayınevi, İstanbul, 2010.
- ORAL, Ünver, **Karagöz Oyunları 3**, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2007.
- ORAL, Ünver, **Karagöz ve Plastik Tekniği**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001.
- ORHAN VELİ, **La Fontaine'in Masalları**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015.
- OVACIK, Hızır, **Yaşayacaksın Ağacım**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2003.
- OZANSOY, Halit Fahri, **Eski İstanbul Ramazanları**, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1968.
- ÖMER SEYFETTİN, **Bütün Eserleri Hikâyeler 3**, (Hazırlayan: Hülya Argunşah), Dergâh Yayınları, İstanbul, 2017.
- ÖZÇELİK, Mustafa, **Seyfi Baba**, Nar Yayınları, İstanbul, 2008.
- ÖZDEMİR, Emin, **Anlatım Sanatı**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2012.
- ÖZE, Özkan, **Elveda Ağustos Böceği**, Uğurböceği Yayınları, İstanbul, 2014.
- ÖZER, Kemal, **Sinemayı Seven Çocuk**, Tudem Yayınevi, İzmir, 2012.

- ÖZKIRIMLI, Atilla, **Türk Dili Dil ve Anlatım**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2007.
- RASİM, Ahmet, **Falaka Gecelerim**, Parıltı Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- SARIYÜCE, Hasan Lâtif, **Çocuklara Şiirler**, Nar Yayınları, İstanbul, 2010.
- SARIYÜCE, Hasan Lâtif, **Anadolu'ya Açılan Pencere**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.
- SİVASLIOĞLU, Aziz, **Tersinden La Fontaine Masalları**, Özyürek Yayıncılık, İstanbul, 2009.
- ŞİRİN, Mustafa Ruhi, **Masal Mektuplar**, Beyan Yayınları, İstanbul, 1990.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, **Türkçe Dersi Öğretim Programı** (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), Ankara, 2018.
- TAMER, Ülkü, **Şeytanın Altınları**, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2012.
- TARANCI, Cahit Sıtkı, **Otuz Beş Yaş**, Bütün Şiirleri, (haz.: Asım Bezirci), Can Yayınları İstanbul, 2009.
- TATLI, İrfan, **Özlü Sözler**, Papatya Yayınları, İstanbul, 2004.
- TECER, Ahmet Kutsi, **Bütün Şiirleri**, (haz.: Leyla Tecer), Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2013.
- TOLSTOY, Lev Nikolayeviç, **Masallar**, (çev.: Sedat Cereci, Dilek Güler), Şûle Yayınları, İstanbul, 2005.
- Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.
- URAL, Yalvaç, **Başparmak Çocuklar**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015.
- UŞAKLI, Ömer Bedrettin, **Ömer Bedrettin Bütün Eserleri**, (haz.: İnci Enginün), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1988.
- UYAROĞLU, İsmail, **Çocuk ve Şiir**, Cem Yayınevi, İstanbul, 2005.
- VAHAPZÂDE, Bahtiyar, **Gurub Düşünceleri**, (Türkiye Türkçesine Aktaran: Beşaret İsmail), Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995.
- YAVAŞLI, Aydoğın, **Arkadaş Hikâyeleri**, Bulut Yayınları, İstanbul, 2010.
- YAZGAN, Bestami, **Uçtu Uçtu Şiir Uçtu**, Erdem Yayınları, İstanbul, 2004.
- Yazım Kılavuzu**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2012.
- YÜCEL, Tahsin, **La Fontaine Masalları**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015.
- ZARİFOĞLU, Cahit, **Gülücük**, Beyan Yayınları, İstanbul, 2015.
- ZARİFOĞLU, Cahit, **Ağaçkakanlar**, Beyan Yayınları, İstanbul, 2012.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

- s. 49-50 : <http://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-37/milli-mucedelede-turk-cocuklari-ve-bir-destan> (Erişim Tarihi:27.10.2017)
- s.77 : <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,160114/mardin-muzesi-ucurtma-festivali.html> (Erişim Tarihi: 20.11.2017)
- s.77 : <https://www.ntv.com.tr/sanat/kolombiyada-42-ruzgar-ve-ucurtma-festivali-basladi,HaQbteQtGUu2Gxq7toA5wQ> (Erişim Tarihi: 20.11.2017)
- s.78 : <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/keyif/dunyanin-en-iliginc-ucurtmalari-istanbula-geliyor-40458646> (Erişim Tarihi: 21.11.2017)
- s.78 : <https://www.antalya.bel.tr/haberler/kumluca-da-ucurtma-festivali> (Erişim Tarihi: 21.11.2017)
- s.121 : <http://www.bik.gov.tr/tek-parmakla-azmin-zaferi/> (Erişim Tarihi: 01.12. 2017)
- s.189 : <http://www.udhb.gov.tr/images/faaliyet/a5ec26a31a72281.pdf> (Erişim Tarihi: 24.02.2018)

s.239 : <https://kubilaykan.wordpress.com/2016/05/22/muzigin-insan-sagligi-uzerine-faydaları/> (Erişim Tarihi : 27.01.2018)

GÖRSEL KAYNAKÇA

- s.9 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/traveler-man-relaxing-meditation-serene-view-459175588> (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.15 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/cartoon-man-hugging-tree-617629457> (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.37 : <http://www.afad.gov.tr> (Erişim Tarihi : 06.02.2018)
- s.40 : <http://www.dunyabulteni.net/haberler/355741/meteorolojiden-iki-bolge-icin-firtina-uyarisi> (Erişim Tarihi : 17.10.2017)
- s.41 : Bayrak Diken Kadın, Mehmet Başbuğ, <https://i.pinimg.com/564x/a7/c8/33/a7c8332431e9518f3fa1561b193e7812.jpg> (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.51 : <https://www.birucak.com/Dosyalar/Resimler/30.03.2017/Diger/canakkale3.jpg> (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.56 : <http://adana.aile.gov.tr/duyurular/tum-kurulus-yoneticilerinin-dikkatine> (Erişim Tarihi : 29.10.2017)
- s.57, 59 : <http://www.bioreglab.org/gallery/adil-denizli/mustafa-kemal-ataturk/> (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.63 : http://kaleortaokulu.meb.k12.tr/icerikler/mustafa-kemal-ataturkun-denizli-ziyareti_4389863.html (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.64 : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/51/Istiklal_madalyası.gif (Erişim Tarihi : 06.11.2017)
- s.68-69 : <http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-haberi-vatandaslar-darbe-girisimine-karsi-bogazici-koprusunde-40159100> (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.73 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/positive-american-kids-playing-dead-man-664660474> (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.77 : <http://www.mardinmuzesi.gov.tr/mardinmuzesi/haberdetay.asp?id=522&kategori=Haberler> (Erişim Tarihi : 20.11.2017)
- s.77 : <https://www.ntv.com.tr/sanat/kolombiyada-42-ruzgar-ve-ucurtma-festivali-basladi,HaQbteQtGUu2Gxq7toA5wQ> (Erişim Tarihi : 20.11.2017)
- s.78 : <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/keyif/dunyanin-en-iliginc-ucurtmalari-istanbula-geliyor-40458646> (Erişim Tarihi : 21.11.2017)
- s.78 : <https://www.antalya.bel.tr/haberler/kumluca-da-ucurtma-festivali> (Erişim Tarihi : 21.11.2017)
- s.104 : <https://target.scene7.com/is/image/Target/52783242?wid=520&hei=520&fmt=pjpeg> (Erişim Tarihi : 22.01.2018)
- s.105 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/seamless-pattern-carousel-horses-vector-illustration-669266377?src=7COS8nLfF89MDs5bFvmf5g-1-21> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.109 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/large-group-people-seen-above-gathered-255266638> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.116 : Çetinkaya, Dağıstan, Ufak Şeyler, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006.
- s.121 : <http://www.bik.gov.tr/tek-parmakla-azmin-zaferi/> (Erişim Tarihi : 01.12.2017)
- s.143 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/konya-turkey-14-april-2017-mevlana-710251531> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.153-161 : Ömer Seyfettin'den Forsa, Çizen : Ali Kafalı, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2010.
- s.179 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/young-boy-mechanic-repairing-robot-workshop-286990526> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)

- s.183 : (Astronot çizimi), <https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/november-14-2016-astro-naut-yuri-gagarin-515248372?src=s69Gsbv3lGRhQVM85JmJYA-1-2> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.187 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/view-airplane-window-ocean-blue-122386135> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s. 202 : (Soldaki karikatür), <http://www.eba.gov.tr/gorsel/album/eba-cizgi-1karikatur-yarismasi-ogret-men-kategorisi-odul-alan-karikaturler> (Erişim Tarihi : 25.11.2017)
- s.202 : (Sağdaki karikatür), <http://www.eba.gov.tr/gorsel/album/eba-cizgi-1karikatur-yarismasi-og-retmen-kategorisi-odul-alan-karikaturler> (Erişim Tarihi : 25.11.2017)
- s.205-206 : http://files.eba.gov.tr/eba_dosya_web_kilavuz.pdf (Erişim Tarihi : 31.12.2017)
- s.207 : (Üstteki fotoğraf), <https://www.brookings.edu/blog/techtank/2014/07/29/human-robot-partnerships-design-policy-implications/> (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s.207 : (Alttaki fotoğraf), <https://qa.eq.edu.au/2017/09/first-blogpost/> (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s.208 : (Üst soldaki fotoğraf), https://greatergood.berkeley.edu/article/item/can_robots_feel_your_pain (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s.208 : (Üst ortadaki fotoğraf), <http://www.zdnet.com/pictures/15-vintage-robots-that-definitely-show-their-age/15/> (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s.208 : (Üst sağdaki fotoğraf), http://www.plasticpals.com/?attachment_id=30233 (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s.208 : (Sol üstteki fotoğraf), <http://specs.upf.edu/mission> (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s.208 : (Sol alttaki fotoğraf), <http://www.thenextsiliconvalley.com/2016/01/12/4739-robotics-innovation-goes-mobile-moves-beyond-manufacturing/> (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s. 209 : (Üstteki fotoğraf), <https://www.guideautoweb.com/en/galleries/44759/toyota-unveils-third-generation-humanoid-robot-t-hr3/?im=2> (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s.209 : (Alttaki fotoğraf), <https://sensilab.monash.edu/Phase2Site/asset/nao/> (Erişim Tarihi : 25.12.2017)
- s.213 : <https://www.backstage.com/news/casting/get-cast-disneys-wrinkle-time-and-4-more-feature-films/> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.216 : (Soldaki resim), <http://www.kultur.gov.tr/genel/SanalMuzeler/ResimHeykelMuzesi/katalog/imagepages/image16.html> (Erişim Tarihi : 28.12.2017)
- s.216 : (Sağdaki resim), <http://www.kultur.gov.tr/genel/SanalMuzeler/ResimHeykelMuzesi/katalog/imagepages/image25.html> (Erişim Tarihi : 28.12.2017)
- s.217 : <http://www.kultur.gov.tr/genel/SanalMuzeler/ResimHeykelMuzesi/katalog/imagepages/image80.html> (Erişim Tarihi : 28.12.2017)
- s.230 : (Sağdaki afiş), <https://cekmekoy.bel.tr/en/dunya-merhamet-ve-adaletin-filmini-cekecek> (Erişim Tarihi : 31.12.2017)
- s.230 : (Soldaki afiş), <http://iletisim.erciyes.edu.tr/2017/10/kimligimiz-turkcemiz-kisa-film-ve-kampusu-yarismasi-duzenleniyor/> (Erişim Tarihi : 31.12.2017)
- s.231 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/istanbul-turkey-september-28-2013-looking-194190884?src=EpU56iUxIF48SujfHhCU6g-1-1> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.241 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/hacivat-karagoz-traditional-turkish-shadow-play-240598618?src=P6nTKguUlFPbs-RtF6kJA-1-1> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.241 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/hacivat-karagoz-traditional-turkish-shadow-play-240598618?src=5cAH9byzF9JmbhEJWiggew-1-1> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.242-244 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/karagoz-shadow-theatre-figures-573788860?src=P6nTKguUlFPbs-RtF6kJA-1-4> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.244-245 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/karagoz-shadow-theatre-figures-573788842?src=P6nTKguUlFPbs-RtF6kJA-1-8> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.249 : <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/giresun-turkey-july-12-2014-people-412596040> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)
- s.274 : <http://web.zile.bel.tr/derebogazi-icme-suyu-baraji.html> (Erişim Tarihi : 10.02.2018)

